

සරල පාලි ශික්‍ෂකය

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්තෙය
මහානායක සවාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ
විසින් සමපාදිත යි

මුද්‍රණය හා ප්‍රකාශය
මොඩන් පොත් සමාගම
නුගේගොඩ

Non-Commercial Distribution

ප්‍රථම මුද්‍රණයේ හැඳින්වීම

මේ කලකට පෙර අප විසින් ලියා පළ කරවන ලද පාලි ශික්ෂකයේ දෙවෙනි සැකැස්මයි. පළමු සැකැස්මට වඩා මෙහි පාඩම් ද වැඩි කොට ඇත. මෙය මැනවින් උගත්තහුට කවර පාලි පොතක් චූච ද ඉගැනීම ලෙහෙසියෙන් කළ හැකිය.

මෙහි සමහර තැන් පැරැණි පාලි වෛයාකරණයන් ඉගැන්වූ ක්‍රමයට වෙනස් වූ මහක් ගෙන ඇත. ඒ ආධුනිකයන්ගේ පහසුව පිණිසය. 59 වැනි පිටේ අංක 29 යේ සමාන සවර දීඝී සජධිය එයට නිදසුනි. පැරැණි පාලි වියරණාදුරන් මෙය දක්වා ඇත්තේ සමාන සවර දෙකින් පළමු එක ලොප් කොට පසු එය දීඝී කිරීමය. එහෙත් මේ සජධි පිලිබඳව සතු ඇදුරන් ඉගැන්වූ සැටිය වඩා සරල බැවින් එය මෙහි අනුගමනය කළමු. කොයි සැටියෙන් හෝ පදසිද්ධිය කැරේ නම් එය ප්‍රමාණය.

තව ද සිංහල ව්‍යාකරණවත් නොදන්නා කුඩා සිසුනට එක් පැහැරම පාලි ව්‍යාකරණ ඉගැන්ම දුෂ්කරය. එබැවින් පුරාමහ පාඨ වශයෙන් යම්තමින් සිංහල ව්‍යාකරණයට බැසීම පිණිස පාඩම් කීපයක් මුලට එක් කළමු. එය හොඳට උගත් ශිෂ්‍යයාට එයින් එහා පාලි පාඩම් ඉගැනීම පහසු වෙයි.

මෙයින් දුහුනනට වැඩෙක්ම වේවයි පහමු.

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්තෙය සථවිර

1972. 11. 29

බලන්ගොඩ උඩුමුල්ලේ

ශ්‍රී නන්දරාමයේ දීය.

පටුන

ප්‍රාරම්භ පාඨ

1. පද - කතෘ /1
2. කතෘ /2
3. කරණය /3
4. සම්ප්‍රදානය /4
5. අපාදානය /5
6. සමබන්ධය /6
7. ආධාරය /7
8. ආලපනය /8
9. සංඛ්‍යා (නාම පද) /9
10. සංඛ්‍යා (ක්‍රියා පද) /10
11. පුරුෂ තුන /11
12. කාල තුන /12
13. උක්ත අනුක්ත /14
14. ලිඛිත හෙදය /16
15. විශේෂණ විශේෂය /18
16. අවයව (නිපාත උපසර්ග) /20
17. සුඵ ක්‍රියා /21
18. අඵක්‍රියා මිශ්‍රක්‍රියා /23

* * * *

1. පාලි හෝඩිය /25
2. විභතති /27
- 3-1. පඨමා විභතානන පළමු කොටස (ඒකවචන) /29
- 3-2. පඨමා විභතානන දෙවන කොටස (බහුවචන) /31
4. දුතියාවිභතතික පද /32
5. තතියාවිභතානන පද /34
6. චතුර්විභතානන පද /36
7. පංචමී විභතානන පද /38
8. ඡට්ඨී විභතානන පද /40
9. සතනමී විභතානන පද /42
10. ආලපන විභතානන පද /44
11. නාමවරනැගීම, වචනමානා විභතති /46
12. අමභ තුමභ ශබ්ද, භවිසසනති /51
13. සුඵක්‍රියා හා තුමනන /54
14. නසුංසක අකාරනන, පංචමී විභතති /58

15. ඉන්ඩිවිදික ආකාරන /63
16. විශේෂණ විශේෂය, අස්ධාතුව /67
17. පුංලිඩික ඉකාරන උකාරන /71
18. නපුංසක ඉකාරන උකාරන අස්ථනි /76
19. පුංලිඩික ඊකාරන උකාරන /83
20. ඉන්ඩිවිදික ඉ - ඊ - උ - ඌ කාරන, සනම් /89
21. තුප්ප්ප්ප්ප්ප්ප්ප්ප් (පිතූමාතු) /93
22. සබ්බනාම (සඵනාම) /98
23. සන්ධි, සබ්බනාම /101
24. සබ්බනාම /106
25. උකතාඵපුරණය හා ප්‍රමාණ ප්‍රමේය /111
26. වනනමානකාලික කිතකනන /115
27. ධාතූගණ 121
28. වනතු - මනතු - පවචයනන /125
29. අතිතකාලික ආබ්‍යාතික ක්‍රියා (ගීයනනි) /131
30. අනන, බ්‍රහ්ම, රාජ, සබ්බ ඉබ්බ /133
31. මනොගණික ඉබ්බ /139
32. සංඛ්‍යාවාචී ඉබ්බ /144
33. සංඛ්‍යාපුරණ ඉබ්බ /153
34. විශේෂණ තුන්වගය /158
35. ආබ්‍යාතික ක්‍රියා - උභය පද /162
36. කම්මවාචක ආබ්‍යාතික ක්‍රියා /165
37. කිතකන්ත (අ) /175
38. කිතකන්ත (ආ) /179
39. කිතකන්ත (ඉ) /189
40. කිතකන්ත (ඊ) /199
41. සමාස /206
42. ආබ්‍යාත - කාලාතිපත්ති /211
43. ප්‍රයෝජනක්‍රියා /218
44. තද්ධිතනන (අ) /222
45. තද්ධිතනන (ආ) /225
46. තද්ධිතනන (ඉ) /226
47. කිතකන්ත /227
48. කාරකය /228

උපග්‍රහණය

- 1 නාමචරනාගිලිල /232
- 2 ආබ්‍යාත චරනාගිලිල /244

සරල පාලි ශික්ෂකය

1. ක්‍රියාපද

ඉඳී, නිදයි, කයි. මේ වචනවලින් කිමෙක් හැඟෙයි ද? "ඉඳී" යන්නෙන් ඉඳීම නැමැති ක්‍රියාව කරන බව හැඟෙයි. නිදයි යන්නෙන් නිදාගැනීම කරන බව ද, කයි යන්නෙන් කෑම කරන බව ද හැඟෙයි. මෙසේ ක්‍රියාවක් (කිරීමක්) හඟවන පද ක්‍රියාපද නම් වේ.

2. නාමපද

මිනිහා, ගොනා, බල්ලා, ගස. මේ පදවලින් කිරීමෙක් හැඟේ ද? නැත. මේවා ඒ ඒ අයට බැවහර කරන නම් ය. මිනිහා යනු නමෙක් ය. ගොනා යනු ද නමෙක් ය. බල්ලා, ගස යනු ද නම් ය. මෙසේ කෙනකුට හෝ දෑයකට බැවහර කරන නම නාමපද නම්.

3. කතෘ

මිනිහා ඉඳී, ළමයා නිදයි, බල්ලා කයි. මේ වාක්‍ය තුනෙකි. "මිනිහා ඉඳී" යි කී නැත ඉඳී යනු ක්‍රියාවෙකි. මිනිහා යනු ඒ ඉඳීම කරන්නා යි. ඉඳී යන ක්‍රියාවේ කතෘ ය. "ළමයා නිදයි" යන තැන නිදයි යනු ක්‍රියාව යි. ළමයා යනු එහි කතෘ යි. බල්ලා කයි. කන්නේ කවරෙක් ද? බල්ලා ය. බල්ලා යනු කයි යන ක්‍රියාවේ කතෘ යි. ක්‍රියාවක් කරන්නා කතෘ නම් වේ යැ යි සිතට ගත යුතු. කතෘහු හඟවන පද කතෘවාචක පද නම්. උඩ දුන් වාක්‍ය තුනේ ම මිනිහා, ළමයා, බල්ලා යනු කතෘවාචක පද හ.

ඇබැසිය

මේ වාක්‍යවල කතෘවාචක පදන් ක්‍රියාපදන් වෙන වෙන ම දක්වන්න :

1. ළමයා යයි	4. මිනිහා දකී
2. ගොනා දුවයි	5. ගොවියා සායි
3. බල්ලා බුරයි	6. ශිෂ්‍යයා ලියයි

4. "මිනිසා ගස කපයි."

මේ වාක්‍යයේ කපයි යනු ක්‍රියාවයි. මිනිසා යනු එහි කර්තෘයි. ගස යනු කිමෙක්ද? ඔහු කපන දැයි. ඔහු ගේ කැපීමට හසු වූන දැයි. කෙතකු කරන ක්‍රියාවට හසු වන, යටත් වන දැයි කමී නම්. "ගස කපයි" කී නැත, ගස යනු කමිය වෙයි. කමිය අඟවන පද කම්භාවක පද නම් වේ.

- දරුවා කිරි බොයි.
- ළමයා අකුරු ලියයි.
- බළලා මීයා මරයි.
- බමරා රොන් ගනියි.
- බල්ලා භාවා ලුහුබදී.

මේ වාක්‍යවල පෙනෙන බොයි, ලියයි, මරයි, ගනී, ලුහුබදී යනු ක්‍රියා පද යි. දරුවා, ළමයා, බළලා, බමරා, බල්ලා යනු පිළිවෙළින් ඒ ක්‍රියාවල කර්තෘහු යි. කිරි, අකුරු, මීයා, රොන්, භාවා යනු පිළිවෙළින් ඒ ක්‍රියාවල කමියෝ යි. ඔහු ඒ වාක්‍යයන්හි කම්භාවක පදයෝ යි.

ඇබැසිය

පහත සඳහන් වන වාක්‍යවල කර්තෘභාවක පද ද කම්භාවක පද ද ක්‍රියාභාවක පද ද වෙන් කොට දක්වන්න.

1. බුදුරජ දහම් දෙසයි	6. ළමයා මුහුණ සෝදයි
2. මව දරුවා නලවයි	7. ගවයා තණ කයි
3. පියා පුතු සොයයි	8. උපාසකයා බුදුරජුහු වඳී
4. සිංහයා මුවා මරයි	9. ගොවියා කුඹුර වපුරයි
5. රජ සිරිකරු මුදයි	10. කොපවා ගොනාට තළයි

5. "හේ ඇසින් බලයි."

හේ කිමෙකින් බලයි ද? හේ ඇසින් බලයි. ඔහු බලනුයේ ඇසිනි (ඇසේ උපකාරයෙනි).

හේ කනින් අසයි.

හේ කිමෙකින් (කිමෙක උපකාරයෙන්) අසා ද? කනින්. (කනේ උපකාරයෙන්) අසයි.

හේ පොරොවෙන් ගස කපයි.

හේ කිමෙකින් (කිමෙක උපකාරයෙන්, කුමක් උපකරණය කොට ගෙන) ගස කපා ද? පොරොවෙන් (පොරොවේ උපකාරයෙන්, පොරොව උපකරණ කොට ගෙන) ගස කපයි.

ළමයා දම්වැලින් බල්ලා බඳී.

ළමයා කිමෙකින් බල්ලා බඳී ද? දම්වැලින් බල්ලා බඳී.

මේ හැම තැනම "කිමෙකින් ද " යන ප්‍රශ්නයට උත්තර වශයෙන් ඇසින්, කනින්, පොරොවෙන්, දම්වැලින් යන වචන ලැබී ඇත. ක්‍රියාවක් කිරීමට උපකරණ වන දෑය කරණ නම්. කරණය ගඟවන පදය කරණවාචක පද නම්. උඩ සඳහන් "ඇසින්, කනින්, පොරොවෙන්, දම්වැලින්" යනු කරණවාචක පදයෝ ය.

ඇබැසිය

කතීඛාවක, කම්ඛාවක, කරණවාචක පද පෙන්වන්න :

1. ගොවියා දෑකැත්තෙන් ගොයම් කපයි
2. මිනිහා පොල්ලෙන් හොරාට ගසයි.
3. වඳුරා දත්වලින් ගෙඩිය සපයි.
4. දිවියා නියෙන් ගොනා ඉරාලයි.
5. වැද්දා ඊයෙන් මුවා විඳී.
6. පොළොව වැස්සෙන් තෙමෙයි.
7. ශිෂ්‍යයා පෑතෙන් අකුරු ලියයි.
8. අරක්කැමියා ගින්නෙන් බත පිසයි.
9. ළමයා පැතින් පිපාසාව නිවාලයි.
10. මම දිවෙන් රස විඳිමි.
11. කොළවා කෙක්කෙන් ගෙඩිය කඩයි.

6. "මව දරුවාට කිරි දෙයි"

මවු කිරි දෙනුයේ කාටද? දරුවාට ය. දෙයි යන්නෙන් දැක්වෙන ක්‍රියාවේ කතෘ මව ය. කිරි යනු කමීය ය. දරුවාට යනු කිමෙක්ද? ඒ දෙන දෑය ලබන්නා හඟවන පදය ය. මෙය සම්ප්‍රදාන නම්. ඒ සම්ප්‍රදානය හඟවන පදය සම්ප්‍රදාන වාචක පද නම්.

අරක්කැමියා අමුත්තාට බත් පිසයි.

මෙ නැත අරක්කැමියා බත් පිසනුයේ කාටද? කවරකු සඳහාද? කවරකු පිණිසද? අමුත්තාට ය, අමුත්තා සඳහා ය, අමුත්තා පිණිස ය. මෙහි අමුත්තාට යනුද සම්ප්‍රදාන වාචක පද යි.

දෙනුයේ කාටද? ක්‍රියාව කරනුයේ කාටද? (කවුරු පිණිසද? කවුරු සඳහාද?) යන ප්‍රශ්නවලට උත්තරය සම්ප්‍රදානවාචක පදයෙන් ලැබේ.

ඇබැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල කතෘවාචක කමීවාචක කරණවාචක සම්ප්‍රදානවාචක පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. මෙහෙකරුවා සිගන්නාට බත් දෙයි.
2. රජ සෙනෙවියාට තෑගි දෙයි.
3. ගුරුවරයා ශිෂ්‍යයාට පොතක් දෙයි.
4. කොළවා ගොනාට අනිත් ගසයි.
5. දිවියා ගොදුරු පිණිස ඇවිදී.
6. ගොවියා වැඩට යයි.
7. වඩුවා ගෙයක් තනයි.
8. හෙ තෙම ගිරවාට කුඩුවක් සාදයි.
9. මෙහෙකරුවා කැත්තෙන් කැලෑව කපයි.
10. ගුරුවරයා ළමයාට වේවැලින් තළයි.
11. මිනිසා ගොනාට තණකොළ දෙයි.

7. "භේ ගමෙන් නික්මෙයි"

ඔහු නික්මෙන්නේ කිමෙකින් ද? (කුමක් කෙරෙන් ද?)
"ගමෙන් ය, ගම කෙරෙන් ය."

ගසෙන් ගෙඩිය වැටේ.

ගෙඩිය වැටෙන්නේ කිමෙකින් (කුමක් කෙරෙන්) ද?
ගසෙන් ය, ගස කෙරෙන් ය.

යමෙකින් ඉවත් වෙයි නම්, වෙන් වෙයි නම් එය අපාදානය (අවධිය) නම්. එය අඟවන පදය අපාදානවාචක පද නම්. ඉහත දුන් වාක්‍යවල ගමෙන්, ගසෙන් යනු අපාදානවාචක පද යි.

ඇබූසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල පෙනෙන කතෘවාචක කම්වාචක කරණවාචක සම්ප්‍රදානවාචක අපාදානවාචක පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. කුරුල්ලා කැඳුල්ලෙන් ඉහිල්ලෙයි.
2. භෞරා ගමෙන් පලායයි.
3. ගොනා ගාලෙන් නික්මෙයි.
4. පෑන අනෙත් වැටෙයි.
5. කන්දෙන් ගල පෙරළෙයි.
6. මිනිහා කඩයෙන් බඩු මිළියට ගනී.
7. ළමයා අතින් පහත ගෙනෙයි.
8. ගුරුහු ශිෂ්‍යයන්ට ආහාර දෙති.
9. ගින්නෙන් කැලෑව දැවෙයි.
10. මිනිහා රියෙන් නුවරට යයි.

8. ළමයා ගේ පොත.

කාගේ (කා අයත්) පොත ද? ළමයා ගේ (ළමයා අයත්) පොත ය.

ගහේ අත්ත

කිමෙක (කුමක ගේ) අත්ත ද? ගහේ (ගහ අයත්) අත්ත ය.

යමකට අයත් බව, යමකට බැඳී ඇති බව සම්බන්ධය නම් වේ. ළමයා ගේ යනු ද ගහේ යනු ද සම්බන්ධය අඟවන පද යි. ඒ සම්බන්ධවාචක පද නම්.

ඇබැසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති කථිෂ්‍ය කම් කරණ සම්ප්‍රදාන අපාදාන සම්බන්ධ යන මොවුන් හඟවන පද වෙන් කොට ලියන්න.

1. ගොවියා ගේ පුතා දැකැත්තෙන් ගොයම් කපයි.
2. සතුරා ගේ සේනාව යුදයට එයි.
3. මිනිසා සතුරාට තමා ගේ කඩුවෙන් ගසයි.
4. සොරා මඟියා ගේ බඩු පැහැරගනී.
5. ගසේ අත්තෙන් වඳුරා වැටෙයි.
6. රජුගේ කුමරුවෝ ප්‍රාසාදයෙන් බසිත්.
7. ඇමැතියා සෙනෙවියා ගේ රියෙන් නුවරින් නික්මෙයි.

9. "කුරුල්ලා ගසෙහි ලගී."

කුරුල්ලා ලගින්තේ කොහි ද ? ගසෙහි ය.

"මිනිසා කුඹුරේ වැඩ කරයි."

මිනිසා වැඩ කරනුයේ කොහි ද ? කුඹුරේ ය.

"සැන්දෑවේ කුරුල්ලෝ ලැග්මට යෙත්."

මේ උඩ සඳහන් වාක්‍ය අනුව කොහි ද ? කොතන්හි ද ? කොයි වේලේ ද ? (කොයි කාලයේ ද ?) යන ප්‍රශ්නවලට උත්තර ගසෙහි, කුඹුරේ (කුඹුරෙහි), සැන්දෑවේ යන වචනවලින් ලැබේ.

යමක් කිරීමට ආධාර වන නැත ආධාරය යි. ඒ ආධාරය අඟවන පද ආධාරවාචක පද නම්.

යමක් කරන කාලය හෝ වේලාව අඟවන පද ද ආධාරවාචක පද කොටසට ම ඇතුළත් ය.

අතීත කාලයෙහි මහෙෂ්‍යධ නම් පඬිවරයෙක් විය

අනාගතයෙහි මෙමනෙය නම් බුදු රජෙක් පහළ වන්නේ ය.

අද ගැන්දෑවේ අපි මෙහෙත් පිටත් වන්නමු.

මේ වාක්‍ය තුනෙහි ම අතීතකාලයෙහි, අනාගතයෙහි, හැන්දෑවේ යනු ආධාරවාචක පදයෝ යි.

ඇබෑසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති පද මොන මොන කොටසට අයත් වාචක පද ද ? යි දක්වන්න.

1. ළමයා පුටුවේ ඉඳී.
2. ගමේ වෙහෙරෙහි උළෙලෙක් වෙයි.
3. ළමෝ පිට්ටනියේ සෙල්ලම් කරති.
4. අරක්කැමියා රසවනියෙහි බත් පිසයි.
5. අද මෙහි අමුන්නනට සංග්‍රහයෙක් වෙයි.
6. යුදෙහි රාම තෙම රාවණයා නැසී ය.
7. සිවලා කටින් කුකුළා ඩැහැගනී.
8. මිනිසා නෑමට ගඟට බසී.
9. මෙහෙකරුවා සොරා ගේ හිසට පොල්ලෙන් ගසයි.
10. ළමයා ගේ පසුම්බියෙන් මුදල් වැටෙයි.
11. වළවේ ගඟ සමනොළ කන්දෙන් ගලාබසී.
12. මුදේ නැවෙක් යෙයි.

10. "පුත, මෙහි එන්න.

පියේ, මම ගමට යෙමි.

දරුවනි, මේ ගොනා ලිහා දමවු."

මේ වාක්‍ය තුනේම "පුත, පියේ, දරුවනි" යන පද යොදා ඇත්තේ, කෙනකුට ඇමැතීමේ අභිගැසීමේ වශයෙනි. මෙසේ කෙනකු අමනා කතා කිරීම පිණිස යෙදෙන පද ආලපනාථීවාචක හෙවත් ආමන්ත්‍රණාථීවාචක පද නම්.

ආලපනය, ආමන්ත්‍රණය යනු කතා කොට කැඳවීම යි, අභිගැහීම යි.

ඇබැසිය

පහත සඳහන් වාක්‍යවල වාචක පද කොයි කොටසට අයත් ද? යි වෙන වෙන ම දක්වන්න.

1. මෙහෙකරුව, දරකොටය පොරොවෙන් පළුව.
2. අරක්කැමියනි, සිසුවනට දෑත් බත් පිසවු.
3. දරුව, වැසි වසී. ඒ ගෙට ගනුව.
4. කොපුව, එළඳෙන ගාලට ගෙන යව.
5. දුවේ, කළයෙන් දිය ගෙනෙව.
6. ශිෂ්‍යයනි, බලවු. මේසයෙහි දුවලි ඇත. සියලල පිසදමවු.
7. දරුව, භූණුකැටයෙන් කලු ලැල්ලෙහි අකුරු ලියව.
8. යහලුව, බලන්න, ගස සුළගින් සැලෙයි.
9. දරුවනි, ගසෙන් ගෙඩි වැටෙයි, සියලල අවුලවු.
10. මැණියනි, ගමට යෑමට මට අවසර දෙන්න.

11. එක් කෙනකු අඟවන වචන ජිකවචන යි. දෙදෙනකු හෝ තුන් දෙනකු හෝ වැඩි දෙනකු අඟවන (බොහෝ දෙනකු අඟවන) වචන බහුවචන යි.

මිනිසා යනු ජිකවචන යි. මිනිස්සු යනු බහුවචන යි. ගමෙහි යනු ජිකවචන යි. ගමිහි යනු බහුවචන යි.

වචකපද වර්තැගීම

මේ තාක් ඉගෙන ගත් වචක පද අට වගය ජිකවචන බහුවචන දෙක්හි සිටින සැටි දැක්වේ.

මිනිස් ශබ්දය

	ජිකවචන	බහුවචන
කතීඛවචක	මිනිසා	මිනිස්සු
කතීඛවචක	මිනිසා, මිනිසාට	මිනිසුන්, මිනිසුනට
කරණවචක	මිනිසා කරණකොට	මිනිසුන් කරණකොට
සමප්‍රදානවචක	මිනිසාට, මිනිසා පිණිස	මිනිසුනට, මිනිසුන් පිණිස
අපාදානවචක	මිනිසා ගෙන්, මිනිසා කෙරෙන්	මිනිසුන් ගෙන්, මිනිසුන් කෙරෙන්
සමඛන්ධවචක	මිනිසා ගේ	මිනිසුන් ගේ
ආධාරවචක	මිනිසා කෙරෙහි	මිනිසුන් කෙරෙහි
ආලපන	මිනිස	මිනිසුනි

අත් ශබ්දය

	ජිකවචන	බහුවචන
කතීඛවචක	අත	අත්
කතීඛවචක	අත	අත්
කරණවචක	අතින්	අත්වලින්
සමප්‍රදානවචක	අතට	අත්වලට
අපාදානවචක	අතෙන්, අත කෙරෙන්	අත්වලින්, අත් කෙරෙන්
සමඛන්ධවචක	අතේ	අත්වල
ආධාරවචක	අතේ, අතෙහි	අත්හි, අත්වල
ආලපන	අත	අත්හි

වර්තැගීම: කතීඛ කතී කරණාදි පිළිවෙළින් නාමයෙක වචක පද ලිවීම හෝ කීම නාම වර්තැගීම නම්. ඉහත මිනිස් ශබ්දයේත් අත් ශබ්දයේත් වර්තැගිලි සඳහන් කරන ලදී.

ඇබෑසිය

බලු, බළල්, ගස්, ගොන්, මුගටි යන ශබ්ද වර්තගන්න.

"මිනිසා වැඩ කරයි
මිනිස්සු වැඩ කරත් (කරති)."

"මිනිසා වැඩ කරයි" කී තැන වැඩ කරනුයේ එක් මිනිසෙකැයි "කරයි" යන්නෙන් හැඟැවේ. "කරත්" යන්නෙන් බොහෝ දෙනකු වැඩ කරන බව හැඟැවේ. කරයි යනු ඒකවචන ක්‍රියා පදය යි. කරත් යනු බහුවචන ක්‍රියා පදය යි.

ක්‍රියාව ඒක වචන වී නම්, එයින් හැඟෙන කතෘ ද ඒක වචනයෙන් සිටී. ක්‍රියාව බහුවචන වී නම්, එයින් හැඟෙන කතෘ ද බහුවචනයෙන් සිටී.

ඒ මෙසේ ය :

ලමයා දුවයි.	ලමෝ දුවත්.
බල්ලා බුරයි.	බල්ලෝ බුරත්.
ඌරා භාරයි.	ඌරෝ භාරත්.
මියා කපයි.	මියෝ කපත්.

ඇබෑසිය

වැරදි හරිගස්සා ලියන්න

1. ලමෝ ගෙඩි කඩයි.
2. බල්ලු මියන් අල්ලයි.
3. ගොවියා සී සාති.
4. ගිරවා පියාඹති.
5. බල්ලා පිදුරුගොඩේ ලගිති.
6. ගොන්නු තණ කයි.
7. ගස්හු සුළගිත් වැටෙයි.
8. වඩුවා ගෙයක් තනත්.
9. වඩුවෝ ගෙයක් සාදයි.
10. ගසෙත් ගෙඩිය වැටෙති.

12. කථා ව්‍යවහාරයෙහිදී ලොවැ සියලු දෙනා තුන් කොටසකට බෙදෙති.

- හේ, ඔහු යි අන් කෙනකු හැඳින්වෙන පක්‍ෂය.
- තෝ, තෙපි යි කියනු ලබන (ඉදිරි පිට සිටින)පක්‍ෂය.
- මම, අපි යැ යි කියාගන්නා පක්‍ෂය.

මෙයින් "හේ ඔහු" යි හැඳින්වෙන පක්‍ෂය (පිට අය) ප්‍රථම පුරුෂ නම්. "තෝ තෙපි" යි කියනු ලබන පක්‍ෂය (ඉදිරිපිට ඉන්නා) මධ්‍යම පුරුෂ නම්. "මම අපි" යි කියන (තමන් හඟවන) පක්‍ෂය උත්තම පුරුෂ නම්.

වාක්‍යයෙක ක්‍රියාපද ද මේ කොටස් තුන අනුව වෙනස් වේ. ඒ මෙසේ ය :

	ඒකවචන	බහුවචන
ප්‍රථම පුරුෂ	හේ දුවයි	ඔහු දුවන්
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවහි	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මමි දුවමි	අපි දුවමු

ඇබෑසිය

අඩු තැන් පුරවන්න

1. ---- අඬමි.	6 තෝ ----.
2. ---- වැටෙයි.	7 ---- නිදමි.
3. මම ----.	8. ඔහු ----.
4. ---- කපහි.	9 අපි ----.
5. තෙපි ----.	10. ---- යමි.

(අ) වැරැදි තැන් හරිගස්සා ලියන්න

1. මමි ලියමු.	6 හේ දුවහි.
2. තෙපි හඬහි.	7 තෙපි තළයි.
3. ඔහු කියයි.	8. අපි නාහි.
4. අපි වසමි.	9 ඔහු බොයි.
5. තෝ ලියමි.	

13. හෙ හෙමේ යයි. ඔහු යන්.

මේ වාක්‍ය දෙකින් කියැවෙන්නේ පෙර සිදු වූ ගමනෙක් ද? දැන් සිදු වන ගමනෙක් ද? නැතහොත් මන්නට සිදුවන ගමනෙක් ද?

දැන් සිදුවන ගමනෙකි. මෙසේ දැන් කැරෙන ක්‍රියාව වර්තමානකාලික ක්‍රියා නම්. වර්තමාන කාල යනු දැන් පවත්නා කාලය යි.

හේ ගියේ ය. ඔහු ගියහ.

මෙහි ගියේ ය, ගියහ යනු ගමන කැරූ නිම කළ බව අඟවන ක්‍රියාවෝ ය. නිම කළ ක්‍රියාව, අවසන් කළ ක්‍රියාව අතීතකාලික ක්‍රියා නම් වේ.

හේ යන්නේ ය (මතු යයි). ඔහු යන්නාහ (මතු යන්).

යන්නේය, යන්නාහ යනු මන්නට කරන, තවම පටන් නොගත් ක්‍රියාවක් අඟවන පදයෝ ය. මොහු අනාගත කාලික ක්‍රියා යි. අනාගත යනු තවම නො ආ, මන්නට එන්නට ඇති කාලය යි.

මෙසේ පුරුෂ තුනටම අයත් ක්‍රියාවෝ කාල තුනෙහි ද ඒකවචන බහුවචන දෙක්හි ද වර නැගෙහි.

මෙසේ යි :

වර්තමානකාලික ක්‍රියා

	ඒකවචන	බහුවචන
ප්‍රථම පුරුෂ	හේ දුවයි	ඔහු දුවන්
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවහි	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මමි දුවමි	අපි දුවමු

අතීතකාලික ක්‍රියා

ප්‍රථම පුරුෂ	ඒකවචන හේ දිව්වේය	බහුවචන ඔහු දිව්වාහ
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දිව්වෙහි	තෙපි දිව්වහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දිව්වෙමි	අපි දිව්වමු

අනාගත කාලික ක්‍රියා

ප්‍රථම පුරුෂ	ඒකවචන හේ දුටන්නේ ය	බහුවචන ඔහු දුටන්නාහ
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුටන්නෙහි	තෙපි දුටන්නහු
උත්තම පුරුෂ	මම් දුටන්නෙමි	අපි දුටන්නමු

ඇබූසිය

අඩුතැන් පුරවා ලියන්න

1. මම් ඊයේ -----.	8. තෝ සෙට -----.
2. තෙපි හෙට -----.	9. හේ පළමු දා -----.
3. දැන් -----.	10. ----- ලියන්නෙහි.
4. අපි අනිද්දා -----.	11. ----- කියහි.
5. ඔහු -----.	12. ----- ආයෙමි.
6. තෝ ඊයේ -----.	13. ----- කැපුහ.
7. මම් අනිද්දා -----.	14. ----- සාදන්නහු.
15. ----- ආවමු.	

	ඒකවචන	බහුවචන
ප්‍රථම පුරුෂ	හේ දුවයි (ලමයා දුවයි)	ඔහු දුවන් ලමෝ දුවන්)
මධ්‍යම පුරුෂ	තෝ දුවහි	තෙපි දුවහු
උත්තම පුරුෂ	මමී දුවමී	අපි දුවමු

14. "දුවයි" කී කල කවරෙක් දුවා යැ යි හැඟේ ද? මා දුවන බව හැඟේ ද? නැත. නොප දුවන බව හැඟේ ද? නැත. මම, අපි යන කොටසට ද තෝ තෙපි යන කොටසට ද යන දෙකොටසට ම අයත් නොවූ, ඒ දෙකොටසින් ම පිටත්, එක් කෙනකු (ප්‍රථම පුරුෂයට අයත් එක් කෙනකු) දුවන බව හැඟේ. "හේ දුවයි, ලමයෙක් දුවයි, මිනිසෙක් දුවයි" යන ආදි වශයෙන් හැඟවිය යුතු "අන් එකෙක් දුවයි" කියාම හැඟේ. දුවන් යි කී කල, "ඔහු දුවන්, ලමෝ දුවන්, මිනිස්සු දුවන්" යන ආදීන් කිය යුතු පරිදි අන් බොහෝ දෙනකු දුවනු හැඟේ.

"දුවහි" කී කල "තෝ දුවහි" කියාම හැඟේ. දුවහු යි කී කල එහි කතෘ තෙපි යි කියාම හැඟේ. "දුවහු" යන්න "මම, අපි, තෝ, හේ, ඔහු" යන කතෘ පද සමග නො යෙදෙන බැවිනි.

දුවමි යි කී කල මමී යනු එහි කතෘ බව හැඟේ. "මමී දුවමී" යන්න ම ශිෂ්ට ව්‍යවහාරය බැවිනි. දුවමු යි කී කල අපි යනු ම එහි කතෘ බව හැඟේ.

මෙසේ ක්‍රියායෙන් එහි කතෘ මොන පුරුෂයට අයත් ද? එක් කෙනෙක් ද? බොහෝ දෙනෙක් ද? යි නිශ්චිත වේ නම් එය ක්‍රියායෙන් කතෘ උක්ත වීම නම්.

හේ දුවයි යන නැත "හේ" යන්න නො නුඹුණත් දුවන්නා "හේ" ම යැ යි හැඟේ. දුවයි යන්නෙන් හේ යනු උක්ත කතෘ යි. දුවන් යන්නෙන් ඔහු යනු උක්ත කතෘ යි. දුවහි යන්නෙන් තෝ යනු උක්ත කතෘ යි. දුවහු යන්නෙන් තෙපි යනු උක්ත කතෘ යි. දුවමි යන ක්‍රියායෙන් මමී යනු උක්ත කතෘ යි. දුවමු යන ක්‍රියායෙන් අපි යනු උක්ත කතෘ යි.

හෙ තෙම ගොනා බඳි.
හෙ තෙම ගොනුන් බඳි.
හෙ තෙම නා බඳි.
හෙ තෙම නොප බඳි.
හෙ තෙම මා බඳි.
හෙ තෙම අප බඳි.

මේ වාක්‍යවල බඳි යන ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයට අයත් ක්‍රියාපදයෙන් එහි කණිෂ්ඨ ප්‍රථම පුරුෂ ඒක වචන වූ හේ යැ යි නම් කළ හැක්කේකැ යි හැඟේ හෙවත් උක්ත වේ. එහෙත් ඔහු බඳිනුයේ අසුවල් පුරුෂයට අයත් නැතැත්තකු යැ යි හැඟේ ද? ඒ ක්‍රියායෙන් එවැන්නක් නොහැඟේ. හැම පුරුෂයකටම අයත් ඒක වචන වූ හෝ බහුවචන වූ හෝ කවර ම කම් පදයක් එහි යෙදිය හැකි බැවිනි. එ බැවින් කණිෂ්ඨ ක්‍රියායෙන් උක්ත වන වාක්‍යයෙක කමිය උක්ත නොවේ, අනුක්ත වේ. එසේ වූ කමිය අනුක්ත කම් නම්. උඩ සඳහන් වාක්‍යවල ගොනා, ගොනුන්, නා, නොප, මා, අප යනු අනුක්ත කම්වචක යි. (කමිය පමණක් නොව අනිත් කරණ සම්ප්‍රදානාදි වචකපදද ක්‍රියායෙන් අනුක්ත ය.)

ඇබෑසිය

උක්ත අනුක්ත පද දක්වන්න

1. මිනිස්සු ගස කපන්.	7 උපාසකයෝ සිල් ගත්හ.
2. අපි නැව් දැක්කමු.	8 මම මුහුණ සෝදමි.
3. බළලා මියන් මරයි.	9. ඔහු මා පෙළුහ.
4. බල්ලෝ සාවුන් අල්ලති.	10 අපි ඔවුන් දුටුමු.
5. මගියා බර ගෙනයයි.	11. ඔහු අපට ගැසුහු.
6. හොරු ගෙය බින්දාහ.	12. හේ අප පැසැසී ය.

15. බළලා, බළලී, මල.

බළලායි කී විට පිරිමි සතෙකැයි හැගෙයි. බළලීයි කී විට ගැහැනු සතෙකැයි හැගෙයි. මලයැයි කී විට පිරිමිත් නොවූ ගැහැනුත් නොවූ දෑයෙකැයි හැගේ. පිරිමි සතුත් හඳුන්වන ශබ්ද පුරුෂ ලිංගික (පුංලිංගික) නාමයෝ ය. ගැහැනු සතුත් හඳුන්වන ශබ්ද ස්ත්‍රීලිංගික නාමයෝ ය. පිරිමි ගැහැනු දෙකොටසට ම අයත් නොවූ දෑ හඳුන්වන ශබ්ද නපුංසක ලිංගික නාමයෝ ය.

පුරුෂයා, බල්ලා, ගොනා, වලහා, රජා, බමුණා යනු පුංලිංගික නාම පදයි. සතී, බැල්ල, දෙන, වැලැහින්න, රැජින, බැමිණි යනු ස්ත්‍රීලිංගික නාම පදයි. ගස, ගල, සුළඟ, ගින්න යන ආදිහු නපුංසකලිංගික නාම පදයි. මෙසේ සිංහලයෙහි නාමයෝ ලිඛිත තුනකට අයත් වෙත්.

සමහර පඬිවරු පාලි සංස්කෘත භාෂාවල එන පුංලිංගික නපුංසක ලිංගික ශබ්දවලින් සිංහල ව්‍යවහාරයට ආ ශබ්ද සියල්ල පුංලිංගික ශබ්ද හැටියට ද ඒ භාෂාවල ස්ත්‍රීලිංගික ශබ්දවලින් සිංහලයට ආ ශබ්ද ස්ත්‍රීලිංගිකයන් හැටියට ද සලකත්.

ලිංග තුනට අයත් ශබ්දයන් ගේ වර්තැගීම සැකෙවින් දැක්වේ.

පුංලිංගික
ගොන්

	ඒකවචන	බහුවචන
(උකත)කථාවචක ගොනා		ගොන්, ගොන්නු
(අනුකත)කථාවචක ගොනා		ගොන්, ගොනුන්
කරණවචක	ගොනා කරණකොට	ගොනුන් කරණකොට
සමප්‍රදානවචක	ගොනාට	ගොනුනට
අපාදානවචක	ගොනා ගෙන්	ගොනුන් ගෙන්
සමඛන්ධවචක	ගොනා ගේ	ගොනුන් ගේ
ආධාරවචක	ගොනා කෙරෙහි	ගොනුන් කෙරෙහි
ආලපන	ගොනෝ	ගොනුනි

සත්‍ය ලිංගික

දෙන්

	ඒකවචන	බහුවචන
(උකත)කතීචාවක	දෙන	දෙන්නු
(අනුකත)කතීචාවක	දෙන	දෙනුන්
කරණචාවක	දෙන කරණකොට	දෙනුන් කරණකොට
සමප්‍රදානචාවක	දෙනට	දෙනුනට
අපාදානචාවක	දෙන ගෙන්	දෙනුන් ගෙන්
සමබන්ධචාවක	දෙන ගේ	දෙනුන් ගේ
ආධාරචාවක	දෙන කෙරෙහි	දෙනුන් කෙරෙහි
ආලපන	දෙන	දෙනුනි

නපුංසක ලිංගික

මල්

	ඒකවචන	බහුවචන
(උකත)කතීචාවක	මල	මල්
(අනුකත)කතීචාවක	මල	මල්
කරණචාවක	මලින්	මල්වලින්
සමප්‍රදානචාවක	මලට	මල්වලට
අපාදානචාවක	මලෙන්, මල කෙරෙන්	මල්කෙරෙන්, මල්වලින්
සමබන්ධචාවක	මලේ	මල්වල
ආධාරචාවක	මලේ, මලෙහි	මල්හි, මල්වල
ආලපන	මල	මල්නි

ඇබැසිය

මිනිස්, මහලු, මැහැලි, බමුණු, බැමිණි, ගස්, ගල්, වැව් යන
ශබ්ද වර නගන්න.

"සුදු මල, රතු මල."

16. සුදු මල යැයි කී කල රතු හෝ නිල් මලක් නොව සුදු පැහැති ම මලෙකැයි හැගේ. අන් පැහැති මල්වලින් එය වෙන් කැරුණේ සුදු යන වචනයෙනි. රතු මල කී කල වෙන පැහැති මල්වලින් වෙන් කොට රතුපැහැ ඇති මල ම යැයි හැඟවුණේ රතු යන වචනයෙනි. මෙසේ දැයක් හෝ කෙනකු අන් අය ගෙන් වෙන් කොට දක්වන ගුණවාචක ශබ්ද විශේෂණ නම්. ඒ ශබ්ද මගින් වෙන් කරනු ලබනුයේ විශේෂය නම්.

සුදු මල, රතු මල යන තත්හි සුදු, රතු යනු විශේෂණ ශබ්ද යි. මල යනු විශේෂය ශබ්ද යි.

හොඳ මිනිහා, නරක ළමයා යන තත්හි ද හොඳ, නරක යනු විශේෂණ යි. මිනිහා, ළමයා යනු විශේෂය යි.

ඇබැසිය

(අ) විශේෂණ විශේෂය පද වෙන් කොට දක්වන්න

1. උස් ගස සැඟ පුළුහින් ඇඳ වැටෙයි.
2. කුඩා ළමයා හිලා ගොනා දික් ලණුවෙන් බැඳ ගෙනෙයි.
3. නපුරු මිනිස්සු දුබල අයට පිඩා කරත්.
4. අක්ක මිනිහා ගැඹුරු වළෙහි වැටුණේ ය.
5. සියලු ගෙවල් මහවතුරට යට වූහ.
6. බොහෝ සිරකරුවෝ අඳුරු හිරගෙහි උන්න.
7. දක්ෂ ශිෂ්‍යයෝ නිලෝභ අධිපතියා ගෙන් වටිනා තැගි ලැබූහ.
8. දුෂ්ට ධනවතා දිළිඳු මිනිසා ගෙයින් පලවා හැරියේ ය.
9. ගිලන් මිනිසා දයාවන් වෙදමහතාගෙන් අන්දුටු බෙහෙතක් ලබාගති.
10. මේ ගමේ පැරැණි විහාරයෙහි මහා පින්කම් උළෙලක් දැන් පවතී.

(ආ) අඩු තැන් විශේෂණ පදවලින් පුරවන්න

1. -----මිනිසා-----ගොනාට-----ලියෙන් තැළී ය.
2. ----- වෙළෙන්ඳා ----- බඩු ----- මිනිසුනට ----- මිලට වික්කේ ය.
3. ----- උපාසකවරු ----- විහාරයට ගොස්----- පොහෝ දිනවලා බණ අසත්.
4. -----අසු ගේ පිටින්-----මිනිසා වැටෙයි.
5. -----මුවා-----වැද්දා දැක පැනදිවුයේ ය.
6. -----සතුන් ගෙන් වැඩ ගැනීම-----මිනිසුනට නො වටී.
7. -----සිහින් කළ පිනෙහි-----අනුසස් ඇත.
8. -----ළමයාගේ අනෙත්-----කෝප්පය වැටුණේ ය.
9. -----සිවුපාවෝ-----අඳුරෙහි ගොඳුරු සොයා ඇවිදිති.
10. -----ශිෂ්‍යයා දඬුවමින් නො කිපෙයි.

- 17. (1) ගොවියා කුඹුරට අද නො යයි.
- (2) මෙහෙකරුවාත් ඔහුගේ පුතාත් කුඹුරට නො යෙහි.
- (3) එහෙත් මම නම් එහි යෙමි,

මේ වාක්‍ය තුනෙන් පළමු වැන්නෙහි "නො යයි" කී නැත නො යනු ද, දෙවෙනි වැකියෙහි මෙහෙකරුවාත් පුතාත් යන නැත්හි ත් යනු ද, තුන්වැනි වාක්‍යයෙහි එහෙත් යනු ද, "මම නම්" යන නැත "නම්" යනු ද දක්නා ලැබෙත්. මොහු නාමපදයේ ද? "මිනිසා මිනිස්සු" යන ආදි වශයෙන් මොහු කතීාවාවකාදි අභියන්ති වර්තාගෙන් ද? නැත. එසේ නම් කිරීමක් අභවන ක්‍රියාපද ද? නැත. නාම ක්‍රියා යන දෙවගට ම අයත් නොවූ මොහු කවුරු ද? මොහු "අව්‍යය" නම් කොටහට ඇතුළත් නිපාත නමින් හැඳිවෙන්නෝ ය. සුදුසු පරිදි වාක්‍යයෙක මුලට, මැදට හෝ අගට නොයෙක් අභි අනුව යෙදෙත්.

අව්‍යයනට ඇතුළත් වූ උපසර්ගී පද පාලි පාඩම් කොටසේදී ඉගැන්වෙයි.

ඇබෑසිය

පහත දැක්වෙන වාක්‍යයන්හි නාම ද ක්‍රියා ද යන දෙකොටසට අයත් නොවන පද ඇත් ද? යි සොයා වෙන ම ලියන්න. ඔවුනට නිපාත යන නම බැවහර කරන්න.

1. පියා පුතු හා ගෙන් නික්මෙයි.
2. පියා ද පුතු ද නාන පිණිස යෙහි.
3. අද මිනිස්සු පුරාතනයෙහි සේ නො වෙත්.
4. අද වූකලි දහමින් පිටතට යන්නෝ බොහෝ වෙත්.
5. එහෙත් ගුණදහම් රක්නාහු නැත්තාහු ද නො වෙත්.
6. කථාවෙන් ම ආගම වඩන්නට සැරසෙත් මුත් ක්‍රියායෙන් ආදර්ශී දෙන්නෝ සවල්ප දෙනෙක් ය.
7. අද දවසැ වනාහි අපරාධ නම් ඉතා බහුල ය.
8. මෙය වළක්වා ලන උපාය කිමෙක් ද?
9. බොරු සෝෂණ කෙරෙන් තොර වැ මේ ප්‍රශ්නය විසඳන්නට නැත් කරත් නම් කොතරම් යහපතෙක් ද!
10. මේ තාක් මේ පැණය නිසි පරිදි විසඳන්නට ඉදිරිපත් වූවක්හු ගැන මට මතක නැත.

- 18. ළමයා ඇඳෙන් නැගිට එළියට යයි.
- ළමයා එළියට ගොස් මුහුණ සෝදයි.
- ළමයා මුහුණ සෝදා කෑම කයි.
- ළමයා කෑම කා අත කට සෝදයි.
- ළමයා අත කට සෝදා කාමරයට යයි.

මේ උඩ සඳහන් වාක්‍යවල පිළිවෙළින් යයි, සෝදයි, කයි, සෝදයි, යයි කියා අවසානයෙහි ක්‍රියාපද දක්නට ඇත. ඒ අවසාන ක්‍රියා හෝ අපර ක්‍රියාවෝ ය. ඒ ක්‍රියාවන් කරන්නට පුච්ඡියෙන් ළමයා කළ ක්‍රියා වගයක් ද පිළිවෙළින් "නැගිට, ගොස්, සෝදා, කා, සෝදා" යැ යි දක්නට ඇත. වාසගමක් ඒ ක්‍රියාවලින් අවසන් කරන්නට නො හැක්ක. "ළමයා නැගිට" කියා වාක්‍යයක් අවසන් කළ හැකි ද? නො හැක්ක. "ළමයා නැගිට කුමක් කරයි ද? " යි ප්‍රශ්නයක් නැගේ. "ළමයා නැගිට" යැ යි කී පමණින් අදහසක් සම්පූර්ණයෙන් නො ලැබෙන බැවිනි. "ළමයා නැගිට ය යි" කී විට සම්පූර්ණ අදහසෙක් ලැබේ. "නැගිට, යයි" යන ක්‍රියා දෙකෙන් "යයි" යනු අවසාන ක්‍රියාව හෝ අපර ක්‍රියාව යි. එයට පුච්ඡියෙන් කළ දෑ අඟවන "නැගිට " යන්න පුච්ඡියාව යි. අනිත් වාක්‍යවලින් සෝදයි, කයි, යයි යනු අපර ක්‍රියා යි. "ගොස්, සෝදා, කා" යනු පුච්ඡියා යි.

ඇබෑසිය

(අ) පහත සඳහන් වන වාක්‍යවල පුච්ඡිකියා අපරක්‍රියා වෙන වෙන ම දක්වන්න.

1. ළමෝ පාසලට ගොස් උගනිති.
2. ශිෂ්‍යයෝ පාසැලෙන් නික්ම පිටිටනියට යෙත්.
3. සොරු රෑ ගේ බිඳ ගෙට වැද බඩු හැරගෙන යති.
4. බල්ලා පිදුරුගොඩට වැද වක ගසාගෙන නිදයි.
5. ගොවියෝ උදලු ගෙන කුඹුරට බැස එය කොටති.
6. කුකුළෝ අලුයමැ අවදි වැ හඬ ලති.
7. බල්ලා අමුන්නා දැක ගොරවා ඉදිරියට පනී.
8. මිනිහා කඹය ගෙන ගොනා ලුහුබැඳ අල්ලා ගනී.
9. කොටියා වස්සා දැක වහා පැන අල්ලාගෙන පලා යයි.
10. බේබද්දෝ නැබැරැමට ගොස් රා බී මත් වී කලහ කරති.

(ආ) අඩුතැන් පුච්ඡියා පදවලින් පුරවන්න

1. අපි අද ගහට-----නාමු.
2. සොරා ගෙහිමියා-----ගසෙන්-----පලායෙයි
3. හරක් වැට-----වන්නට-----බෝග කාදමති.
4. වෙළෙන්ඳා ගමට ----- එළවලු මිලයට -----
කඩපොලට-----වැඩි මිලට විකුණයි.
5. මෙහෙකරු හැන්දෑවේ වැඩපොලෙන් ----- ගෙදොරට -----
ඇඟ ----- කෑම ----- නින්දට යයි.
6. වඩුවෝ පොරෝ ද කියන් ද ----- කැලෑවට -----
ගස් ----- මැසි ----- ඉරන්.
7. උපාසකවරු වෙහෙරට-----බුදුරජුන් -----තෙරැන් ගෙන්
බණ -----පෙරළා ගෙවලට එත්.
8. ළමෝ හැන්දෑවේ කෑම-----පාඩම්-----නින්දට යත්.
9. හරකා කඹය-----වන්නට----- -----එළවලු කාදමයි.
10. කොළවා ගසට ----- පොල් ----- එක් අතෙකින්
කුරුම්බාවක් ද ----- සෙමෙන් බීමට බසී.

19. අඵකුයාව

"මිනිසා ගමට යන්නේ රුක්සෙවණකට ගොස් ගිමන් හැරියේ ය."

මේ වාක්‍යයෙහි හැරියේ ය යන්න අවසාන (අපර) කුයායි කී තැන යන්නේ යනු කවර කුයාවෙක් ද? මෙය පැරැණි සිංහල ඇදුරෝ අරුත් කිරියැ (අඵ කුයා) යි නම් දුන්න. මෙය කුයායෙන් හැදෙන නාමයෙකි. එහි කතෘහට ලිංග වීභක්ති සංඛ්‍යා යන තුනින් ම සමාන ව සිටී.

සත්‍රී ගමට යන්නී ලිඳක් දැක එය වෙත ගියා ය. මෙ තැන සත්‍රී යන කතෘ පදයට සමානව යන්නී යි අඵකුයාව සත්‍රීලිංගික ජකවචනයෙන් සිටී.

20. මිශ්‍රකුයාව

ළමයා අඬමින් යෙයි.

මෙහි "යයි" යන්නෙන් අඟවන කුයාව කරනු සමග ම ඇඬීම කරන බව දැක්වේ. ප්‍රධාන කුයාව යයි යනුවෙන් දැක්වෙන එක ය. එයට මිශ්‍ර ව කරන අතින් කුයාව "අඬමින්" යන්නෙන් දැක්වේ. මෙය සිංහල ඇදුරෝ මුසුකිරිය (මිශ්‍රකුයා) නමින් හැඳින්වූහ.

* * *

දැන් ඉගැන්වුණු මේ මූලික සිංහල ව්‍යාකරණ පාඨම් වීභ හොඳට පුහුණු කොට ගෙන පාලිභාෂාව ඉගැනීම පටන්ගන්න.

පාලි භාෂායෙහි අකුරු හතලිස් එකකි. එයින් පළමු වන අට සවරයෝ ය. ඉතිරි අකුරු ව්‍යංජනයෝ ය.

සවර අට

අ ආ ඉ ඊ උ ඌ ඍ ඎ

ව්‍යංජන තෙතිස

ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ		ක-වර්ගය
ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ		ච-වර්ගය
ට	ඨ	ඩ	ඪ	ණ		ට-වර්ගය
ත	ථ	ද	ධ	න		ත-වර්ගය
ප	ඵ	ඞ	ඨ	මි		ප-වර්ගය
ය	ර	ල	ව	ස්	හ්	ළ (අ) ආවර්ගය

ත්‍රයව දීඪී

නො ඇදී කියැවෙන සවරයෝ ත්‍රයව නම්හ. ඇදී කියැවෙන්නෝ දීඪී නම්හ. අ, ඉ, උ යන තිදෙන ත්‍රයවයෝ ය. ආ, ඊ, ඌ යන තිදෙන දීඪීයහ.

එ - ඔ දෙදෙනා නො බැඳුණු අකුරුවලට මුලින් සිටැ දීඪී වැ (ඇදී) කියැවෙත්. බැඳි අකුරුවලට මුලින් සිටැ බොහෝ තැන ත්‍රයව වැ (නො ඇදී) කියැවෙත්.

එහු, ඔටෙයා යන මෙහි හු-යන්නට මුලින් සිටි තනි එ යන්න ද, ටෙයා යන්නට මුලින් සිටි තනි ඔ යන්න ද නො ඇදී කියැවෙත්.

සෙයෙහි, සොහි යන තන්හි ව්‍යංජනයන් හා එක් වැ සිටි එ - ඔ දෙදෙන බැඳි අකුරින් පෙරටු වැ සිට නො ඇදී (ත්‍රයව වැ) කියැවෙත්.

සිටිල ධනිත

ක - ච - ට - න - ප යන වර්ග පස් දෙවෙනි සතරවන අකුරු ධනිත නම්හ. (සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයෙහි මහාප්‍රාණ යැයි මොවුන්ට නම් කරනු ලැබේ.) සෙස්සෝ සිටිල නම්හ. (අල්ප අකුරු යැයි පොදු වගරෙහි නම් කැරෙනුයේ මොවුන්ට ය.)

සෝෂ අසෝෂ

කවර්, වවර් ආදි වර්ගයන් ගේ පළමුවන දෙවෙනි අකුරු ද ස යන්න ද අසෝෂ නම්හ. සෙස්සෝ සෝෂ නම් වෙති.

වර්ගානත

වර්ග පස් කෙළවර වූ බී ඤ් ණ් න් මී යන පස වර්ගානත නම් හ.

ඇබැසිය

1. පාලි භාෂාවේ අකුරු කොතෙක් ද? ඒ කවුරුහු ද? සවරයෝ කවුරු ද? ව්‍යංජනයෝ කවුරු ද?
2. හ්‍රස්වයෝ කවුරු ද? දීඝීයෝ කවුරු ද?
3. පූජෙම්, කුසුමෙන, හොතු, මොකෙබ්බා, කායො, මෙතනං, කරොථ, යොබ්බනං යන මේ පදවල එ - ඔ දෙක හ්‍රස්ව ව ද දීඝී ව ද කියැවෙන තැන් දක්වන්න.
4. නමො තසස භගවතො. මෙහි සවර ව්‍යංජන වෙන් කරනු. සෝෂ අසෝෂ ද වෙන් කරන්න.
5. නමො සමමාසමබ්බදාසස. මෙහි ඒ ඒ අකුරු කවර කවර වර්ගවලට අයත්හු ද? යි දක්වන්න.
6. බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි. මෙහි සිටිල ධනිත වෙන් වෙන් කොට ලියන්න.

1. පදයන් ගේ මූල ප්‍රකෘති නම්.

බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ, මග්ග, කාය යනු පාලිභාෂාවේ ශබ්ද ප්‍රකෘති (මුල් ශබ්ද) කිහිපයෙකි. වාක්‍යයෙක යෙදෙන විට අදහසට ගැළපෙන සැටියෙන් මේ ශබ්ද වෙනස් වේ.

බුද්ධෝ විභරති (බුදුරජ වෙසෙයි)

බුද්ධං වන්දාමි (බුදුරජු වදිමි)

බුද්ධොන ජනො සුඛිජානො (බුදුරජු කරණ කොට ගෙන ජනයා සුව පත් විය)

මේ වාක්‍ය තුනේ "බුද්ධෝ බුද්ධං බුද්ධොන" යැයි එකම බුද්ධ ශබ්දය තුන් අතකට වෙනස් වී ඇත. ඒ වෙනස ද වන්නේ ඒ ශබ්දයේ අගට යි.

2. බුද්ධ යනු මුල් ශබ්දය යි (ප්‍රකෘතිය යි). එහි අග ධ යන්නේ ඇත්තේ "ධි + අ" යන අකුරු දෙක ය. එහි අග අයන්න නැති වී එ නැතට ඔ යන්නෙක් එයි. එවිට (බුද්ධි ඔ =) බුද්ධො යි පදය හැදේ. බුද්ධං යැයි කී නැත බුද්ධ ශබ්දයේ අග "අං" වී තිබේ. "බුද්ධොන" කී නැත බුද්ධ ශබ්දයේ අග "එන" වී තිබේ.

මෙසේ ශබ්දයෙක අගට එකතු වී එය කිහිප අතකට බෙදන ඒ අකුරුවලට විභක්ති යැයි කියත්.

පාලි භාෂායෙහි එසේ වූ විභක්ති අට වගයෙක් ඇත. ඒවාට පාලියෙන් කියන නම් සහ එහි සිංහල තේරුම පහත දැක්වේ.

* පැරැණි ඇදුරේ "සි" යනු පයමා විභක්ති ඒකවචන යැයි ගෙන එයට "ඔ" ආදේශය කොට "බුද්ධො" යි සැදුන. මෙහි දැක්වූ ක්‍රමය ආධුනිකයනට එයට වඩා ලෙහෙසි යි.

පාලි
 පයමා විහතනි
 ආලපනෙ පයමා
 දුතියා විහතනි
 තනියා විහතනි
 චතුස්ථි විහතනි
 පඤ්චමි විහතනි
 ඡට්ඨි විහතනි
 සත්තමි විහතනි

සිංහල තේරුම
 (පළමු විඛන)
 (අලප් අරුතැ පළමු විඛන*)
 (දෙවෙනි විඛන)
 (තෙවෙනි විඛන)
 (සතර වැනි විඛන)
 (පස් වැනි විඛන)
 (ස වැනි විඛන)
 (සත් වැනි විඛන)

3. දැන් විහකනි අටම එක් වී හැදුණු පද වැලෙක් දැක්වේ. ඒවායේ අගට එක් වී තිබෙන විහකනි සොයා බලන්න.

ප්‍රකෘතිය - බුද්ධ

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විහතනි	බුද්ධො	බුද්ධා
ආලපනෙ පයමා	බුද්ධා'	බුද්ධා
දුතියා විහතනි	බුද්ධං	බුද්ධෙ
තනියා විහතනි	බුද්ධෙන	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
චතුස්ථි විහතනි	බුද්ධාය, බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
පඤ්චමි විහතනි	බුද්ධා,බුද්ධමහා,බුද්ධසමා	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
ඡට්ඨි විහතනි	බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
සත්තමි විහතනි	බුද්ධෙ,බුද්ධමහි,බුද්ධසමිං	බුද්ධෙසු

ඇබැසිය

1. උඩ සඳහන් පදවැලෙහි බුද්ධ ශබ්දයේ අගට එක්ව ඇති විහකනින් සොයා ගෙන වෙනම විහතනි පිළිවෙළ අනුව ලියන්න.
2. ශබ්ද ප්‍රකෘති නම් කවරේ ද ?
3. පාලි භාෂාවේ නාමවිහකනි කීයෙක් ඇද්ද ?

* විහකනි යනු සංස්කෘත යි. ව්‍යවහාර සිංහලයෙහි ද එය යෙදෙයි. විහතනි යනු එහි පාලි රූපය යි.

පළමු කොටස - ඒකවචන

4. ක්‍රියාවෙන් උකත වන පදය පයමාවිභාගය එක්ව හැඳුණු (පයමාවිභාගයන්හ) එකෙකි. (මේ පොතේ ප්‍රාරම්භයේ පළමු වන පාඩමේ අංක 3 කියවා සිතට ගන්න.)

ගබඳ ප්‍රකෘතිය
අසස (අඟව)
ගජ (ඇන්)
සුනඛ (බලු)
වාහර (වඳුරු)

පයමාවිභාගික ඒක වචනය
අසෙසා (අඟවයා)
ගජො (ඇනා)
සුනඛො (බලලා)
වාහරො (වඳුරා)

5. ක්‍රියාපද

"ගවඡති" මෙය වර්තමානකාලික (දැන් කරන ක්‍රියාවක් අඟවන) ක්‍රියාපදයෙකි.

"යයි" යනු එහි තේරුම යි. එයින් එක් කෙනෙකු යන බව ම හැඟෙයි. එබැවින් එය ඒකවචන ක්‍රියාපදයෙකි.

පුරිසො ගවඡති (පුරුෂයා යයි)
අසෙසා ධාවති (අඟවයා දුවයි)

මෙහි ගවඡති (යයි) යනු ඒකවචන ක්‍රියාපදයෙකි. එයින් උකත වූ කතෘ පදය පුරිසො (පුරුෂයා) යන්න යි. එය පයමාවිභාගයන්හ ඒකවචන පදයෙකි. ධාවති යනු ඒකවචන ක්‍රියාපද යි. අසෙසා යනු එහි උකතකතෘ පදය යි. එය ද පයමාවිභාගිකව සිටී.

උකතකතෘ ගැන ප්‍රාරම්භ කාණ්ඩයේ 13 වැනි පාඩම යලිත් කියවා බලන්න.

ඇබූසිය

1. අසස (අශව), ගජ (ඇත්), සුනඛ (බලු), වානර (වඳුරු), ගොන (ගොන්), මූසික (මී), බිලාල (බළල්) යන ප්‍රකෘතිශබ්දවලින් පශ්චාත්භෞතික ජීවවචන රූප සාදන්න. තේරුම් ද දෙන්න.

2. සිංහලයට නගන්න

1. මූසිකො ධාවනි.	4. ගොනො ධාවනි.
2. ගජො ධාවනි.	5. බිලාලො ගවජනි.
3. සුනඛො ගවජනි.	6. වානරො ධාවනි.

3. පහත දැක්වෙන ශබ්දප්‍රකෘතිවලින් පශ්චාත්භෞතික ජීවවචන සාදන්න. පහත දැක්වෙන ක්‍රියාපද හා එකට ගලපා වාක්‍ය සාදන්න. තේරුම් ද ලියන්න.

පුරිස (පුරුෂ)
 කුකකුර (බලු)
 බාලක (ලමා)
 පුනන් (පුන්)
 භානික (සහෝදර)
 රුකක (ගස්)
 වාන (සුළං)

තිට්ඨනි (සිටී)
 නිසීදනි (හිඳී)
 සයනි (වැදහෙයි)
 උට්ඨහනි (නැගීසිටී)
 ආගවජනි (එයි)
 කීළනි (සෙල්ලම් කරයි)
 පනනි (වැටෙයි)
 වායනි (හමයි)

දෙවෙනි කොටස - බහුවචන

අසස (අඟව) යනු ප්‍රකෘතිය යි. එයින් හැදෙන පයමාවිභනතික බහුවචනය අසසා යනු යි. "අඟවයෝ" යනු එහි තේරුම යි.

ගව්‍ෂනි යනු ඒකචන ක්‍රියාපදයෙකි. එහි බහුවචනය ගව්‍ෂනනි (යන්) යනු යි.

ක්‍රියාව බහුවචන වූ කල එයින් උකත වූ කතෘ පයමාවිභනතික බහුවචනයෙන් සිටී. අසසා ගව්‍ෂනනි (අඟවයෝ යන්) යනු නිදර්ශන යි.

මතු දැක්වෙන වාක්‍ය හැදී ඇති සැටි සලකන්න

- පුරිසා ගව්‍ෂනනි (පුරුෂයෝ යන්)
- අසසා ධාවනනි (අඟවයෝ දුවන්)
- කුකකුරා සයනනි (බල්ලෝ වැදහෙන්)
- බාලකා තිට්ඨනනි (ළමෝ සිටිත්)

ක්‍රියාව බහුවචන වූ කල එයින් උකත කතෘ පයමාවිභනතික බහුවචනයෙන් සිටිය යුතු යි.

ඇබෑසිය

1. නිසීදනි, උට්ඨහනි, ආගව්‍ෂනි, කිළුනි, පනනි, වායනි යන ක්‍රියාවල බහුවචන රූප දෙන්න. තේරුම් ද ලියන්න.
2. බාලක, පුතන, භානික, රුකබ, වාන, කුකකුර යන ශබ්දවල පයමාවිභනතික බහුවචන රූප දී තේරුම් ද ලියන්න.
3. සිංහලයට නගන්න
කුකකුරා ධාවනනි, බාලකා කිළුනනි, අසසා සයනනි, පුරිසා ආගව්‍ෂනනි, රුකබා පනනනි, ගජා උට්ඨහනනි, වාතා වායනනි.
4. පාලියට නගන්න
බල්ලා දුවයි, වදුරෝ වැටෙත්, ළමෝ හිඳිත්, ගස වැටෙයි, සුළඟ හමයි, පුරුෂයෝ නැගිටිත්.

ක්‍රියාවෙන් උකත නොවූ කමිය (අනුකත කමිය) දුතියා විභජනික පදයෙන් දැක්වෙයි. (අනුකත පද යන්න ආරම්භයේ 13 පාඩම බලා දැනගන්න.)

දුතියාවිභජනික ඒකවචන හා බහුවචන පහත දැක්වේ.

ඒකවචන	බහුවචන
අසසං (අභවයා)	අසෙස (අභවයන්)
ගජං (ඇතා)	ගජේ (ඇතුන්)
සුනඛං (බල්ලා)	සුනඛෙ (බල්ලන්)
වාතරං (වඳුරා)	වාතරෙ (වඳුරන්)
රුකඛං (ගස)	රුකෙඛ (ගස්)

අනුකත කමීවාචකය දුතියාවිභජනික පදයෙන් සිටී.

පුරිසො රුකඛං ඡිඤ්ඤි (මිනිසා ගස කපයි)	පුරිසො රුකෙඛ ඡිඤ්ඤි (මිනිසා ගස් කපයි)
ගජො පුරිසං පහරති (ඇතා මිනිසාට ගසයි)	ගජා පුරිසෙ පහරන්ති (ඇත්තු මිනිසුනට ගසන්)
කසසකො ගොනං බන්ධති (ගොවියා ගොනා බඳී)	කසසකා ගොනෙ බන්ධන්ති (ගොවියෝ ගොනුන් බඳින්)
බාලකො බිළාලං පොසෙති (ළමයා බළලා පෝෂිත කරයි)	බාලකා බිළාලෙ පොසෙන්ති (ළමෝ බළලුන් පෝෂණය කරන්)

මේ වාක්‍යවල රුකඛං රුකෙඛ, පුරිසං පුරිසෙ යන ආදීන් ඡිඤ්ඤි ඡිඤ්ඤන් ආදී ක්‍රියාවන් ගෙන් අනුකත වූ කමීපදයෝ ය. ඔහු දුතියාවිභජනික ව සිටිත්.

6. යම් නැතකට යෙයි ද, වදී ද, නගී ද, බසී ද ඒ හැම දුතියාවිභජනාන්තර පදයෙන් සිටී. බාලකො විජ්ජාලයං ගච්ඡති (ළමයා විදුහලට යෙයි). වාතරො රුකඛං ආරුහති (වඳුරා ගස නගී). ගජො කාසාරං ඔහරති (ඇතා විලට බසී). ගොනා වජං පච්ඡන්ති (ගොන්නු ගාලට වදිත්).

ඇබෑසිය

(අ) පහත දැක්වෙන නාමයන් ගේ පඨමාවිභතතික, ද්‍රුතියාවිභතතික, ජිකවචන, බහුවචන දෙනු. අථ ද ලියනු.

සාටක (සඵ),	අජ (ඵඵ),
රඵ (ඊය),	වෘග්ඝ (වෘඝු),
ලුඤක (වැදි),	මිග (මුව),
අජගර (පිඤ්ඤරු),	සප්ප (සඵඵ),
කලඤක (ලෙහෙන),	සිලුතත (ගරඬි),
වොර (සොර),	සුද (අරක්කමි).

(ඉ) මෙහි දැක්වෙන ක්‍රියාවන්ගේ බහුවචනරූප දෙන්න

බාදති (කයි)	අනුබන්ධති (ලුහුබදී)
භුක්ඤති (වළඳයි)	විජ්ඣති (විදී)
වහති (උසුලයි, උසුලාගෙන යයි)	ජිජුති (කපයි)
හරති (ගෙන යයි)	කම්පති (සැලෙයි)
ආහරති (ගෙනෙයි)	මාරෙති (මරයි)
වෙයෙති (වෙළෙයි)	බන්ධති (බදී)
පානෙති (හෙළයි)	මාපෙති (මවයි, සාදයි)
ඛසති (ඛහැගනී, සපයි)	

(ඊ) සිංහලයට නගන්න

1. අජගරො අජං වෙයෙති.	4. ලුඤකා මිගෙ විජ්ඣනති.
2. වෘග්ඝො ගොනං මාරෙති.	5. වාතො රුක්ඛෙ පානෙති.
3. අසසා රඵං වහනති.	6. සප්පො මුසිකං බාදති.
7. බිලාලො කලඤකං අනුබන්ධති.	

(උ) පාලියට නගන්න

1. බල්ලා ගොනා සපයි.	5. පිඤ්ඤරා බල්ලා වෙළෙයි.
2. බළල්ලු මීයන් කන්.	6. මිනිස්සු විලට බසින්.
3. පුරුෂයෝ ඇතා බදිත්.	7. වඳුරෝ ගස නගිත්.
4. වැද්දා මුවා ලුහුබදී.	8. ළමෝ ගමට යන්.
9. සොරා ගමට වදිත්.	

7. කරණාථිය තනියා විභතනික පදයෙන් දැක්වෙයි.

(මෙහි ආරම්භයේ තුන්වැනි පාඩම කියවා කරණාථිය තේරුම් ගන්න).

තනියා ඒකවචන පුරිසෙන (පුරුෂයා කරණ කොට ගෙන)

තනියා බහුවචන පුරිසෙහි, පුරිසෙහි (පුරුෂයන් කරණ කොට ගෙන)

තනියා ඒකවචන හඥෙන (අනිත්, අත කරණ කොට ගෙන)

තනියා බහුවචන හඥෙහි, හඥෙහි (අත්වලින්, අත් කරණ කොට ගෙන)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පයමා ඒකවචනය
රොග	රොගො (ලෙඩ)
කසසක	කසසකො (ගොවියා)
ලගුළු	ලගුළො (පොල්ල)
දණ්ඩ	දණ්ඩා (දංඩ, ලිය)
බගග	බගගො (කඩුව)
ගෙණ්ඩුක	ගෙණ්ඩුකො (පන්දුව)
පාසාද	පාසාදො (ප්‍රාසාදය)
භාර	භාරො (බර)
භොග	භොගො (සපියාගේ කඳ, දරණ වැල)
අජගර	අජගරො (පිඹුරා)
පොත	පොතො (තැව)
තබ	තබො (නිය)
අගද	අගදො (බේත)
කොධ	කොධො (කෝඨය)
අනෙකාධ	අනෙකාධො (අකෝඨය)
බන්ධ	බන්ධො (උරහිස)
මිග	මිගො (මුවා)

ක්‍රියාපද

පහරනි (ගසයි)

කිළනි (සෙල්ලම් කරයි)

දාළෙති (ඉරාලයි, පළයි)

තරනි (ඉක්ම යයි, එ තෙරට යයි)

පිනානි (දිනයි)

වූපසමෙති (සංසිඳෙයි, සුව වෙයි, නිවෙයි)

වූපසමෙති (සංසිඳුවයි)

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. පුරිසො අගදෙන රොගං වූපසමෙති.
2. කසසකො දණ්ණෙඛන ගොනං පහරනි.
3. බාලකා ගෙණඬුකෙහි කිළනති.
4. ව්‍යග්ඝො නබෙහි අජං දාළෙති.
5. පුරිසා පොතෙන සමුද්දං තරනති.
6. පණ්ඨිතා අකෙකාධෙන කොධං පිනනති.
7. රොගා අගදෙහි වූපසමෙතති.

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. ළමයා අනින් ගොනාට ගසයි.
2. පිඤ්ජරා භෝගයෙන් (දරණවැලින්) මුවා වෙළයි.
3. මිනිසා කඩුවෙන් සොරාට ගසයි.
4. ගොවියෝ පොළවලින් සොරැනට ගසත්.
5. බළලා නියවලින් සජීයාට ගසයි.
6. අක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය නිවෙයි.
7. දාසයා උරහිසින් බර උසුලා ගෙන යයි.

8. සමප්‍රදානාථීය වතුන්විභත්තික පදයෙන් දැක්වෙයි.

(මෙහි පුරමහයේ සතරවන පාඩම නැවැතත් කියවන්න.)

- වතුන් එකවචන පුරිසාය, පුරිසසය (පුරුෂයාට, පුරුෂයා පිණිස, පුරුෂයා සඳහා)
- වතුන් බහුවචන පුරිසානං (පුරුෂයනට, පුරුෂයන් පිණිස, පුරුෂයන් සඳහා)
- වතුන් එකවචන හජාය, හජාසය (අනට, අන පිණිස)
- වතුන් බහුවචන හජානං (අත්වලට)

9. දෙන්නේ යමකුට ද හේ වතුන්විභත්තික පදයෙන් දැක්වෙයි.

කුටුම්භිකො යාවකාය ආහාරං දෙති.

(කෙළෙඹියා සිගන්නාට අහර දෙයි.)

කුටුම්භිකො යාවකානං ආහාරං දෙති.

(කෙළෙඹියා සිගන්නනට අහර දෙයි.)

10. කිසිවක් කරනුයේ යමකු පිණිස ද යමකු සඳහා ද හේ වතුන් විභත්තයන පදයෙන් සිටී.

සුදො ආගනතුකසස ආහාරං පටියාදෙති.

(අරක්කැමියා අමුන්නා පිණිස - අමුන්නා සඳහා - අහර පිළියෙල කරයි.)

11. කිපෙන්නේ හෝ ඊෂ්ඨා කරන්නේ යමකුට ද හේ ද වතුන් විභත්තයන පදයෙන් සිටී.

භූපො අමචචසස කුජඤ්චි.

(රජ තෙමේ ඇමැත්තාට කිපේ.)

භූපො අමචචානං කුජඤ්චි.

(රජ තෙමේ ඇමැත්තනට කිපේ.)

කුටුම්භිකො වාණිජසස උසුයති.

(කෙළෙඹියා වෙළෙඳාට ඊෂ්ඨා කෙරෙයි.)

12. කැමැති වන්නේ යමකට ද එයත් වතුන්විභත්තයන පදයෙන් සිටී.

බාලකො මොදකාය පිහයති.

(ළමයා රසකැවිල්ලට කැමැති වෙයි.)

ශබ්ද මාලාව

පයමා විභත්‍යන්ත ඒකවචනය

පිණ්ඩ (පිඩු)	පිණ්ඩා (පිඩුව)
තව්ෂක (වඩු)	තව්ෂකෝ (වඩුවා)
යොධ (සෙබළු)	යොධෝ (සෙබළෝ)
ගොවර (ගොදුරු)	ගොවරෝ (ගොදුරු)
නිගළු (හැකිලි)	නිගළෝ (හැකිලිල)
කකච (කියන්)	කකචෝ (කියන්)
නිවාස (නවානැන්)	නිවාසෝ (නවානැන්)
උපහාර (නැගි)	උපහාරෝ (නැගිග)
විවර්ති (ඇවිදී)	හත්විගොපකෝ (ඇත්ගොවිවා)
පටියාදෙති (පිළියෙල කරයි)	උපනාමෙති (පිරිනමයි)
ජිනාති (දිනයි)	ඔවදති (අවවාද කරයි)
පටිජගති (රැකගනී, සකස්කරයි, පෝෂිත කරයි)	

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්ත

1. කුටුම්භිකෝ යාවකසස ආහාරං දෙති.
2. තව්ෂකා භූපසස පාසාදං මාපෙනති.
3. අමචේවා කුමාරසස උසුයති.
4. භූපො යොධානං කුජ්ඣති.
5. සිගාලෝ ගොවරාය විවරති.
6. වාණිජෝ තව්ෂකසස කකචං දෙති.
7. අමචේවා ආගනතුකානාං නිවාසෙ පටියාදෙනති.
8. උපාසකා චෙරසස ආවාසං පටිජගනති.
9. හත්විගොපකා නිගළෙන ගජං ඛන්ධනති.
10. සජ්ජනා වාගෙන ලොභං ජිනනති.

(ආ) පාලියට නගන්ත

1. ගොවියෝ ගොනුනට ආහාර දෙත්.
2. ළමයා බළලාට ඵළුකිරී දෙයි.
3. අරක්කැමියෝ මගීනට ආහාර පිළියෙල කරත්.
4. ඇමැනියා ගිණියනට නැගි පිරිනමයි.
5. ගුරුවරයා සිසුනට අවවාද කරයි.
6. කෙළෙඹියා වෙළෙන්දාට ඊෂ්ඨා කෙරෙයි.
7. නෙපි අක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය දිනවු.
8. මහණ නෙම පිඩු පිණිස හැසිරෙයි.
9. සිංහයා ගොදුරු පිණිස හැවිදී.
10. වඩුවෝ කියතින් ගස ඉරත්.

13. අපාදාන (අවධි) අර්ථය පඤ්චමීවිභන්තික පදයෙන් දැක්වේ.
(පුරාමහයේ 5 වැනි පාඨම කියවන්න.)

- ඒකවචන පුරිසා, පුරිසමහා, පුරිසසමා
(පුරුෂයා ගෙන්, පුරුෂයා කෙරෙන්)
- බහුවචන පුරිසෙහි, පුරිසෙහි
(පුරුෂයන් ගෙන්, පුරුෂයන් කෙරෙන්)
- ඒකවචන හඤා, හඤමහා, හඤසමා
(අනෙන්, අන කෙරෙන්)
- බහුවචන හඤෙහි, හඤෙහි
(අත්වලින්, අත් කෙරෙන්)

ඉවත් වන්නේ යමෙකින් ද, යමක් කෙරෙන් ද, යමකුගෙන් ද එය හෝ ඔහු පඤ්චමීවිභන්තික පදයෙන් දැක්වේ.

- ඒකවචන පුරිසො ගාමා නිකඛමති
පුරිසො ගාමසමා නිකඛමති
පුරිසො ගාමමහා නිකඛමති
(පුරුෂයා ගමෙන් නික්මෙයි.)
- බහුවචන පුරිසා ගාමෙහි (ගාමෙහි) නිකඛමන්ති
(මිනිස්සු ගම් කෙරෙන් (ගම්වලින්) නික්මෙත්.)

14. බිය වන්නේ යමකුගෙන් ද එයත් පංචමීවිභන්තික පදයෙන් දැක්වෙයි.

පුරිසො සප්පමහා භායති (මිනිසා සඳියා ගෙන් බිය ගනී.)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පශ්චාත්විභන්ධායන්ත (ඒකවචන)
වජ්‍ය	වජො (ගාල)
වොර	වොරො (සොරා)
ගාම	ගාමො (ගම)
පාසාද	පාසාදො (පහය)
ගෙහ	ගෙහො (ගෙය)
විහාර	විහාරො (වෙහෙර)
උපාසක	උපාසකො (උපාසකයා)
ත්‍යාජ	ත්‍යාජසො (ත්‍යාජයා)
රොග	රොගො (ලෙඩ)
සන්ත	සන්තො (සන්තයා)

සංසාර
මහිස
සඳු

සංසාරො (සසර)
මහිසො (මියුවා)
සඳො (ගබ්දය)

නිකමනි (නික්මෙයි)
වරනි (හැසිරෙයි)
උනතරනි (ගොඩ නැගේ)
උනතාරෙනි (ගොඩ නගයි)
උනතසනි (නැති ගනී)
මුළවනි (මිදෙයි)
පනනි (වැටෙයි)
නිවජරනි (නිකුත් වේ)
නීහරනි (මෑත් කෙරෙයි, බැහැර කෙරෙයි)
නිකකඛිසනි (පිටම කරයි, මෑත් කරයි)
භායනි (බිය ගනී)

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. ගොනා වජමහා නිකමනනි.
2. වානරො රුකමමහා පනනි.
3. වොරා ගාමමහා පලායනනි.
4. භූපො පාසාදා ඔරුහනි.
5. මුසිකො බිළාලමහා මුළවනි.
6. බාලකා සිලුතතමහා කලඤ්ඤකං මුසුචනනි.
7. දාසො දණේඛන සප්පං ගො නිකකඛිසනි.
8. දාරකො ගජමහා භායනි.
9. වොරා ගෙහසමා පලායනනි.
10. ගජා පබබනමහා ඔරුහනනි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. උපාසකවරු විහාරයෙන් නික්මෙත්.
2. තවුසෝ පිඤ්ඤ පිණිස හැසිරෙත්.
3. බුදුවරු සත්ත්වයන් සසරින් ගොඩනගත්.
4. ගොනා ව්‍යාඝ්‍රයා ගෙන් නැති ගනී.
5. මීයා ගරභියා ගෙන් මිදෙයි.
6. සොරා ගසෙන් වැටෙයි.
7. මිනිස්සු බෙහෙත් කරණ කොට ගෙන ලෙඩවලින් මිදෙත්.
8. ගොවියා ගමෙන් මියුවකු ගෙනෙයි.
9. ගොන්නු ගාලෙන් පිට ව යෙත්.
10. ගසෙන් හඬෙක් නිකුත් වෙයි.

15. ජට්ඨිවිභතාසන්න පදයෙන් සමබන්ධය දැක්වේ. (පුරාමහයේ 6 වන පාඨම යලිත් කියවන්න.)

ඒකවචන	පුරිසස්ස (පුරුෂයා ගේ)
බහුවචන	පුරිසානං (පුරුෂයන් ගේ)
ඒකවචන	හත්ථස්ස (අතේ, අතට අයත්)
බහුවචන	හත්ථානං (අත්වල, අත්වලට අයත්)

ශබ්ද මාලාව

පුකෘතිය	පයමාවිභතාසන්න (ඒකවචනය)
අනෙතවාසික	අනෙතවාසිකො (අනාවැස්සා, ශිෂ්‍යයා)
විවාද	විවාදො (විවාදය, ආරාචුල)
පරිබොජක	පරිබොජකො (පිරිවැජියා)
වණණ	වණණා (පැහැය, ගුණය)
මිත්ත	මිත්තො (මිතුරා)
ඔවාද	ඔවාදො (අවවාදය)
හෙට්ඨාභාග	හෙට්ඨාභාගො (යට කොටස)
කාසාර	කාසාරො (විල)
සමණො, පබ්බජිත	සමණො, පබ්බජිතො (පැවිද්දා)
භාතික	භාතිකො (සොහොයුරා)
ථෙර	ථෙරො (සථවිරයන් වහන්සේ)
සෙවක	සෙවකො (සේවකයා, මෙහෙකරුවා)
බගග	බගගො (කඩුව)
පාණ්ණාන	පාණ්ණානො (ප්‍රාණවධය)
ආචරිය	ආචරියො (ඇඳුරා)
දාරක	දාරකො (දරුවා)
විහාර	විහාරො (වෙහෙර)
සාකථික	සාකථිකො (ගැල්ප්පුවා)
උමමගග	උමමගගො (උමග)
නිවාස	නිවාසො (ගෙය, නවාතන)
රාජපුරිස	රාජපුරිසො (රාජපුරුෂයා)

ක්‍රියා පද

පවිසති(ඇතුල් වෙයි)	භාසති (කියයි)
කනනති, ඡීඤ්ඤති(කපයි)	සොධෙති (ගුදා කරයි)
භාලෙති (තලයි)	පලාපෙති (පලවා හරී)
වීරමති (වළකී)	ඔවදති (අවවාද කරයි)
අකෙකාසති (පරුෂ වචනයෙන් බණී)	
පරිභාසති (පරිභව කරයි, බැණවදී)	

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. කුටුම්භිකයන් රොගෝ වෙජ්ජයන් අගදෙන වූපසමෙති.
2. ආවරියෝ අනෙතවාසිකානං විවාදං වූපසමෙති.
3. පරිබ්බාජකයන් අනෙතවාසිකා බුද්ධියන් වණ්ණං භාසනති.
4. පටිකයන් පුතො වානරමහා භාසනති.
5. සුදයන් මිත්තා ආගනතුකානං ආහාරං පටියාදෙනති.
6. බුද්ධියන් ඔවාදෙන භූපයන් කොපො වූපසමෙති.
7. කුටුම්භිකයන් දාසා රුකබයන් හෙට්ඨාභාගං සොධෙනති.
8. වොරා අමචචයන් රථං හරනති.
9. බාලකා වජ්ජො සොනෙ පලාපෙනති.
10. රාජපුරිසො බගෙගන වොරසන් හඤ්ඤ කනනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. පැවිද්දා කෙලෙඹියා ගේ සොහොයුරාට අවවාද කරයි.
2. තෙරුන් වහන්සේ ගේ අවවාදයෙන් වැද්දා ප්‍රාණවධයෙන් වළකී.
3. ඇදුරා ගේ දරුවෝ තෙරුන් වහන්සේ ගේ වෙහෙරට යෙත්.
4. ගැල්පඳුවා ගේ පුත්තු අමුත්තනට බණිත්.
5. ගොවියා ගේ පුතා වඩුවා ගේ පුතුනට ඊෂ්ඨා කරයි.
6. රජු ගේ සොහොයුරා ඇමැතියා ගේ පුතුට කිපෙයි.
7. සොරු උමගින් ඇමැත්තා ගේ ගෙට වදිත් (ඇතුල් වෙත්).
8. සොරු කෙලෙඹියා ගේ ගෙයින් පලායෙත්.
9. ඇමැත්තා ගේ සේවකයෝ අමුත්තනට නවානන් පිළියෙල කරත්.
10. සොරාගේ පහරින් රාජපුරුෂයා ගේ අනෙත් කඩුව වැටෙයි.

16. ආධාරවාචක පද සත්තම්විභන්තාන්ත ව සිටී. (පුරාමහයේ හත්වැනි පාඩම බලා සිතට ගන්න.)

ඒකවචන	පුරිසෙ, පුරිසමහි, පුරිසසමි (පුරුෂයා කෙරෙහි)
බහුවචන	පුරිසෙසු (පුරුෂයන් කෙරෙහි)
ඒකවචන	හඤ්ච, හඤ්මහි, හඤ්සමිං (අනෙහි)
බහුවචන	හඤ්චසු (අන්හි, අන්වල)

පුරිසො මඤ්චෙ සයති (පුරුෂයා ඇඳෙහි සැතපෙයි)
 පුරිසා මඤ්චෙසු සයන්ති (පුරුෂයෝ ඇඳන්හි සැතපෙත්)
 කුටුමබ්කො ථෙරෙ පසීදන්ති (කෙළෙඹි තෙම තෙරහු කෙරෙහි පහදී)
 කුටුමබ්කො ථෙරෙසු පසීදන්ති (කෙළෙඹියෝ තෙරුන් කෙරෙහි පහදිත්)
 පුරිසො සායණො නිකබ්මති (පුරුෂයා සවස් වේලේ නික්මෙයි.)

ශබ්ද මාලාව

ප්‍රකෘතිය	පද්මාවිභන්තාන්ත (ඒකවචන)
අනාචපිණ්ඩික	අනාචපිණ්ඩිකො (අනේපිඬු සිටු තෙම)
ආරාම	ආරාමො (අරම, වත්ත)
සන්තිපාත	සන්තිපාතො (රැස්වීම)
ගහට්ඨ	ගහට්ඨා (ගිහියා)
ගුණ	ගුණො (ගුණය)
කුලාවක	කුලාවකො (කැඳුල්ල)
නාග	නාගො (නයා)
වමමික	වමමිකො (සුඹස)
සංගාම	සංගාමො (රණබීම)
සපන්ත	සපන්තො (සතුරා)
ධමම	ධමමො (දහම්, බණ)
ජණ	ජණො (සැණකෙළිය)
කලහ	කලහො (කලහය)

ක්‍රියා පද

විහරණ (වෙසෙයි)	නභායනි (නායි)
වනනනි (පවතී)	පසිදනි (පැහැදේ)
කරොනි (කරයි, නනයි)	උගගණනානි, සිකකනි (උගනී)
සුණානි (අසයි)	උතනසනි (බිය ගනී, නැති ගනී)
නිලියනි (සැඟවෙයි)	සනනිපනනි (රැස් වෙයි)
පලායනි (පලායෙයි)	පලාපෙනි (පලවා හරී)
හොනි, හවනි (වෙයි)	නිමුණනි (ගිලෙයි)

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. බුද්ධා අනාචපිණ්ඩිකසස ආරාමෙ විහරනි.
2. කුටුම්භිකසස මිත්තා කාසාරෙ නභායනනි.
3. විහාරෙ පබ්බජිතානං සනනිපානො වනනනි.
4. ථෙරානං අනෙතවාසිකා ගාමෙ පිණ්ඩාය විවරනනි.
5. පාසාදසස හෙට්ඨාභාගෙ සෙවකානං විවාදො වනනනි.
6. ගහට්ඨා පබ්බජිතානං ගුණේසු පසිදනනි.
7. සකුණා රුකේබසු කුලාවකෙ කරොනනි.
8. නාගො වම්බකම්භි වසනි.
9. ගජා පබ්බතෙ විවරනනි.
10. භූපසස යොධා සංගාමෙ සපනෙත පහරනනි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ළමෝ පාසැලෙහි දහම් උගනිත්.
2. උපාසකයෝ විහාරයෙහි බණ අසත්.
3. පිරිවැජියා ගේ අනුවැස්සෝ බුදුරජු ගේ දහමෙහි පහදිත්.
4. ගමෙහි සැණකෙළියෙක් පවතී.
5. මිනිස්සු රෝගයට බිය වෙත් (රෝගයෙන් බිය ගනිත්).
6. ගසෙහි වදුරා සැඟවෙයි.
7. පැවිද්දෝ වෙහෙරෙහි රැස්වෙත්.
8. සතුරෝ රණබිමෙන් පලායෙත්.
9. මාගීයේ මගීන් ගේ කලහයෙක් වෙයි.
10. පුරුෂයා විලෙහි ගිලෙයි.

17. කෙනකු ඇමැතීමෙහි ආලපනාච්ඡේති පයමාවිභතතික පද යෙදේ. "ආලපනෙ පයමා" (ආලපන අරුත්හි පයමා) නමින් මෙය හැඳින්වේ. (ප්‍රාරම්භයේ අටවැනි පාඨම කියවන්න.)

- ඒකවචන (හෝ) පුරිස (භවත් පුරුෂය)
- බහුවචන (භවනෙතා) පුරිසා (භවත් පුරුෂයිනි)
- ඒකවචන (හෝ) පුරිස (එම්බා පුරුෂය)
- බහුවචන (හෝ) පුරිසා (එම්බා පුරුෂයිනි)

ප්‍රශ්න ඇසීම

ප්‍රශ්නයක් ඇසීමෙහිදී ක්‍රියාවට මූලින් හෝ අගින් "කිං" යන්න යෙදේ. "කවර හෙයින්, කුමට" යන අභියන්ති ද "කිං" යන්න යෙදේ.

- කිං පුරිසො ගවෂති ?
- පුරිසො කිං ගවෂති ?
- පුරිසො ගවෂති කිං ?
- (පුරුෂයා යෙයි ද, පුරුෂයා කවරහෙයින් යෙයි ද ?)

"අපි, අපි ණු" යන නිපාතයේ ද ප්‍රශ්න ඇසීමෙහි ක්‍රියාවට මූලින් යෙදෙත්.

- අපි පුරිසො ගවෂති ?
- අපි ණු පුරිසො ගවෂති ?
- (පුරුෂයා යෙයි ද ?)

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. කිං ඓරො විහාරෙ වසති ?
2. හෝ පුතහ, අපි ණු සිසයා විජ්ජාලයමහා නිකමන්නි ?
3. හෝ පුරිස, කිං චොරා කුටුමබ්බිකසා සෙවකෙ පහරන්නි ?
4. හෝ පුරිසා, අපි ගාමෙ මනුසානං කලහො වතන්නි ?

5. අපි නු සංගාමෙ භූපසස කුමාරා සපනෙන ජිනනති ?
6. භවනෙනා උපාසකා, කිං පබ්බජිතා විහාරමහා නිකමමනති ?
7. හො කුමාර, අපි නු රාජපුරිසො කුටුමබ්බිකං ගෙහා නිකකඛ්ඪති ?
8. හෙ උපාසක, අපි නු විහාරෙ ථෙරො ධමමං දෙසෙති ?
9. භවනෙනා පුතතා, කිං ආචරියා විජජාලයං න ආගචජනති ?
10. හො පුරිස, කිං විහාරෙ පබ්බජිතානං සනතිපානො හොති ?

(ආ) පාලියට නඟන්න

1. දරුවනි, වෙහෙරෙහි උපාසකයෝ බණ අසන් ද ?
2. භවත් පුරුෂය, මිනිස්සු ගමෙන් සොරුන් පලවාහරිත් ද ?
3. රාජපුරුෂයිනි, රණබිමෙහි සතුරෝ රජුගේ යෝධයන් පෙළන් ද ?
4. මෙහෙකරුව, ගසෙන් මිනිහා වැටෙයි ද ?
5. දරුව, සහෝදරයා විලෙහි නායි ද ?
6. භවත් රාජපුරුෂයිනි, ගමෙහි මිනිසුන්ගේ රෝගයෝ සංසිඳෙන් ද ?
7. භවත් දාසය, කෙළෙඹියා ගෙහි වෙසේ ද ?
8. හෙමිබා සේවකය, රජ ඇමැතියාට කිපෙයි ද ?
9. හෙමිබා වඩුව, ගස වැටෙයි ද ?

විභක්ති පිළිවෙළ අනුව නාමයෙක පදමාලාව කීම නාම වර්තැගීම නම්.

දැන් මෙතෙක් දුර ඉගෙන ගත් පරිදි පුරිස - හඤ්ඤ යන ශබ්දයන් ගේ වර නැගීම දක්වනු ලැබේ.

පුරිස

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතති	පුරිසො	පුරිසා
දුතියා විභතති	පුරිසං	පුරිසෙ
තතියා විභතති	පුරිසෙත	පුරිසෙති, පුරිසෙති
චතුර්ථි විභතති	පුරිසාය, පුරිසස්ස	පුරිසානං
පඤ්චමි විභතති	පුරිසා,පුරිසමහා,පුරිසස්මා	පුරිසෙති, පුරිසෙති
ඡර්මි විභතති	පුරිසස්ස	පුරිසානං
සතතමි විභතති	පුරිසෙ,පුරිසමහි,පුරිසස්මිං	පුරිසෙසු
ආලපන විභතති	(හේ) පුරිස, පුරිසා	(හචනෙනා) පුරිසා

අභි

පු.වි.	පුරුෂයා	පුරුෂයෝ
ද්වි.වි.	පුරුෂයා	පුරුෂයන්
තෘ.වි.	පුරුෂයා කරණකොට	පුරුෂයන් කරණකොට
ච.වි.	පුරුෂයාට,පුරුෂයා පිණිස	පුරුෂයනට,පුරුෂයන්පිණිස
ප.වි.	පුරුෂයා ගෙන්	පුරුෂයන් ගෙන්
ෂ.වි.	පුරුෂයා ගේ	පුරුෂයන් ගේ
ස.වි.	පුරුෂයා කෙරෙහි	පුරුෂයන් කෙරෙහි
ආ.වි.	පින්වත් පුරුෂය	පින්වත් පුරුෂයෙහි

18. පුරිසෙත, පුරිසෙති, පුරිසෙති යන තතියා විභතතික රූප අනුකත කථා හැගවීමෙහි ද යෙදේ. එවිට ඒවායේ අභි මෙසේ යි: පුරිසෙත (පුරුෂයා විසින්), පුරිසෙති, පුරිසෙති (පුරුෂයන් විසින්). මේවා එක්කොට වාක්‍ය හැදීම දැන් ම නොඉගැන්වෙයි. එය පසුව එයට සුදුසු තැනදී ඉගැන්වේ. දැන් වාක්‍යයෙහි යෙදෙනුයේ කරණවාචක තතියාවිභතතික පද පමණ ය.

හත්‍ය

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතනි	හත්‍යො	හත්‍යා
දුතියා විභතනි	හත්‍යං	හත්‍යෙ
තතියා විභතනි	හත්‍යෙන්	හත්‍යෙහි, හත්‍යෙහි
චතුර්ථ විභතනි	හත්‍යාය, හත්‍යස්ස	හත්‍යානං
පඤ්චමී විභතනි	හත්‍යා,හත්‍යමනා,හත්‍යසමා	හත්‍යෙහි, හත්‍යෙහි
ඡර්‍ය්‍ය විභතනි	හත්‍යස්ස	හත්‍යානං
සතතමී විභතනි	හත්‍යෙ,හත්‍යමහි,හත්‍යසමීං	හත්‍යෙසු
ආලපන විභතනි	හෙ හත්‍ය	හෙ හත්‍යා

අභි

පු.වි.	අත	අත්
ද්වි.වි.	අත	අත්
තෘ.වි.	අතින්	අත්වලින්
ච.වි.	අතට, අත පිණිස	අත්නට, අත් පිණිස
ප.වි.	අතෙන්, අත කෙරෙන්	අත්වලින්, අත්කෙරෙන්
ඡ.වි.	අතේ (අතට අයත්)	අත්වල (අත්නට අයත්)
ස.වි.	අතේ, අතෙහි	අත්හි, අත්වල
ආ.වි.	එම්බා අත !	එම්බා අත්ති !

19. සහ, සද්ධං (හා, සහ, සමග, කැටුව). මේ නිපාත පද තතියා විභතනයන පද සමග යෙදේ.

පුනෙනන සහ, පුනෙනන සද්ධං.

(පුතා හා, පුතා සහ, පුතා සමග, පුතා කැටුව, පුතා එක්ක.)

පුනෙනහි සහ, පුනෙනහි සද්ධං.

(පුතුන් හා, පුතුන් සහ, පුතුන් සමග, පුතුන් කැටුව, පුතුන් එක්ක.)

විතා. (තැනි ව, වෙන් ව, තොර ව.)

20. විතා යනු නිපාත පදයෙකි. එය හා දුතියා විභතනයන, තතියා විභතනයන, පංචමී විභතනයන පද යෙදේ. විතා ධමමං, විතා ධමමෙන, විතා ධමමා = ධමිය හැර, ධමියෙන් වෙන් ව, ධමියෙන් තොර වැ, ධමිය නැති වැ.

**ආබාහික ක්‍රියා
වචනමානා විභතති
(වචනමානකාලික ක්‍රියා)**

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ධාවති (ගේ දුවයි)	තෙ ධාවන්ති (ඔහු දුවන්)
මජ්ඣම පුරිස	තචං ධාවසී (තෝ දුවති)	තුඹෙභ ධාවථ (තෙපි දුවහු)
උච්ඡතම පුරිස	අතං ධාවාමී (මමී දුවමි)	මයං ධාවාම (අපි දුවමු)

21. මෙහි ධාවති යන ක්‍රියාපදයේ ධාව යන්න ඉවත් කරන්න. එවිට ති යන්න ඉතිරි වේ. මෙය විභතති පච්චය (විභකති ප්‍රත්‍යය) නම් වේ. ඒ ක්‍රියාපද හයේ ම අගට ඇති විභතති පච්චයයන් (විභකති ප්‍රත්‍යයයන්) දැන් වෙන් කැර ගනිමු.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	ති	(අ)න්ති
මජ්ඣම පුරිස	සී	ථ
උච්ඡතම පුරිස	මී	ම

22. "ධාවාමී, ධාවාම" යන දෙතැන මී, ම යන ප්‍රත්‍යය දෙකට මුලින් සිටි ධාව යන්නෙහි අග ව-යන්න වා-යන්න වී තිබේ. අගට අ-යන්නක් ඇසෙන හැම ක්‍රියා අංගයකට ම (මී - ම යන ප්‍රත්‍යයයන් පර ව සිටි කල්හි) ඒ අයන්න දිඪී වේ. "ගච්ඡාමි, ගච්ඡාම, හරාමී, හරාම" යනාදි වශයෙනි.

23. ගච්ඡ යනු ක්‍රියා අංගයෙකි. එයට උඩ සඳහන් ප්‍රත්‍යයයන් එක් කොට ක්‍රියාපද සාදමු. තේරුම් ද ලියමු.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	ගච්ඡති (යෙයි)	ගච්ඡන්ති (යෙත්)
මජ්ඣම පුරිස	ගච්ඡසී (යෙහි)	ගච්ඡථ (යෙචු)
උච්ඡතම පුරිස	ගච්ඡාමී (යෙමි)	ගච්ඡාම (යෙමු)

මේ ක්‍රියාපදවලට මුලින් සුදුසු පරිදි කථාපද යොදන්න.

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ගවජනි (හේ යෙයී)	තෙ ගවජනනි (ඔහු යෙන්)
මජ්ඣිම පුරිස	තං ගවජසී (තෝ යෙහි)	තුමො ගවජථ (තෙපි යෙවු)
උත්තම පුරිස	අහං ගවජාමී (මමී යෙමී)	මයං ගවජාම (අපි යෙමු)

මෙහි පුරුෂ තුනට මේ ක්‍රියාපදන් ඒවායේ කතීරුනාම පදන් බෙදී ඇති බව පෙනේ. මේ පුරුෂ තුන මෙයට පෙර ඔබ ඉගෙන ඇත. මේ පොතේ ප්‍රාරම්භ කොටසේ 11 වැනි පාඨම නැවතත් කියවන්න.

24. න (නො), න ගවජනි (නො යයි), න ගවජාමී (නො යමී).

ඇබූසිය

(අ) මතු දැක්වෙන ක්‍රියාපදවල අංගයන් වෙන් කරන්න. ඉන්පසු නි අනති ආදී විභකති ප්‍රත්‍යයයන් එක්කොට පුරුෂ තුනටම අයත් ක්‍රියාපද සම්පූර්ණ කොට තේරුම් සමග ලියන්න. තිට්ඨති, නිසීදති, සයති, උට්ඨහති, ආගවජනි, කීලුති, පනති, වායති.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. බාලකො මිනෙහි සද්ධිං ගෙණ්ඩුකෙන කීලුති.
2. සිසො ආවරියෙන විනා විජ්ජාලයමහා න නිකමනති.
3. මයං දණ්ණෙහි වොරෙ පහරාම.
4. දාසො බණ්ඩන භාරං වහති.
5. වෙජ්ජසො අගදෙහි බාලකසො රොගො වූපසමමති.
6. මයං රථෙන ගාමෙ විවරාම.
7. කිං තං ආගනතුකසො ආහාරං න දෙසි ?
8. කිං තුමො කුටුමබිකානං දාරකෙ පහරථ ?
9. මයං වාණිජමහා කකවෙ කිණාම.
10. තෙ තවජකසො උසුයනති.
11. කුටුමබිකා සමණ්ණසමිං පසීදනති.
12. අහං පරිබබාජකෙසු න පසීදාමී.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. මම ආහාරයෙන් බල්ලා යෝෂිත කරමි.
2. සිව්ලා ගොදුරු පිණිස ඒ ඒ නැත හැවිදී.
3. ඇමැනියා ගේ පුතා ගොවියා ගේ දරුවනට රීෂිා කරයි.
4. සොරා වෙළෙන්දා ගෙන් කියතක් මිලයට ගනී.
5. අනාචපිණ්ඩික සිටුහු ගේ ආරාමයෙහි මහණහු වෙසෙත්.
6. මම ආගන්තුකයනට නවානත් දෙමි.
7. සන්පුරුෂයෝ බුදුරජු කෙරෙහි පහදිත්.
8. තෙපි ශිෂ්‍යයනට නැගි දෙවු ද ?
9. අපි අලෝභයෙන් ලෝභය දිනමු.
10. ගමේ වෙළෙන්දෝ ආගන්තුකයනට ආහාර දෙත්.
11. ගරඬියා දරණවැලින් සොරාගේ පය වෙළයි.
12. අපි කියත්වලින් ගස ඉරමු.

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	අහං (මම)	මයං, අමෙන, නො (අපි)
දුතියා	මං, මමං (මා)	අමෙන, නො (අප)
තතියා	මයා, මෙ (මා විසින්, මා කරණ කොට)	අමෙනහි, අමෙනහි (අප විසින්, අප කරණ කොට)
චතුර්ථී	මම, මය්හං, මෙ (මට)	අමහාකං, නො (අපට)
පඤ්චමී	මයා (මගෙන්)	අමෙනහි, අමෙනහි (අප ගෙන්)
ෂට්ඨී	මම, මය්හං, මෙ (මගේ)	අමහාකං, නො (අප ගේ)
සතතමී	මයි (මා කෙරෙහි)	අමෙනසු (අප කෙරෙහි)

තුම්භ

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	ඤං (තෝ, නුඹ)	තුමෙන, වො (තෙපි)
දුතියා	ඤං, ඤං (තා, නුඹ)	තුමෙන, වො (තොප)
තතියා	ඤයා, ඤයා, තෙ (තා විසින්, තා කරණ කොට, නුඹ කරණ කොට)	තුමෙනහි, තුමෙනහි, වො තොප විසින්, තොප කරණ කොට)
චතුර්ථී	ඤච, තුය්හං, තෙ (ඤට, නුඹට)	තුමහාකං, වො (තොපට)
පඤ්චමී	ඤයා, ඤයා (ඤගෙන්, නුඹගෙන්)	තුමෙනහි, තුමෙනහි (තොප ගෙන්)
ෂට්ඨී	ඤට, තුය්හං, තෙ (ඤගේ)	තුමහාකං, වො (තොප ගේ)
සතතමී	ඤයි, ඤයි (තා කෙරෙහි)	තුමෙනසු (තොප කෙරෙහි)

25. තෙ, මෙ, වො, නො යන පද වාක්‍යයෙක මූලින් නො සිටී. පදයකට පසුව ම සිටී. ගාමො මෙ (මගේ ගම), ගාමො තෙ (ඤගේ ගම).

භවිසසනම් විභතති
(අනාගතකාලික ක්‍රියා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ධාවිසසති (හේ දුවන්නේය)	තො ධාවිසසනති (ඔහු දුවන්නාහ)
මජ්ඣම පුරිස	තචං ධාවිසසසි (තෝ දුවන්නෙහි)	තුමො ධාවිසසඨ (තෙපි දුවන්නහු)
උත්තම පුරිස	අහං ධාවිසසාමි (මමි දුවන්නෙමි)	මයං ධාවිසසාම (අපි දුවන්නමු)

26. මෙහි අංගයෙන් විභතති ප්‍රත්‍යයයන් වෙන් කළ විට සිටිනුයේ මෙසේය :

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	(ඉ) සසති	(ඉ) සසනති
මජ්ඣම පුරිස	(ඉ) සසසි	(ඉ) සසඨ
උත්තම පුරිස	(ඉ) සසාමි	(ඉ) සසාම

මේවායේ මූලට තිබෙන ඉ-යන්න එකාරානන අංගයනට පර ව.නො ලැබෙයි.

දෙසෙ

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	දෙසෙසසති	දෙසෙසසනති
මජ්ඣම පුරිස	දෙසෙසසසි	දෙසෙසසඨ
උත්තම පුරිස	දෙසෙසසාමි	දෙසෙසසාම

විශේෂ රූප :

- දසසති (දෙන්තේය), ගමිසසති (යන්නේය)
- සෙව, නි. (සෙට)
- පානො, නි. (උදේ)
- ලොකං, නි. (විකක්).

ඇබ්ලිය

(අ) පහත දැක්වෙන ක්‍රියාවල අංග සොයා ඒවා හවිසසනට විභනනයෙහි වරනගන්න. අපි ද දෙන්න :

පහරනි, කිණානි, නෙති, කරොනි.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. යොධො අසසං ආරුහිසසනි.
2. කුමාරා රචෙන නගරෙ විවරිසසනනි.
3. මයං අනාචපිණ්ඩිකසස ආරාමං ගවජිසසාම.
4. තවං තව ආචරියෙන විනා අනුරාධපුරං ගවජිසසසි කිං ?
5. මයං අමහාකං පුනෙනහි විනා විහාරං න ගමිසසාම.
6. තුමෙහහි විනා අහං න ගවජිසසාමි.
7. කිං වොරා ගොනෙ වො හරිසසනනි ?
8. කිං කුටුමබිකො තුමහාකං ආහාරං දසිසනි.
9. මයං ගෙහමහා නිකබ්බිසසාම.
10. වොරා ගාමමහා වො පලායිසසනනි.
11. නෙ අමහාකං පුනෙනහි සද්ධිං භානිකසස ගාමං ගමිසසනනි.
12. ආචරියො වො සමණමහි නො පසිදිසසනි.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. අජේ බල්ලා නොප ගේ බල්ලා සමග සෙල්ලම් කරයි.
2. නොප ගේ පුත්තු අජේ සොහොයුරන් සමග පන්දුවලින් (හෙට) සෙල්ලම් කරන්නාහ.
3. හෙට අපි අජේ කියත්වලින් ගස ඉරන්නමු.
4. හෙට උදේ අපි අජේ මිතුරන් සමග නැවෙත් මුදෙහි යන්නමු.
5. කිමෙක් ද? මගේ බේත්වලින් නොපගේ ලෙඩවල් නො සංසිඳෙන්නාහු ද ?
6. බල්ලා නියවලින් මියා ඉරාලන්නේ ය.
7. ඔබේ අවවාදයෙන් මගේ ක්‍රෝධය සංසිඳෙන්නේ ය.
8. කිම, පිඹුරා දරණයෙන් ගොනා වෙළයි ද?
9. තෙපි අප ගේ රසකැව්ලිවලට නො කැමැති වන්නහු ද ?
10. මගේ ආවාදියා මට කිපෙන්නේ ද ?
11. සෙට තෙපි මගෙන් ගොනා මිලයට ගන්නහු ද ?
12. අපි නොප ගේ දරුවන් රැක ගන්නමු (පෝෂිත කරන්නමු).

27. පූජීක්‍රියා

- සො නහායිචා ගෙහං ආගවජ්චි (හේ නා ගෙට එයි)
- සො ගෙහං ආගන්චා මඤ්චෙ සයති (හේ ගෙට අවුත් ඇදේ සැතපෙයි)
- සො ථොකං සයිචා මඤ්චා ඔරුහති (හේ ටිකක් සැතපී ඇදෙත් බසී).

මේ වාක්‍යවල ආගවජ්චි, සයති, ඔරුහති යනු අවසාන ක්‍රියාපද යි. ඒවායින් ඇගැවෙන ක්‍රියාවන් කරන්නට පූජීයෙන් කළ ක්‍රියා අගවන නහායිචා, ආගන්චා, සයිචා යන පද පූජීක්‍රියා පද නම්. (පූජීක්‍රියා හැඳින් ගන්නට තව දුරටත් මේ පොතේ පුරාමහායේ 17 වැනි පාඩම කියවා සිතට ගන්න.)

පාලි භාෂාවේ පූජීක්‍රියා පද හැඳෙන්නේ බොහෝ සෙයින් චා-ප්‍රත්‍යය එක් වීමෙනි. එය එක් වන්නේ ධාතුවට හෝ ක්‍රියා අංගයට ය. එසේ වූ සමහර තැන චා යන්නට මුලින් ඉ-යන්නෙක් ද එක් වේ. ධාතු ගැන පසුව උගන්වනු ලැබේ. දැනට ඉගෙන ගන්නා හැම ක්‍රියාවක් සමගම එහි පූජීක්‍රියා රූපයක් දෙනු ලැබේ.

28. තුමන්ත

- සො නහායිතුං කාසාරං ගවජ්චි (හේ නාන්තට වීලට යයි)
- සො සයිතුං මඤ්චං ආරුහති (හේ නිදන්තට ඇඳට නගී)
- සො මඤ්චා ඔරුහිතුං න ඉවජ්චි (හේ ඇදෙත් බසින්තට නොකැමැති යි).

මේ වාක්‍යවල නහායිතුං (නාන්තට), සයිතුං (නිදන්තට), ඔරුහිතුං (බසින්තට) යැ යි තුං-ප්‍රත්‍යයය එකතුව හැඳුණු පද දක්නා ලැබේ. යමක් කරන්නට, යමක් කරනු පිණිස යන අර්ථය දීම සඳහා මේ තුමන්ත පදයෝ යොදනු ලැබෙත්. මොවුන් හැඳෙන්නේ ද ධාතුවට හෝ ක්‍රියාංගයට තුං-ප්‍රත්‍යයය එක් වීමෙනි. බොහෝ තැන තුං-ප්‍රත්‍යයයට මුලින් ඉ-කාරයෙක් එක්වේ. ක්‍රියා සමග තුමන්ත පද ද මන්තට දෙනු ලැබේ.

ක්‍රියාව

පූර්වක්‍රියාව

තුමනනපදය

ගවේෂිත (යයි)	ගන්තවා (ගොස්)	ගනතුං (යන්තට)
පටියාදෙනි(පිලියෙල කරයි)	පටියාදෙන්වා	පටියාදෙන්තුං
නිසීදනි (හිඳී)	නිසීදිතවා	නිසීදිතුං
භුඤ්ජනි (වළඳයි)	භුඤ්ජිතවා	භුඤ්ජිතුං
උගගණනානි (උගනී)	උගගණනිතවා	උගගණනිතුං
උපසඩකමනි (ඵලඹෙයි)	උපසඩකමිතවා	උපසඩකමිතුං
ආහරනි (ගෙනෙයි)	ආහරිතවා	ආහරිතුං
වහනි (උසුලාගෙන යයි)	වහිතවා	වහිතුං
පසසනි (දකී)	දිසවා, පසසිතවා	දට්ඨුං, පසසිතුං
ධාරෙනි (දරයි)	ධාරෙන්වා	ධාරෙන්තුං
චරනි (කරයි, පුරයි)	චරිතවා	චරිතුං
චරනි (හැසිරෙයි, ඇවිදී)	චරිතවා	චරිතුං
නිට්ඨනි (සිටී)	ඨතවා	ඨතුං
පලායනි (පලා යයි)	පලායිතවා	පලායිතුං
පලාපෙනි (පලවාහරී)	පලාපෙන්වා	පලාපෙන්තුං
ගණනානි (ගනී)	ගණනිතවා, ගහෙන්වා	ගණනිතුං, ගහෙන්තුං
වූපසමෙති (සංසිඳුවයි)	වූපසමෙන්වා	වූපසමෙන්තුං
සුණානි (අසයි)	සුණිතවා, සුන්වා	සුණිතුං, සොතුං
භායනි (බිය ගනී)	භායිතවා	භායිතුං
පනනි (වැටෙයි)	පනිතවා	පනිතුං
අනුඛන්ධනි (ලුහුඛදී)	අනුඛන්ධිතවා	අනුඛන්ධිතුං
මුඤ්චනි (මුදයි)	මුඤ්චිතවා	මුඤ්චිතුං
මුච්චනි (මිඳෙයි)	මුච්චිතවා	මුච්චිතුං
වායනි (හමයි)	වායිතවා	වායිතුං
පරාපෙනි (පරදවයි)	පරාපෙන්වා	පරාපෙන්තුං
නිකමමනි (නික්මෙයි)	නිකමමිතවා	නිකමමිතුං
නීහරනි (බැහැර කරයි)	නීහරිතවා	නීහරිතුං

ගබඳ මාලාව

ප්‍රකෘතිය

ආගනතුක

මඤ්ච, මංච

ආචරිය

වණණ

පයමා විහකනි ජීකවචනය

ආගනතුකො (අමුත්තා)

මඤ්චො, මංචො (ඇඳ)

ආචරියො (ඇඳුරා)

වණණා (පැහැය, ගුණය)

පඤ්ඤා	පඤ්ඤා (මැදිරිය)
ජණ	ජණා (සැණ කෙළිය, උත්සවය)
භාර	භාරා (බර)
ලගුළු	ලගුළා (පොල්ල)
ව්‍යාධි	ව්‍යාධො (වැද්දා)
වාන	වානා (සුළඟ)
පාණවධ	පාණවධො (සතුන් මැරීම)
යොධ	යොධො (සෙබලා, යුද්ධ හටයා)
සිලුනන	සිලුනනා (ගරභියා)

ක්‍රියා

- පවචාගවජනි (පෙරළා එයි, ආපසු එයි)
- සකෙකානි (හැකිවෙයි)
- සකඛිසසනි (හැකි වන්නේ ය)
- රුචවනි (රිසියෙයි, ප්‍රිය වෙයි)
- උසසහනි (වැයම් කරයි)
- වායනි (හමයි)
- පනනි (වැටෙයි)
- පානෙනි (වට්ටයි, හෙලයි)
- මීයනි (මැරෙයි)

නිපාත

- පානො'ව (පානො එව), උදාසන ම
- අජ්ජ (අද)
- සුචෙ (හෙට)
- පරසුචෙ (අනිද්දා)

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. පුරිසො ගාමං ගන්තො කුකකුරං ආනෙනි.
2. අහං ආහාරං පටියාදෙතුං ගෙහං පටිසාමි.
3. මම පුතනා මිතෙනහි සද්ධිං ගන්තො ආගනතුකානං නිවාසං පටියාදෙසසනති.
4. බාලකො ආචරියෙන සද්ධිං මංචෙ නිසීදිතො භුක්ඤ්ජිතුං න ඉචජනි.
5. මම භානිකො අජ්ජ ජණං පසසිතුං මයා සද්ධිං ගාමා නිකඛමිසසනි.

6. මයං අජජ පානො ඵව පායාලයං ගන්තො ආවරියමහා ධම්මං උගගණ්හිතො ගෙහං පච්චාගච්චිසසාම.
7. සෙච තුමෙහ වෙජ්ජං උපසඬකම්භො අගදං ආහරිතුං සකඛිසසථ කිං ?
8. කිං දාසො භාරං චහිතුං සකෙකාති ? .
9. කුටුමඛිකො වජ්ජස පුරතො වොරං දිසවා බගගං හතෙථ ධාරෙතො ගෙහා නිකඛමති.
10. බුද්ධස්ස ඔවාදෙ යතො ධම්මං චරිතො සතතා සංසාරමහා මුචචිසසනති.
11. දාසා වොරං පලාපෙතුං ලගුළෙ ගහෙතො ගෙහමහා නිකඛමනති.
12. ථෙරස්ස ඔවාදෙ යතො ව්‍යාධො පාණවධා චිරම්සසති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. වෙදා කෙළෙඹියා ගේ රෝගය සංසිදුවන්නට නො හැකි වෙයි.
2. පිරිවැජියා බුදුරජු ගේ ගුණ අසන්නට නො රිසියෙයි.
3. සොරු යෝධයන් ගෙන් බිය ගෙන පලායෙත්.
4. චදුරා ගසින් වැටී මියයයි.
5. දාසයා සොරා ලුහුබැඳ අල්ලා ගනී.
6. මියා ගරඬියා ගෙන් මිඳෙන්නට නො හැකි වන්නේ ය.
7. සුළඟ හමා ගස් හෙළන්නේ ය.
8. තෙපි ක්‍රෝධයෙන් ක්‍රෝධය පරදවන්නට නො හැකි වන්නහු.
9. සෙට කෙළෙඹි තෙම අපට ආහාර දෙන්නේ ය.
10. උපාසකවරු බණ අසන්නට මිතුරන් කැටුව අඳ සවස විහාරයට යන්නාහ.
11. ගිරවා මැදිරියෙක් නික්මෙන්නට උත්සාහ කෙරෙයි.
12. මමී ඔහු ගෙයින් බැහැර කරන්නට නො හැක්කෙමි.

මෙ තෙක් ඔබ ඉගෙන ගත්තේ පුංලිංගික ශබ්ද යි. දැන් නපුංසක ලිංගික ශබ්ද ද ඉගැන්වෙයි.

විභත (සිත)

විභතනි	ඒකවචන	බහුවචන
පයම	විභතං (සිත)	විභතා, විභතානි (සිත්)
ආලපන	(හෙ)විභත(එමබා සිත)	(හෙ)විභතා,විභතානි(එමබාසිත්ති)
දුතියා	විභතං (සිත)	විභෙන, විභතානි (සිත්)

ඉතිරි සියලු විභක්තින්හි "පුරිස" ශබ්දය මෙන් වර නැගේ.

**පඤ්චමිවිභතනි
(ආසි කිරිය, විදි කිරිය)**

ගම් (ගවජ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො ගවජතු (හේ යේ වා)	තෙ ගවජනතු (ඔහු යෙත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	ත්වං ගවජ, ගවජාහි (තෝ යෙහි වා, තෝ යව)	තුමෙහ ගවජථ (තෙපි යෙහුවා,තෙපි යවු)
උත්තම පුරිස	අහං ගවජාමි (මමී යෙමී වා)	මයං ගවජාම (අපි යමෝ වා)

පි (පිනා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො පිනාතු (හේ දිනා වා)	තෙ පිනනතු (ඔහු දිනත් වා)
මජ්ඣම පුරිස	ත්වං පිනාහි (තෝ දිනව, දිනහි වා)	තුමෙහ පිනාථ (තෙපි දිනවු, දිනහු වා)
උත්තම පුරිස	අහං පිනාමි (මමී දිනමී වා)	මයං පිනාම (අපි දිනමෝ වා)

දිස් (දෙසෙ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො දෙසෙනු (හේ දෙසා වා)	තෙ දෙසෙනතු (ඔහු දෙසන් වා)
මජ්ඣම පුරිස	චං දෙසෙහි (තෝ දෙසව, දෙසහි වා)	තුමෙන දෙසෙඵ (තෙපි දෙසවු, දෙසහු වා)
උත්තම පුරිස	අහං දෙසෙමි (මමි දෙසමි වා)	මයං දෙසෙම (අපි දෙසමෝ වා)

කර් (කරො)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයම පුරිස	සො කරොතු (හේ කෙරේ වා)	තෙ කරොනතු (ඔහු කෙරන් වා)
මජ්ඣම පුරිස	චං කරොහි (තෝ කෙරෙහි වා, කරව)	තුමෙන කරොඵ (තෙපි කරහු වා, කරවු)
උත්තම පුරිස	අහං කරොමි (මමි කෙරෙමි වා)	මයං කරොම (අපි කරමෝ වා)

සන්ධි

29. එක් වර්ගයේ සවර දෙකක් එක් ව ඒ වර්ගයේ ම දිඬි සවරය බවට පැමිණේ.

වසති ඉති = වසතිති.

බැඳි අකුරු පර කල්හි මෙය නොවේ. පුඵ සවරය ලොප් වේ.

ලොක අගො = ලොක් අ + අගො
= ලොක්අගො ලොකගො.

30. ඇතැම් තැනෙක සවරයක් පර කලා පුඵ වූ සවරය මැකේ (ලොප් වේ). ඉතිරි හල් අකුර පර වූ සවරය සමග එකතු වේ.

අජ්ජ එව = අජ්ජ්අ + එව = අජ්ජ් එව = අජ්ජ්ඵ.

31. නිගහනිතය (බින්දුව)ට පර ව සවරයක් සිටි කල සමහර තැනෙක ඒ බින්දුවට මි යන්න වේ. එය පසු ව සිටිනා සවරය හා එකතු වේ.

විහාරං ආගන්ත්වා = විහාරම් + ආගන්ත්වා = විහාරමාගන්ත්වා.

ශබ්ද මාලාව

චිත්තශබ්දය මෙන් වරතැගෙන නපුංසකලිංගික ශබ්ද.

ඵල (ගෙඩි)	මිත්ත (මිතුරු)
උද්‍යාන (උයන්)	පුජ්ජ (මල්)
දුඤ්ඤ (කිරි)	බීර (කිරි)
සීල (සිල්)	අකුසල (අකුසල්)
කුසල (කුසල්)	මුඛ (මුහුණ, කට)
භතත (බන්)	පොඤ්ඤ (පොන්)
නෙතන (ඇස්)	රූප (රූප)
සොන (කන්)	සාණ (නාස්)
පාප (පව්)	ගගනයාන (අඟස්යතුරු)
බෙතන (කුඹුරු)	බීජ (වීජ, ධාන්‍ය ඇට)
අගාර (ගිහි ගේ)	සෙනාසන (සෙනසුන්)
සුවණ්ණ (රන්)	කුණ්ඩල (කුණ්ඩලාභරණ)
අනන (ආහාර)	වජ්ජ (වස්ත්‍ර)
පාන(බීම)	තුසිතභවන (තුසි බවන)

පුංලිංගික ශබ්ද

මිත්ත (මිතුරු)	බිළාල (බළල්)
ගඤ්ඤ (ගඳ)	ජමබුද්දීප (දඹදිව්)
පනොද (කෙටිට්)	ධම්ම (ගුණ දහම්)
පබ්බජිත (පැවිදි)	පබ්බත (කඳු)
අසසම (අසපු, පන්සල්)	පච්චාමිත්ත, සපතන (සතුරු)

නිපාත

පරසුවෙ (අනිද්දා)	අපි (ත්, ද)
ඉතො (මෙයින්)	ඉහ, ඉධ (මෙහි)

ක්‍රියාපද

සුණානි (අසයි)	ජායති (හටගනී)
ඔචිතානි (රැස් කෙරෙයි)	දෙති (දෙයි),
	දඤ්ඤා (දී), දාතුං (දෙන්නට)
සමාදියති(ගනී,සමාදන් කෙරෙයි)	පජනති (දුරැලයි)
භාවෙති (වඩයි)	ධොවති (දොවයි)
උට්ඨානී (නැගීසිටී)	භංජනි (වළඳයි)

ධොවිතො (දෙවැ, සෝදා)
 තුතො, තුංජිතො (වළඳා)
 වජනි (වපුරයි)
 වචනි (වුන වෙයි)
 තුදනි (අති)
 අලංකරොති (සරසයි)
 පුජෙති (පුදයි)
 පඤ්චෙති (පතයි)
 වසිතො (වැස)
 සකෙකාති (හැකි වෙයි)
 කොටෙති (කපයි)
 දිසවා (දැක)

රමනි (ඇලෙයි)
 ඝායති (ආශ්වාණය කරයි)
 වචිතො (වහුන වැ)
 පානෙති (හෙලයි, කඩාදමයි)
 අලංකරිතො (සරසා)
 පුජෙතො (පුදා)
 වසති (වෙසෙයි)
 පුරෙතුං (පුරන්නට)
 පටිපගගති (සකස් කරයි)
 තාලෙති (තළයි)
 කරොති (තනයි)
 කතො (තනා)

ඇබෑසිය

(අ) එල කුසුම ශබ්ද සියලු විභක්තින්හි වර නගන්න.

(ආ) වදනි (කියයි). මෙහි අංගය සොයන්න. වචනමානා විභක්ති, භවිෂ්‍යන්ති විභක්ති, පංචමී විභක්ති යන ආබ්‍යාන විභක්ති තුනෙහි වර නගන්න. අඵ ද ලියන්න.

(ඉ) සිංහලයට නගන්න

1. අජ්ජ උපාසකා විහාරමාගන්තො ධම්මං සුණන්තු.
2. ඉදානි රුකෙඛසු එලානි ජායන්ති.
3. මම පුතො මිතොන සද්ධිං උය්‍යානං ගන්තො පුජ්ජානි ඔච්චිතො ඉධාගරතු.
4. හෙ දාරක, කිං ත්වං නච කලඤ්ඤාසං දුද්ධං න දෙසී ?
5. මම බිළාලො බීරසං පිහයති.
6. හෙ මිත්ත, අජ්ජෙච සීලානි සමාදියාති, අකුසලං පජ්ඣතො කුසලං භාවෙති.
7. භාතික, ආසු උට්ඨාති, මුඛං ධොවිතො භතං තුතො පොඤ්ඤානි ගහෙතො විජ්ජාලයං ගච්ඡ.
8. මයං නෙතොති රුපානි පස්සාම, සොතොති සද්දෙ සුණොම, ඝාණොන ගතො ඝායාම.
9. අසප්පුරිසානං චිත්තානි පාපෙ රමන්ති.
10. මයං සුවෙ ගගනයානෙන ජමබ්බදීපං ගච්ඡිස්සාම.

(ඊ) පාලියට නගන්න

1. තෙපි සෙට උදේ ම අවුත් මගේ කුඹුරේ වී වපුරවූ.
2. දරුව, තගේ කෙට්ටෙන් ඇත ගසේ ගෙඩි කඩා දමව.
3. කෙළෙඹි තෙම රූක සරසා වැඳ පුදා පුතකු පතා ගෙට එයි.
4. "ගිහිගෙයි වැස ගුණ දහම් පුරන්නට නොහැක්කෙමි, එහෙයින් පැවිදි වන්නෙමි"යි වෙළඳ තෙම කියයි.
5. මිනිස්සු පැවිද්දන් දැක පැහැඳ සෙනසුන් සකස් කොට දෙත්.
6. බමුණා රන් කපා නළා කුණ්ඩලාභරණ නතා පුතුව දෙයි.
7. අනිද්දා අපි යාවකයනට ආහාර ද වසනු ද දෙන්නමු.
8. සෙට තෙපින් අපින් කන්ද නැග තවුසා දක්නට අසපුවට යමෝවා.
9. සෙට හෝ අනිද්දා හෝ මියුවකු මිලදී ගෙනෙන්නමු.
10. මේ ගෙයින් චූන ව තුසි බවනෙහි උපදිමි වා.
11. අපි මෙහි ඇමැතියාට ගෙයක් කරමෝ වා.
12. අපේ රජතුමා සතුරන් දිනා වා.

කඤ්ඤා (කන්‍යා)

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	කඤ්ඤා කන්‍යාව	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායෝ කන්‍යාවෝ
දුතියා	කඤ්ඤං කන්‍යාව	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායෝ කන්‍යාවන්
තතියා	කඤ්ඤාය කන්‍යාව කරණි කොට	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි කන්‍යාවන් කරණි කොට
චතුත්ථි	කඤ්ඤාය කන්‍යාවට	කඤ්ඤානං කන්‍යාවනට
පංචමී	කඤ්ඤාය කන්‍යාව ගෙන්	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි කන්‍යාවන් ගෙන්
ඡට්ඨී	කඤ්ඤාය කන්‍යාවගේ	කඤ්ඤානං කන්‍යාවන්ගේ
සත්තමී	කඤ්ඤාය, කඤ්ඤායං කන්‍යාව කෙරෙහි	කඤ්ඤාසු කන්‍යාවන් කෙරෙහි
ආලපන	(හොනි) කඤ්ඤා පින්වත් කන්‍යාව	(හොනියෝ) කඤ්ඤායෝ පින්වත් කන්‍යාවහි

ලතා (වැල්)

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	ලතා වැල	ලතා, ලතායෝ වැල්
දුතියා	ලතං වැල	ලතා, ලතායෝ වැල්
තතියා	ලතාය වැලින්	ලතාහි, ලතාහි වැල්වලින්
චතුත්ථි	ලතාය වැලට	ලතානං වැල්වලට
පංචමී	ලතාය වැලෙන්, වැල කෙරෙන්	ලතාහි, ලතාහි වැල් කෙරෙන්, වැල්වලින්
ඡට්ඨී	ලතාය වැලේ, වැලට අයත්	ලතානං වැල්වලේ, වැල්වලට අයත්
සත්තමී	ලතාය, ලතායං වැලෙහි	ලතාසු වැල්හි, වැල්වල

32. පංචමී විභතියේ අඵය දීමට නාමයට තො-ප්‍රත්‍යයය ද එක් කරනු ලැබේ. පුරිසතො (පුරුෂයා ගෙන්), ගාමතො (ගමෙන්), කඤ්ඤාතො (කන්‍යාව ගෙන්).

උපසංග (උපසභී)

33. නාමයන් ගේ ද ක්‍රියාවන් ගේ ද මූලට යෙදෙන උපසභී නම් වූ පද කෙනෙක් ඇත. ඔහු විසි දෙනෙකි.

අති, අධි, අනු, අප, අපි, අභි, අව, ආ, උ, උප, ඌ, නි, නි, ප, පති (පට්), පරා, පරි, වි, සං, සු.

මොවුන් එක් වීමෙන් ක්‍රියාවේ හෝ නාමයේ අඵය දැඩි වේ. වෙනස් වේ. නැතහොත් විරුද්ධාඵයෙක් ලැබේ.

හරති (ගෙන යයි)	අවහරති (සොරාගෙන යයි)
පහරති (පහරී, ගසයි)	විහරති (වෙසෙයි)

එකම හරති යනු ක්‍රියාවට මූලින් උපසභී යෙදීමෙන් වෙනස් අඵ ලැබෙන හැටි මෙයින් සිතට ගත යුතු.

පූඵ්කියා

34. උපසභී මූලට ඇති කල්හි සමහර තැන ඥා යන්න වෙනුවට ය-යන්න එක්ව පූඵ්කියා පද සෑදෙයි.

ආගන්ඥා (අවුන්) යන පූඵ්කියාව හැඳුනේ ආ + ගම් + ඥා යන්නෙනි. එහි ගම් යනු ධාතුවයි (ක්‍රියාවේ මූලයි). ආ යනු උපසභීයයි. ඥා යන්නට මූලින් සිටි මි යන්න න් වී ඇත.

මෙහි ඥා යන්න වෙනුවට ය-යන්න ද එක් වෙයි.
 ආ + ගම් + ය.
 මිය දෙකට මිම වේ.
 එවිට ආගමම යැ යි සෑදේ.

ය-ප්‍රත්‍යය එක් වූ සමහර තැන එයට මූලින් ඉ-යන්නෙක් ද එක් වේ.

$$\text{ආ} + \text{ගම්} + \text{ඉ} + \text{ය} = \text{ආගමිය.}$$

ආගන්ඥා, ආගමම, ආගමිය යන තුනේම අඵය "අවුන්" යනුයි. දැනට මේ පූඵ්කියා පද පමණක් ඒ ඒ සුදුසු තැනදී දෙනු ලැබේ. මේවා සාදන හැටි පසුව ඉගැන්වේ.

සත්විධගික ශබ්ද

අසප්පුධාරා - කඳුළු	හරියා - හායීව
බාහා - අත	පාරමිතා - පාරමිතාව
වීණා - වීණාව	නාවා - නැව
ගඩගා - ගඩගා නම් නදිය	ගිඤ්ජකා - ගඩොළුව
සාලා - ශාලාව	වාලිකා - වැල්ල
නාසා - නාසය	සාබා - අත්ත
සෙනා - සේනාව	ජිවිතා - දිව
සහායිකා - යෙහෙළිය	මෙනතා - මෙහිය
නිසා - රූය	මානිකා - ඇල
කුමාරිකා - කුමරිය	ගීවා, ග්‍රීවාච, බෙල්ල
මාලා - මල්දම	සඤ්ඤා - සැන්දූව
කථා - කථාව	ජවා - ජවාච
තණනා - තෘණාව	(ඉස මුදුනේ කෙස් ගුවිය)

මේවා කඤ්ඤා ශබ්දය මෙන් වරනැගෙත්.

පුංලිඛගික ශබ්ද

ගිලාන - ගිලන්	වෙජ්ජ - වෙද
පලගණ්ඨ-බදාමවඩු, මේසෙන්	ආවාට - වළ
රස - රස	කුමහකාර - කුඹල්
	දුමෙමධ - මුඛ

නපුංසකලිංගික

මජ්ඣ - මැද	නාම - නම්
ආපණ - කඩ (වෙළෙඳහල්)	පාටලිපුතන - පැළලුප් නුවර
කුඤ්ඤාල - උදුලු	යුද්ධ - යුද
කිච්ච - කටයුතු	ගීත - ගී
මුල - මුල්	

ක්‍රියාපද

පග්ඝරනි - වැගිරෙයි	ඔලොකෙනි - බලයි
නිකිච්ඡාපෙනි - පිළියම් කරවයි	පගගණනානි - ඔසොවාගනී
වදනි - කියයි	පගාය්ත-ඔසොවාගෙන(ඉස, බැද ගෙන)
කන්දනි - හඬයි	පුච්ඡනි - විචාරයි
කිණානි - මිළියට ගනී	පාපුනානි - පැමිණේ
ඔකිරනි - ඉසී, විසුරුවයි	ආසිඤ්චනි-වන්කරයි,(දිය)ඉසියි
සායනි - රසවිඳී	ඉච්ඡනි - කැමැති වෙයි
ජායනි - හටගනී	සොහනි - හොබී
පාපෙනි - පමුණුවයි	පිලෙඤ්චි - පලඳී
කථෙනි - කියයි	වාදෙනි - වයයි
ගායනි - ගයයි	බනනි - සාරාදමයි, කනී

(අ) වීණා - ජටා යන ශබ්ද වර නගන්න.

(ආ) සිංහලයට නගන්න

1. ඵෙරසස නෙතෙහි අසසුධාරායො පග්ඝරනති.
2. බ්‍රාහ්මණස්ස හරියා පුතනං ඔලොකෙත්වා "බ්‍රාහ්මණ, පුතො නෙ ගිලානො හොති, වෙජ්ජං ආනෙත්වා තිකිච්ඡාපෙහි"ති වදති.
3. "බ්‍රාහ්මණ, කිං ඤං වනස්ස මජ්ජෙඛි බාහා පගගස්භ කන්දසී?"ති මානවකො පුච්ඡති.
4. කුටුම්භිකො පුතනස්ස "පාලො"ති නාමං කරොති.
5. බොධිසත්තා ලොකං දුක්ඛතො මොවෙතුමෙව පාරමිතායො පුරෙන්නති.
6. භාතිකො කඤ්ඤාය දාතුං ආපණ්ණො වීණං කිණාති.
7. භොතියො කඤ්ඤායො, මයං සුවෙ නාටාය ගඛගං නරිත්වා පාටලීපුතනං පාපුතිස්සාම.
8. පලගණොධා ගිඤ්ජකාහි පාකාරං බන්ධතු.
9. භොති කඤ්ඤ, රුක්ඛස්ස මුලෙ වාලිකං ඔකිරාහි.
10. ඵද්දකො ආවාටං බනිතුං කුද්දාලමාදාය හරියාය සද්ධිං ගෙහතො නික්ඛමති.
11. ඵෙරො නිසීදිත්වා'ව නාසාය තෙලං ආසික්ඛති.
12. වානෙන රුක්ඛානං සාබාහි පතනාති ච ඵලාති ච පතනති.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. රජ තෙම සේනාව කැටුව යුද පිණිස නුවරින් නික්මෙයි.
2. අපි දිවෙන් රස විඳිමු.
3. කන්‍යාව යෙහෙළියගෙන් වෙන් ව වසන්නට නො කැමැති වෙයි.
4. දැන් කැලෑවල ගස්හි ද වැල්හි ද මල් ද ඵල ද හටගනිත්.
5. පැවිද්දෝ මෙමතියෙන් වෙන් ව නො හොබිත්.
6. ඊ කුඹලා ගේ ශාලායෙහි මිනිස්සු නො සිටිත්.
7. ගොවියනි, ගගේ ජලය ඇලවලින් කුඹුරුවලට පමුණුවවු.
8. කුමරියෝ ශ්‍රීවාචනහි මල්දම් පලඳිත් වා.
9. සෙට සැන්දෑවෙහි අපි කථාවන් කියමෝ වා.
10. පින්වත් කන්‍යාවනි, තෙපි වීණාවන් වයවු. සොහොයුර, ගී ගයව.
11. මුසිය, තාගේ ජටායෙන් ප්‍රයෝජනයෙක් නො වේ.
12. තෘෂ්ණාව ගේ මුල සාරාදමවු.

35. සුදු අඟවයා. කෙබඳු අඟවයෙක් ද? සුදු අඟවයෙකි. කලු හෝ රතු හෝ වෙන පැහැති එකෙක් නොවැ සුදු පැහැ ඇති අඟවයෙකැ යි මෙහි ෭෦ අත් පැහැ ඇති අසුන් ගෙන් වෙසෙසා (වෙන් කොට) දැක්වෙනුයේ සුදු යන පදයෙනි. එසේ වූ පද විශේෂණ නම්. එයින් වෙන් කරනු ලබන පදය විශේෂය නම්.

(මෙහි ප්‍රාරම්භයේ 15 වැනි පාඩම නැවැත්වී කියවා සිතට ගන්න.)

විශේෂණ වන පදය විශේෂය පදයට ලිඛනයෙන් විභක්තියෙන් සංඛ්‍යායෙන් යන තුනින්ම සමාන කොට තබනු. මෙබඳු විශේෂණ සමානාධිකරණ නම් වේ.

පුංලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන.	සෙනො අසෙසා	සුදු අඟවයා
පයමා බහුවචන.	සෙනා අසසා	සුදු අඟවයෝ
දුතියා ඒකවචන.	සෙනං අසසං	සුදු අඟවයා
දුතියා බහුවචන.	සෙනෙ අසෙස	සුදු අඟවයන්
ඡට්ඨී ඒකවචන.	සෙනසස අසසසස	සුදු අඟවයා ගේ
ඡට්ඨී බහුවචන.	සෙනානං අසසානං	සුදු අඟවයන් ගේ

නපුංසකලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන.	සෙනං කුසුමං	සුදු මල
පයමා බහුවචන.	සෙනානි කුසුමානි	සුදු මල්
තතියා ඒකවචන.	සෙනෙන කුසුමෙන	සුදු මලින්
තතියා බහුවචන.	සෙනෙහි කුසුමෙහි	සුදු මල්වලින්

සත්විලිඛනයෙහි

පයමා ඒකවචන.	සෙනා වළවා	සුදුවෙළෙඹ(අඟවධෙත්‍රුව)
පයමා බහුවචන.	සෙනායො වළවායො	සුදු වෙළෙඹෝ
ඡට්ඨී ඒකවචන.	සෙනාය වළවාය	සුදු වෙළෙඹ ගේ
ඡට්ඨී බහුවචන.	සෙනානං වළවානං	සුදු වෙළෙඹුන් ගේ

36. අසේනා යනු පුංලිඛික අසස-ශබ්දයේ පයමාවිභතනික ඒකවචන පදය යි. එයට විශේෂණ වූ සෙන ශබ්දය ද පුංලිංගික ව පයමාවිභතනික ඒකවචනයෙන් සෙනො යි සිටී. ඒ දෙක ම ලිඛිතයෙන් ද විභතනයෙන් ද සංඛ්‍යාවචනයෙන් ද සමාන යි.

ආඛ්‍යාතික ක්‍රියා
අස්
වතනමානාවිභතනි

	ඒක	බහු
පයම පුරිස	අත්ථි	සතනි
	ඇත, වේ	ඇත්හ, වෙන්
මජ්ඣම පුරිස	අසි	අත්ථ
	වෙහි	වහු
උතතම පුරිස	අසමි, අමහි	අසම, අමහ
	වෙමි	වමු

37. නාම - නිපාත යෝගය

මෙමත්‍රෙය නම් බුදුරජ	මෙතෙනෙයොන නාම බුද්ධො
මෙමත්‍රෙය නම් බුදුරජු ගේ	මෙතෙනෙයොසස නාම බුද්ධස්ස
රාජගහ නම් නුවරෙහි	රාජගහෙ නාම නගරෙ
යශෝධරා නම් කුමාරිකාව	යසෝධරා නාම කුමාරිකා
යශෝධරා නම් කුමාරිකාව ගේ	යසෝධරාය නාම කුමාරිකාය

මෙසේ නමන් නම අයත් නැතැත්තා අගවන පදයන් එක ම විභතනයෙන් එක ම සංඛ්‍යාවෙන් එක ම ලිංගයෙන් තබන්න. ඒ දෙක අතරට "නාම" යන නිපාතය යොදන්න.

ශබ්ද මාලාව

විසාල - ලොකු	බුද්ද - කුඩා
අනාගත - මතු	අපුතනක - දරුවන් නැති
අප්පක - ටික, කුඩා	මජ්ඣම - මැදුම්
අඩිස - ආසිය, පෝසන්	මහඳධන - ධනවත්
බර - කුෑර, දරුණු	දුබ්බිනිත - නො හික්මුණු
වණ්ඛ - නපුරු, සැඩ	කණ්ඨය - වයසින් බාල, කණ්ටු
අප්පිය - අප්‍රිය	අමනාප - නොමනා

පිය - ප්‍රිය
 කිස - කෙට්ටු
 අත්ත - අඳ
 බසඳුප - කොර
 නව - අළුත්
 මහලලක - මහලු
 නානාවිධ - නන්වැද්දරුම්
 ගිලන - ගිලන්

මනාප - මනා, මන වඩන
 සඳය - කරුණාව ඇති
 බධිර - බිහිරි
 මධුර - මිහිරි
 සඳා - සැදුහැවත්
 උචච - උස්
 දළිඳු - දිළිඳු

විශේෂණ

පෙට්ට - දෙටු
 මහග්ඝ - අගනා
 කදරිය - මසුරු
 අවිදුර - නොදුරු

කණ්ඨය - කණ්ඨු
 දිස - දික්
 පව්වමිනන, පට්ටකක - සතුරු
 මහලලක - මහලු

පුංලිඛික

පරිවාර - පිරිවර
 සුමනකුට - සමනොළ
 මුකාස - ඉඩ
 සාමික - සැමියා

ලංකාදීප - ලක්දිව
 සගහ - සවහිය
 බන්ධාවාර - කඳවුර
 උමමගහ - උමග

නපුංසක

ආපණ - කඩය
 ආවුධ - ආයුධ

උය්‍යාන - උයන
 යාන - නැන

ක්‍රියා

පහාය - හැර
 තුදනි - අනි

සලලපනි - දොඩයි

ඇබ්දිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. නගරඝ්‍ය සමීපෙ විසාලං උය්‍යානං අත්ථි.
2. කිං ත්‍යං පනොදෙන තුදිත්වා බුද්දානි ඵලානි පානෙසි ?
3. අනාගතෙ සමයෙ මෙතෙනයො නාම බුද්දො ලොකෙ පාතුභවිසසති.
4. මහාසුමනො නාම අපුතතකො කුටුම්භිකො රුකකදෙවතං පුපේත්වා පුතතං පඤ්චි.
5. අජජ විජයො නාම කුමාරො පරිවාරෙන සඳ්ධිං ලබ්බාදීපං සමපාපුතිසසති.
6. අහං ඉතො චචිත්වා තුසිතෙ නාම දෙවලොකෙ උපපජ්ජිසාමි.

7. සෙව නෙ සුමනකුටං නාම පබ්බතං අභිරුහිස්සනති.
8. අප්පකා ජනා පාපනො වීරමිත්වා පුඤ්ඤාති කත්වා සගගං ඥරෙස්සනති.
9. නගරස්ස මජ්ඣමෙ භාගෙ විසාලායො සාලායො සනති.
10. අඛිඤ්ඤා මහද්ධනස්ස පුරිසස්ස සරීරෙ ඛරො ආබාධො උප්පජ්ජති.
11. සාමිකො දුඛඛිනීතං භරියං ගෙහා නිකකඛිඤ්ඤාති.
12. වණ්ඨමහා සුතමමහා භාගිත්වා මම කණ්ඨොයා භානිකො ගෙහං පවිසති.
13. තුමෙහ අප්පියං වාවං පහාය පියාහි මනාපාහි වාවාහි සලලපථ.
14. දුඛඛිනීතස්ස දාරකස්ස පහාරෙත කිසාය කඤ්ඤාය පිට්ඨො රුජා උප්පජ්ජති.
15. මහද්ධනස්ස කුටුමඛිකස්ස සද්දා භරියා අඛඤ්ඤා පුරිසස්ස ව ඛධිරාය වනිතාය ව ඛඤ්ඤාය දාරිකාය ව මධුරං භොජනං ව නවාති වජ්ජාති ව දෙනි.

(ආ) පාලියට නගන්ත

1. සැදැහැවත් උවැසියෝ වෙහෙරට ගොස් මහලු තෙරභූගේ මිහිරි ධර්මකථාව අසන්.
2. විශාල උයනෙහි උස් ගස්හි නත්වැදැරුම් පක්ෂිභූ කැඳැලි තනා වෙසෙත්.
3. නො හික්මුණු සිසුනට අපේ පාසැලෙහි ඉඩ නැත.
4. ධනවත් පුරුෂයින්, මසුරුබව මැඩ දිලිඳු ජනයනට උපකාර කරවූ.
5. දරුවන්, තෙපි වහා ගොස් වෙදා කැඳවාගෙනවුත් ගිලන් සොහොයුරාට පිලියම් කරවූ.
6. අද සැඩ සුළඟින් ගස්වල කුඩා ගෙඩි පවා වැටේ.
7. දෙටු පුත් තෙමේ කණිටු පුතු සමග කඩයට ගොස් අගනා වස්තූයක් මිලයට ගනී වා.
8. සොරු දික් උමගක් කැන මසුරු කෙළෙඹියාගේ ගෙට වදිති.
9. බැඳුම්කරුවන්, තෙපි නුවර වටා උස් පවුරක් බඳිවූ.
10. සතුරු රජුගේ සේනාවෝ නත්වැදැරුම් ආයුධ ගෙන දික් මගින් අවුත් අප රජු ගේ නුවරට නොදුරු තැන කඳවුරු බඳිත්.

ඉකාරානන - උකාරානන

කපි (වඳුරා)

විභනනි පයමා	ඒක කපි වඳුරා	බහු කපී, කපයෝ වඳුරෝ
දුතියා	කපිං වඳුරා	කපී, කපයෝ වඳුරන්
තතියා	කපිනා වඳුරා කරණ කොට	කපීහි, කපීහි වඳුරන්න් කරණ කොට
චතුර්ථී	කපිනෝ, කපිස්ස වඳුරාට	කපීනං වඳුරනට
පංචමී	කපිනා, කපිමහා, කපිසමා වඳුරා ගෙන්	කපීහි, කපීහි වඳුරන් ගෙන්
ඡර්ඨී	කපිනෝ, කපිස්ස වඳුරා ගේ	කපීනං වඳුරන් ගේ
සතතමී	කපිමහි, කපිසමිං වඳුරා කෙරෙහි	කපීසු, කපීසු වඳුරන් කෙරෙහි
ආලපන	කපි වඳුර	කපී, කපයෝ වඳුරහි

පුංලිංගික ඉකාරානන නාමයේ මේ කපි ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

ගරු (ගරුවරයා)

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	ගරු ගරුවරයා	ගරු, ගරවෝ ගරුවරු
දුතියා	ගරුං ගරුවරයා	ගරු, ගරවෝ ගරුවරුන්
තතියා	ගරුනා ගරුවරයා කරණ කොට	ගරුහි, ගරුහි ගරුවරුන් කරණ කොට
චතුර්ථී	ගරුනෝ, ගරුසස ගරුවරයාට	ගරුනං ගරුවරුනට
පංචමී	ගරුනා, ගරුමහා, ගරුසමා ගරුවරයා ගෙන්	ගරුහි, ගරුහි ගරුවරුන් ගෙන්
ෂට්ඨී	ගරුනෝ, ගරුසස ගරුවරයා ගේ	ගරුනං ගරුවරුන් ගේ
සත්තමී	ගරුමහි, ගරුසමිං ගරුවරයා කෙරෙහි	ගරුසු; ගරුසු ගරුවරුන් කෙරෙහි
ආලපන	ගරු ගරුවරය	ගරු, ගරවෝ ගරුවරුනි

පුංලිඛිතික උකාරානත නාමයෝ මේ ගරු ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

සැලකිය යුතු : හිකඛු ශබ්දයේ ආලපන බහුවචනයේ හිකඛවෙ (මහණෙනි) යි ද සදයෙක් ඇත. සෙස්ස ගරු-ශබ්දයේ මෙහි.

38. ශබ්දානත ඉ-කාරය පයමා දුතියා බහුවචනවල ඊ අයෝ වේ. කපී, කපයෝ. ඒ තන්හි ම අනත උ-කාරය උඉ, අවෝ වේ.

ගරු, ගරවෝ.

සෙසු තන්හි සමාන ව සිටිත්.

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිතික ශබ්ද

සෙනාපති - සෙනෙවියා	මුනි - බුදුරජ, තවුසා
ගහපති - ගැහැවියා	ගිරි - පඵතය, කන්ද
අග්නි - ගින්න	කපි - වඳුරා
පාණි - අත	ඤාති - නැයා
නිධි - නිධානය	මණි - මිණි

වනජ්‍යති - වනස්පති රුක
 අසි - කඩුව
 සාළි - හැලේ
 මුට්ඨි - මිට
 මසි - දැලි
 සුසු - ළමයා
 නරු - රුක
 කෙනු - කොඩිය
 සංකු - උල
 උච්ඡු - උක් ගස
 මවුටු - මරු, මරණය
 ආතප - අවිච්චි
 උදුකබල - වංගෙඩිය

අතිච්චි - අමුත්තා
 අරි - සතුරා
 කච්චි - කිවියා
 ඉසි - සාමිවරයා
 වීභි - වී
 ජනතු - සත්තවයා
 සනතු - සතුරා
 භිකඤ්ඤා - භික්ෂු නම
 වෙළු - උනගස
 සෙනු - හේදංචි
 ධජ - ධවජය
 සුසු - කුල්ල
 කලහ - පොරය

සත්වලිංගික ශබ්ද

පනාකා - කොඩිය
 සොහා - ශෝභාව

සකබරා - ගල්කැට
 ගාථා - ගාථාව

නපුංසකලිංගික ශබ්ද

සමීප - ළඟ
 කිරිට - කිරුළ, වොටුන්න
 දුර - දුර
 නෙල - නෙල්
 ධන - මුදල
 කොච්ඡ - කොස්ස, බුරුසුව
 මුසල - මොහොල

කට්ඨ - ලීය
 සීස - හිස
 කාශල - කැබැලින්න
 පුජ්ච - මල
 වීචර - සිවුර
 සුසු - කුල්ල
 මසුක - මන්න

විශේෂණ

සුකබ - වියැලි
 දීස - දික්
 ජෙක, සමසු - සමන්
 නිල - නිල්
 මධුර - මිහිරි

බහු - බොහෝ, භූගක්
 නව - අළුත්
 නානාවිධ - නන්වැද්දරැමි
 රනන - රතු
 කිංකර - කිකරු

ක්‍රියාපද

අභිරුහති - නගී
 ජාලෙති - දල්වයි
 අපෙති - ඉවත් වෙයි

ඔලොකෙති - බලයි
 සොහති - හොබී
 අපෙචච - ඉවත් වැ

මුළුවනි - මිදෙයි
 අලබකරොති - සරසයි
 බිපනි - හෙලයි, වීසිකරයි
 විනාසෙති - වනසයි
 වණ්ණනි - වණයි
 විකකිණානි - විකුණයි
 ලහනි - ලබාගනී
 පිහයනි - කැමැති වෙයි
 විවරනි - ගැවසෙයි

සොධෙති - සෝදයි
 කුජනි - කැගායි (කුරුලුහඬින්)
 ආහිණ්ඩනි - ඇවිදී
 ඉවජනි - කැමැති වේ
 පලාපෙති - පලවාපියයි
 විකකිණ්ණානි - විකුණා
 පුංජනි - පිසදමයි
 කොට්ටනි-කොටයි, කපාදමයි

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න :

1. සෙනාපති යොධෙහි සද්ධිං නගරමහා නිකමනි.
2. මුනි සද්ධෙහි ගහපතීහි සද්ධිං ගිරිමහිරුහනි.
3. සුදො අගනිනා ඔදනං පවනි.
4. වණ්ණධා කපි පාණිනා බුද්දකං සිසුං පහරනි.
5. මයං පරසුවෙ අමහාකං ඤාතීහි සද්ධිං නිධිං ඔලොකෙනුං ආවාටසස සමීපං ගවජිසසාම.
6. හවනෙනා දාරකා, භුමෙන ගහපනිනො පුනෙනහි සද්ධිං වනං ගන්තවා සුකකානි කට්ඨානි ආහරිතවා ඉහ අගනිං ජාලෙථ.
7. මණ්ණිහි කිරිටං ච කිරිටෙන භුජනිනො සීසං ච සොහනි.
8. මුනියො වණ්ණධානං මනුසසානං ගාමා අපෙචච වනං ගවජනනි.
9. කාරුණිකසස වෙජ්ජසස හෙසජෙජහි බහවො ජනනවො රොගනො මුළුවනනි.
10. සුවෙ සද්ධසස ගහපනිනො කිංකරා දාසා වනපපනිනො හෙට්ඨාභාගං සුද්ධෙන ජලෙන සොධෙතවා සමනනා ධජෙහි ච පනාකාහි ච අලබකරිසසනනි.
11. අනිටිනො බුද්දකො සුසු මහලලකමහා කපිමහා භායිතවා දුරං ධාවනි.
12. විසාලෙ ආරාමෙ උචෙචසු තරුසු බහවො සකුනා කුජනනි.
13. දුබ්බිතීනා සුසවො කාසාරෙ මණ්ඩුකෙසු සකබරායො ච කයලෙ ච බිපනනි.

(අ) පාලියට නගන්න

1. ආවාසීයා බොහෝ දරුවන් සමග පවීතයෙහි ඇවිදී.
2. අපේ සෙනෙවියා ගේ හටයෝ දික් කඩුවලින් පැහැර බොහෝ සතුරන් වනසත්.
3. තෙපි අපේ අළුත් හැල් මිලයට ගන්නට කැමැත්තහු ද ?
4. සමත් කිවියෝ වේළවනයේ ගෝභාව නන්වැදෑරුම් ගාථායෙන් වණන්.
5. ගැහැවියාගේ නපුරු පුතා මිටින් පැහැර කෙට්ටු දැරිය පලවාපියයි.
6. අපි අද සැන්දෑවේ මලුන් තෙලුන් ගෙන සෘෂිභූ දකින්නට යමෝ වා.
7. මිත්‍රය, මගේ නිල් මිණිද රතු මිණිද ගෙන ගොස් වෙළෙඳාට විකුණා භූගක් මුදල් ලබාගනුව.
8. හික්කු තෙමේ සිවුරෙහි දැලි දැක කොස්සෙන් පිසදමයි.
9. වැද්දෝ උල්වලින් ඇන මුවා මරන්.
10. ඇතා උක්ගසේ මිහිරි රසයට කැමැති වෙයි.
11. ගැහැවියාගේ කිකරු දැරිය වී අවිවේ දමා වේලා කුල්ලෙන් පොළා වංගෙඩියේ ලා මොහොලින් කොටයි.
12. බල්ලෝ දෙදෙන ඒදංඩ මත්තෙහි පොර කා (කලහ කොට) ගගෙහි වැටෙති.
13. හික්කුහු පිඬු පිණිස නුවරැ හැසිරෙත්.
14. උනගස් අතුරෙහි බොහෝ සපියෝ ගැවසෙත්.
15. සත්තයෝ මරහුගෙන් නැති ගනිත්.

ඉකාරානන

	ඒක	බහු
පයමා විභතනි	අටයි ඇටය	අටයි, අටයිනි ඇට
ආලපන විභතනි	අටයි ඇටය	අටයි, අටයිනි ඇට
දුනියා විභතනි	අටයිං ඇටය	අටයි, අටයිනි ඇට

සෙසු විභතනීන්හි පුංලිඛිතික ඉකාරානනයන් ගේ මෙහි.

උකාරානන

චකඤ්ඤ (ඇස)

	ඒක	බහු
පයමා විභතනි	චකඤ්ඤ ඇස	චකඤ්ඤ, චකඤ්ඤි ඇස්
ආලපන විභතනි	චකඤ්ඤ ඇස	චකඤ්ඤ, චකඤ්ඤි ඇස්
දුනියා විභතනි	චකඤ්ඤං ඇස	චකඤ්ඤ, චකඤ්ඤි ඇස්

ඉතිරි විභතනීන්හි පුංලිඛිතික උකාරානනයන් ගේ මෙහි.

ආබ්‍යානික ක්‍රියා

අජජනනී විභතනි

	ඒක	බහු
පයම පුරිස	සො ගව්ඡි හේ ගියේ ය	තෙ ගව්ඡිංසු, ගව්ඡුං ඔහු ගියාහ
මජ්ඣම පුරිස	තං (ගවේජා) ගව්ඡි තෝ ගියෙහි	තුමෙහ ගව්ඡිඤ්ඤ තෙපි ගියහු
උත්තම පුරිස	අහං ගව්ඡිං මමි ගියෙමි	මයං ගව්ඡිමහා අපි ගියමු

39. මෙහි ඇති විභක්තිප්‍රත්‍යයයන් වෙන් කොට ගන්න.

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	ඊ	ඉංසු, උං
මජ්ඣම පුරිස	ඔ (ඊ)	(ඉ) ජා
උත්තම පුරිස	ඉං	(ඉ) මහා

මේවා එක් ව හැඳෙන ක්‍රියාපදවල මූලට සමහර විට අ-කාරයක් ද එක් වී සිටී.

උත්තම පුරිස බහුවචන රූපය "මහ" යි ද සිටී.

අගවෂි (ගියේය), අගවජුං - අගවෂිංසු (ගියාහ) යන ආදී වශයෙනි.

40. ගවෂ් යන අංගය අ-කාරානන් යි. එයට ඊ - උං ආදී විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් ව අතින් ක්‍රියා හැඳෙන හැටි උඩ දැක්විණි. කරොති නනොති ආදියෙහි අතින් රූප අකරී අතින් ආදීන් සිටී.

41. අඛගය එ-කාරානන් හෝ ආ-කාරානන් වී නම් විභක්ති ප්‍රත්‍යයනට මූලින් ස් යන්නෙක් අමුතුවෙන් එක් ව සනඬි වේ.

නිදර්ශන :

දෙසෙ + ඊ = දෙසෙ + ස් + ඊ = දෙසෙසි (දෙසී ය).

	ඒක	බහු
පශ්‍යම පුරිස	සො දෙසෙසි	තෙ දෙසෙසුං, දෙසෙසිංසු
මජ්ඣම පුරිස	චං දෙසෙසි	තුමෙහ දෙසෙසිච
උත්තම පුරිස	අහං දෙසෙසිං	මයං දෙසෙසිමහා, දෙසෙසිමහ

42. මූලට අ-කාරය එක් කොට අදෙසෙසි, අදෙසෙසුං යන ආදිහු ද සැඳෙනි.

ආකාරානන් ධාතුවෙන් හෝ අංගයෙන් හැඳෙන ක්‍රියා

සො	අදාසි	තෙ අදංසු, අදාසිංසු
චං	අදාසි	තුමෙහ අදච, අදාසිච
අහං	අදාසිං	මයං අදමහා, අදාසිමහා
	සො අදාසි (හේ දුන්නේය),	තෙ අදංසු (ඔහු දුන්න).

මෙබඳු තවත් ක්‍රියා කිහිපයෙක් :

ධාතුව	වච්ඡාන රූපය	අනිත රූපය
යා	තිට්ඨති (සිටී)	අට්ඨාසි (සිටියේ ය)
යාථ	කරොති (කරයි)	අකාසි (කෙළේ ය)
පා	පිවති (බොයි)	අපාසි (පුයේ ය)
හර්	හරති (ගෙන යයි)	අහාසි (හැර ගෙන ගියේ ය)
ආ-බා	අකබාති (කියයි)	අකබාසි (කීයේ ය)
ඤා	ජානාති (දනී)	අඤ්ඤාසි (දැන ගත්තේ ය)

43. හොති (වෙයි) යන ක්‍රියාවේ අස්ථනවිභතති රූප දැන් දැක්වේ.

	ඒක	බහු
පයම පුරිස	සො අහොසි හේ වී ය	තෙ අහෙසුං ඔහු වූහ
මජ්ඣම පුරිස	න්චං අහොසි තෝ වීහි	තුමො අහොසිත්ථ, අහුවත්ථ තෙපි වූහු
උත්තම පුරිස	අහං අහොසිං මම වීමි	මයං අහොසිමහා, අහුවමහා අපි වූමු

අත්ථි (ඇත, වෙයි) යන්නෙහි අස්ථනවි රූප

	ඒක	බහු
පයම පුරිස	සො ආසි හේ වී ය	තෙ ආසුං ඔහු වූහ
මජ්ඣම පුරිස	න්චං ආසි තෝ වීහි	තුමො ආසිත්ථ තෙපි වූහු
උත්තම පුරිස	අහං ආසිං මම වීමි	මයං ආසිමහා අපි වූමු

උපසර්ගී මූලට සිටි ආබාහන

44. අනිත කාලික ක්‍රියා හැඳිමේදී සමහර තැන ධාතුවට මුලින් අ-යන්නක් එක් වන බව උච්ච කීමු. එබඳු තැන එයට මුලින් සිටින උපසර්ගීය හා එය සන්ධි විය යුතු. "පවදති" යන මෙහි ප-යනු උපසර්ගීයි. මෙහි අතිභරූපය ප + අවදි යි වැ, සන්ධි වීමෙන් පසු "පවදි" කියා සිටී.

සෘෂ්ටි

45. අසමාන ස්වරයට මුලින් සිටි ඉ-වර්ණය ය් කාරයෙන් වේ. පති + අ = පත්යඅ = පත්‍ය, ත්‍ය යන්න වච වේ. ධ්‍ය යන්න ජක්‍ය වේ. භ්‍ය යන්න බිභ වේ.

පති + අ + භාසි = පත්‍යභාසි, පවචභාසි කියා වේ. මෙසේ ම, අධි අභවි - අධ්‍යභවි - අජක්‍යභවි. අභි අක්‍ය්‍යාසි = අභ්‍යක්‍ය්‍යාසි, අබිභක්‍ය්‍යාසි යැ යි පදසිද්ධිය වේ.

සෘෂ්ටි

46. එ ඔ දෙකින් පර අ ඉ දෙක මැකියයි (ලොප් වේ).

පුබ්‍යෙ + අපි - පුබ්‍යෙ'පි
පාලො + ඉති - පාලො'ති

පර ස්වරය ලොප් වූ සමහර නැනෙක එයින් පුච්චි වැ සිටි ස්වරය දීඪී වේ.

පටිජග්‍යාම ඉති = පටිජග්‍යාමා'ති
කිං සු ඉධ = කිං සු'ධ.

47. පුච්චි ස්වරය ලොප් වූ කිසි නැනෙක පර ස්වරය දීඪී වේ.

සද්ධා ඉධ = සද්ධි'ධ
තථා උපමං = තථු'පමං.

48. යමක් නො කරව යි වැළැක්වීමෙහි අතීතකාලික ආබ්‍යාන සමග ද මා-නිපාතය යෙදේ.

උදාහරණ :
මා ගවජි (නො යව), මාගවජිජ (නො යවු).

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිත ශබ්ද

මුසික - මීයා	මවජ - මත්‍යයා
සායණන - සවස	තළාක - වීල
තරඹා - රළ	සිසස - ශිෂ්‍යයා
කාසාර - වීල	වස-වශය, අත්අඩංගුව, යටත්බව
වණණ - වර්ණය	භමර - බමරා
කාරු - ශිල්පියා	යටයි - සරයැටිය
මවුටු - මරු	

නපුංසකලිඛිත ශබ්ද

උය්‍යාන - උයන	ජාල - දෑල
ජල, උදක - දිය	මුඛ - මුහුණ
පදුම - නෙලුම්	උපුල - මානෙල්
ලවණ - ලුණු	සුඛ - සැපය
බල - බලය, ශක්තිය	තකක - මෝරු
දඩ - දිගි	අසුචි - අගුචිය
සප්පි - ගිනෙල්	නිපු - ඊයම්
ජතු - ලහකඩ	වහු - ඉඩම, වාස්තුව
වායු - සුළඟ	වකු - ඇස

සත්‍රීලිඛිත ශබ්ද

දායා - දළ	සංබලිකා - හැකිල්ල, මාංචුව
සාබා - අත්ත	පටිමා - පිලිමය, රූපය
පඤ්ඤා - ප්‍රඥාව	ලාබා - ලහකඩ

විශේෂණ ශබ්ද

විසාල - ලොකු	උචච, තුංග - උස්
පකක - පැසුණු	අපකක - නොපැසුණු
තිබිණ - තියුණු, මුවහත්	ගහිර - ගැඹුරු
විවිධ, නානාවිධ - නන්වැදෑරුම්	මඤ - මද
අපස - සුළු, කුඩා	වීර - බය නැති
සෙන - සුදු	සුඤ්ඤා - ශුද්ධ වූ
සුසීල - හික්මුණු, සිල්වත්	අමබිල - ඇඹුල්
තිනන - තිත්ත	රමණිය - සිත්කලු
විකසිත - පුබුදු වූ, පිපුණු	පබල - බලවත්, ශක්තිමත්
හිංසණ - බිහිසුණු	වණඛ - නපුරු, සැඛ
සොහන - හොබනා, ලස්සන	දීඝ - දික්
දලිඳු - දිලිඳු	අතිත - පෙර සිටි
අනෙකවිධ-නොයෙක් වැදෑරුම්	රතන - රතු

ක්‍රියාපද

කනනති - කපයි	විචරති - හැසිරෙයි
උබ්භවති-මතු වේ, පහළවේ, නගියි	ආරාධෙති-(සිත)ගනී, සතුටුකරයි
ඉච්ඡති - කැමැති වෙයි	පරිසප්පති - වැළඳගනී
නසසති - නැසෙයි	කරොති - නතයි

ජාලෙති - දල්වයි	සකෙකානි - හැකි වෙයි
අසකකී - හැකි විය	පහාය - හැර
වඩිසිති - වැඩෙයි	පග්ඝරති - වැගිරෙයි
මනෙවති - මන්ගායි, පොඩිකරයි	බිපති - බහාලයි
සංවරති - ගැවසෙයි, හැසිරෙයි	ඡාදෙති - වසයි
සජෙජති - සරසයි	පජහති - හැර දමයි

ඇබූසිය

(අ) පවති, මාරෙති යන ක්‍රියාවල අංගයන් වෙන් කරන්න. වනනමානා පංචමී අජජනනී යන විභකතීන්හි වරනගන්න.

(ආ) අකකී වායු ශබ්ද වරනගන්න.

(ඉ) සිංහලයට නගන්න

1. විසාලෙ උය්‍යානෙ උවෙවහි තරුහි පකකානි ව අපකකානි ව ඵලානි පනිංසු.
2. මුසිකා තිබිණාහි දායාහි ජාලං කනතිංසු.
3. ජලනිධිනො ගභීරෙ ජලෙ විවිධා විසාලා මචජා විචරන්ති.
4. සායණො තළාකසස ජලෙ මනෙදන වායුනා අප්පා තරඛා උබ්භවන්ති.
5. වීරසස සෙනාපතිනො වීරා පුත්තා සෙනෙ අසෙස ආරුය්භ යොධෙහි සද්ධිං සංගාමං පවිසිංසු.
6. ඉදානියෙව ත්චං තළාකං ගන්ත්වා සුදෙධන උදකෙන මුඛං ව හතො ව ජාදෙ ව ධොවිත්වා ඉධාගචජ.
7. සුසීලා සිසසා සුසීලසා ආචරියසස විනනං ආරාධෙසුං.
8. නාහං අමබ්ලානි වා නිත්තානි වා ඵලානි ඛාදිතූම්චජාමි.
9. භවනො කුමාරා, තත්‍ර රමණීයෙ විජාලෙ කාසාරෙ විකසිනානි පදුමානි ව උප්පලානි ව පසසථ.
10. පබලා රාජපුරිසා හිංසණං වනං පවිසිත්වා වණොධි වොරෙ ගහෙත්වා සංබලිකාහි බන්ධිත්වා ආනෙසුං.
11. සොහනා ලනා තුංගසස තරුනො දීසා සාඛායො පරිසසජනති.
12. භාතිකෙන විනා මා තුමෙහ ඉතො නිකබම්ච්ච.
13. මම පුත්තො දුකබං මාගමී.

(ඊ) පාලියට නගන්න

1. නපුරු වෙදා ගේ බෙහෙතින් දිළිඳු සත්‍රියගේ ඇස් නැසිණ.
2. තෝ ඊයමින් ඇතකු ගේ රූපයක් තැනුයෙහි ද ?
3. බමුණා ගිනෙල් ඉස ගින්න දැල්වී ය.
4. අතීත සත්ත්වයෝ ද මරණු ගේ වශයට ගියාහ.
5. දිය ඉස ද ගින්න නිවන්තට නොහැකි වීම්.
6. බොජුන් දී ආයුෂයෙන් ද වණයෙන් ද සුවයෙන් ද බලයෙන් ද ප්‍රඥායෙන් ද වැඩෙන්නාහ.
7. කයින් නොයෙක් වැදෑරුම් අගුවි වැගිරෙයි.
8. දිය සමග දිගි පොඩි කොට (මත් ගා) ලුණු බහා මෝරු සාදන්න.
9. රතු වූ ද සුදු වූ ද පියුම්හි බමරු ගැවැසුණාහ.
10. ගැඹුරු ජලයෙහි නානාවිධ මත්ස්‍යයෝ හැසිරෙත්.
11. ශිල්පී තෙම සැරයටිය ලහකඩින් වසා සරසයි.
12. ඔකකාක නම් රජු ගේ පුත්තු රට හැරගොස් කපිල නම් සෘෂිහු ගේ ඉඩමෙහි නුවරක් කොට කපිලවත්තු යැ යි නම් කළාහ.
13. තෙපි ගමින් බැහැර නො වසවු.
14. මගේ උත්සාහය නොපට අවැඩ පිණිස නො වේ වා.

ඊකාරාන්ත හන්චි (ඇනා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතනි	හන්චි	හන්චි, හන්චිනො
ආලපන විභතනි	හන්චි	හන්චි, හන්චිනො
දුනියා විභතනි	හන්චිං	හන්චි, හන්චිනො

සෙසු විභතනින්හි ඉහත 17 වැනි පාඨමෙහි දුන් කපි ශබ්දය මෙන් වරනැගේ.

උභකාරාන්ත විදු (පණ්ඩිතයා)

	ඒකවචන	බහුවචන
පයමා විභතනි	විදු	විදු, විදුනො
ආලපන විභතනි	විදු	විදු, විදුනො
දුනියා විභතනි	විදුං	විදු, විදුනො

ඉතිරි විභතනින්හි යට 17 වැනි පාඨමෙහි දුන් ගරු ශබ්දය මෙන් වර නැගේ.

49. ඡතනි (ඡත්තු ඇත්තේ, අනින් ගත් කුඩයක් ඇත්තේ).

මාලි (මල්දමක් ඇත්තේ)

යොගි (යෝග වඩන්නේ)

සාමී (සවාමියා)

මනති (මනත්තු දන්නේ, මනත්තුණ ඇත්තේ)

වාගී (දෙන සුලු)

බලී (ශක්ති ඇත්තේ)

පාපකාරී (පවි කරන සුලු).

මේ ආදි ඊ-ප්‍රත්‍යය එක් වැ ගැඳෙන පද හන්චි ශබ්දය මෙන් වර නගන්න.

සබ්බකක්ඛු (සඵඤ, සියල්ල දන්නා)

මග්ගකක්ඛු (මග දන්නා)

පාරගු (පරතෙරට යන්නා)

මේ ආදි උභකාරාන්ත ශබ්ද විදු ශබ්දය මෙන් වර නගන්න. මොහු තනිව ද අන් නාමයට විශේෂණව ද වාක්‍යයෙහි යෙදෙත්.

තනි ව යෙදීම

ජනනී ගාමෙ වරනි (කුඩයක් අතින් ගත් තැනැත්තේ ගමේ ගැවිදි)

ජනනී පුරිසො ගාමෙ විවරනි (කුඩයක් අතින් ගත් මිනිසා ගමේ ඇවිදි)

විදු ඔවදනි (පණ්ඩිතයා අවවාද කරයි)

විදු පුරිසො ඔවදනි (පණ්ඩිත පුරුෂයා අවවාද කරයි).

ආබ්‍යාතික ක්‍රියා

සතනමිවිභතතිය

ගම් (ගවෂ)

	ඒකවචන	බහුවචන
පශ්ම පුරිස	සො ගවෂ, ගවෂය්‍ය	තෙ ගවෂය්‍යුං
මජ්ඣම පුරිස	තචං ගවෂය්‍යාසි	තූමෙහ ගවෂය්‍යාථ
උත්තම පුරිස	අහං ගවෂය්‍යාමි	මයං ගවෂය්‍යාම

මෙහි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයෝ

පශ්ම පුරිස	එ, එය්‍ය	එය්‍යුං
මජ්ඣම පුරිස	එය්‍යාසි	එය්‍යාථ
උත්තම පුරිස	එය්‍යාමි	එය්‍යාම

50. අනුමතිය (අනුදැනීම, අවසරදීම), පරිකල්පය, අනිශ්චයය, නියෝගය යන ආදි අඵ ප්‍රකාශකිරීමෙහි මේ ක්‍රියාවෝ යෙදෙත්.

අනුමතියෙහි :	සො ගවෂය්‍ය (හේ යේ වා)	තෙ ගවෂය්‍යුං (ඔහු යෙත් වා)
පරිකල්පයෙහි :	සො ගවෂය්‍ය (ඔහු යනවා ඇත)	තෙ ගවෂය්‍යුං (ඔවුන් යනවා ඇත)

අනිශ්චයයෙහි :
 යදි සො ගවෂය්‍ය
 සචෙ සො ගවෂය්‍ය
 සො ගවෂය්‍ය චෙ
 (දුදිත් හේ යත්තේ නම්).

නියෝගයෙහි සො ගවේෂයා
(හේ යන්නේ ය, ඔහු යැ යුතු.)

ප්‍රාචීනායෙහි අහොචන සො ගවේෂයා
අපේසචනාම සො ගවේෂයා
යනනුන සො ගවේෂයා
හේ යන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකි! (ඔහු යනොත්
කොච්චර හොඳ ද!)

සන්ධි

51. සචරයකට පර වූ එව් ශබ්දයේ එ-කාරයට මුලින් බොහෝ
නැන ය-කාරයෙක් අමුතු වෙත් එක්ව (ආගම වී) සන්ධි වෙයි.
තෙ එව = තෙ ය එව = තෙ යෙව.

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිනික

අයා - ආයීයා	නිරය - නිරය
පාණානිපාන - ප්‍රාණවධය	සමණධමම - මහණදම
උපද්දව - උචදුර	කතතාර - කානතාරය
ගුණ - ගුණය	සාමී - සැමියා
ඔවාද - අචවාදය	දිට්ඨධමම - මෙ අත්ඛව

නපුංසකලිංගික

සරණ - බුද්ධාදි සරණය(පිහිට)	සීල - සිල්
අචාසුක - අපහසුව	සීස - හිස
පාප - පව	අනගාරිය - සස්ත, පැවිදිබිම
අගාර - ගිහි ගෙය	චට්ටදුකඛ - සසර දුක
බාලය - ළපැටි වයස	හින - දියුණුව, යහපත
වාණිජ්ජ - වෙළෙඳාම	කසිකමම - ගොවිතැන
ධන - ධනය, මුදල	ජීවිත - ජීවිතය

සත්විලිඛිනික ශබ්ද

වාචා - වචනය	භරියා - භායීව
චසුධා - පොළොව	පුඤ්ඤකිරියා - පුණ්‍යක්‍රියාව

විශේෂණ ශබ්ද

ඵවරුප - මෙබඳු	ගිලාන - ගිලන්
අසඵව - බොරු	මගගඤ්ඤ - මග දන්තා
දණ්ඩී - දඬුගත් අතැති	ගුණඤ්ඤ - ගුණදන්තා
ගුණී - ගුණවත්	ධම්මඤ්ඤ - දහම්, දන්තා
කුට්ඨි - කුෂට ඇති	විදු - නුවණැති
සබ්බඤ්ඤ - සියල්ල දන්තා	ඊදිස - මෙ බඳු
නිඵ, හිත - පහන්	ඵගී - නඟාවත්
ධම්මී - දැනැම්	ගුණී - ගුණැති, ගුණවත්
මඵජරී - මිසුරු	සුභිල - සිල්වත්
ඤාණී - නුවණැති	භාගී - හවුල්, කොටස් අයත්
සුර - ශූර වූ	දුක්ඛී - දුක් ඇති
සුඛී - සැප ඇති	සහභාගී - හවුල්

නිපාත පද

සබ්බදා - හැම කල්හි	ධූවං - ඒකාන්තයෙන්
කඵං - කෙසේ ?	සත්තධා - සත් කඩකට
සයං - නෙමේ	සමමා - මනා කොට
බිජ්ජං - වහා	අභො ඵත - ඉතා යෙහෙක !

පූඵක්‍රියා

සුරකඛන්ඵා-පෙරවූ කොටගෙන	නිකඛමම - නික්ම
අසලලකෙඛන්ඵා - නො තකා	පතිට්ඨාය - පිහිටා
ආගමම - අවුත්	

ආබ්‍යානික ක්‍රියා

ගණනානි - ගනී	කඵෙති - කියයි
ජානානි - දනී	ඵලති - පැලෙයි
විරමනි - වැළැකෙයි	පාලෙති - රකී
ජායනි - උපදී	සිකඛති - උගනී
තරති - ඉක්මැ යයි	පබ්බජති-පැවිදිවෙයි, සසුන් වදී
වණ්ණනි-වණයි, පසසයි, ගුණකියයි	නිකකඛිසිති - බැහැර කරයි
පඤ්ඤති - පතයි	නයති - ගෙන යයි
පරාජෙති - පරදවයි	කමපති - සැලෙයි
අජෙජති - උපයයි	සුජෙති - සුදයි
අතිකකමති - ඉක්මැ යෙයි	ජිනානි - දිනයි
අනුගඵජති - අනුව යයි	අනුකමපති, අනුගණනානි -
පභොති, සකකුනානි-හැකිවෙයි	අනුකම්පා කරයි

ඇබ්ලිසිය

(ආ) ඡනති සබබඤ්ඤා ශබ්ද වරනගන්න.

(ආ) තිට්ඨති, කරොති, කිණාති යන ත්‍රියාවල අංග වෙන් කරන්න. වනතමානා, පංචමී, සතතමී, අජ්ජනතී, තව්සසනතී යන ආබ්‍යාන විභකතීන්හි වරනගන්න.

(ඉ) සිංහලයට නගන්න

1. හනෙන, සවෙ අය්‍යා ඉධ වසෙය්‍යුං, මයං සරණෙසු පතිට්ඨාය සීලාති ගණෙහය්‍යාම.
2. භාතික, සවෙ අථාසුකං තෙ උප්පජ්ජය්‍යා අථ මය්‍හං කථෙය්‍යාසි.
3. කථං මයං නං ජානෙය්‍යාම ?
4. සවෙ ඵවරුපස්‍ය අය්‍යාසස් සනතිකං න ගවෙජ්ජය්‍යාමී මම සීසං සතතධා ඵලෙය්‍ය.
5. යනතුනාහං සයමෙව ගන්තවා වෙජ්ජමානෙසසාමීති ගිලානස්ස ගහපතිනො පුතෙනා විනෙනසි.
6. සවෙ ත්වං පාපාති කරෙය්‍යාසි, මරණා පරං නිරයෙ උප්පජ්ජය්‍යාසි.
7. භොනෙනා, බීජ්‍යං තුමෙහ පාණාතිපානා විරමෙය්‍යාථ.
8. තවනෙනා උපාසකා, භීතං ධමමං න සෙවෙය්‍යාථ.
9. නරපතයො ධමෙමන වසුධං පාලෙය්‍යුං.
10. අභොවතාහං අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යාමී, සමණධමමං ච සමමා පුරෙය්‍යාමී, වට්ටදුකකමනා ච මුචෙවය්‍යාමී.
11. අසව්වාහි වාචාහි බහවො උපද්දවා ජායෙය්‍යුං.
12. යනතුන තුමෙහ බාලෙස්ඵ සීජ්‍යං සිකෙබ්බය්‍යාථ.
13. හෙ වාණිජා, තුමෙහ මගහඤ්ඤං පුරිසං පුරකබ්බතවා දණ්ඨිති සෙවකෙහි සද්ධිං නිකබ්බම කනතාරං තරෙය්‍යාථ.
14. ගුණඤ්ඤනො යෙව ගුණිනො ජනස්ස ගුණං වණෙණනති.
15. දුට්ඨා හරියා ධමමඤ්ඤනො සාමීනො ඔවාදමසලලකෙබ්බතවා කුට්ඨිතං සෙවකං ගෙහමනා නිකකඨ්ඨි.
16. විදුනො ජනායෙව සබබඤ්ඤමහි බුද්ධො පසීදෙය්‍යුං.

පාලියට නගන්න

1. ඔහු ඔබේ දියුණුව පනත්නාහු නම්, මෙබඳු පහත් මගෙකින් ඔබ ගෙන නො යන්නාහ.
2. දැනුම් ත්‍යාගවත් පුරුෂයා දානයෙන් මසුරු ජනයන් පරදවන්නේ ය.
3. ගුණ ඇතියන් ගේ මරණයෙහි පොළොව ද සැලෙනවා ඇත.
4. තෙපි හැකියහු නම්, වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ ධනය උපයවූ.
5. නුවණැති ත්‍යාගවත් ජනයෝ ලෝකයා ගේ යහපත පිණිස ධනය ද ජීවිතය ද පුදන්නාහ.
6. සිල්වත් නුවණැති භික්ෂුහු සියල්ල දන්නා බුදුරජු ගේ වචනය නො ඉක්මෙන්නාහ.
7. ලොවැ ගුරු ජනයෝ ම හැම කල්හි සතුරන් දිනන්නාහ යි නුවණැත්තෝ කියත්.
8. ඉදින් තෙපි ගුණවත් ආවාදියා ගේ අවවාදය අනුව යන්නහු නම් ඒකාන්තයෙන් මේ අත්බව්හි ද මරණින් මත්තෙහි ද සැප ලබන්නහු ය.
9. තෙපි මෙහි අවුත් අපගේ පුණ්‍යක්‍රියාවට හවුල් වවු.
10. සැප ඇත්තෝ දුක් ඇත්තනට අනුකම්පා කරන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙක.

**ඉකාරානත
රහති (රාත්‍රිය)**

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	රහති	රහති, රහතියෝ
දුතියා විහතති	රහතිං	රහති, රහතියෝ
තතියා විහතති	රහතියා	රහතිහි, රහතිහි
චතුස්ථි විහතති	රහතියා	රහතිනං
පඤ්චමී විහතති	රහතියා	රහතිහි, රහතිහි
ෂට්ඨි විහතති	රහතියා	රහතිනං
සතතමී විහතති	රහතියා, රහතියං	රහතිසු, රහතිසු
ආලපන විහතති	රහති	රහති, රහතියෝ

**උකාරානත
යාගු (කැඳ)**

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	යාගු	යාගු, යාගුයෝ
දුතියා විහතති	යාගුං	යාගු, යාගුයෝ
තතියා විහතති	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
චතුස්ථි විහතති	යාගුයා	යාගුනං
පඤ්චමී විහතති	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
ෂට්ඨි විහතති	යාගුයා	යාගුනං
සතතමී විහතති	යාගුයා, යාගුයං	යාගුසු, යාගුසු
ආලපන විහතති	යාගු	යාගු, යාගුයෝ

**ඊකාරානත
නදී (නදිය, ගඟ)**

	ඒක	බහු
පයමා විහතති	නදී	නදී, නදීයෝ
දුතියා විහතති	නදීං	නදී, නදීයෝ
තතියා විහතති	නදීයා	නදීහි, නදීහි
චතුස්ථි විහතති	නදීයා	නදීනං
පඤ්චමී විහතති	නදීයා	නදීහි, නදීහි
ෂට්ඨි විහතති	නදීයා	නදීනං
සතතමී විහතති	නදීයා, නදීයං	නදීසු
ආලපන විහතති	නදී	නදී, නදීයෝ

උපකාරානන්
වද්ද (විවාචන සත්‍රී)

	ඒක	බහු
පයමා විභතනි	වද්ද	වද්ද, වද්දයෝ
දුනියා විභතනි	වද්දං	වද්ද, වද්දයෝ
නනියා විභතනි	වද්දයා	වද්දනි, වද්දනි
චතුස්ථි විභතනි	වද්දයා	වද්දනං
පඤ්චමි විභතනි	වද්දයා	වද්දනි, වද්දනි
ඡට්ඨි විභතනි	වද්දයා	වද්දනං
ස්තනමි විභතනි	වද්දයා, වද්දයං	වද්දසු
ආලපන විභතනි	වද්ද	වද්ද, වද්දයෝ

ශබ්ද මාලාව

පුංලිඛිත ශබ්ද

සෙට්ඨි - සිටුවරයා	ගබ්භ - දරුගබ
චණ්ණ - වේගය	අසාරාගතක - අසරුවා
පොතක - පැටවා	සමබ්බක - රත්වත් බෙල්ලා
චක්ඛ - රෙද්ද	

නපුංසකලිඛිත ශබ්ද

පාන - බීම	සුවණ්ණචුණ්ණ - රත්සුණු
සීල - සිල්	ලොම - ලොම්
බීර - කිරි	මසසු - රවුල
දුර - දුර	කාසායච්ඡං - කසටපෙටු වසන්තුය

සත්‍රීලිඛිත ශබ්ද

කුච්ඡි - කුසය	යකබ්ඞිණි - යකින්න
සභායිකා, සබ්බි - යෙහෙළි	මානිකා - ඇල
සුනබ්බි - බැල්ල	පනනි - පාබල සෙනග
යට්ඨි - සැරයටිය	කොට්ඨි - කොන
රජ්ජු - ලනුව	ධෙත්තු - එළඳෙන
දොණි - ඔරුව	සසසු - නැන්දණියෝ
බුධා - බඩගින්න	ජමබ්බ - ජමබ්බ නදිය
මිහි - මුව දෙන	වාසි - වැව
සට්ඨි - කළය	වාට්ඨි - සැලිය
බිලාලි, මජ්ජාරි - බැලැලි	රනනි - රෑ

කුකකුට්ටි - කිකිලි
 කුලකුමාරි - කුලදූරිය
 වාසී - වැය
 අමාවසී - අමාවක
 සිප්පි - සිප්පි බෙල්ලා

දිපිනි - දිවිදෙන
 කුයාරි - කෙට්ටිය
 පුණණම් - පසොළොස්වක
 පොකබරණි - පොකුණ
 අපී - එළ දෙන

විශේෂණ ශබ්ද

අවෂ්, පසන්න - පහන්, පැදුණු මලිත, කිලිය - කිලිට්
 කිස - කෙට්ටු සුබ් - සුව පත්

නිපාත

පුරනො-ඉදිරියෙන්, පළමු කොට පවෂනො - පස්සෙන්
 සයං - නෙමේ, නොමෝ

පුඵක්‍රියා

පෙසෙතො - යවා ආරුය්ග - නැග
 කාලංකතො - කලුරියකොට, මැරී දිසවා - දෑක
 ගංසෙතො - පුප්පා ඔහාරෙතො, ඔරොපෙතො -
 අවෂාදෙතො - ඇද බහවා, ගාදමවා
 උද්දිසස - උදෙසා පාරුපිතො - පෙරෙව

ආබ්‍යානික ක්‍රියා

පනිට්ඨානි - පිහිටයි පවිසනි - පිවිසෙයි
 පසසමහනි - සංසිදෙයි පාවිසි (ප-අවිසි) - පිවිසියේ ය
 නිබ්බන්තනි - උපදී සංහරනි - එකතු කරයි
 නවෂනි - සසී පුරෙති - පුරාලයි
 ධොවනි - සෝදයි සමාදියනි - ගනී
 පබ්බෂනි - පැවිදි වෙයි විදංසෙති - නියවයි

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නඟන්න

1. සෙටියිනො හරියාය කුළුපියං ගබ්හො පනිට්ඨාසි.
2. යකබ්ණි සහායිකාය වණ්ණනාගන්තො ගෙහං පාවිසි.
3. කසසකා නදියා උදකං මානිකාහි බෙතනං නයිංසු.
4. වණ්ණධා සුනබො සුනබියා සද්ධිං සිගාලමත්‍රුබන්ධි.

5. සෙනාපති පනතිං පුරතො පෙසෙනා සයං අසසමාරුය්හ අසසාරොහකෙහි සද්ධිං පවජනො ගවජි.
6. සාමණේරො යට්ඨියා කොට්ඨං ගහෙනා ථෙරසස පුරතො ගවජි.
7. කුමාරියො සබ්භි සද්ධිං නිකමම රජජුහි ධෙත්තුයො බන්ධිතො ආනෙසුං.
8. යාගුයා පානෙන සසසුයා බුධා පසසමහි.
9. බහු වධුයො ජමබුං නදිං ඔනරිතො සුවණ්ණවුණ්ණානි සංහරිංසු.
10. මිහි කාලංකතො යකබ්භි හුතො නිබ්බන්ති.

(ආ)පාලියට නගන්න

1. යෙහෙළියෙනි, නෙපි වැවට ගොස් කළුවලින් දිය ගෙනවුත් සැළි පුරාවු.
2. බැළැලි රැ අවුත් කිකිලියගේ පැටවුත් කැව්වය.
3. දිව්දෙන මැරි සැවැත්තුවරැ කුලදැරියක් ව උපන්නී ය.
4. නෙපි ගොස් කෙටේරිවලින් ගස කපා හෙලා වැවලින් සසිවු.
5. පසොළොස්වක්හි ද අමාවක්හි ද උපාසකයෝත් උපාසිකාවෝත් වෙහෙරෙහි රැස් ව සිල් ගනිත්.
6. මෙහි පොකුණෙහි පහන් දියෙහි සිප්පිබෙල්ලන් ද රන්වන් බෙල්ලන් ද අපි දකිමු.
7. තොප වැවට ගොස් කිලිටි රෙදි සෝදා ගත යුතු.
8. බැළැලි බැල්ල දැක බියවැ ලොම් පුප්පා දත් නියැවී ය.
9. එළ දෙනගේ කිරි බීමෙන් කෙට්ටු දරුවා සුව පත් විය.
10. හේ කෙස් ද රවුල ද බහවා කසට පෙවු වසත්ත හැඳ පෙරෙව බුදුරජුත් උදෙසා පැවිදි විය.
11. අපි ගංගා නදියෙහි බොහෝ දුර ඔරුවෙකින් ගියමු.

නතතු (මුනුබුරා)

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	නතතා	නතතාරෝ
දුතියා	නතතාරං	නතතාරෙ, නතතාරෝ
තතියා	නතතාරා	නතතාරෙහි, නතතාරෙහි
චතුස්වි	නතතු,නතතුනො,නතතුසස	නතතාරානං, නතතානං, නතතුනං
පඤ්චමී	නතතාරා	නතතාරෙහි, නතතාරෙහි, නතතුහි
ෂට්ඨී	නතතු,නතතුනො,නතතුසස	නතතාරානං, නතතානං, නතතුනං
සතනමී	නතතරී	නතතාරෙසු, නතතුසු
ආලපන	හෙ නතත, නතතා	භවනෙතා නතතාරෝ

52. පිතු - භාතු ශබ්ද දෙක හැර ඉතිරි තුප්‍රත්‍යයාන්ත පුංලිඛිත ශබ්දයෝ නතතු ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්.

පිතු - භාතු ශබ්ද දෙක මදක් වෙනස් ව වරනැගේ.

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	පිතා	පිතරෝ
දුතියා	පිතරං	පිතරෙ, පිතරෝ
තතියා	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි පිතුහි, පිතුහි
චතුස්වි	පිතු,පිතුනො,පිතුසස	පිතරානං,පිතානං,පිතුනං
පඤ්චමී	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි පිතුහි, පිතුහි
ෂට්ඨී	පිතු,පිතුනො,පිතුසස	පිතරානං,පිතානං,පිතුනං
සතනමී	පිතරී	පිතරෙසු, පිතුසු
ආලපන	හෙ පිත, පිතා	භවනෙතා පිතරෝ

භාතු-ශබ්දය පිතු-ශබ්දය මෙන් වරනැගේ.

**සමුදායීකරණ ශබ්ද
මාතෘ-ශබ්දය
මාතෘ (මව)**

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	මාතා	මාතරෝ
දුතියා	මාතරං	මාතරේ, මාතරෝ
තතියා	මාතරා, මාතූයා	මාතරෙහි, මාතරෙහි මාතූහි, මාතූහි
චතුස්ථී	මාතූ, මාතූයා	මාතරානං, මාතානං, මාතූනං
පඤ්චමී	මාතරා, මාතූයා	මාතරෙහි, මාතරෙහි මාතූහි, මාතූහි
ෂට්ඨී	මාතූ, මාතූයා	මාතරානං, මාතානං, මාතූනං
සතතමී	මාතරී	මාතූසු, මාතරෙසු
ආලපන	හොති මාත, මාතා	හොති මාතරෝ

දුතිය, ධීතූ (දු)-ශබ්දයේ ද මාතූ-ශබ්දය මෙන් වර්තමාන.

53. තුප්පනයානන්යන්ගේ යෙදීම

දානං දානා, දානස්ස දානා (දන් දෙන තැනැත්තා)
ධම්මං දෙසෙනා, ධම්මස්ස දෙසෙනා (දහම් දෙසන්නා).

ශබ්ද මාලාව

පභිණාති - යවයි	වණ්ණති - වණයි, පසසයි
පරිජපති - ජපකරයි, මතුරයි	මිච්ඡා - නි. වරදවා, වැරැදි ලෙස
පටිපජ්ජති - පිළිපදී	නිසංසයං - නිසැක ලෙස
මුච්චති - මිඳෙයි, වැගිරෙයි	පච්චාගච්ඡති - පෙරළාපයයි, ආපසුපයයි
සාමගති - ඉ. සමගිය	මුංචති - මුදයි, වගුරුවයි

පුංලිඛිතක

සොතු - අසන්නා	ජෙතු - දිනන්නා
දාතු - දෙන තැනැත්තා	කතතු - කරන්නා
හතතු - සැමියා	භාතු - සහෝදරයා
හොතු - හෝම කරන්නා	නොතු - නායකයා
හනතු - නසන්නා	ගනතු - යන්නා
නනතු - මුහුණු	සත්තු - ශාසනාභ්‍යන් වහන්සේ
නිකඛනතු - පු. නික්මෙන්නා	

ඡේතනු-සිදින්නා, කපන්නා
 වෙනු - රැස්කරන්නා
 ඡාදෙනු - වසාලන්නා
 සංචාරෙනු, නිචාරෙනු-අවුරන්නා
 දෙසෙනු - දෙසන්නා
 කෙනු - මිලියට ගන්නා
 මොකක - නිවන
 පෙම - ප්‍රේමය, ආදරය
 මගග - මග
 පාණි - ප්‍රාණියා
 සංඝ - සංඝයා, සමුහය

හෙනනු - බිදින්නා
 බුජකිනු, අධිගනනු -
 අවබෝධ කරන්නා
 නිකකනනු - නික්මෙන්නා
 විකෙකනු - විකුණන්නා
 පවිනු - පිසන්නා
 ඔකාස - අවසර, ඉඩ
 පසස - පැත්ත, පාර්ශවය
 සගග - සවරිය
 සිහලදීප - හෙළදිව

නපුංසකලිඛනික

මනන - මනත්‍රය
 පුඤ්ඤ - පින
 අනතරාපණ - කඩමංඛිය
 ගව්‍ය - හෝම ද්‍රව්‍ය

අසසු - කඳුළු
 කාරුඤ්ඤ - කරුණාව
 ආපණ - කඩය
 හණඩ - බඩු

සත්‍රීලිඛනික

විනති - සතුට
 සුනනු - මනා සිරුර ඇත්ති
 කරුණා - කරුණාව
 සද්ධා - සැදැහැව

කිනති - කීර්තිය
 පිති - ප්‍රීතිය
 සාමග්‍රි - සමගිය

නිපාත

මිවජා - වරදවා
 එව - ම

සුමමා - මනා ලෙස

ක්‍රියාපද

අධිගව්‍යනි - අවබෝධ කරයි
 වණ්ණනි - වණයි
 පරිඡපනි - ඡප කරයි
 වඩිසනි - වැඩෙයි
 නිලියනි - සැලෙවෙයි
 පච්චාගව්‍යනි - පෙරළා එයි
 උපසංකමනි - වෙත එළැඹෙයි
 පටියාදෙනි - පිලියෙල කරයි

ලහනි - ලබයි
 පහිණානි - යවයි
 පටිපඡ්ජනි = පිලිපදී, පවති
 මුච්චනි - මිදෙයි, වැගිරෙයි
 අවඡිනුනි - පැහැර ගනී
 මුඤ්චනි - මුදයි, වගුරුවයි
 පසීදනි - පහදී
 නිකමමනි - නික්ම යෙයි

ඇබූසය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. ධම්ම සොනාරො මොකකං අධිගවඡිංසු.
2. අරීනං ජෙනාරො චිතතිං ච කිතතිං ච ලභිංසු.
3. යාචකා දානාරානං ගුණං වණේණසුං.
4. සෙට්ඨිනො මානා ගෙහස්ස කතතාරං ආනෙතුං සෙවකං පහිණි.
5. වට්ඨ භතතාරං උපසඩකම්චො භානරා සද්ධිං ගාමං ගනතුං ඔකාසං යාචී.
6. භොනාරො මනනං පරිජපිචො හව්‍යානි අගහිමහි පකඛිපිංසු.
7. ගාමස්ස නෙතා මිගානං හතතාරං දිසවා කුජකඛිචො යට්ඨියා පහාරං අදාසි.
8. හෙ දුගිතා, සචෙ චං මානරි වා පිතරි වා මිචජා පටිපජේජය්‍යාසි, ධුවං චං මරණා පරං නිරයෙ නිබ්බතෙතය්‍යාසි.
9. කුමාරා ධම්මඤ්ඤනො ඔවාදං සුචො භානරි සමමා පටිපජිංසු.
10. දුගිතරි මාතුයා ච පිතුනො ච පෙමො ච්චිසි.
11. මාතුයා මරණේ පුතතස්ස ච ධිතුයා ච අකඛිති අසසුති මුච්චිංසු.
12. චොරා මගගස්ස පසෙස රුකඛානමනතරෙ නිලීයිචො ගනතාරානං ධනං අචඡිඤ්දිංසු.
13. සෙට්ඨිනො නතතා භානරා ච ධිතුයා ච සද්ධිං විහාරං ගන්චො සචාරං දිසවා චන්දිචො පුජේචො ධම්මං ච සුචො පච්චාගචඡිංසු.
14. රුකඛස්ස ඡේතතා ච සට්ඨස්ස භෙතතා ච නෙතාරා භායිචො සරමහා පලායිංසු.
15. මගෙගත ගනතාරානං භොජනං දානාරො පුඤ්ඤස්ස චෙනාරො හව්‍යනි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ශ්‍රාවකයෝ ගාසනාහු ගේ අවවාදයෙහි පිහිටා ධර්මය අසා දහම් දන්නෝ වූහ.
2. භාසී නොමෝ සවාමියා දැක ප්‍රීතියෙන් කඳුළු වැගුරුවාය (මිදුවාය).
3. සහෝදරයාගේ ද මුනුබුරාගේ ද යහලුවෝ බණ අසන්නෝ ද නිවන අවබෝධ කරන්නෝ ද වන්නාහ.
4. සංඝයා ගේ සමගිය බිඳින්නෝ සවරියේ මග ද මෝක්කයේ මග ද අවුරන්නෝ වන්නාහ.
5. සැදහැයෙන් හිඤ්ඤාව ද කරුණායෙන් දිලින්නදනට ද දන් දෙන්නෝ සවරියට යන්නෝ වන්නාහ.
6. මනා සිරුර ඇත්තිය ගේ සැමියා දියණියන් ද මුනුබුරා ද කැටුව හෝම කරන්නහු වෙත එළැඹුණේ ය.
7. දඹදිවට යන්නෝ නැවට නැග හෙළදිවින් නික්මෙන්නෝ වූහ.
8. දහම් මනාකොට දෙසන්නන් කෙරෙහි අසන්නෝ පැහැදුණාහ.
9. කන්‍යාව ගේ යෙහෙළියෝ දහම් දෙසන්නවුනට බොජුන් පිළියෙල කළාහ.
10. සිටුහු ගේ පුතා ද දුව ද කඩමංඛියට ගොස් බඩු විකුණන්නවුන් ද මිලයට ගන්නවුන් ද වෙත එළැඹියාහ.
11. තරුණිය ගේ සවාමියා කඩයෙන් වසන්තයක් මිලයට ගෙන බත් පිසන්නහුට දුන්නේ ය.
12. ප්‍රාණීන් නසන්නාහට මෙහි වසන්නට ඉඩ දෙන්නෙහි නම්, අද ම මම මෙ නැතින් නික්ම යන්නෙමි.

54. සබ්බ, කතර, කතම, උභය, ඉතර, අසූඤ්ඤ, අසූඤ්ඤතර, අසූඤ්ඤතම ආදිහු සඵනාම නම් වෙති. ඔවුන් අතුරෙන් පළමුවෙන් ත-ශබ්දය වර නැගෙන සැටි මෙහි දැක්වේ.

ත-ශබ්දය
පුංලිඛනයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	සො (හේ)	තෙ, තෙ (ඔහු)
දුතියා	තං, තං (ඔහු)	තෙ, තෙ (ඔවුන්)
තතියා	තෙන, තෙන	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
චතුත්ථි	තස්ස, නස්ස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
පඤ්චමී	තමහා, තසමා, නමහා, නසමා	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
ඡට්ඨි	තස්ස, නස්ස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
සතතමී	තමහි, තසමිං, නමහි, නසමිං	තෙසු, තෙසු

සත්ථිලිඛනයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	සා (ඔ)	තා, නා, තායො, නායො (ඔහු-ඒ සත්ථිහු)
දුතියා	තං, තං (ඇය)	තා, නා, තායො, නායො (ඔවුන්)
තතියා	තාය, නාය	තාහි, නාහි, නාහි, නාහි
චතුත්ථි	තස්සා, තිස්සා, නාය, නාය	තාසං, තාසානං, තාසං, තාසානං
පඤ්චමී	තාය, නාය	තාහි, නාහි, නාහි, නාහි
ඡට්ඨි	තස්සා, තිස්සා, නාය, නාය	තාසං, තාසානං, තාසං, තාසානං
සතතමී	තසසං, නසසං, තිසසං, තායං, නායං, නාය, නාය	තාසු, නාසු

නපුංසක ලිඛනයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	තං (එය)	තෙ, නානි (ඒවා)
දුතියා	තං (එය)	තෙ, නානි (ඒවා)

සෙසු විබන්ධි පුමලිඟ්ඟෙහි මෙහි

මේ සඵනාම තනි ව ද අන් නාමයනට විශේෂණ ව ද වාක්‍යයෙහි යෙදේ.

එත-ශබ්දය ද ත-ශබ්දය මෙන් වර නැගේ. එසො, එතෙ, එනං, එතෙ ආදි වශයෙනි.

අඵ

සො - හෙතෙම	තෙ - ඔහු, තුමු	එසො - මේ තෙම
සා - ඕ නොම	තා-ඔහු(ඒ සත්වු)තුමු	එසා - මෝ තොමෝ
තං - එය	තානි - ඒවා	එතං - මෙය
තමහි - එහි	තෙසු - ඒවායේ	

විශේෂණ වන විට

සො රුකෙකා - ඒ ගස	තෙ රුකකා - ඒ ගස්
සා ලතා - ඒ වැල	තා ලතායො - ඒ වැල්
තං එලං - ඒ ගෙඩිය	තානි එලානි - ඒ ගෙඩි

යනාදි වශයෙනි.

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. සො රුකකං ඡිඤ්ඤි.
2. තෙ ගාමං ගවඡනතු.
3. අහං තං ආනෙසසාමි.
4. සා තෙන සද්ධිං විජ්ජාලයං ගවඡතු.
5. තුමො තෙහි විනා තත්‍ර මා වසඵ.
6. තා තසස කුඡ්ඤනති.
7. මයං තෙසං න තුසසාම.
8. තසසා පුතෙනා නගරෙ වසති.
9. තං එලං තමහා රුකකමහා ඉදානි පති.
10. තා ඉඤ්ඤො සුචෙ ඉතො නිකමිසසනති.
11. සා මාතා තාය ධීතුයා ච තෙන පුතෙන ච විනා වසිතුං න ඉවඡති.
12. තසසා නදියා තීරෙ තෙ තාපසා අසසමං කරොනති.
13. තාසං වීණානං මධුරො සරො තෙසං පුරිසානං තාසං ඉඤ්ඤං ච චිතතං පිණෙති.
14. තමහා ගාමමහා තෙ ජනා නිකමනති.
15. තෙසු රුකෙකසු තාසු ලතාසු ච පුජඵානි විකසනති.

(ආ) 17 වන අභ්‍යාසයේ (අ) කොටසෙහි පෙනෙන වාක්‍යවල සුදුසු තැන්වලට න-ශබ්දයෙන් නිපන් පද යොදා සකස් කොට තේරුම් ද ලියනු.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. අපි ඔහුගේ කථාව අසන්නට යන්නමු.
  2. ඒ සෙනෙවියා ගේ බිරිය ඇගේ දුව ගේ ගුණ වණයි.
  3. ඒ නැවෙහි බොහෝ සත්වු ද පුරුෂයෝ ද වෙත්.
  4. ඒ ශාලායෙහි දැන් සත්වුන් ගේ සභාවක් පවතී.
  5. අර බැලුලිය ගෙන් බිය වැ ලෙහෙනා කැගායි.
  6. බලු තෙම අර එළ දෙනගේ පැටියා සමග සෙල්ලම් කරයි.
  7. අන්ධ පුරුෂයා අර වළෙහි වැටුණේ ය.
  8. ඒ වේලායෙහි ඒ කාරණය සලකා ශාසනාඝන් වහන්සේ මෙසේ වදාරන සේක.
  9. ඒ කුමරහු වෙනෙහි ඒ ඒ නැතැ ඇවිදිති.
  10. ඒ එළදෙන ඇගේ පැටියා සමග ම ගෙන එවු.
- (ඊ) නෙතු - ධීතු ශබ්ද වර නගනු. එන-ශබ්දය තුන් ලිහුයෙහි ම වර නගා අඵ දෙනු.

තදවගීනතාදේශ සන්ධිය

55. වගීවල අන්තිම අකුරු වගීනත නම්. බිඳුට පර ව වගීකරයක් වුවොත් ඒ බිඳුට එකි අකුර අයත් වගීයේ අන්තිම අකුර බවට පෙරළේ (හෙවත් කවරීයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිඳුට බී යන්නක් බවට පැමිණේ, වවරීයේ අකුරකට මුලින් හිටි බිඳුට ඤ-යන්නෙක් වේ, ට-වරීයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිඳුට ණ-යන්නෙක් වේ, ත-වරීයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිඳුට න්-යන්නෙක් වේ, ප-වරීයේ අකුරකට මුලින් සිටි බිඳුට ම්-යන්නෙක් වේ).

උදාහරණ

- සං ගණනාති = සධගණනාති,
- සංජායති = සඤ්ජායති,
- තං යානං = තණ්ඨානං,
- සං තිට්ඨති = සනතිට්ඨති,
- තං ඵලං = තම්ඵලං.

නිගහනියෙන් පර වූ සවරයට ලෝපය

56. බිඳුවෙන් පසු ව සිටින හුසව් සවරය බොහෝ තැන ලෝප වේ. එවං අපි = එවං'පි, තං ඉති = තං'ති, තං ඉව = තං'ව. පරසවරය ලෝප ව වගීනතාදේශ නොවූ තැන අවග්‍රාහ ලකුණ (') උඩින් ලියනු.

සන්ධි වූ පසු තදවගීනතාදේශය විය හැකි තැනෙක නම් එය ද වේ. උඩ නිදසුනෙහි එවං'පි, තං'ති යන දෙපොලෙහි තදවගීනතාදේශය වී එවමපි, තනති යි සිද්ධ වේ.

සඵනාම
ඉදං ශබ්දය*
පුංලිඛගයෙහි

විභතනි	ඵක	බහු
පයමා	අයං	ඉමෙ
දුතියා	ඉමං	ඉමෙ
තනියා	අනෙන, ඉමිනා	එහි, එහි, ඉමෙහි, ඉමෙහි
චතුර්ථී	අසස, ඉමසස	එසං, එසානං, ඉමෙසං, ඉමෙසානං
පඤ්චමී	අසමා, අමහා, ඉමසමා, ඉමමහා	එහි, එහි, ඉමෙහි, ඉමෙහි
ඡට්ඨී	අසස, ඉමසස	එසං, එසානං, ඉමෙසං, ඉමෙසානං
සතතමී	අසමිං, අමහි, ඉමසමිං, ඉමමහි	එසු, ඉමෙසු

නපුංසකලිඛගයෙහි

විභතනි	ඵක	බහු
පයමා	ඉදං	ඉමෙ, ඉමානි
දුතියා	ඉදං, ඉමං	ඉමෙ, ඉමානි

ඉතිරි කොටස් පුංලිඛගයෙහි මෙති.

සත්විලිඛගයෙහි

විභතනි	ඵක	බහු
පයමා	අයං	ඉමා, ඉමායො
දුතියා	ඉමං	ඉමා, ඉමායො
තනියා	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
චතුර්ථී	අසසා, ඉමාය ඉමිසසා, ඉමිසසාය	ඉමාසං, ආසං ඉමාසානං, ආසානං
පංචමී	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
ඡට්ඨී	අසසා, ඉමාය ඉමිසසා, ඉමිසසාය	ඉමාසං, ආසං ඉමාසානං, ආසානං
සතතමී	අසසං, ඉමිසසං, ඉමායං	ඉමාසු, ආසු

* ඉදං ශබ්දයෙන් ළඟ සිටින අය හෝ දෑ දැක්වේ.

57. මේ සඵනාම විශේෂණ ව ද යෙදේ.

අඵ

අයං - මේ තෙමේ	අයං පුරිසො - මේ පුරුෂ තෙම
අයං - මෝ තොමෝ	අයං ඉතී - මේ සත්‍රී තොමෝ
ඉදං - මෙය	ඉදං ඵලං - මේ ගෙඩිය

යනාදි වශයෙන් අඵ ගත යුතු.

පුංලිඛිතික

අය්‍ය - ආය්යා	අලිකවාදී - බොරු කියන්නා
අත්‍ඵ - යහපත, දියුණුව	උපද්දව - විපත, උවදුර
පාණාතිපාත - සතුන් මැරීම	අතිටි - ආගන්තුකයා

සත්‍රීලිඛිතික

වසුධා - පොළොව	පක්කා - ප්‍රඥාව
දයා - කරුණාව	වඩ්ඪි, වුද්ධි - දියුණුව

නපුංසකලිඛිතික

නරක - නිරය	අනගාරිය - මහණකම
තෙමාස - තුන් මස	වටටුකක - සසර දුක
සරණ-(බුද්ධ ධම්ම සංඝ යන)	බාලා - බාල වයස්,
තුන් පිහිට	ලපාවි විය
අඵාසුක - අපහසුව	ජීවිත - ජීවිතය
කදරිය - තද මසුරු බව	අගාර - ගිහි ගෙය

විශේෂණ

තදුපිය - එයට සුදුසු පමණ වූ සුර - ශූර වූ	
කදරිය - තද මසුරු	සාධු - හොඳ
ඵවරූප - මෙ බඳු	හීන - පහත්
ගිලාන - ගිලන්, ලෙඩ වූ	පඵවාමිතන - සතුරු
අසාධු - නොහොඳ	

ආබ්‍යාන

වඩ්ඪති (වඩ්ඪ) - වැඩෙයි
පතිට්ඨාති (පති-ධා) - පිහිටයි
ඵලති (ඵල්) - පැළෙයි, පල දරයි
උතතරති (උ-තර්) - ගොඩ නගී
විරමති (වි-රම්) - වළකී
ජිනාති (ජි) - දිනයි
අනුගඵජති (අනු-ගම්) - අනුව යයි, පිළිපදී

පාපුනාති (ප-අජ) - පැමිණේ
 ජායති (ජන්) - උපදී
 පබ්බජති (ප-වජ්) - පැවිදි වෙයි
 නිජ්ජාදෙති (නි - පද්) - නිපදවයි
 මුච්චති (මුච්චි) - මිඳෙයි
 පරිච්චජති (පරි - චජ්) - පරිත්‍යාග කෙරෙයි, පුද්දයි
 අතිකකමති (අති - කම්) - ඉක්මෙයි

නිපාත

සත්තධා - සත් කඩකට   නඤ්චි - නැත
 අථ - එබැවින්, එකල්හි, ඉක්බිති   නථා - එසේ
 පච්ඡා - පසු වැ   සදා - හැම කල්හි
 අපි - පවා, ද

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. හතෙන්, සවේ අයා ඉමං තෙමාසං ඉධ වසෙය්‍යං, මයං සරණෙසු පතිට්ඨාය සීලානි ගණෙභය්‍යාම.
2. හතෙන්, සවේ අභාසුකං උපපජ්ජෙය්‍යා, අථ මය්භං කථෙය්‍යාථ.
3. මයං කථං තං ජානෙය්‍යාම ?
4. සවේ එවරුපස්ස අය්‍යස්ස සන්තිකං න ගච්ඡෙය්‍යාමි මම සීසං සත්තධා එලෙය්‍ය.
5. හො පුරිස, සවේ සකෙකාසි, ඤං ඉමිසස්සං නදියං ඉමසමිං යානෙ උදකෙ නිමුජ්ජිත්වා අඤ්ඤාන යානෙන උත්තරිත්වා ගච්ඡෙය්‍යාසි.
6. යනනුනාහං සයමෙච ගන්ත්වා චෙජ්ජං ආනෙය්‍යාමීති තස්ස ගිලානස්ස ගභපතිනො පුත්තො චිත්තෙති.
7. ගච්ඡෙය්‍යාසි ඤං පුත්ත පාය්සාලං ?
8. සවේ ඤං පාපානි කරෙය්‍යාසි නරකෙ උපපජ්ජෙය්‍යාසි.
9. හොත්තො, තුමෙහ පාණානිපානා චිරමෙය්‍යාථ.
10. පණ්ඩිතො අකෙකාධෙන කොධං ච, සාධුනා අසාධුං ච, දානෙන කදරියං ච, සවෙචන අලිකවාදිතං ච ජිනෙය්‍ය.
11. හීනං ධම්මං න සෙවෙය්‍ය.
12. නරපත්තො ඉමං වසුධං ධම්මෙන පාලෙය්‍යං.
13. යෙ මාතුයා ච පිතුනොච ආචරියස්ස ච වචනමනුගච්ඡෙය්‍යං තෙ සුඛං චිත්තෙය්‍යං.

14. යදි තුමෙහ අසම්මයෙව බාලොස සිප්පං සිකෙබය්‍යාථ අථ පච්ඡා අභිවුද්ධිං පාපුනෙය්‍යාථ.
15. අසච්චාහි වාචාහි බහවො උපද්දවා ජායෙය්‍යං.
16. හෙ සුද, ජං ඉම්සසා පුනෙනන සද්ධිං ගන්තවා එනෙසං අභිථිතමස්ථාය හනනං තදුපියං ච ව්‍යක්ඛජනං පචෙය්‍යාසි.
17. අහොචනාහං අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යාමි, සමණධම්මං ච සමමා පුරෙය්‍යාමි, තෙන ඉමමනා වට්ටදුකබමනා මුචෙවය්‍යාමි.

(අ) පාලියට නගන්න

1. ඔහු ඔබේ දියුණුව කැමැත්තාහු නම්, මෙබඳු පහත් මගෙකින් ඔබ (ජං) නො ගෙන යන්නාහ.
2. "දෑහැමි රජ ඒ සතුරන් පරදවා වා"යි හේ නිතර පතයි.
3. ගුණවතුන් ගේ මරණයෙහි මේ පොළොව පවා සැලෙනවා ඇත.
4. තෝ හැක්කෙහි නම් වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ අන් දෑහැමි උපායෙකින් ධනය උපයව.
5. යම් කෙනකුන් ගේ දානයෙක් ශීලයෙක් ඥානයෙක් ගුණයෙක් ධර්මයෙක් නැද්ද, ඔහු මිනිස් නිරිසන්තු (මනුස්සනිරච්ඡානා) ය.
6. සන්පුරුෂයෝ ධනය ද ජීවිතය ද අනුන්ගේ යහපත පිණිස පුදන්නාහ.
7. හික්මුණු ළමෝ මව ගේ හෝ පියා ගේ අවවාදය නො ඉක්මෙන්නාහ.
8. මේ සැඩ සුළඟින් ගෙවල් පවා වැටිය හැක්ක.
9. දයායෙන් ද ප්‍රඥායෙන් ද එසේම අන් බොහෝ හොඳ ගුණවලින් ද ඒ හික්මුණු ළමයා ගේ සිත වැඩෙන්නේ ය.
10. අපි අද මිතුරන් සමග නුවරින් නික්මැ නැවෙන්න ගඟ තරණය කොට ඒ සෘෂිහුගේ අසපුවට යමෝ වා.
11. මේ පොළොවෙහි ගුරු පුරුෂයෝ ම හැම කල්හි දිනන්නාහ යි පඬිහු කියත්.
12. ඒ වීර සක්‍රීන් ගේ ගුරු දරුවෝ රණ බිමට වැද දැන් සියලු සතුරන් පරදවන්නාහ.

සබ්බ - (සියලු)

පුංලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බො	සබ්බෙ
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ
තතියා	සබ්බෙන	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
චතුත්ථි	සබ්බස්ස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
පංචමී	සබ්බස්මා, සබ්බමහා	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
ඡට්ඨි	සබ්බස්ස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං,
සත්තමී	සබ්බස්මිං, සබ්බමහි	සබ්බෙසු

සත්ථිලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බා	සබ්බා, සබ්බායො
ආලපන	සබ්බ	සබ්බා, සබ්බායො
දුතියා	සබ්බං	සබ්බා, සබ්බායො
තතියා	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
චතුත්ථි	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
පංචමී	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
ඡට්ඨි	සබ්බස්සා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
සත්තමී	සබ්බස්සං, සබ්බායං	සබ්බාසු

නපුංසක ලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බං	සබ්බෙ, සබ්බාති
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ, සබ්බාති
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ, සබ්බාති

ඉතිරි විබන්ධි පුංලිඛගයෙහි මෙති.

58. පුබ්බ, පර, අපර, දකඛිණ, උතතර, අධර යන ශබ්දවල පංචමී ඒක වචනයෙහි පුබ්බා, පරා, අපරා, දකඛිණා, උතතරා, අධරා යි ද සතනමී ඒකවචනයෙහි පුබ්බෙ, පරෙ, අපරෙ, දකඛිණෙ, උතතරෙ, අධරෙ යි ද පුංලිඛා නපුංසකලිඛා දෙක්භිම ශබ්ද රූප ඇති වේ. සෙසු සියලු රූප සබ්බ ශබ්දයේ මෙනි.

සබ්බ ශබ්දය සේ වර නැගෙන සඵනාම

- කතර - (දෙදෙනකුන් ගෙන්) කොයි, කවර ?
- කතම - (වැඩි දෙනකුන් ගෙන්) කොයි, කවර ?
- අඤ්ඤ - අන්
- අඤ්ඤතර - එක්තරා
- අඤ්ඤතම - එක්තරා
- උභය - දෙ දෙන
- ඉතර - (දෙදෙනකුන් ගෙන්) අනෙක්
- පුබ්බ - පෙර, පළමු, නැගෙන හිර
- උතතර - උතුරු
- දකඛිණ - දකුණු
- අධර - යට දෙසැ වූ
- ය - යම්
- කිං - කවර, කොයි ?

59. කිං-ශබ්දය ක-ශබ්දය මෙන් සලකා, "කො, කෙ, කං, කෙ, කෙන, කෙහි" යන ආදි වශයෙන් වර නගනු.

පුංලිඛා නපුංසකලිඛා දෙක්භිම සතනමී ඒකවචනයෙහි කමභි කසමිං යන රූප දෙක සේ ම කිමභි කිසමිං යන රූප ද,

ඡට්ඨි ඒකවචනයෙහි කිසස යැ යි රූපයෙක් ද,

නපුංසක ලිඛික පඨමා ඒකවචනයෙහි කං, කිං කියා රූප දෙකක් ද ඇත.

60. වී, වන, අපි. විභක්ඛානන වූ (හෙවත් වරනැගුණු) කිං-ශබ්දයට "වී, වන" හෝ "අපි" යන නිපාත එක් කරනු. එවිට "කිසි, කිසියම්, එක්තරා, සමහර, ඇතැම්" යන අඵ ලැබේ.

උදාහරණ :

කොව්, කෙව්, කංව්, කෙව්, කෙනව්, කෙහිව් . . . . .
කාව්, කායව්, කාහිව් . . . . . කංව්, කිංව්.

කොවන, කෙවන, කාවන, කංවන . . . . .

කො'පි (කො අපි) . . . . . කාපි . . . . .
කමපි, කිමපි, කමපි, කිමපි . . . . . යන ආදිය වේ.

මේ සඵනාම තනි වැද අන් ශබ්දයකට විශේෂණ වැද
වාක්‍යයෙහි යෙදේ.

අඵ

සබ්බො - සියල්ල	සබ්බෙ - සියල්ලෝ
සබ්බා - සියලු (සත්‍රී)	සබ්බං - සියල්ල
පුබ්බො - පළමුවැන්නා	පුබ්බා-පළමුවැන්නී,පෙරවූ තැනැත්තී
කො - කවරේ ද ?	කා - කවර් ද ?
කොව් - කිසිවෙක්	කාව් - කිසි (තැනැත්තියක්)
කෙව්-සමහර,ඇතැම් කෙනෙක්	කංව්, කිංව් - කිසිවක්
කිසමිව් - කිසිවකු කෙරෙහි	කොවන, කො'පි - කිසිවෙක්
කාවන (කා'පි)-කිසි(සත්‍රීයක්)	

සබ්බො ජනො - සියලු දෙනා
 සබ්බෙ ජනා - සියලු දනෝ
 සබ්බා ඉඤ්චී - සියලු සත්‍රී
 සබ්බං ධනං - සියලු ධනය
 පුබ්බො පුරිසො - පළමු මිනිසා
 පුබ්බා දිසා - පෙර දිශාව
 කො පුරිසො ? - කවර පුරුෂයෙක් ද ?
 කා ඉඤ්චී ? - කවර සත්‍රී ද ?
 කොව් පුරිසො - කිසි පුරුෂයෙක්, එක්තරා පුරුෂයෙක්
 කාව් ඉඤ්චී - කිසි (එක්තරා) සත්‍රීයක්
 කෙව් පුරිසා - සමහර (ඇතැම්) මිනිස්සු
 කංව් ධනං, කිංව් ධනං - කිසි (කිසියම්, එක්තරා) ධනයක්
 කිසමිව් පුරිසෙ - කිසි මිනිසකු කෙරෙහි
 කොවන (කොපි) පුරිසො - කිසි (එක්තරා) මිනිසෙක්
 කාවන (කාපි) ඉඤ්චී - කිසි සත්‍රීයක්

යන ආදි වශයෙන් අඵ ගත යුතු.

61. ය-ශබ්දය අනිශ්චයයෙන් යමක් කීමෙහි යෙදේ. එය එක් වැකියෙක යෙදෙන විට එයට සමබන්ධ අනිත් වැකියෙහි, ත-ශබ්දය යෙදේ.

යො ඉවෂ්ඨි සො ගවෂතු - යමෙක් කැමැති වේ නම්, හේ යේ වා (කැමැති තැනැත්තේ යේ වා).

යො පුරිසො ඉවෂ්ඨි සො (පුරිසො) ගවෂතු - යම් මිනිසෙක් කැමැති නම් හේ යේ වා.

සො යසම් වසති අහං තං ධානං ගවෂාමි - හේ යම් තැනෙක වෙසේ ද මම එතැනට යෙමි (ඔහු වසන තැනට මම යමි).

62. වි, වන හෝ අපි යන නිපාත සමග යෙදුණු කිං ශබ්දය ය-ශබ්දය හා වාක්‍යයෙහි යෙදුණු විට "කවරෙක් නුමුත්, කවරෙක් හෝ, යම් කිසිවෙක්" යන අර්ථ ලැබේ.

උදාහරණ :

යො කොච්චි, යො කොචන, යො කොපි - කවරෙක් නුමුත්, කවරෙක් හෝ, යම් කිසිවෙක්.

යො කොච්චි පුරිසො, යො කොචන පුරිසො, යො කොපි පුරිසො - කවර පුරුෂයෙක් නුමුත්, කවර හෝ පුරුෂයෙක්, යම් කිසි පුරුෂයෙක්.

යසස කසසච්චි, යසස කසස වන, යසස කසසාපි - කාට නුමුත්, කාට හෝ, යම් කිසිවකුට.

යසස කසසච්චි පුරිසසස - කවර පුරුෂයකුට නුමුත්, කවර පුරුෂයකුට හෝ, යම් කිසි පුරුෂයකුට. කිංචි ධනං - කිසි ධනයක්, වස්තුව ටිකක්. මේ ආදි වශයෙන් යෙදෙන සැටි බලා අර්ථ කියැ යුතු.

ඇබ්භිසය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. යෙ තච වඛිඛිම්චෙජය්‍යං න තෙ තං ඵවරුපෙන හීනෙන මගෙන නයෙය්‍යං.
2. අහො වන සො ධමමිකො භූපො යෙන කෙනච්චි ධමමිකෙන උපායෙන පච්චාමිතතං භූපං පරාජෙය්‍යාති අයං තෙසං සබ්බෙසං පඤ්චා අහොසි.

3. යනනුනාහං ඉතො නිකමම අඤ්ඤං රට්ඨං ගන්තවා යෙන කෙනචී උපායෙන කිංචී ධනං නිජජාදෙය්‍යාමීති සො විනෙතසී.
4. යසස කසසචී දානං වා සීලං වා අඤ්ඤා වා පුඤ්ඤකිරියා නත්ථි සො මනුසසතිරචජානො යෙව.
5. යො ධනං වා ජීවිතං වා පරෙසං භිතාය පරිචචජෙය්‍ය සො සප්පුරිසො දුලලභො'ති පණ්ඩිතා වදන්ති.
6. යො සුතො විනිතො හොති සො මාතුයා වා පිතුතො වා චචනං නාතිකකමති.
7. අපෙච නාම මයං සබ්බෙ යෙන (යමී නැනෙක) සජ්ජා තෙන (ඵ නැනට) උපසංකමෙය්‍යාම, යං කිංචී ධමමපි සුඤ්ඤෙය්‍යාම.
8. න සබ්බෙසු ධානෙසු පුරිසො යෙව පණ්ඩිතො හොති, කාවී ඉත්ථිපි කිසමිචී'පි ධානෙ පණ්ඩිතා භවෙය්‍ය.
9. යසමිං ධානෙ සංගාමො චතනති තනු ඉමිසසා ඉත්ථියා පුතො ගන්තවා ඉදානි සබ්බෙ අරයො පරාජෙතති.

පුංලිඛිත ඉබ්ද පු. යන්තෙන් ද, සත්ථිලිඛිත ඉබ්ද ඉ. යන්තෙන් ද, නපුංසක ලිඛිත ඉබ්ද න. යන්තෙන් ද මිත් පසු හැඳින්වෙයි. විශෙෂණයනට කිසිම ලකුණක් නො යොදනු ලැබේ.

63. හේ දක්‍ෂ වෙයි. "හේ වෙයි" කී විට අභිය අසම්පූර්ණයි. එ බැවින් හේ කෙබඳු වේ ද? (නැත හොත්) කවරෙක් වේ ද?" යන ප්‍රශ්නය නැගේ. හේ යන උක්ත-පදය පිළිබඳ අභිය සම්පූර්ණ කිරීමට පදයක් යෙදියැ යුතුය. උඩ දුන් වැකියෙහි "දක්‍ෂ" යන්න යොදා තිබේ. හේ කවරෙක් වේ ද? හේ දක්‍ෂයෙක් වේ. හේ කෙබඳු වේ ද? හේ දක්‍ෂ වේ. මේ දෙ නැතම පෙනෙන "දක්‍ෂයෙක්" "දක්‍ෂ" යන පද නිසා උක්ත පදයාගේ අභිය සම්පූර්ණ වෙයි. එ බැවින් එසේ යෙදුණු පද උක්තාරී පුරණ (හෝ ආබ්‍යාන පුරණ) නම් වේ. "වේ" යන අභි ඇති ක්‍රියාවක් තිබෙන නැත මේ උක්තාරී-පුරණය යෙදෙයි. පාළියෙහි මෙය උක්තපදයට විභක්ති ආදියෙන් සමාන කොට තැබිය යුතුයි. උඩ දැක්වුණු වැකිය පාළියට නැගුණු කලා "සො දකෙබ්‍යා හොති" යි සිටී. හොති (වෙයි) යනු ක්‍රියායි. "සො" යනු එහි උක්තය යි. "දකෙබ්‍යා" යනු උක්තාරී පුරක පදය යි. මෙහි උක්ත පදය වූ "සො" යනු පුංලිඛිතික ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචන යි. දකෙබ්‍යා යනුත් පුංලිඛිතික ප්‍රථමා විභක්ති ඒකවචන යි. මෙ බඳු තත්හි වෙයි යන ක්‍රියාව නැති ව ද වැකිය යොදා ගත හැක්ක. එහෙත් ඒ ක්‍රියාවේ අභිය ඇති ලෙසට සිතා ගත යුතු. සො දකෙබ්‍යා (හේ දක්‍ෂයෙක). මෙ සේ ම "එය ශෝභන වේ" (තං සොභනං හොති) යන්න "එය ශෝභනය" (තං සොභනං) යි යෙදේ. පහත දැක්වෙන වාක්‍ය ද සලකා බලනු.

කක්කදා විනීතා (කන්‍යාව හික්මුණි ය)

සාලා විසාලා (ශාලාව විශාල ය)

දිපි වණේධා (දිවියා නපුරු ය)

ගරු පුජනියො (ගුරුවරයා පිදියැ යුත්තෙක).

ප්‍රමාණ ප්‍රමේය සමබන්ධය

64. තෙල් කළය. තෙල් කොපමණ ද? තෙල් කළයෙකි. මෙහි කළය යන්නෙන් තෙලේ ප්‍රමාණය දැක්විණි. ඒ කළය යනු ප්‍රමාණවාචක (පමණ හඟවන) පදය යි. පමණ දැක්වෙනුයේ යමෙක ද එය ප්‍රමේය නම්. මෙහි ප්‍රමේයය හඟවන පදය තෙල් යනු යි. මෙය ඡට්ඨි විභක්තියෙන් තැබිය යුතු. පාළියට නැගූ විට "තෙලසස් ඝටො" යි සිටී. මෙසේ ම "පකකිනං සමුහො (කුරුළු රැන), උදකසස් බන්ධො (දිය කඳ), වාලුකාය රාසි (වැලි ගොඩ)" යන ආදිය ද යෙදී තිබෙන සැටි සිතට ගත යුතු.

65. තු, පන. "එහෙත්" "නුමුත්" යන අභියෝගි නාමයකට පසු වැ තු හෝ පන යන නිපාත යෙදේ.

පිතා ධම්මිකො, පුතො තු (පුතො පන) අධම්මිකො (පියා දැහැමි ය, එහෙත් පුතා නො දැහැමි ය.)

66. නො-ප්‍රත්‍යයය නාමයට එක් කිරීමෙන් "වශයෙන්" යන අභියෝගි නිෂ්පන්න නිපාත සෑදේ.

- අනතො (ආත්ම වශයෙන්)
- නිවචනො (නිත්‍ය වශයෙන්)
- සාරනො (සාර වශයෙන්).

67. සන්ධි - අසමාන ස්වරයට පර වූ ස්වරය ලොප් වේ. පානො එව - පානෝව. බිත්ථවට පර වූ ස්වරය ද ඇතැම් තැන ලොප් වේ. එ තැන අවග්‍රහ ලකුණ (') යෙදේ. මයං ඉදානි - මයංදානි.

ශබ්ද පුංලිඛිතික

පහාන - පාන්දොර	රද - දළ
සුන - පුතා	සුන - රියැදුරා
සුද - අරක්කැමියා	සට - කළය
කූප - ලිඳ	සමුහ - රංචුව, සමුහය, රැළ
බන්ධ - රාශිය, ගොඩ	රූප - රූපය
සාර - සාරය, හරය	අසාර - අසාරය
දොණ - දෝණය, නැලි හතර	සුප - මැල්ලුම, හොඳි නැති ව්‍යංජනය
ඔදන - බත	
පුංජ - මිටිය, රැස	පලාල - පිදුරු
පඤ්ච - පන, නැලි කාල	මුට්ඨි - මිට

නපුංසකලිඛිතික

දසසන - දැක්ම, පෙනීම	පාහන - පඬුරු, නැගි
නෙල - නෙල්	ඵබක - පොකුර
තණ්ඩුල - සහල්	ව්‍යංජන - ව්‍යංජනය, මාලුව
හතන - බත	පුට - පොට්ටනිය, මුල
තිල - තල	පුලක - යව සහල්
කහාපණ - කහවණු	සත - සියය
රට්ඨ - රට	

සත්විධිගිත

රංසි - රශ්මිය

ගීවා - බෙල්ල

සුතා - දුව

බොධි - බෝධිය, බුදු බව

විමුතති - නිවන

පරමපරා - පරමිපරාව, වැල

පාති - නලිය, පිගාන

තකබසිලා - තක්සලාව

විශේෂණ

කොමල - මොළොක්

රසස - කොට

කයිත - දැඩි

සුසීල - හික්මුණු

පහුත - බොහෝ

විමුතත - මිදුණු

තදුපිය - එයට සෑහෙන පමණ මහග්ග - මහගු

වතුර - දකෂ

ආකාශන

ගණනාති (ගත්) - ගණි, පිලිගණි

සයති (සී), නිපජ්ජති (නි-පද) - ලගී

අධිගවජ්ජති (අධි + ගම්) - අවබෝධ කරයි

නො-ප්‍රත්‍යයාන්ත

අසාරතො - අසාර වශයෙන්

අතතතො - ආත්ම වශයෙන්

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්ත

1. පාඨසාලාය දක්‍ෂණං කලාණං හොති.
2. පහාතෙ සුරියසස රංසියො කොමලා.
3. අසසසස ගීවා පාදා ව දීසා, කණණා තු රසසා.
4. ගජසස රදා සෙනා කයිතා ව.
5. පාඨසාලාය සිසසා සුසීලා.
6. මයංදානි යං ආරාමං දට්ඨං ගවජාම, තං විසාලං රමණීයංව.
7. එනිසසා දීසාය ලතාය පහුතානි පුජ්ජානි පතතානි ව වණේඛන වායුතා පතනති.
8. සො ගහප්පති යසසා වතුරාය දාරිකාය පහුතානි පාහතානි දෙති, තසසා මාතා තසෙව හගිනී ති ජානාහි.
9. සුතාහි සුතෙහි ව විතා සො සුතො ව එසො සුදො ව තං සහං ගතතුං න ඉවජ්ජනති.
10. නමජ්ජු බුද්ධානං නමජ්ජු බොධියා, නමො විමුතතානං නමො විමුතතිසා.

11. දාසෝ නෙලසස පනතං සීසෙන වහි.
12. සබ්බො කසුඤ්ඤායො පුජ්ජානං ඵබ්බාති ආදාය සජ්ජාරං පසසිතුං විහාරං ගවජ්ජනති.
13. පසස, සා දාසී උදකසස සටමාදාය තතො කුපතො ඉධාගවජ්ජනති.
14. පකඛීනං සමුභො ගොවරාය අටචියං රුකකිතො රුකකං ලතාතො ලතං ගවජ්ජනති.
15. සනතානං සරීරං රුපානං බන්ධො යෙව.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. අන්‍යයෝ චිත්තයන් ගේ පරමපරාව ආතම වශයෙන් පිළිගනිත්.
2. යම් කෙනෙක් සාරය අසාර වශයෙනුත් අසාරය සාර වශයෙනුත් දකිත් ද ඔහු කිසිම කලෙක සාර වූ නිවන අවබෝධ නොකෙරෙත්.
3. මේ දරුවා ද ඒ දැරිය ද හික්මුණෝ ය. මොවුන් දෙදෙනාට මේ නැගි දෙවු.
4. ඒ අරක්කැම් තෙම පසේනදි රජුට සහල් ද්‍රෝණියක් (නැලි සතරක්) ද එයට සෑහෙන පමණ වූ සුප ද ව්‍යංජන ද පිසියි.
5. අර යාවකයාට බත් පිගානක් දෙව.
6. ඒ ගොනා පිදුරු ගොඩ දැක එහි ලගි.
7. ඒ බැමිණි සිය පුතුට බත් මුලක් දී තක්සලා නුවරට ඇදුරුහු වෙනට යවයි.
8. හැම දවස්හිම ඒ කුමර තෙම එ නැනින් තල මිටක් ගෙන යයි.
9. වෙළෙඳ තෙමේ යාවකයාට යළි සහල් පතක් දෙයි.
10. එක්තරා මිනිසෙක් නුවර කඩයකට ගොස් කහවණු සියයක් දී මහගු වසනයක් ලැබ එය ගෙනවුත් සිය හික්මුණු දුටු දුන්නේ ය.
11. යමෙක් දැහැමෙන් රට රකී ද ඒ රජුට සෙන් වේ වා.

26 වත්තමානකාලවාවී කිතකන්ත(කෘදන්ත)

68. ධාතු විකෘතියට (අංගයට) මාන, අන්ත යන ප්‍රත්‍යයයන් එක් වීමෙන් වර්තමාන කාලික කිතකන්ත සෑදේ.

නිදර්ශන :

පවමාන, පවන්ත

අන්ත-ප්‍රත්‍යයය පර තන්ති අංගයේ අග සිටි අ-කාර හෝ ආ-කාර ලොපට පැමිණේ. පව + අන්ත = පවන්ත, පිනා + අන්ත = පිනන්ත.

ආ-කාරාන්ත අංගයේ ඒ ආ-යන්ත මාන ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි හ්‍රස්ව වේ. නිදර්ශන : පිනාමාන = පිනමාන.

අංගයේ අග ස්වරය එ-කාර ඔ-කාර වී නම් එයට පර වැ සිටි අ-කාරයට ලොප් වේ. නිදර්ශන : දෙසෙ + අන්ත = දෙසෙන්න, කරො + අන්ත = කරොන්න.

මාන-ප්‍රත්‍යයය පර කල්හි අංගයේ අග එ-යන්ත අය වේ. දෙසෙ + මාන = දෙසයමාන. කිසි නැතෙක අංගයේ අග එ-යන්ත නො වෙනස්ව ද සිටී. උදාහරණ : සෙමාන.

විශේෂයන්

කර-ධාතුවට මාන ප්‍රත්‍යය එක් වීමේදී එහි අංගය කුරු, කුබ්බ කියා සිඳු වැ කුරුමාන, කුබ්බමාන යැ යි ද කෘදන්ත ශබ්ද සෑදේ.

මේ දැක්වුණු කෘදන්ත ශබ්ද විශේෂණ වශයෙන් ද අඵක්‍රියා වශයෙන් ද* මිශ්‍රක්‍රියා වශයෙන් ද යෙදේ. ඒවා තමන් හා සමබන්ධ නාමයනට ලිංගයෙන් ද විභක්තියෙන් ද සංඛ්‍යායෙන් ද සමාන වැ සිටිති. සත්‍යලිංගික වන කල්හි මාන-භාගය "මානා" කියා සිටී. ආ-කාරාන්ත සත්‍යලිංගිකයන් සේ වර නැගේ. නතභාගය -ති, -න්ති යි සිටී. ඊ-කාරාන්ත සත්‍යලිංගිකයන් සේ වර නැගේ.

* අඵක්‍රියා මිශ්‍රක්‍රියා මෙහි 23 පිට බලනු. විශේෂණ ගැන 18 පිට බලනු.

නිදර්ශන :

**පුංලිඛගයෙහි
පවනන**

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	පවං, පවනො	පවනො, පවනා
ආලපන	පවං, පව, පවා	පවනො, පවනා
දුතියා	පවනනං	පවනෙත
තතියා	පවනෙනන	පවනෙතහි
චතුස්ථි	පවනනස්ස	පවනනානං
පංචමී	පවනනමහා, පවනනස්මා	පවනෙතහි
ෂට්ඨී	පවනනස්ස	පවනනානං
සත්තමී	පවනෙන, පවනනමහි, පවනනස්මිං	පවනෙනසු

**සත්ථිලිඛගයෙහි
පවනති**

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	පවනතී	පවනතී, පවනතියො
ආලපන	පවනතී	පවනතී, පවනතියො
දුතියා	පවනනං	පවනතී, පවනතියො
තතියා	පවනතියා	පවනතීහි
චතුස්ථි	පවනතියා	පවනතීනං
පංචමී	පවනතියා	පවනතීහි
ෂට්ඨී	පවනතියා	පවනතීනං
සත්තමී	පවනතියං, පවනතියා	පවනතීසු

නපුංසක ලිඛගයෙහි

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	පවං	පවනා, පවනානි
ආලපන	පවං, පව, පවා	පවනා, පවනානි
දුතියා	පවනනං	පවනෙන, පවනනානි

පවතී-බබදය ද පවතී, පවතියො යන ආදීන් වර නැගේ.

සෙස්ස පුංලිඛගයෙහි මෙති.

පුංනපුංසක ලිඛග දෙකහි පයමා ඒකවචනයෙහි "පවං" කියා ද,

තතියා පංචමී ඒක වචනයන්හි "පවනා" කියා ද,

චතුස්ථි ෂට්ඨී ඒකවචනයන්හි "පවනො" කියා ද,

චතුස්ථි - ෂට්ඨී බහුවචනයන්හි "පවනං" කියා ද,

සත්තමී ඒකවචනයෙහි "පවති" කියා ද විශේෂ රූප ඇත.

මාන-ප්‍රත්‍යයානතයෝ ආකාරානත පුංලිඛිකයන් මෙන් "පවමානෝ, පවමානා, පවමාන, පවමානා; පවමානං, පවමානේ" යන ආදි වශයෙන් ද,

නපුංසක ලිංගයෙහි "පවමානං පවමානානි" යන ආදි වශයෙන් ද,

සත්‍ය්ලිංගයෙහි "පවමානා, පවමානායෝ" යන ආදි වශයෙන් ද වර හැගෙත්.

අඨ - විශේෂණ වූ තන්හි :

පවනෙතා පුරිසෝ, පවමානෝ පුරිසෝ - පිසන මිනිසා
 පවනතා පුරිසා, පවමානා පුරිසා - පිසන මිනිස්සු
 පවනතස්ස පුරිසස්ස, පවමානස්ස පුරිසස්ස - පිසන මිනිසාගේ
 පවනතානං පුරිසානං, පවමානානං පුරිසානං - පිසන මිත්සුන් ගේ
 පවනති ඉත්ථි, පවමානා ඉත්ථි - පිසන සත්‍ය්
 පවනතියෝ ඉත්ථියෝ, පවමානායෝ ඉත්ථියෝ - පිසන සත්‍ය්හු
 පවනතියා ඉත්ථියා, පවමානාය ඉත්ථියා - පිසන සත්‍ය්ගේ
 පවනතීනං ඉත්ථීනං, පවමානානං ඉත්ථීනං - පිසන සත්‍ය්න් ගේ
 පතං පතනං, පතමානං පතනං - වැටෙන කොළය
 පතනතානි පතනානි, පතමානානි පතනානි - වැටෙන කොළ.

69. අඨකුට්ඨා වශයෙන් යෙදුණු තන්හි :

පුරිසෝ පවනෙතා, පුරිසෝ පවමානෝ - මිනිසා පිසන්නේ
 පුරිසා පවනතා, පුරිසා පවමානා - මිනිස්සු පිසන්නේ
 ඉත්ථි පවනති, ඉත්ථි පවමානා - සත්‍ය් පිසන්නී
 ඉත්ථියෝ පවනතියෝ, ඉත්ථියෝ පවමානායෝ-සත්‍ය්හු පිසන්නේ
 පතනං පතං, පතනං පතමානං - කොළය වැටෙන්නේ.

70. මිශ්‍රකුට්ඨා වශයෙන් යෙදුණු තන්හි :

පුරිසෝ පවනෙතා, පුරිසෝ පවමානෝ = පුරුෂයා පිසමින්
 පුරිසා පවනතා, පුරිසා පවමානා - පුරුෂයෝ පිසමින්
 ඉත්ථි පවනති, ඉත්ථි පවමානා - සත්‍ය් පිසමින්
 ඉත්ථියෝ පවනතියෝ - සත්‍ය්හු පිසමින්.
 පතනං පතං, පතනං පතමානං - කොළය වැටෙමින්
 පතනානි පතනතානි, පතනානි පතමානානි - කොළ වැටෙමින්.

ශබ්ද

දාර, නි. දර
 පොතක, න. පොත
 කලහ, පු. කලහය
 දුගහන - දුප්පත්
 අනන, න. ආහාර
 උච්චාසඳු, පු. උස් හඬ
 වාම - වම්
 සප්ප, පු. සපියා

ඉච, නි. සේ, මෙන්
 සස, පු. භාවා
 ලොම, න. ලොම්
 හීන - පහත්
 වීභි, පු. ගොයම්
 පණ්ණකුට්ටි, ඉ. පැල
 පටික, පු. මගියා
 පසස, පු. පැත්ත, අද්දර

පූර්විකියා

ගහෙනවා - ගෙන

උපසංකමම - එළැඹ

ආබ්‍යාන

උගහණහානි (උ-ගහ) - උගණි
 උඤ්ඤානි (උ-භර) - උදුරයි, ඇඟිඳියි
 විනේනි (විනන්) - සිතයි
 රුද්ධි (රුද්) - හඬයි
 පච්චාගච්ඡනි (පනි-ආ-ගම්) - පෙරළා එයි
 අනුකම්පනි (අනු-කම්ප) - අනුකම්පා කරයි
 පරාමසනි (පරා-මස්) - (අන) ගායි, ස්පඨි කරයි
 අසසාසෙනි (ආ-සස්) - සනසයි
 උනතරනි (උ-තර) - ගොඩ එයි
 ඛසනි (ඛංස්) - හපයි, දෂට කරයි
 උපසංකමනි (උප-සං-කම්) - එළැඹෙයි
 හංසෙනි (හංස්) - පුප්පයි
 විකකඤ්ඤානි (වි-කන්ද්), විරචනි (වි-රු) - කැගායි, කැගසයි,
 හඬලයි

ලුතානි (ලු) - කපයි
 කම්පනි (කම්ප) - සැලෙයි
 විලපනි (වි-ලප්) - වැලැපෙයි
 උපපනනි (උ-පන්) - ඉහළ නගී
 උඤ්ඤානි (උ-ඤ්) - ඉඟිලෙයි
 ජලවනි (ජලවි) - පැන යයි, පනී, පාවෙයි
 පරිබ්භවනි (පරි + භව) - වටා යයි

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. මයං ආචාර්යසස සන්නිකේ ධම්ම උගගණ්ණාම.
2. ඉන්දී දාරුනි උද්ධරනී ගීතං ගායති.
3. දාරකො ප්‍රනතනානි සබ්බානි ඵලානි චිනොති.
4. බාලිකා පොඤ්ඤානි ආදාය රුද්දනී පායසාලං ගවජනි.
5. පුරිසො ගාමං ගවජනො පොකබරණිං දිසවා නහායිතුං නමොනරි.
6. ඉන්දී මගෙහ කලහං කරොනනානං මනුසසානං සද්දං සුඤ්ඤා අඤ්ඤං මගහං ගහෙඤා ගවජි.
7. පොකබරණිං ගන්ඤා නහාඤා පච්චාගවජනී කුටුම්භිකසස හරියා යංකිඤ්චී භොජනං යාවමානං තඤ්ච චිචරනනං දුගගනං ඉන්දීං දිසවා තං අනුකමපමානා ඵකමහා ආපණමහා කිංචී අනනං කිණිඤා අදාසි.
8. මානා රුද්දනියා ධීතුයා සීසං පරාමසනී තං අසසාසෙතුං වායමනි.
9. අනුබ්බතා සුනබ්බතා භායිඤා පලායනො කුමාරො රුකබං දිසවා තමහිරුනි.
10. දාරකා කෙලිමණ්ඩලෙ ගෙණ්ඩුකෙහි කීලුනනා උච්චාසද්දං කරොනනි.
11. නදියං නහාඤා උනතරනො දාරකසස වාමෙ පාදෙ සප්පො ඩසි.
12. බහවො කුලපුනනා සඤ්ඤාං බාරාණසියං වසනනමුපසංකමම ධම්මං සුඤ්ඤා පබ්බජිංසු.
13. සෙනාපති සකෙ යොධෙ අරීනං පහාරෙහි පනනො දිසවා මහතා කොපෙන අග්ගීච පජ්ජලං උපායං චිනෙනනො තසසාවීදුරෙ ඉනො චිනො චිචරි.
14. බෙතනනො බලිචද්දමානෙනො දාරකො මගහසස පසෙස දීපිං දිසවා "දීපි දීපී"නි උච්චාසද්දෙන සොසෙසි.
15. රුකබනො ඤනනො ඵලසස සද්දෙන සසො පබුජ්ඤිඤා වෙගෙන තනු තනු ධාවී.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ළඟට එන බල්ලා දැක බැලෑලී ලොම් පුප්පමින් ගොරවයි.
2. පෘථිවි නොමෝ ඉරවටා යන්නී සඳුහුන් ගෙන ම යෙයි.
3. පහන් ජනයන් සෙවුනා මිනිසා දියුණුවෙන් පිරිගෙයි.
4. සත්වු ගි ගයමින් ගොයම් කැපුග.
5. අපි කෙත් රකින්නමෝ පැල්වල වුසුම්ග.
6. සුළඟින් සැලෙන අර ගසෙන් වැටෙන සියලු ම ගෙඩි රැස්කරවු (අවුලවු).
7. කුමර නෙමේ රියෙකින් යන්නේ පාරේ පැත්තෙක හෝනා ලෙඩ මිනිසකු දිටී.
8. අර ගෙයි දොරැ සිට කිසිවක් ඉල්ලමින් සිටිනා යාවකයාට සහල් ටිකක් දෙවු.
9. මැරෙන දුව දැක (දුව මැරෙන්නිය දැක) මව ශෝකයෙන් සැලෙන්නී වැලැපෙයි.
10. කිසි සඵයකු තුඩින් ගෙන අහසට නගින (ඉගිල්ලෙන) අර පක්ෂියා බලවු.
11. බොහෝ වඳුරෝ ගසින් ගසට පැනයන්නෝ ගසක් මුල හෝනා මගියකු දැක එ නැනට ගියාහ.

71. (අ) ධාතු යනු ක්‍රියාපදයේ මූලයි. පවති (පිසයි) යන ක්‍රියාපදයේ මූල පව් යනු යි. එයට අ-යන්තෙක් එක් ව "පව" යන්න සෑදී ඇති බව පෙනේ. ඒ පව යනු කිමෙක් ද? ඒ ක්‍රියාවේ අංගය යි හෙවත් ධාතුවිකෘතිය යි. එය හැඳින්වීමට එක් වුණු අ-යන්න කිමෙක් ද? එය විකරණප්‍රත්‍යය නම් වේ. ඒ පව යන අංගයට ති, අනති, සි, ට ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් වී පවති, පවනති, පවසි, පවඵ යන ආදි ආබ්‍යන්ත ක්‍රියාපදයෝ හැඳින්වේ.

මෙසේ අ-විකරණ ප්‍රත්‍යයය එකතු වන ධාතු සමූහයට පළමුවැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(ආ) මුඤ්චති (මුදයි). මේ ක්‍රියාපදයේ ධාතුව මුච් යනුයි. මුඤ්ච යනු අබ්‍යන්ත යි. මේ අංගය කෙසේ හැඳින්වේ දැ යි බලන්න. මුච් යන්නට අ-යන්තෙක් එක්වූ ඇත. එ පමණෙක් ද? මු - ච් යන අකුරු දෙක අතරට බිත්තුවක් ද එක් ව "මුච්" යැ යි සෑදී ඒ බිත්තුව සෑ යන්නෙක් වී ඇත. මේ වර්ගයේ ධාතූන් ගේ මැදට බිත්තුවකුත් අගට අ-යන්තකුත් එක් වේ. ච-යන්න මුලින් සිටි බිත්තුව සෑ-යන්නක් වන්නේ සන්ධි විධියෙනි. මෙහි 23 වැනි පාඩමේ තදවර්ගානුශාසනාදේශය යන්න බලන්න. මේ දෙවෙනි ධාතුගණය යි.

(ඉ) දිප්පති (බබළයි). මෙහි ධාතුව දිප් යනුයි. දිප්ප යනු අංගයයි. මෙය හැඳින්වීම කෙසේ ද? ය-යන්න එක් වීමෙනි. දිප් + ය යැ යි හැදී ජය යන්නට ප්‍ය වෙයි. ඉන්පසු ති අනති ආදීන් එක්වූ දිප්පති දිප්පනති ආදි ක්‍රියාපදයෝ හැඳින්වේ. ය-විකරණය එකතු වන ධාතුසමූහය තුන්වැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(ඊ) පිනාති (දිනයි). මේ ක්‍රියාවේ ධාතුව පි යනුයි. පිනා යනු අංගය (ධාතුවිකෘතිය) යි. එය හැඳින්වීමට ධාතුවට කිමෙක් එක් වී ඇත් ද? නා-යන්න එක්වී ඇත. එය ඒ වර්ගයේ ධාතූන්ට එක් වන විකරණය යි. පිනාති පිනනති යන ආදි වශයෙන් ක්‍රියාවෝ සිද්ධ වෙත්. මේ නා-විකරණය එකතු වන ධාතුසමූහය සතරවැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(උ) තනොති (පතුරුවයි). මෙහි ධාතුව තත් යනුයි. තනො යනු අංගයයි. එය හැඳුණේ ධාතුවට ඔ-කාරය එක් වීමෙනි. එයින් පසු හි අන්ති ආදි විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ "තනොති තනොන්ති" ආදි ක්‍රියාපදයෝ සෑදෙත්. මේ ඔ-විකරණය එකතු වන ධාතු සමූහයට පස්වැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(ඌ) හිනොති (පිහිටයි). මෙහි හි යනු ධාතුවයි. නු යනු විකරණ ප්‍රත්‍යය යි. හිනු යැ යි සිට, නු යන්නේ උ-යන්නට ගුණ වේ හෙවත් එය (ඔ-කාර බවට) පැමිණ "හිනො" යි අංගය සෑදෙයි. හිනොති හිනොන්ති ආදින් ක්‍රියාවෝ හැඳෙත්. මේ නු-විකරණය එකතු වන ධාතු සමූහයට සවැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(ඍ) වොරෙති, වොරයති (සොරෙන් ගනී). මේ ක්‍රියාපද දෙකේ අංගයෝ කවුරු ද? "වොරෙ, වොරය" යනුයි. ඒවා සෑදුණේ කෙසේ ද? ධාතුව වුර් යනුයි. එ, අය යනු විකරණ දෙකයි. ඒවා එක් වීමේදී ධාතුවේ මූල ස්වරයට ගුණ වේ (උ-යන්න ඔ-කාර වේ). එවිට වුර් + එ = වොරෙ, වුර් + අය = වොරය යි අංග දෙක සෑදේ. හි ආදින් එක්වැ වොරෙති, වොරෙන්ති, වොරයති, වොරයන්ති ආදින් ක්‍රියාපදයෝ සෑදෙත්. මේ වර්ගයේ ධාතු සමූහයට සත්වැනි ධාතුගණය යැ යි නම් කරමු.

(ඍආ) මේ හත්වැනි ධාතුගණයේ ධාතූන් ගේ මූලස්වරය අ-යන්නෙක් වී නම් සමහර විට එය ආ-කාර බවට ද, ඉ-යන්නෙක් වී නම් එය ඓ-කාර බවට ද, උ-යන්නෙක් වී නම් එය ඔ-කාර බවට ද පැමිණේ.

ධර් - ධාරෙති, ධාරයති

දිස් - දෙසෙති, දෙසයති

වුර් - වොරෙති, වොරයති

විශේෂ ධාතු

72. ධාතු කීපයකට විකරණ එක් නොවේ. අත්‍ය් (අැත) යන ක්‍රියාවේ ධාතුව අස් යනුයි. එයට විකරණයන් එක් නොවී කෙළින්ම හි යන විභක්ති ප්‍රත්‍යයය එක් විය. අත්‍ය් යැ යි වෙයි. එහි ස්‍ය යන්නට ත් වේ. එවිට අත්‍ය් යි සිද්ධ වේ.

හනනි (නසයි). මෙහි ධාතුව හන් යනුයි. එයට ද කෙළින් ම හි යන්න එක් ව හනනි යි සිද්ධ වේ.

මේ විකරණ එක් නොවන ධාතු කිහිපය ද පළමු ධාතුගණයෙහි ඇතුළත් ය.

73. පළමුවැනි ධාතුගණයේ ධාතුවල මූල සවරය ඉ-යන්න වුවොත් එය එ-යන්නක් බවට පත් වේ. ඉස් + අති = එසති (සොයයි). මූල සවරය උ-යන්න වුවොත් එය ඔ-යන්න බවට පැමිණේ.

- රුද් + අ + ති = රොදති (අඬයි)
- නී + අ + ති = නෙ + අ + ති
- හූ + අ + ති = හො + අ + ති.

සවරයා පර කල්හි එයට මුලින් සිටි එ-යන්නට අය් වේ. ඔ-යන්නට අව් වේ.

- නය් + අ + ති = නයති (පමුණුවයි)
- හව් + අ + ති = හවති (වෙයි)

නෙ + අ + ති යන්නෙහි අ-කාරයට සමහර නැත ලොප් වේ. නෙති කියා ද වේ.

හු + අ + ති = හො + අ + ති = හොති (වෙයි) යන නැත ද විකරණ අ-කාරයට ලොප් වී ඇත.

74. පළමු වැනි ධාතුගණයට අයත් ව ඇති සමහර ධාතුවෙක මූල සිටි ඉ-යන්නට හෝ උ-යන්නට වෙනසෙක් නොවේ. එහෙත් අ-විකරණය එක් වේ.

- විස් + අ + ති = විසති (ඇතුල් වේ)
- කිර් + අ + ති = කිරති (විසිරෙයි)
- ගිල් + අ + ති = ගිලති (ගිලී)
- ලිබ් + අ + ති = ලිබති (ලියයි)
- තුද් + අ + ති = තුදති (අතී)
- රුජ් + අ + ති = රුජති (රිදෙයි)
- තුද් + අ + ති = තුදති (දුරු කරයි).

1. මෙහි දැක්වෙන ක්‍රියාපදවල අංගය වෙන් කරන්න. එයින් ධාතුව ද විකරණය ද වෙන් කොට, ඒ ධාතුව කීවැනි ධාතු ගණයට අයත් ද ? යි දක්වන්න.

හසනි (සිනාසෙයි), හරනි (ගෙනයයි), පාලෙනි (රකී), ඵ්‍රටනි (පිපෙයි), ඵ්‍රරනි (බබළයි), පුළඡනි (විචාරයි), කුප්පනි (කිපෙයි), තුසසනි (සතුටු වෙයි), සුප්ඤ්ඤනි (ගුදා වෙයි), පුප්පෙනි (පුදයි), ඡාදයනි (වසයි), නාළෙනි (තළයි), ලාලයනි (තලවයි), වඤ්ඤෙනි (රවටයි), යානි (යයි), කරොනි (කරයි), දුනොනි (රිදවයි), ධුනානි (සොලොවයි), මිනානි (මනී), කිණානි (මිලයට ගනී), පුනානි (පිරිසිදු කරයි), යුක්ඡනි (යොදයි), හිඤ්ඤනි (බිඳී), ඡිඤ්ඤනි (සිඳී), බොධනි (දැන ගනී).

75. යමක් ඇති නැතැත්තහු ඇගවීමට අකාරාන්ත නාමයනට වන්නු-ප්‍රත්‍යය ද, ඉකාරාන්ත ඊකාරාන්ත උකාරාන්ත ළකාරාන්ත නාමයනට මන්නු-ප්‍රත්‍යයය ද එක් කරනු ලැබේ.

- ධනවන්නු - ධනය ඇති, ධනවත්
- සතිමන්නු - සිහි ඇති
- ගුණවන්නු - ගුණ ඇති, ගුණවත්
- පසසුදාවන්නු - ප්‍රඥා ඇති, පැණවත්
- ධීමන්නු - නුවණැති
- වකඛුමන්නු - ඇස් ඇති.

වේවා විශේෂණ වැ යෙදෙත්. එ බැවින් තුන් ලිඟුයෙහි ම වර නැගෙත්. සත්‍යලිංගයෙහිදී මෙහි නතු-භාගය "තනි" කියාත් "ති" කියාත් දෙ පරිද්දෙකින් සිටිත්. ගුණවනි, ගුණවති, සතිමනි, සතිමති, වකඛුමනි, වකඛුමති ආදි වශයෙනි.

මේවා වර නැගෙන සැටි :

පුංලිඛගයෙහි

	එක	බහු
පයමා	ධනවා, ධනවනො	ධනවනො, ධනවතො
ආලපන	ධනවං, ධනව, ධනවා	ධනවනො, ධනවතො
දුතියා	ධනවනං	ධනවනෙන

නපුංසක ලිඛගයෙහි

	එක	බහු
පයමා	ධනවං	ධනවනො, ධනවනානි
ආලපන	ධනවං, ධනව, ධනවා	ධනවනො, ධනවනානි
දුතියා	ධනවනං	ධනවනෙන, ධනවනානි

සෙස්ස ගිය පාඩමෙහි දුන් "පවනන" ශබ්දයේ මෙහි.

සත්‍ය ලිඛගයෙහි වූ ධනවනි, ධනවනි ආදි ඊ-කාරාන්තයෝ නදී-ශබ්දය මෙන් වර නැගෙත්. (මෙහි 98 පිට බලනු.)

මොවුහු වාක්‍යයෙහි තනිව ද වෙන නාමයකට විශේෂණ ව ද යෙදෙත්.

එක

බහු

ධනවා (ධනවතා)

ධනවනෙතා (ධනවත්තු)

ධනවා පුරිසො
(ධනය ඇති මිනිසා)

ධනවනෙතා පුරිසා
(ධනවත් මිනිස්සු)

හෙ ධනවං
(එම්බා ධනවත)

හවනෙතා ධනවනෙතා
(හවත් ධනවතුනි)

හෙ ධනවං පුරිස
(එම්බා ධනවත් මිනිස)

හවනෙතා ධනවනෙතා පුරිසා
(හිත්වත් ධනවත් මිනිසුනි)

ධනවනතසස
(ධනවතා ගේ)

ධනවනතානං
(ධනවතුන් ගේ)

ධනවනතසස(ධනවතො)පුරිසසස ධනවනතානං(ධනවතං)පුරිසානං
(ධනවත් මිනිසා ගේ) (ධනවත් මිනිසුන් ගේ)

ධනවති
(ධනවතා කෙරෙහි)

ධනවනෙතසු
(ධනවතුන් කෙරෙහි)

ධනවති පුරිසෙ
(ධනවත් මිනිසා කෙරෙහි)

ධනවනෙතසු පුරිසෙසු
(ධනවත් පුරුෂයන් කෙරෙහි)

ධනවං කුලං
(ධනවත් කුලය, පවුල)

ධනවනතානි කුලානි
(ධනවත් කුල, ධනවත් පවුල්)

ධනවති කුලෙ
(ධනවත් කුලයෙහි)

ධනවනෙතසු කුලෙසු
(ධනවත් කුලවලා)

ධනවතනී (ධනවතී) ඉත්ථී
(ධනවත් සත්වී)

ධනවතනියො(ධනවතියො)ඉත්ථීයො
(ධනවත් සත්වීහු)

කුසුමච්චියං ලතායං
(මල් ඇති වැලෙහි)

කුසුමච්චීසු ලතාසු
(මල් ඇති වැල්වලා)

මේ උඩ කී ක්‍රමයට මඳක් වෙනස් වූ ඉමනතු-ප්‍රත්‍යය එක් වූ හැදෙන බෙද ද කිහිපයෙක් ඇත.

උදාහරණ :

වන්දිමනතු - සඳ පාපිමනතු - පව්වු
ආයුමනතු යැ යි වියයුතන ආයසමනතු කියා සැදේ

76. භාවසතනම්

පුරිසෙ ගවජනෙන, පුරිසෙ ගවජමානෙ-
 (පුරුෂයා යන කල්හි, පුරුෂයා යද්දී)
 කඤ්ඤායං ගවජනතීයං, කඤ්ඤායං ගවජමානායං
 (කතායාව යන කල්හි, කතායාව යද්දී)
 පනෙනසු පනනෙනසු, පනෙනසු පනමානෙනසු
 (කොළ වැටෙන කල්හි, කොළ වැටෙද්දී).

මේ හැම තැනම ක්‍රියාව අඟවන ගවජනෙන, ගවජමානෙ යන පද සතනම් විභක්තියෙන් යෙදී ඇත. එසේම ඒ ක්‍රියාව කරන්නහු අඟවන පදය ද පුරිසෙ යි සතනම් විභක්තියෙන්ම යොදා ඇත. මෙ පරිද්දෙන් ක්‍රියාව කරන්නහු අඟවන පදයන් ක්‍රියාව පැවැසෙන කාදන්ත පදයන් එකම ලිංගයෙන් එකම සංඛ්‍යායෙන් සමාන කොට සතනම් විභක්තියෙන් තබනු. මේ භාවසතනම් යෝගය නම්.

මෙයට තවත් නිදර්ශන :

- පුංලිංගයෙහි :   ඵෙරෙ පරිතතං භණ්ණෙන (භණ්ණමානෙ).
                                  තෙරහු පිරිත් කියන කල්හි, පිරිත් කියද්දී.
                                  ඵෙරෙසු පරිතතං භණ්ණෙනසු (භණ්ණමානෙනසු).
                                  තෙරුන් පිරිත් කියන කල්හි, පිරිත් කියද්දී.
- සක්‍රීලිංගයෙහි   කඤ්ඤායං ධමමං සිකඛනතීයං(සිකඛමානායං)
                                  කතායාව බණ උගන්නා කල්හි, බණ උගනිද්දී.
                                  කඤ්ඤාසු ධමමං සිකඛනතීසු (සිකඛමානාසු)
                                  කතායාවන් බණ උගන්නා කල්හි,බණ උගනිද්දී.
- නපුංසකලිංගයෙහි   පුප්පේ විකසනෙන (විකසමානෙ)
                                  මල පිපෙන කල්හි, පිපෙද්දී.
                                  පුප්පේසු විකසනෙනසු (විකසමානෙනසු)
                                  මල් පිපෙන කල්හි, පිපෙද්දී.

අනාදරයෙහි ඡට්ඨි යෝගය

77. අනාදරාචීයෙහි හෙවත් අනෙකකුට ඒ වේලාවෙහි හෝ මන්තට හෝ වන දුක ගණන් නොගෙන නොනකා යමක් කරන කල්හි, එහි කතීෂ අඟවන නාම පදයන් කාදන්ත පදයන් ඡට්ඨි විභක්තියෙන් තබනු ලැබේ. ලිංගයෙන් ද සංඛ්‍යාවෙන් ද සමාන ලෙස තැබිය යුතු.

නිදහ්න : පුංලිඛගයෙහි

දාරකසස රුදනනසස,(දාරකසස රුදමානසස)මානා නිකබමනි.
(දරුවා හඬද්දී, (එය නොනකා) මව නික්මෙයි.)

ගබඳ

පජා ඉ. යටත් වැසියෝ
නරංග පු. රළ
රජපු ඉ. ලනුව
අහිමුබ න. ඉදිරිය
ධරමාන - ජීවත් වැ සිටින
නිබබාන න. නිවන
සමණධමම පු. මහණදම
බුදුද - කුඩා
නෙල න. නෙල්
එණින න. සකුරු
මවජ පු. මනසායා
කවජප පු. කැපුබුවා
ආසන න. ආසනය
පුනතවනතු - දරුවන් ඇති
බගහවිසාණ පු. කගවෙහෙනා
දුගගන - දුප්පත්
කුලාවක න. කැදැල්ල
නාදිස - එ බඳු
හාර පු. බර
ලසු - හැල්ලු
බාලාය න. බාල වයස
වනද පු. සඳ
පුප්ඵවනතු - මල් ඇති
මාණව පු.මාණවකයා,නරුණයා වණණ පු. ගුණ

මාරුන පු. සුළග
රාජපුරිස පු. රාජපුරුඡයා,
පොලිස් හටයා
හගවනතු, හාගාවත් පු.
හාගාවනතුත් වහන්සේ
වායාම පු. වැයම
පොන පු. ඔරුව, නැව
හානුමනතු පු. - රශ්මි ඇති, හිරු
මධු න. මී පැණි
වකබුමනතු - ඇස් ඇති,
ඇස් ඇත්තා

ධනවනතු - ධනවත්
අංගණ න. මිදුල
එක - නති
අවණණ පු. අගුණ
ධසුදු න. ධාන්ය
බලවනතු - බලවත්
ර්දිස - මෙ බඳු
බුද්ධිමනතු - නුවණැති
පෙටිකා ඉ. පෙට්ටිය
පයව් ඉ. පොළොව
උතු ඉ., න. සානුව
පරිබබාජක පු. පිරිවැපියා

නිපාන

ඉට - මෙන්
සමමා - මනා කොට

කථං නාම - කෙසේ නම් ?

ආබ්‍යාන ක්‍රියා

- විකසනි (වි-කස්) - පිබිඳෙයි, පිපෙයි
- සවජීකරොනි (සවජී-කර්) - ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරයි, නුවණින් දකී.
- උබ්භවනි (උ-හු) - මතු වෙයි, නගී
- විනෙතනි (විත්ත) - සිතයි

පජ්ජලනි (ප-ජල) - දිලිසෙයි
 ආරාධෙති (ආ + රාධි) - සතුටු කරයි, සිත් ගනී
 වහනි (වහ්) - උසුලයි, ඔසොවා ගෙන යයි
 උදෙති (උ-ඉ) - උදාවෙයි, නගී
 ජනෙති (ජන්) - උපදවයි
 උට්ඨහනි (උ-ඨා) - නැගී සිටී
 සංවරති (සං-වර්) - ගැවැසෙයි, හැසිරෙයි
 සුනනිපනනි (සං-නි-පන්) - රැස් වෙයි
 ඔලොකෙති (අව-ලොක්) - බලයි

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. භූපාලෙ ධමෙමන රට්ඨං පාලෙනෙත පජායො සුඛං වසෙය්‍යුං.
2. සමුද්දෙ වණේඛන මාරුතෙන මහනෙතසු නරංගෙසු උඛිභවනෙතසු බුද්දා පොතා ජලෙ නිමජ්ජනති.
3. මාතුයා රුදමානාය පුතො ගෙහා නිකඛමති.
4. පිතුතො පසසනෝව රාජපුරිසා පුතං රජ්ජුති ඛන්ධිත්වා භූපතිතො අභිමුඛං නෙසුං.
5. හගවති ධරමානෙ යෙව නිඛබානං සවජ්ජකරිසායාමී'ති විනෙතනො ඵකො භිකඛු මහතා වායාමෙන සමණධමමං අකාසී.
6. යාවකා වත්ථං වා අඤ්ඤාං වා යං කිංචි යාවමානා ගහපතිතො ගෙහසස ද්වාරෙ තිට්ඨනති.
7. බලවනෙතසු යොධෙසු අරීතං පහාරෙහි පනනෙතසු සෙනාපති කොපෙන අග්ගිව පජ්ජලති.
8. බුද්ධිමති කඤ්ඤා සදා මාතුයා ව පිතුතො ව ගරුතො ව විතතමාරාධෙසී.
9. තසමිං බාලකෙ තාදිසං මහනං භාරං සීසෙන වහනෙන කථනනාම ත්ථං ඊදිසං ලඝුං පෙට්ඨං වහිතුං න සකෙකාසී ?
10. අයං බුද්ධිමති කඤ්ඤා සමමා සිකඛනති බාලෙය්‍ය යෙව ආචරියෙ ආරාධෙසී.
11. සුප්පියෙ පරිබ්බාජකෙ හගවතො බුද්ධසස අවණණං භාසනෙන තසෙසව අනෙතවාසී බුමහදනො මාණවො හගවතො වණණමෙව භාසති.
12. පය්චියං සුරියං පරිබ්භමනතියං වන්දො පය්චිං පරිබ්භමති.
13. ඉමසමිං උතුමහි තරවො පුජ්ජවනො භවනති.

14. තරුසු පුජ්ජවනෙනසු හවනෙනසු අනෙකෙ විවිධා පකඛිනො තෙසු සංචරනති.
15. භානුමති උදෙනෙ පොකඛරණිසු පදුමාති විකසනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. සිල්වත් උපාසිකාවෝ සවස වෙහෙරට යන්නෝ තෙල් ද මල් ද පහන් ද මීපැණි ද සකුරු ද ගෙනම යන්.
2. ඇස් ඇති පුරුෂයා පොකුණ තෙරු සිට දියේ ගැවැසෙන මසුන් ද කසබුවන් ද දකී.
3. ඉදින් තෙපි බුඬ්ඛමන් නො වන්නහු නම් ධනවත් වනු නො හැක්කහු ය.
4. අපි සිල්වත්තට ගුණවත්තට දන් දී මහත් පල උපදවන්නමු.
5. ගෙහි මිදුලේ කෙළනා කුමරහු අතින් සන්දුව බිම වැටිණ.
6. සිල්වත් හික්කුන් මාරියෙන් වඩනා කල්හි ගුණවත් මිනිස්සු ආසන කෙරෙන් නැගී සිටිත්.
7. පාසැලෙහි සිසුන් කලහ කරද්දී ඇදුරා එහි ආයේ ය.
8. පුතන් ඇත්ති පුතන් කරණ කොට ගෙන සතුටු වෙයි.
9. සවසැ කුමරහු උයනැ සිට (උයනින්) රියෙන් එන කල්හි බොහෝ මිනිස්සු ඔහු දක්නට මග දෙපසැ රැස් වූහ.
10. ඉදින් සිල්වත් ගුණවත් මිතුරකු ලබන්නෙහි නම් ඔහු හා එක් වැ හැසිරෙව, ඉදින් නො ලබන්නෙහි නම් කගවෙහෙනකහු මෙන් නති ව වසව (හැසිරෙව).
11. පියා බලා සිටිද්දී ම දරුවෝ කලහ කරන්.
12. දුප්පත් ගොවියා බලා සිටිද්දී ම ගමේ බලවත් නපුරු මිනිස්සු ඔහු ගේ ධාන්‍ය හැරු ගෙන ගියහ.
13. අපි අද වෙහෙරට රැස් වැ බණ අසන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙක.
14. ඇදුරු තෙමේ ගුණවත් ද සිල්වත් ද වූ සිසුන් කෙරේ පහදී.
15. ගෙඩි ඇති ගස වැටෙන කලැ එහි කැඳුලිවලින් කුරුල්ලෝ අහසට ඉගිල්ලෙති.

හියනනනී විහනනිය
විහනනි රූප

	එක	බහු
පයම පුරිස	ආ	ඌ
මජ්ඣම පුරිස	ඔ	ඔ
උතතම පුරිස	අ	ඕ

නිදර්ශන

78. පව් (ධාතුව), පව් (අංගය).

	එක	බහු
පයම පුරිස	සො අපවා	තෙ අපවු
මජ්ඣම පුරිස	ඔං අපවො	තූමො අපවිඔ
උතතම පුරිස	අහං අපව	මයං අපවමො

79. ඊයේ පටන් අතින් වූ කාලයේ කැරැණු ක්‍රියාවක් ඇගැවීමෙහි හියනනීවිහනනික ක්‍රියා යෙදේ.

අඵ

- සො අපවා - හේ (ඊයේ සිට ගත කාලයෙහි) පිසිය
- තෙ අපවු - ඔහු (ඊයේ සිට ගත කාලයෙහි) පිසූන
- යන ආදි ක්‍රමයෙන් අඵ ගත යුතු.

ඇබැසිය

1. පහත දැක්වෙන ධාතූන් ඒවාට සුදුසු විකරණ ප්‍රත්‍යයයන් යොදා වනනමානා, පංචමී, සතනමී, අජ්ජනනී, හියනනනී, හවිසසනනී යන විහනනීන්හි වරනගන්න. ඒ ධාතූනට ම ඔවා, තුං, අනන, මාන යන ප්‍රත්‍යයයන් යොදා කිතකනන (කාදනන) රූප ද තනන්න.
  - (a) පළමු ගණයට - අයත් විකරණ ගන්නා ධාතූ : හූ (වීමෙහි), ටඔක් (පැළීමෙහි), රක්ඛි (රැකීමෙහි), යාවි (ඉල්ලීමෙහි), සික්ඛි (ඉගෙන ගැනීමෙහි), කංඛි (සැක කිරීමෙහි), අග්ඝ (මිල කිරීමෙහි), රැවි (බැබැලීමෙහි), සුච්චි (ශෝක කිරීමෙහි), නච්චි (නැටීමෙහි), නච්ඡ (සැසීමෙහි), හඡ් (සේවනය කිරීමෙහි), ඉංඡ (සැලීමෙහි).

පයමගණික (මූලසවරයට ගුණ නොවන) ධාතු : තුද (ඇතීමෙහි), නුද (දුරුකිරීමෙහි), ලිබි (ලිවීමෙහි), කුච් (හැකිලීමෙහි), තුජ (වක්ව යෑමෙහි), රුජ (රිදීමෙහි), විජ (ඇතුල්වීමෙහි).

පයමගණික (විකරණ නොගන්නා ධාතු) : හු (වීමෙහි), බ්‍යා (කීමෙහි), නී (පැමිණවීමෙහි, ගෙන යෑමෙහි), පී (දිනුමිහි), පා (රැක්මෙහි), ලා (ගැන්මෙහි), අස් (වීමෙහි).

(b) දෙවෙනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : රුධි (වැළැක්වීමෙහි), මුච් (මුදාලීමෙහි), සිච් (ඉසීමෙහි), යුජ් (යොදාලීමෙහි), තුජ් (වැළැඳීමෙහි), කත් (සිඳීමෙහි), පිද් (සිඳීමෙහි), හිද් (බිඳීමෙහි).

(c) තුන්වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : බී (කෂයයට පැමිණීමෙහි), ගා (ගැයීමෙහි), සා (ආඝ්‍රාණය කිරීමෙහි), රුච් (රිසි වීමෙහි), මුච් (මිදිගැන්මෙහි), යුජ් (යෙදීමෙහි), මද් (උමතු වීමෙහි), විද් (ඇති බවිහි).

(d) සතර වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : කී (මිලයට ගැන්මෙහි), චී (රැස් කිරීමෙහි), පී (දිනීමෙහි), ජු (සතුති කිරීමෙහි), ධු (සොලවා ලීමෙහි), ජු (පිරිසිදු කිරීමෙහි), පී (පිණැවීමෙහි), මී (මැනීමෙහි), උු (සිඳාලීමෙහි), අස් (කෑමෙහි).

(e) පස්වැනි ධාතුගණයට අයත් ධාතු : තත් (පැතිරවීමෙහි), කර් (කිරීමෙහි).

(f) සවැනි ගණයට අයත් ධාතු : සු (ඇසීමෙහි), සමු (පැමිණීමෙහි), හි (යෑමෙහි), වු (හැවුරුමෙහි).

(g) සත්වැනි ගණයට අයත් ධාතු : ලොක් (බැලීමෙහි), ටක් (පියැවීමෙහි), තක්ක් (කල්පනා කිරීමෙහි), ලක්බි (ඉලක්ක ඇල්ලීමෙහි), මක්බි (ගෑමෙහි, නැවරීමෙහි), සුබි (සුවපත් කිරීමෙහි), දුක්බි (දුක් දීමෙහි), වංචී (රැවැවීමෙහි), මුච් (මුදාලීමෙහි), සජ්ජ් (සැදීමෙහි, සැරැසීමෙහි), තජ්ජ් (තරවු කිරීමෙහි), වජ්ජ් (අත්හැරීමෙහි), යුජ් (පිදීමෙහි), ත්ජ් (මුවහත් කිරීමෙහි).

80. අනත (ආත්මය, නමා).

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	අනතා	අනතා, අනතානෝ
දුතියා	අනතානං, අනතං	අනතානෝ
තතියා	අනතනා, අනෙනත	අනතනෙහි, අනතනෙහි
චතුස්ථි	අනතනෝ	අනතානං
පඤ්චමී	අනතනා, අනතමහා, අනතසමා	අනතනෙහි, අනතනෙහි
ෂට්ඨි	අනතනෝ	අනතානං
සත්තමී	අනතනි, අනතමහි, අනතසමිං	අනතනෙසු
ආලපන	(හෙ) අනත, අනතා	(භවනතා) අනතා, අනතානෝ

81. බ්‍රමහ (බ්‍රහ්මයා).

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	බ්‍රමහා	බ්‍රමහා, බ්‍රමහානෝ
දුතියා	බ්‍රමහානං, බ්‍රමහං	බ්‍රමහානෝ
තතියා	බ්‍රමහුනා	බ්‍රමෙහෙහි, බ්‍රමෙහෙහි
චතුස්ථි	බ්‍රමහුනෝ, බ්‍රමහසස	බ්‍රමහානං, බ්‍රමහුනං
පඤ්චමී	බ්‍රමහුනා	බ්‍රමෙහෙහි, බ්‍රමෙහෙහි
ෂට්ඨි	බ්‍රමහුනෝ, බ්‍රමහසස	බ්‍රමහානං, බ්‍රමහුනං
සත්තමී	බ්‍රමහනි	බ්‍රමෙහෙසු
ආලපන	(හෙ) බ්‍රමහ, බ්‍රමෙහ	(භවනෙතා) බ්‍රමහානෝ

82. රාජ (රජ).

විභතති	ඒක	බහු
පයමා	රාජා	රාජානෝ
දුතියා	රාජානං, රාජං	රාජානෝ
තතියා	රාජානා, රාජෙන	රාජෙහි, රාජෙහි
චතුස්ථි	රාජානෝ, රාජිනෝ	රාජානං, රාජානං, රාජානං
පඤ්චමී	රාජානා	රාජානං, රාජානං
ෂට්ඨි	රාජානෝ, රාජිනෝ	රාජෙහි, රාජෙහි
සත්තමී	රාජානි, රාජිනි	රාජෙසු, රාජෙසු
ආලපන	(හෙ) රාජ, රාජා	(භවනෙතා) රාජානෝ

83. සබ (යහලුවා).

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	සබා	සබානො, සබිනො, සබාරො
දුතියා	සබං, සබානං, සබාරං	සබානො, සබාරො
තතියා	සබිනා	සබෙති, සබෙති සබාරෙති, සබාරෙති
චතුස්ථි	සබිනො, සබිසස	සබානං, සබිනං, සබාරානං
පඤ්චමී	සබිනා, සබාරසමා, සබාරමහා	සබෙති, සබෙති සබාරෙති, සබාරෙති
ඡට්ඨි	සබිනො, සබිසස	සබානං, සබිනං, සබාරානං
සතනමී	සබෙ	සබෙසු, සබාරෙසු
ආලපන	(හෙ)සබ, සබා, සබි, සබෙ	(භවිනො) සබිනො, සබානො, සබායො

84. අතන-ශබ්දයේ විශේෂ යෙදුම්

බොහෝ තැන බහුවචනය යෙදිය යුතු තන්හි අතන ශබ්දයේ ඒකචචන රූපයේ යෙදෙත්.

නිදසුන් :

තානි (නකබනතානි): පන අතනනො ගමනවීටිං න විජහනති (ඒ නකත්තරුහු වනාහි තමන්ගේ ගමන් මග නො හරිත්). පයමා විභතනිය වෙනුවට තතියාව ද යෙදේ. අතනනා'ව අතනානං සමමනනති (නෙමේම තමා සමමන කෙරෙයි).

ගැටපදවිවරුව

- යපෙඤා - හැර, තබා
- කිචච න. කෘතය
- දුසස්සිල - සිල්නැති
- දුසස්සිලය න. දුශ්ශීල බව
- අනුසසරති (අනු + සර්) - සිහිකරයි
- ව්‍යාබාධ පු. විපත, විනාශය
- බො පන - වූකලී, වනාහි
- උපගවජති (උප + ගම්) - සිතින් ගනී, එළඹෙයි
- අඤ්ඤාම - දියුණුව කැමැති
- මචච, පු. සත්ත්වයා
- උපනිධාය - සසඳා, ආදර්ශයට ගෙන, ළං කොට තබා
- උපසමපදා, ඉ. උපසපුව

සමමනනි (සං + මන්) - සමමන කරයි
 සබ්බසු - හැම තන්හි
 වමෙහි (වමන්) - ගරහයි, හෙලාදකි
 මනනී, පු. මනනී
 ගරහනි (ගරන්) - ගරහයි
 රූචනි (රූචි) - රිසියෙයි
 වෙසස, පු. වෙළෙඳ කුලයට අයත්තා, වෙවෙසයා
 ජායනි (ජන්) - උපදී
 ඊදිස - මෙබඳු
 කුසල - දක්ෂ
 පුගගල, පු. පුද්ගලයා, තැනැත්තා
 උපවදනි (උප + වද) - දොස් නගයි
 විනෙතනි (වින්ත්) - සිතයි
 ධමම, පු. දෑ
 පුප්ප්ප්ප්, පු. ලෝකිකයා, පුහුදුනා
 උපනෙති (උප + නි) - වෙත පමුණුවයි
 පච්චවෙකකිති (පති + අච + ඉක්ඛි) - පස්විකයි, නුවණින්
 බලයි
 අපෙකකිති (අප + ඉක්ඛි) - බලාපොරොත්තු වෙයි, කැමැති
 වෙයි
 අත්ඛාල - මෝඩ
 උකඛිපනි (උ + ඛිප) - ඔසොවා තබයි
 පරිතතාණ, න. ආරක්ෂාව
 පසංසනි (ප + සංස්) - පසසයි
 තාදිස - එබඳු
 උර, න. ළය
 උරු, ඉ. කලවය
 පුද්ද, පු. ශුද්දයා, පහත් කුලයට අයත්තා
 කිර, නි. ලු
 බුමහ - ග්‍රෙෂ්ඨ වූ
 කිලෙස, පු. කෙලෙස්
 අපේය්‍ය - නොදිනිය හැක්කා, නොපැරැදවිය හැක්කා
 බිහෙනි (හි) - බිය ගනී
 පිණ්ණ - මහලු
 හංස, පු. හංසයා
 අබිණ් - නොපිරිහුණු
 කකකටක, පු. කකුළුවා

ගිවා, ඉ. බෙල්ල

රුද්ධ (රුද්) - හඬයි

කසමා - කවර හෙයින් ?

උප්පාදෙතු - උපදවන්නා

තිසු - තුන අතුරෙන්

පයමං - පළමු කොට

නිවෙසයනි (නි + වීජ) - පිහිටුවයි, තබයි

නාථ, පු. නාථයා, පිහිට

අථ, නි. එයට පසු, ඉක්බිති

අසාධු - අයහපත් වූ

සුකර - සුවසේ කටහැකි

විසුජ්ඣනි (වි + සුධි) - පිරිසිඳු වෙයි

අසුඤ්චි, ඉ. අපිරිසිඳුව

ලඤ්චි, ඉ. ලබ්ධිය, විභවාසය

පෙකකනි (ප + ඉක්බි) - දකී

විමුච්චනි (වි + මුච්චි) - මිඳෙයි

ජිනානි (ජී) - දිනයි

හරියා, ඉ. භායනීච, බිරිය

හරනි (හර්) - පෝෂිත කරයි

පාණ්වචය පු. ජීවිතය නැසී යෑම

බිණ - පිරිහුණු

ජහනි (හා) - අත්හැරීමෙහි

අළු, පු. අඬුව

කපණ - අසරණ, දුප්පත්

අරෙ සබ්බෙ - එම්බා යහලුව

ජීවිකා, ඉ. ජීවිකාව

යාම, පු. යාමය, වයස

අක්කුතර - එක්තරා

පතිරූප - සුදුසු

අනුසාසනි (අනු + සාස්) - අනුශාසනා කරයි

හි, නි. වනාහි

බහිඤ්චා, නි. පිටත්හි

කමම, න. කමිය

කිලිසසනි (කිලිස්) - කෙලෙසෙයි

සුඤ්චි, ඉ. පිරිසිඳුව

(අ) සිංහලයට නාගන්න

1. "ශ්‍රීපෙත්වා මං කො අඤ්ඤා ඊදිසෙ තිවෙව කුසලො"භි සො බාලො අත්තානං උකකංසෙති.
2. සො දුසසීලො පුගගලො අත්තනො දුසසීලං අනුසසරනෙනා අත්තා'ව අත්තානං උපවදී.
3. අසපුරිසො පන අත්තනො ච පරෙසං ච ව්‍යාබාධාය විනෙතති.
4. එතං බො පන යානං විජජතී යං පුපුජජනො කංචි ධම්මං අත්තනො උපගවෙජය්‍ය.
5. ඉධ අත්තකාමො කුලපුත්තො සංසාරස්ස භයං පචචෙකඛනෙනා අත්තනා'ව අත්තානං වොදයනෙනා අත්තනො විතනං නිබ්බානං උපනෙය්‍ය.
6. න පරස්ස මචචස්ස පාපකං කම්මං උපනිධාය අත්තනාපි තං සෙවෙය්‍ය.
7. සො හිකඛු උපසම්පදං අපෙකඛමානං සාමණේරං ඔවදිතුං ඉච්ඡනෙනා අත්තනා'ව අත්තානං සම්මනනති.
8. අයමන්ධබාලො සබ්බඤ්ඤා අත්තනාමුකඛිපති පරෙ වම්මෙහති.
9. එස ආපදං පටිබාහිතුං කුසලො'ති රාජානො අත්තනො පරිත්තනාමපෙකඛමානා සුරං මනනිනම්චජනති.
10. යො අත්තානං පසංසති පරෙ ච ගරහති නාදිසො පුරිසො අමහාකං න රුචචති.
11. බ්‍රාහ්මණා බ්‍රහ්මනො මුඛනො, බ්‍රහ්මචාරී උරනො, වෙසසා ඌරුහි, සුද්දා පාදනො ජායිංසු'ති අයං කිර බ්‍රාහ්මණානං ලද්ධි.
12. යථා බ්‍රහ්මනි බ්‍රාහ්මණානං ගාරවො, තථෙව මානරී පිතරී ච පුත්තානං ගාරවො ගොතු.
13. බ්‍රහ්මනො බුද්ධස්ස පෙකඛමානස්සෙව මම විතනං තිලෙසනො විමුච්චි'ති ථෙරො ආහ.
14. න සො රාජා යො අජෙය්‍යං පිනාති
න සො සබ්බා යො සබ්බාරං පිනාති
න සා හරියා යා පනිනො න බිහෙති
න නෙ පුත්තා යෙ න හරන්ති පිණ්ණං.
15. යෙ වෙ සබ්බිනං සබ්බාරො භවන්ති
පාණ්ඩවයෙ සුබ්බදුකෙඛසු හංස
බ්බිණං අබ්බිණන්ති න තං ජහන්ති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ඒ කකුළු තෙම සිය යහළුවා රක්තේ අඩුවලින් නයා ගේ බෙල්ල අල්ලා ගනි.
2. සත්පුරුෂයෝ මරණයේදී ද "මෙ තෙමේ දුගියෙකැ" යි කියා තමන්ගේ යහලුවා අත්තාරින්.
3. යහලුව, දියේ ඉන්නා මහ කකුළුවෙක් මගේ පය අල්ලා ගත්තේ ය. අසරණ ව හඬමි. එම්බා යහලුව, කවර හෙයින් මා හැරදැමුයෙහි ද ?
4. යහලුව, තෝ යහලුවනට ජීවිකාව උපදවන්නා වෙහි. ඒ එසේ ම ය. තෝ අපට ඉසුරු (සම්පත්) ද දෙන නැතැන්නා වෙහි.
5. ඉදින් තමා තමහට ප්‍රිය එක්කු කොට දන්නේ නම්, යාම (වයස්) තුන අතුරෙන් එක්තරා යාමයෙක ඒ නමා රක්තේ ය (රැක්ක යුතු).
6. පළමු කොට තමා ම සුදුසු ගුණයෙහි පිහිටුවන්නේ ය. එයට පසු අනුතට අනුශාසනා කරන්නේ ය (කළයුතු).
7. තෙමේ වනාහි තමා ගේ නාථයා (පිහිට) ය. තමා හැර පිටත්හි අන් කවරෙක් නම් තමාට පිහිට වන්නේ ද ?
8. අයහපත් වූ තමහට අහිත වූ කම් සුවසේ කටහැකි ය.
9. තමා ගේ පාපයෙන් තෙමේ ම කෙලෙසෙන්නේ ය. තමා ගේ ම පිනෙන් තෙමේ පිරිසිදු වන්නේ ය. පිරිසිදුව ද අපිරිසිදුව ද තමා කෙරෙහි ම වේ.
10. සිල්වත් ගුණවත් පුද්ගලයනට දෙවියෝ ද බඹුතු ද පසසත්.

(ඉ) සත්වන ධාතුගණයට අයත් පහත දැක්වෙන ධාතූන් වචනමානා පඤ්චමී සතනමී අජ්ජතනී ගීයතනනී භවිසසනනී යන විභතතිවල වරනගන්න. ඒවායින් ම වචනමාන කාලික කිතකනන ද පුච්ඡියා ද තුමනන පද ද සාදන්න.

පිත් (කැමැති වෙයි), හිල් (අගරු කිරීමෙහි), පිල් (පෙළීමෙහි), ලල් (නැලවීමෙහි), දිස් (දෙසීමෙහි), සුස් (හඬ නැගීමෙහි).

85. නපුංසකලිඛිත මන ශබ්දය සේ වර නැගෙන්නෝ මනෝගණිතයේ නම් වෙති. මන-ශබ්දය වරනැගෙනුයේ මෙසේ ය :

මන (සිත)

විභතති	ඒක	බහු
පදමා	මනං, මනෝ	මනානි, මනා
දුතියා	මනං	මනානි, මනෙ
තෛතියා	මනෙන, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
කරණ	මනුන්ත, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
චතුර්ථී	මනසස, මනසෝ	මනානං
පඤ්චමී	මනමහා, මනසමා, මනසා	මනෙහි, මනෙහි
ෂට්ඨී	මනසස, මනසෝ	මනානං
සතතමී	මනෙ, මනසමිං, මනමහි, මනසි	මනෙසු
ආලපන	(හෙ) මන	(හෙ) මනානි, මනා

මෙසේ වර නැගෙන ශබ්ද

සිර - සිරස	ඔජ - ඔද (ඔජස)
උර - ළය	සර - වීල
තෙජ - තෙද	අය - යකඩ
තප - තපස	වය - වයස
තම - අඳුර	පය - කිරි, ජලය
රජ - දුලි	යස - කීර්තිය, පිරිවර

ක්‍රියාවිශේෂණ

86. ක්‍රියාවන් කරන අන්දම, කරන කාලය, කරන නැත අඟවන පද ක්‍රියාවිශේෂණ නම්. ඒ නපුංසක ලිඛිත වූ දුතියා විභතතික ඒකවචනයෙන් සිටී. උදාහරණ : පුරිසෝ සුඛං වසති (පුරුෂයා සුවසේ වෙසේ),

මෙහි "සුඛං" යනු නපුංසක ලිඛිත දුතියා විභතතික ඒකවචන වැ සිටී. තතියා ආදි අතින් විඛන්ති ඒක වචනයෙන් ද ක්‍රියාවිශේෂණ සිටිනු පෙනේ.

උදාහරණ :

සුඛෙන - සුවසේ	අත්‍යාය - පිණිස
ධමමෙන - දැනුමෙන්	දුරා - දුරින්
වීරෙන - බොහෝ කලෙකින්	තස්මා - එ හෙයින්
බණෙන - සැණින්	යානෙ - නිසි තැනැ
දුරෙ - දුරැ	සමීපෙ - ළඟැ

ක්‍රියාවිශේෂණවාචී නිඛානයෝ ද ඇත

සමමා - මොනොවට, මනාසේ	මිවණා - වැරැදි ලෙස
බහි - පිටතැ	ආසු - වහා

යන ආදිහු ය.

ගැටපද විවරුව

- ධිතිමනතු - ධෛර්යවත්
- පසාදෙනි - පහදවයි (පසිදෙනි - යන්නේ ප්‍රයෝජ්‍යාරූපයයි)
- උසසහති (උ + සහ) - නැත් කරයි
- ධාරණ, න. සිතැ දැරීම
- වාචන, න. කියැවීම, ඉගැන්වීම
- ඵවරූප - මෙ බඳු
- පටිලහති (පටි + ලහ) - ලබයි
- විජහති (වි + හා) - දුරු කරයි
- මහලලක, පු. මහල්ලා
- පසාරෙනි (ප + සර්) - විදහයි, දිගු කරයි
- වසෙන - වශයෙන්
- බෙනත, න. කෙන
- සහාය, පු. යහළුවා
- අයාවිච්චා - නොයැද
- කාලං කරොති - කලුරිය කරයි
- අනුරූපෙන - සුදුසු ලෙසින්
- කථන, න. කීම
- ගන්ධධුර, න. ග්‍රන්ධධුරය

සමපනති - ඉ. සැපන
 පසනන - පහන්, පැහැදුණු
 දුබ්බිනිත - නො හික්මුණු
 විකසිත - පිපුණු
 සංවර, පු. සංවරය, හැවුරුම
 ධම්මික - දැහැමි
 පමාණ, න. පමණ, තරම
 පෙසෙති (ප + ඉස්) - යවයි
 කිචච, න. කටයුතු
 එකක - හුදෙකලා, නති
 වාසං කප්පෙති - වාසය කරයි
 බුමහහනතික - බඹහු අදහන්නා
 අභිභවති (අභි + භූ) - මැඩැ පවත්වයි
 වසල, පු. සැබොලා
 අවිදුර, න. නුදුර
 සාධු - යහපති
 සොධෙති (සුධි) - ගුණ කෙරෙයි
 නුදති (නුද්) - දුරු කෙරෙයි
 සුබුම - සියුම්
 බිපති (බිප්) - දමයි
 අපේක්කසන, න. ඉල්ලීම
 පටිගහගෙතො - පිළිගෙන
 පටිචච - නිසා
 ඉසිපනන, න. ඉසිපනනය
 පයාති (ප + යා) - යයි, වඩයි
 අප්පයොපේතො - නොයොදා
 වෙය්ඝාවචච, න. වනාවන්
 එකකො'ව (එකකො එව) - හුදෙකලාව ම
 මාපෙති (මි) - මවයි
 ජාති, ඉ. ජාතිය, උත්පත්තිය
 ජචො - ජාතියෙන්, උත්පත්තියෙන් (ජාති ගබ්ඳයේ
 තනියාවිභතති ජික වචන යි)
 පුරන්ධිමා දිසා, ඉ. නැගෙනහිර දෙස
 සොර - නපුරු
 උද්දති (උ + ඉ) - උදා වෙයි, නගී

පටිචාන, පු. උඩු සුළඟ
 පවෙති (පති + ඉ) - පෙරළා එයි, අදහයි
 කාරැඤා, න. කරැණාව
 යෙන-බාරාණසී තෙන - බරණැස යම්තැනක ද එ තැනට
 පායාසි (ප + අයාසි) - වැඩියේ ය, ගියේ ය
 ගිලාන - ගිලන්.

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. ධීනිමා පුරිසො පරං ආයාවිචා අනතතා යෙව අනතතො සබ්බාති කමමාති කාතුමුසසහති.
2. අයං මාණවො මයි මනං පසාදෙචා කාලං කචා දෙවලොකෙ උපපජ්ජසති.
3. අනතතො පඤ්ඤාය අනුරූපෙන ධම්මං උගගණ්හිචා තස්ස ධාරණං කථනං වාවනන්ති ඉදං ගතථදුරං නාම හොති.
4. ථෙරො ගාථාති අනතතොව ඔවාදං දචා ගබ්භං පටිසිචා සමණධම්මං අකාසි.
5. තෙ දුගගතා මනුස්සා සඤ්චරි මනං පසාදෙචා එවරූපං මහතිං සමපනතිං පටිලභිංසු.
6. පුරිසො පසනෙන මනසා යං කමමං කරොති තං ඡායාව තස්ස කමමස්ස කාරකං න විජහති.
7. ආචුසො දුබ්බිනීත මහලලක, චං අනතතො පමාණං න ඡානාසීති තෙ තං මහලලකං හිකඤ්චං ගර්භිංසු.
8. සො මාණවො අඤ්ඤාන කෙනවි පි සහායෙන චිතා අනතතාව සරෙච බෙනෙන ව කමමාති කරොති.
9. සො අනතතො හරියං තස්සා මාතුයා ගෙහං පෙසෙචා සයමෙව සබ්බාති කිචවාති කරොනොනා එකකොව ගෙහෙ වාසං කපෙසි.
10. බුමහහන්තිකා ලොකම්මං බුමහා මාපෙසීති වදන්ති.
11. ඉසි අනතතො තපසො තෙජසා ඉතරෙ සබ්බෙ සනෙන අභිභවි.
12. න ජචවා වසලො හොති, න ජචවා හොති බුමහණො.
13. කමමනා වසලො හොති, කමමනා හොති බුමහණො.
14. කුමාරී සරසි නහායන්ති අවිදුරෙ විකසිතං පදුමඃ දිසවා තං ගහෙනුං හඤ්චං පසාරෙසි.
15. තුමො කායෙන වා වචසා වා මනසා වා කිංචිපි අකුසලං මා කරිඤ.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. කයින් ද වචසින් ද මනසින් ද සංවරය යහපති.
2. ශීලයෙන් ද නුවණින් ද තෙදින් ද අන් ගුණවලින් ද බුදුරජුනට සම කිසිවෙක් කිසි ම ලොවෙක නැත.
3. බුදු රජ තෙමේ තම සිතින් අනුන් ගේ සිත දැක "මේ සත්භූ කයින් ද වචනයෙන් ද සිතින් ද මෙ බඳු මෙ බඳු කම් කෙරෙති. මොහු මරණින් මතු ඒ කම්යන් ගේ වශයෙන් මේ මේ තත්ති උපදින්නාහ"යි දැනගනී.
4. ඒ දැහැමි රජ තෙමේ තපසින් ද වයසින් ද තේජසින් ද අන් හැම රජුන් ම මැඩැ පැවැත්වී ය.
5. නුවණැත්තේ පළමු තමා දහමෙහි පිහිටා පසුව අනෙකාට අනුශාසනා කරන්නේ ය. මෙ සේ ගේ නො කෙලෙසෙන්නේ ය.
6. තමා ගේ නාථයා (පිහිට) තෙමේ ම ය. තමාගෙන් පිටත්හි කවර නම් පිහිටෙක් ඇති වන්නේ ද ?
7. තමා ගේ ම පාපයෙන් තෙමේ කෙලෙසෙයි. තමා ගේ ම පිනෙන් තෙමේ පිරිසිදු වෙයි. අනෙකෙක් අනෙකකු නො ම ශුද්ධ කළ හැකි වේ.
8. සථවිර තෙමේ තමා ගේ තේජසින් නපුරු වූ නාගයා ගේ තේජස මැඩැලී ය.
9. හිරු තෙමේ තමාගේ තේජසින් අඳුර දුරු කෙරෙමින් නැගෙනහිරින් උදා වෙයි.
10. යමෙක් සියුම් දූවිලි උඩු සුළඟට දමන්නේ ද එය පෙරැළී ඔහු කරා ම එයි.
11. භාග්‍යවන් බුදුරජාණන් වහන්සේ තෙමේ බඹහුගේ ද ඉල්ලීම පිළිගෙන සතුන් කෙරෙහි ද කරුණාව නිසා බරණැස යම් නැනෙක ද ඉසිපතනය යම් නැනෙක ද එහි වැඩි සේක.
12. දේවී අන් කිසිවකු නොයොදා ගිලන් රජුට නොමෝ ම සියලු වතාවත් කළා ය.

එක	1	එකතිංසති	31
ද්වී	2	ද්වතතිංසති, ඛතතිංසති	32
ති	3	තෙතතිංසති	33
චතු	4	චතුතතිංසති	34
පඤ්ච	5	පංචතිංසති	35
ෂ	6	ෂතතිංසති	36
සතත	7	සතතතිංසති	37
අටඨ	8	අටඨතිංසති	38
නව	9	එකුනචතනාලීසති	39
දස	10	චතනාලීසති, චතනාලීසා	40
එකාදස	11	එකචතනාලීසති	41
ද්වාදස, ඛාරස	12	ද්වාචතනාලීසති	42
තෙරස, තෙලස	13	තිචතනාලීසති	43
චතුදදස, චුදදස	14	චතුචතනාලීසති	44
පංචදස, පණණරස	15	පංචචතනාලීසති	45
සොලස	16	ෂචතනාලීසති	46
සතතදස	17	සතත. චතනාලීසති	47
අටඨාරස	18	අටඨ චතනාලීසති	48
එකුනවීසති	19	එකුනපඤ්ඤාසා	49
වීසති	20	පඤ්ඤාසා	50
එකවීසති	21	සටඨි	60
ද්වාවීසති, ඛාවීසති	22	සතතති	70
තෙවීසති	23	අසීති	80
චතුඛබීසති	24	නචුති	90
පංචවීසති	25	සත	100
ෂඛබීසති	26	සහසස	1000
සතතවීසති	27	දසසහසස	10000
අටඨවීසති	28	සතසහසස	100000
එකුනතිංසති	29	කොට්ඨ	10000000
තිංසති	30		

වීසති යන්න වෙනුවට වීසා යැ යි ද, තිංසති යන්න වෙනුවට තිංසා කියා ද, චතනාලීසති යන්න වෙනුවට චතනාලීසා කියා ද යෙදේ.

වර නැගීම

"එක" ශබ්දය තුන් ලිංගයෙහි ම වර නැගේ.
පුංලිංගයෙහි

87.

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	එකෝ	එකෙ
දුතියා	එකං	එකෙ
තතියා	එකෙන	එකෙහි, එකෙහි
චතුර්ථි	එකස්ස	එකෙසං, එකෙසානං
පඤ්චමී	එකස්මා	එකෙහි, එකෙහි
ෂට්ඨි	එකස්ස	එකෙසං, එකෙසානං
සතනමී	එකස්මිං, එකමහි	එකෙසු
ආලපන	එක	එකෙ

නපුංසක ලිඛිතයෙහි

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	එකං	එකෙ, එකානි
ආලපන	එක	එකෙ, එකානි
දුතියා	එකං	එකෙ, එකානි

සෙස්ස පුමලිගුයෙහි මෙති.

සත්ථි ලිඛිතයෙහි

විභතනි	ඒක	බහු
පයමා	එකා	එකා, එකායෝ
දුතියා	එකං	එකා, එකායෝ
තතියා	එකාය	එකාහි, එකාහි
චතුර්ථි	එකිස්සා, එකාය	එකාසං, එකාසානං
පඤ්චමී	එකාය	එකාහි, එකාහි
ෂට්ඨි	එකිස්සා, එකාය	එකාසං, එකාසානං
සතනමී	එකායං, එකිස්සං	එකාසු
ආලපන	එක	එකා, එකායෝ

"ද්වි" ශබ්දය

බහු වචනයෙහි ම වර නැගේ.

පයමා	දෙව	චතුර්ථි	ද්විතනං
ආලපන	දෙව	පංචමී	ද්වීහි, ද්වීහි
දුතියා	දෙව	ෂට්ඨි	ද්විතනං
තතියා	ද්වීහි, ද්වීහි	සතනමී	ද්වීසු

88. මෙය තුන් ලිංගයෙහි ම මෙසේ ය. මෙයින් එහා "අධාරස" ශබ්දය තෙක් සියලු සංඛ්‍යා ශබ්ද බහුවචනයෙහි පමණක් වර නැගේ.

"භි" ශබ්දය
පුංලිඛයෙහි

පයමා	තයෝ	පංචමී	භිහි
දුතියා	තයෝ	ඡට්ඨි	භිණ්ණං
තතියා	භිහි	සතතමී	භිසු
චතුර්ථී	භිණ්ණං	ආලපන	තයෝ

නපුංසක ලිඛයෙහි

පයමා	භිණ්
දුතියා	භිණ්
ආලපන	භිණ්

සෙස්ස පුංලිඛයෙහි මෙහි.

සත්ථිලිඛයෙහි

පයමා	භිසෙසා	පංචමී	භිහි
දුතියා	භිසෙසා	ඡට්ඨි	භිසසනනං
තතියා	භිහි	සතතමී	භිසු
චතුර්ථී	භිසසනනං	ආලපන	භිසෙසා

"චතු" ශබ්දය

පුංලිඛයෙහි

පයමා	චනතාරෝ, චතුරෝ	පංචමී	චතුහි
දුතියා	චනතාරෝ, චතුරෝ	ඡට්ඨි	චතුනනං
තතියා	චතුහි	සතතමී	චතුසු
චතුර්ථී	චතුනනං	ආලපන	චනතාරෝ, චතුරෝ

නපුංසක ලිඛයෙහි

පයමා	චනතාරි
දුතියා	චනතාරි
ආලපන	චනතාරි

සත්‍ය ලිඛනයෙහි

පයමා	වනසේසා	පංචමී	වතුසු
දුතියා	වනසේසා	ඡට්ඨි	වනසසනනං
තතියා	වතුහි	සතතමී	වතුසු
වතුන්දී	වනසසනනං	ආලපන	වනසේසා

"පංච" ශබ්දය

පයමා	පංච	පංචමී	පංචහි
දුතියා	පංච	ඡට්ඨි	පංචනනං
තතියා	පංචහි	සතතමී	පංචසු
වතුන්දී	පංචනනං	ආලපන	පංච

මේ තුන් ලිඟුයෙහි ම සම යි.

89. "ඡ" ශබ්දයේ පටන් "අට්ඨාරස" ශබ්දය තෙක් සියලු ශබ්ද මේ "පංච" ශබ්දය සේ වර නගනු.

මේවා වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

- එකො පුරිසො - එක් පුරුෂයෙක්
- එකා ඉන්ද්‍රියං - එක් සත්‍යයක්
- එකං ඵලං - එක් ගෙඩියක්
- දෙව පුරිසා - පුරුෂයෝ දෙදෙනෙක්
- දෙව ඉන්ද්‍රියො - සත්‍ය දෙදෙනෙක්
- දෙව ඵලානි - ගෙඩි දෙකක්
- තයො පුරිසා - පුරුෂයෝ තිදෙනෙක්
- තිසේසා ඉන්ද්‍රියො - සත්‍ය තිදෙනෙක්
- තිනි ඵලානි - ගෙඩි තුනක්
- වනනාරො පුරිසා - පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක්
- වනසේසා ඉන්ද්‍රියො - සත්‍ය සතරදෙනෙක්
- වනනාරි ඵලානි - ගෙඩි සතරක්
- පංච පුරිසා - පුරුෂයෝ පස්දෙනෙක්
- පංච ඉන්ද්‍රියො - සත්‍ය පස්දෙනෙක්
- පංච ඵලානි - ගෙඩි පස්ක.

90. "වීසති"-ශබ්දය පටන් නවුති-ශබ්දය තෙක් සියලු ශබ්ද සත්‍ය ලිංගික යි. එකුනවීසති (19), වීසති (20), එකවීසති (21), දවාවීසති (22) ආදි ඉකාරානන ශබ්ද රනති ශබ්දය මෙන් වර නගන්න.

වීසා (20), නිංසා (30), චනනාලීසා (40), පඤ්ඤාසා (50) යන
 ශබ්ද "කඤ්ඤා" ශබ්දය මෙන් වර නගනු. මේ සියලු ශබ්ද වර
 නැගෙනුයේ ඒකවචනයෙහි පමණි. එහෙත් බහුවචනයක් දෙන
 බැවින් බහුවචනාත්මක නාමයන්ට විශේෂණ වැ යෙදෙති. මෙසේ යි :

- (පයමා) වීසති පුරිසා - විසිදෙනෙක් පුරුෂයෝ.
- (දුතියා) වීසතිං පුරිසෙ - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන්.
- (තතියා) වීසතියා පුරිසෙහි
 - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන් කරණ කොට ගෙන.
- (චතුස්වී) වීසතියා පුරිසානං - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන්ට.
- (පංචමී) වීසතියා පුරිසෙහි
 - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන් කෙරෙන්.
- (ෂට්ඨී) වීසතියා පුරිසානං - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන් ගේ.
- (සතතමී) වීසතියං පුරිසෙසු
 - විසි දෙනෙකුන් පුරුෂයන් කෙරෙහි.
- (ආලපන) භවනො වීසති පුරිසා
 - පින්වත් විසිදෙනෙක් පුරුෂයින්.

91. සත, සහසස, ලකඛ ශබ්ද නපුංසක ලිංගික යි.
 "චිතත" ශබ්දය සේ වර නැගේ (මෙහි 58 වන පිට බලනු).
 මොවුන් ද ඒක වචනයෙහි වර නගනු. එහෙත් වාක්‍යයෙහිදී
 මොහු බහුවචනාත්මකයන්ට විශේෂණ වැ සිටිති.

92. දෙසියය, තුන්සියය, සාරසියය, පන්සියය යන ආදිය
 හැඟවුවමනා වීට "සත" ශබ්දයට මුලින් ද්වී, ත්, චතු, පංච ආදි
 ශබ්ද එක් කොට ද්විසත, තියත, චතුසත, පංචසත යන ආදි
 වශයෙන් ශබ්ද යොදා ගත යුතු.

චතු-ශබ්දයෙන් පර වූ ව්‍යංජනය ද්විත්ව වේ. එ බැවින්
 "චතු-සත" යන්න "චතුසසත" යැ යි සැදේ.

මෙසේ ම ද්විසහසස (2000), තිසහසස (3000), චතුසහසස
 (4000) යන ආදිය ද සාදා ගත යුතු.

උදාහරණ :

- සතං මනුසසා - සියයක් මිනිස්සු.
- සතෙන මනුසෙසහි - සියයක් මිනිසුන් විසින්,
මිනිසුන් කරණ කොට ගෙන.
- සතස්ස මනුසසානං - සියයක් මිනිස්තට.
- සතමහා මනුසෙසහි - සියයක් මිනිසුන් කෙරෙන්.
- සතස්ස මනුසසානං - සියයක් මිනිසුන් ගේ.
- සතෙ මනුසෙසසු - සියයක් මිනිසුන් කෙරෙහි.

විශේෂ ශබ්ද කිහිපයක්

- 93. දියඩ්ඪ, 1 1/2 (එකකුත් අඩක්).
- අඩ්ඪනිය, 2 1/2 (දෙකකුත් අඩක්).
- අඩ්ඪ්ඪ්ඪ, 3 1/2 (තුනකුත් අඩක්).
- දියඩ්ඪසතං, 150 (1 1/2 X 100).
- අඩ්ඪ නියසහසසං 2500 (2 1/2 X 1000).
- අඩ්ඪ්ඪ්ඪසහසසං, 3500 (3 1/2 X 1000).

නිධාරණය

94. වැඩි දෙනෙකුගෙන් එකකු හෝ කිහිප දෙනෙකු තෝරා ගැනීමෙහි ඡට්ඨී සභනමී-යන විභකති දෙක ම යෙදේ.

උදාහරණ :

- (ඡට්ඨී) ඡනනං පුරිසානං පයමො
(මිනිසුන් සඳෙතා ගෙන් පළමුවැන්නා).
- (සභනමී) ඡසු පුරිසෙසු පයමො
(මිනිසුන් සඳෙතා ගෙන් පළමුවැන්නා).

ගැටපද විචරුව
සත්විලංගික

- සෙණි, කවණා - පඩික්තිය
- දාසී - දාසිය
- මහාපයවි - මහ පොළොව
- මහාවාලිකා - මහවැලි නදිය
- කදලී - කෙසෙල් ගස
- රජජු - ලනුව, කඹය
- කුවණණා - කුවේණිය
- ගාඨා - ගාඨාව, ගය

පුංලිංගික

- පව්‍යාමිතන - පසම්භුත, සතුරා
- උපහාර - තැග්ග
- භාග - කොටස, පංගුව
- සන්ධික - ගාසනුඥයා
- වල්ලපති - සෙනෙවියා
- උපධියාක - උපසථායකයා
- භගවතතු - භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
- මහාසාවක - මහාශ්‍රාවකයා
- ගහ - ග්‍රහයා
- රාජපුරිස - පොලිස් භටයා
- අකඛධුතන - සුදුකාරයා
- ලකඛණපාඨක - ලකඛණපාඨකයා

(ඇඟ ලකුණු බලා සුබ අසුබ කියන්නා)

- සිද්ධාසු - සිදුහත්
- වගහ - පංක්තිය.

නපුංසකලිංගික ශබ්ද

- ඵල - ගොඩබිම
- සමනනකුට - සමනොළ කන්ද
- රූපිය - රූපියල •
- වර - වරය
- ලංකාදීප - ලක්දිව
- සාහය්‍ය - උදව්ව
- රජ්ජ - රජබව
- යාන - නැන
- ධම්මාධිකරණ - නඩු හල
- අගාර - ගිහි ගෙය

විශේෂණ ශබ්ද

- දුගහන - දුගි
- දීඝනම - දික් ම
- සදොස - දොස් ඇති, වැරැදි

ආබාසන

- පයනි (පය) - පාඩම් කරයි.
- පරාපෙති (පරා-පී) - පරදවයි.
- පභවනි (ප-භු) - උපදී, ගලයි.

පසොති (ප-අජ) - පැමිණෙයි.
 පාපුනාති (ප-අජ) - පැමිණෙයි.
 මාරෙති (මර්) - මරයි.
 රවයති (රව්) - රසයයි, ගොතයි.
 පරිබ්භමති (පරි-භම්) - වටා යයි.
 පාපෙති (ප-අජ) - පමුණුවයි.
 පබ්බජති (ප-වජ්) - පැවිදි වෙයි.

නිපාත

පුරතො - ඉදිරියෙන්
 පච්ඡතො - පස්සෙන්
 සමනතා - වටේට
 වියොගා - ඊයේ

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. තසො ඉත්ථියා පුනෙනසු දෙව ජනා පාඨසාලායං පඨමායං කච්ඡායං පඨනති.
2. යෙ සංගාමෙ පච්චාමිනෙන පරාජෙසුං නෙසං පඤ්චනනං සෙනාපතීනං රාජා උපහාරෙ අදාසි.
3. පුරතො තිසෙසා ච පච්ඡතො තිසෙසා චා'ති ඡ දාසියො ගහපතිනො භරියාය සද්ධං ගච්ඡිංසු.
4. ඉම්ඤ්ඤා මහාපඨවියා තීසු භාගෙසු දෙව ඡලං, එකො භාගො ඵලනති සද්ධංසුතො වදනති.
5. තසො ඉත්ථියා භාගිනෙයොගා ගාමං ගන්ත්වා තිසෙසා කුකකුටියො කිණි.
6. සමනතකුටතො චතසෙසා නදියො පභවනති. තාසං පඨමා මහාචාලිකා නදී දීඝනමා.
7. කදලියො ලංකායං නවසු'පි පදෙසෙසු රොහනති.
8. තුමෙහ අමුඛි රජජුඛි ඉමා දෙව ධේනුයො බන්ධිත්වා ගාමං නෙඵ.
9. අමම, ඉම්ඤ්ඤා දුගගනාය ඉත්ථියා පංච රූපියාති දෙහි.
10. නෙසු අසීනියං වොරෙසු නිංස ජනා ඉදාති වධං පසොනති.
11. එනෙසං සනනනනං සෙනාපතීනං දෙව ජනා සංගාමං පච්ඡිතං භාසිංසු.
12. දසරථො රාජා අනනතො තීසු දෙවීසු දුතියාය වරං අදාසි.

13. වමුපති අඩිසුඩිසෙන සහසෙසන හටෙහි සද්ධිං නගරමහා නිකමි.
14. මයං දො ජනා අරසුදුං ගන්තො තෙසං දව්නනං භිකූනාං දො කුටියො කරොම.
15. යෙ අමෙහසු සතනසු භාතුසු සරෙ බිපිතුං උසසගෙය්‍යං තෙ තත්‍රෙව මරණං පාපුතෙය්‍යං.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. උපසථායකයන් අතුරෙහි ආනන්ද සථවිර නෙමේ අග්‍ර යැ යි දවසෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.
2. බුදුරජුගේ අසුවක මහා ශ්‍රාවකයන් අතුරෙහි සාරීපුත්ත ද මොග්ගලලාන ද යන දෙ නම අග්‍ර වූහ.
3. විජය කුමරු සන්සියයක් ජනයන් හා ලක්දිව් අවුත් කුවේණිය ගේ උදව්වෙන් යකුන් ගේ සියලු රජුන් මරා එහි රජ බවට පැමිණියේ ය.
4. මේ පංකතියෙහි බාලිකාවන් තිස් දෙනා ගෙන් කාට මේ තැන්ග දෙමි ද? යි මා ඇසුවොත් පංකතියේ ආචාර්ය වූ ඔබ කුමක් කියන්නෝ ද?
5. ඔබ යම් ගාථා දසයක් රැසැසුහු ද එයින් පළමු ගාථායෙහි ම වැරැදි තැන් දසයෙකි.
6. අර අඹගෙඩි සතලිස් තුනෙන් විසිහතක් ඔබ ගන්න. එකොළොසක් මට දෙන්න. සෙස්ස කාට හෝ දෙන්න.
7. ග්‍රහයෝ සත්දෙනෙක් ඉර වටා යෙන්.
8. ඊයේ රැ රාජපුරුෂයෝ (පොලිස් භටයෝ) අවුත් අප ගමේ ගෙයකදී සුදුකාරයන් පසොළොස් දෙනෙකුන් අල්ලා ගෙන අද නඩුහලට පැමිණැවූහ.
9. ලක්ෂණපාඨක බමුණන් සත් දෙනා ගෙන් පස් දෙනෙක් සිදුහත් කුමරු ගේ කයෙහි ලකුණු බලා "මෙ තෙම ගිහි ගෙයි නො වසන්නේ ම ය. ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වැ බුදු වන්නේ ම යැ" යි කීහ.

පුංලිඛග, නපුංසකලිංග	සත්‍රීලිංග	තේරුම
පයම	පයමා	පළමු වන
දුතිය	දුතියා	දෙවෙනි
තතිය	තතියා	තෙවෙනි
චතුසු	චතුසී, චතුසා	සිවුවන
පංචම	පංචමී, පංචමා	පස්වන
ෂට්ඨ	ෂට්ඨී, ෂට්ඨා	සවන
සතතම	සතතමී, සතතමා	සත්වන
අට්ඨම	අට්ඨමී, අට්ඨමා	අටවන
නවම	නවමී, නවමා	නවවන
දසම	දසමී, දසමා	දසවන
එකාදස, එකාදසම	එකාදසී, එකාදසමී	එකොළොස්වන
ද්වාදස, ද්වාදසම	ද්වාදසී, ද්වාදසමී	දොළොස්වන
බාරස, බාරසම	බාරසී, බාරසමී	
තෙරස, තෙරසම	තෙරසී, තෙරසමී	තෙළෙස්වන
චුද්දස, චුද්දසම	චුද්දසී, චුද්දසමී	තුදස්වන
චතුද්දස, චතුද්දසම	චතුද්දසී, චතුද්දසමී	
පංචදස, පංචදසම	පංචදසී, පංචදසමී	පසළොස්වන
පණණරස, පණණරසම	පණණරසී, පණණරසමී	
සොළස, සොළසම	සොළසී, සොළසමී	සොළොස්වන
එකුනවීසතිම, එකුනවීසතිනම	එකුනවීසතිමී, එකුනවීසතිනමී	දසනවවන
විසතිම, විසතිනම	විසතිමී, විසතිනමී	විසිවන
නවුතිම, නවුතිනම	නවුතිමී, නවුතිනමී	අනුවන
සතම, සතනම	සතමී, සතනමී	සියවන
සහසසම, සහසසනම	සහසසමී, සහසසනමී	දහස්වන

95. මෙහි පයම, දුතිය, තතිය ආදිය පුංලිඛගයෙහි "බුදධ" ශබ්දය මෙන් ද, නපුංසක ලිඛගයෙහි "එල" ශබ්දය මෙන් ද, සත්විඛගයෙහි "පයමා දුතියා" ආදි ආකාරානන් ශබ්ද "කඤ්ඤා" ශබ්දය මෙන් ද "චතුඡ්චී" ආදී ඊකාරානන් "නදී" ශබ්දය මෙන් ද වර නැගියැ යුතු.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

- දසසු පුරිසෙසු පයමො ඡෙකො.
(පුරුෂයන් දස දෙනා ගෙන් පළමු වැන්නා දසක ය.)
- දසසු කාරණෙසු පයමං පටිගගණකාමි.
(කරුණු දසයෙන් පළමුවැන්න පිලිගනිමි.)
- දසසු ඉඡ්චිසු දුතියා ඡෙකා.
(සත්වන් දස දෙනා අතුරෙන් දෙවැන්නී දසක ය.)

සංඛ්‍යාශබ්දවලින් නිපැයෙන ක්‍රියා විශේෂණ (විභාගාච්යෙහි)

96. එකධා - එක් පරිද්දෙකින්
 ද්විධා - දෙකොටසකට, දෙකට, දෙ පරිද්දෙන්
 ත්‍රිධා - තුනට, තුන් කොටසකට, තුන් පරිද්දෙන්
 චතුර්ධා - හතර කොටසකට, හතරට, සතර පරිද්දෙන්
 සහස්‍රධා - දහස් කොටසකට, දහසකට, දහස් පරිද්දෙන්.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

- සො ධනං ද්විධා භාජෙති (හේ ධනය දෙකට බෙදයි).
- සො ධක්ඤාං චතුර්ධා භාජෙති (හේ ධානය සතර කොටසකට බෙදයි).

97. සො-ප්‍රත්‍යයය ප්‍රකාරාචී විභාගාච්යන්ති සංඛ්‍යාශබ්දවලට එක් වේ.

උදාහරණ

- එකසො (එකින් එක)
- පංචසො (පසක් බැගින්, පසෙන් පස, පස් පරිද්දෙන්)

98. බන්තං-ප්‍රත්‍යයය වාරාච්යෙහි යෙදේ. මෙයට මුලින් සංඛ්‍යා ශබ්දයක් සිටි විට ප්‍රත්‍යයේ මුලකුර වූ "බ" යනු "කබ" වේ.

ද්විකඛනනුං (දෙවරක්, දෙගුණයක්).
 ත්‍රිකඛනනුං (තෙවරක්, තෙගුණයක්).
 පංචකඛනනුං (පස්වරක්, පස්ගුණයක්).
 සහස්‍රකඛනනුං (දහස් වරක්, දහස් ගුණයක්).

ගැටපද විවරුව සත්‍රිලිංගික

සුරතා (ගුර බව)
 ජාති (උපත)
 පුණ්ණමී (පුණ්ණ පෝදා)

පුංලිංගික

හොග (දරණ වැල)
 සෙන (උකුස්සා)
 කලියුග (කලියුගය)
 එණ (පෙණය)
 කාජ (කද)
 කප්ප (කල්පය)
 විතක (දරසැය)
 වසස (වජ්ජිය)
 වෙසාබ්මාස (වෙසක් මස)
 මුද්ධ, මුදුන, හිස (අන්ත ශබ්දය මෙහි)

නපුංසක ලිංගික

අරඤ්ඤ (වනය)

ආබ්‍යාන පද

ආරාධෙති (ආ-රාධි) - සිත් ගනී, සතුටු කරයි
 වෙයෙති (වෙය) - වෙළයි
 දාරෙති (දරී) - පළයි, ඉරා ලයි
 ධාරෙති (ධරී) - දරයි
 ආහිණ්වති (ආ-හිංචි) - ඇවිදී
 නිමජ්ජති (නි-මජ්ජ) - ගිලෙයි
 ඛය්හති (දහ) - දැවෙයි

නිපාත

අනිව (ඉතා ම)
 අනතමසො (අඩු ම ගණනේ, යටත් පිරිසෙයින්)
 උපරි (මත්තෙහි)

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. තසසා ඉන්දියා පුනතානං පයමො විජජාලයෙ පංචමායං කචජායං ච, දුතියො තතියායං කචජායං ච උගගණ්හනති.
2. තෙසු නවුතියං චොරෙසු චතුසසතනතිමො ච පණ්ණාසමො අට්ඨතිංසමො චාති තයො ඉදානි වධං පජෙපානති.
3. ඉමෙසං පුරිසානං පංචමො දසමො වීසතිමො චාති තයො ජනා එකිසසා යෙව මාතුයා පුනතා හොනති.
4. ඉමෙසු අට්ඨසු සෙනාපතීසු පංචමො අනතනො සුරතාය රඤ්ඤා විතතං ආරාධෙසි.
5. දසරථො රාජා අනතනො දුතියාය හරියාය එකං වරං අදාසි.
6. තසසා පුනෙනසු පංචමො අනතනො මාතරි අතීච සිතිස්හති.
7. මුචලිඤ්ඤා නාගරාජා භගවතො කායං සතතකඛනතුං හොගෙහි වෙයෙඤ්චා උපරි මුද්ධනි* එණං කඤ්චා අට්ඨාසි.
8. දෙව වඩිසිකිනො කකචෙන රුකඛං දච්ඨා දාරෙසුං.
9. ලුද්දකො අනතනො පුනෙනහි සද්ධිං අරඤ්ඤා ආහිණ්ඛනො දෙව මිගෙ මාරෙඤ්චා තෙසං මංසං කාජෙහි ආදාය නගරං ආගච්ඡි.
10. ඉමසමිං කජෙප පංච බුද්ධා හොනති. තෙසං චතුඤ්චො අමහාකං භගවා සිද්ධඤ්චො ගොතමො නාම සමමාසමබුද්ධො.

* මුද්ධනි = මුදුනෙහි, හිසමත්තෙහි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. සිදුහත් කුමරු උපතින් නවවිසි වන වසැ සියලු නැයන් ද රජය ද හැරූ දමා නික්මෑ පැවිදි වී ය.
2. "මගේ දෙවැනි පුතු උකුස්සෙක් ගෙන ගියේ ය. පළමු පුතා දියේ ගිලුණේ ය. සැමියා මගදී මළේ ය. පියාත් මවත් සොහොයුරාත් එකම දරසැයෙහි දෑවෙත් යැ" යි වැලැපෙමින් ඒ සත්‍රී ඒ ඒ තැන දිව්වා ය.
3. අර අඹගෙඩි සතලිස් පහෙන් විස්සක් තෝ ගනුව.
4. 2504 වන කලියුග වර්ෂයෙහි වෙසක් මසැ පුණ්‍ය පොහෝදා සිද්ධාචාරී ගෞතම භාපස තෙම සමාන්තසමෝධියට පැමිණියේ ය.
5. මේ පොතේ 75 වන ගාථාව කියවන්න.
6. දරුව, තෝ මේ පාඩම අඩු ම ගණනේ විසිවරක් කියවව.
7. ළමයනි, මේ පොල් ගොඩවල් පසකට බෙදවු.
8. මේ ශිෂ්‍යයන් අතුරෙහි යම් කෙනෙක් මනා වැ උගනිත් ද, ඔවුනට මම් තැගි දෙන්නෙමි.
9. මේ පාසැලෙහි සිසුන් 500 යෙන් 300 යක් පිරිමි ළමෝ ය. සෙස්සෝ බාලිකාවෝ ය.
10. මේ උයනෙහි ගස් විස්සක ගෙඩිත් වැල් දහයක මලුත් දකිමි.

99. එකතු හෝ එකක් අනෙකට වැඩි තරම් බව හැඟවීමෙහි විශේෂණ බැඳියට තර-ප්‍රත්‍යයය එක් කැරේ. කිහිපයෙකින් වැඩි ම එක තෝරා ගැනීමෙහි විශේෂණයට තම-ප්‍රත්‍යයය එක් වේ.

නිදසුන් :

උච්ච - උස්	උච්චතර - වඩා උස්	උච්චතම - උස් ම
දීඝ - දික්	දීඝතර - වඩා දික්	දීඝතම - දික් ම
ගරු - බර	ගරුතර - වඩා බර	ගරුතම - බර ම
සුවි - ශුඬ	සුවිතර - වඩා ශුඬ	සුවිතම - ශුඬ ම
පාප - ලාමක	පාපතර - වඩා ලාමක	පාපතම - ලාමක ම
සමීප - ළං	සමීපතර - වඩා ළං	සමීපතම - ළං ම
සුවච - කිකරු	සුවචතර-වඩා කිකරු	සුවචතම-කිකරු ම

මෙයට වෙනස් වැ හැඳෙන විශේෂණ ද කීපයෙක් ඇත

අනනික - ළං	නෙදිය - වඩා ළං	නෙදියම - ළං ම
බාළුහ - දැඩි	සාධිය - වඩා දැඩි	සාදියම - දැඩි ම
යුව - වයසින් බාල	කණිය - වඩා බාල	කණියම - බාල ම
වුඬ - මහලු	ජෙය්‍ය - වඩා මහලු	ජෙය්‍යම - මහලු ම
පසඤා - ප්‍රශසන	සෙය්‍ය - වඩා ප්‍රශසන	සෙය්‍යම - ප්‍රශසන ම
ගරු - බර	ගරිය - වඩා බර	ගරියම - බර ම

100. කිසිවෙක් උස් බව ආදියෙන් වැඩි වූයේ යමකුට ද ඔහු පංචමී විභක්තියෙන් තබා උච්චතර ආදිය සුදුසු පරිදි යොදනු.

නිදසුන් :

- හිමාලයෝ විඤ්ඤානෝ උච්චතරෝ
- හිමවත විඤ්ඤාවට වඩා උස් ය.
- ලකබණ්ණා රාමසමා කණියෝ
- ලක්ෂමණියා රාමයාට වඩා බාල ය.
- මහාවාලිකා නදී කලයාණියා නදියා දීඝතරා
- මහවාලි ගඟ කැළණි ගඟට වඩා දික් ය.

101. කිහිපයෙකින් එකකු තෝරාගැනීමේදී ඒ කිහිපය අඟවන පදය ජර්ජීවිභනනික හෝ සනනම්විභනනික බහු වචනයෙන් තබන්න. (32 පාඨමෙහි අංක 93 ද බලනු.)

උදාහරණ :

සබ්බසං පබ්බතානං හිමාලයො උචචනමො
 - හැම පථින අතුරෙන් හිමාලය උස් ම එක ය.

රාමො සබ්බසං කුමාරානං ජෙට්ඨො
 - රාම තෙමේ සියලු කුමරුවන් අතුරෙන් දෙටු ම තැනැත්තා ය.

මහාවාලිකා ලඛිකායං නදීසු දීඝනමා
 - මහවැලි ගඟ ලක්දිවැ නදීන් අතුරෙහි දික් ම එක ය.

විශේෂ පුංලිංගික ශබ්ද

ඛකාරානන
 ගො (ගවයා)

විභනනි	ඒක	බහු
පයමා	ගො	ගාවො
දුනියා	ගාවුං, ගාවං, ගවං	ගාවො
තනියා	ගාවෙන, ගවෙන	ගොහි, ගොහි
චතුස්ථි	ගාවස්ස, ගවස්ස	ගවං, ගුනනං, ගොනං
පඤ්චමී	ගාවා, ගවා, ගාවමහා, ගවමහා,ගාවසමා,ගවසමා	ගොහි, ගොහි
ජර්ජී	ගාවස්ස, ගවස්ස	ගවං, ගුනනං, ගොනං
සනනම්	ගාවෙ, ගවෙ, ගාවමහි, ගවමහි, ගාවසමිං, ගවසමිං	ගාවෙසු, ගවෙසු, ගොසු
ආලපන	(හෙ) ගො	(හවනෙනා) ගාවො

ගැටපද විවරව

වීරාග, පු. රහත්පලය,නිවන	සෙට්ඨ - ශ්‍රෙෂ්ඨ, උතුම්
චතුස්සද, පු. සිවුපාවා	ජෙට්ඨ - ජ්‍යෙෂ්ඨ, වැඩිමාලු
පවාහ, පු. දියදහර	සීඝ - වේගවත්
බලිවද්ද, පු. ගොනා	පීචර - නර, මහත්
මහාපයවි, ඉ. මහපොළොව	දුස්සිල - දුස්සිල් වූ, දුස්සිලයා

හිමාලය, පු. හිමවු පව්ව
 පව්වය, පු. සිවුපසය
 සංවච්ඡර, පු. හවුරුද්ද
 විහිසණ, පු. විහිසණයා
 ගොපාල, පු. ගොපල්ලා
 නිබිණ - හිසුණු
 සිඛග, න. අග

කිස - කෙට්ටු
 බුදුක, අප්ප - කුඩා
 උජුං - කෙලින්, සාජු ලෙස
 ගාවී, ඉ. දෙන
 පුඛගව, පු. ගවයා
 සෙන, ධවල - සුදු
 පහාර, පු. පහර

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්ත

1. ජමබුද්දිපෙ සබ්බාසු නද්දිසු ගංගා දීසනමා.
2. ධමමානං වීරාගො සෙට්ඨො.
3. රාමො නාම කුමාරො දසරථසස නාම භූපතිනො පුත්තානං ජෙට්ඨො අහොසි.
4. චතුප්පදෙසු සීහො සෙට්ඨො.
5. අයං බාලකො එනසමා බාලකනො උච්චතරො.
6. යමුනාය නදියා පවාහනො ගංගාය පවාහො සීසනරො.
7. අයං බලිවද්දො එනසමා බලිවද්දමහා පීචරතරො.
8. ඉම්සසං මහාපඨවියං සබ්බෙසු පබ්බතෙසු හිමාලයො උච්චතමො.
9. යො මානරී වා පිතරී වා වීරජ්ඣති අයං සබ්බෙසු මනුසෙසසු පාපතමො.
10. යං දුසසීලො පරෙසං පව්වයං භුඤ්ජෙය්‍ය්‍ය, තනො වරතරං යදි සො තතනං අයොගුලං භුංජෙය්‍ය.
11. ආනනතරියං පාපකමමං සබ්බෙසු පාපකමමෙසු ගරීඨං.
12. නන්දො කුමාරො නන්දාය කුමාරියා කණියා, නන්දා කුමාරී නන්දනො ජෙය්‍යා.
13. මධුරා නාම නගරී බාරාණසියා නගරියා සිංහලදීපසස සමීපතරා.
14. සිංහලදීපෙ සබ්බාසු නද්දිසු මහාවාලුකා නාම නදී දීසනමා, කෙසුචී යානෙසු ගමනීරතමා ච.
15. මම සිසෙසසු යො සුවචතමො සො පංචදසනනං සංවච්ඡරානං මත්ථකෙ කාලමකාසි.
16. සචෙ නදිං තරමානානං ගුනනං පුඛගවො උජුං ගච්ඡති සබ්බා ගාවී පී උජුං ගච්ඡන්ති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. මේ පොත අර පොතට වඩා බර ය.
2. ඇගේ දු වූ මාලිනි කුසුමාවට වඩා කෙටිවූ ය.
3. මේ පාසැලේ සිසුන් අතුරෙහි ජයසේන දක්ෂ ම නැතැත්තාය.
4. අර ගසේ ගෙඩි අතුරෙන් ලොකු ම ඒවා කඩමු (පාතෙම).
5. එදා ලොවැ දේවදන්නයාට වඩා පාපයෙක් නො වී ය.
6. මෙ ලොවෙහි හිරුට වඩා විශාල වසනුවෙක් නැත.
7. රාවණයා විභීෂණයාට වඩා මහලු ය.
8. කවුඩා හැම පක්ෂීන් අතුරෙහි හීන ම එකා ය.
9. සඳ පොළොවට වඩා කුඩා ය.
10. ප්‍රාණඝාතය අදන්නාදානයට වඩා දැඩිය (දරුණු ය).
11. නොප ගේ ගෙට වඩා අපේ ගේ පිරිසිදු ය.
12. මේ වත්තෙහි සියලු රුක් අතුරෙහි බෝරුක උසස් ම එක ය.
13. මේ ගවයන් අතුරෙන් සුදු ගොතා මගේ ය. අන්හු මගේ සහෝදරයා ගේ ය.
14. මේ ගොනුන් ගේ තියුණු අංවල පහරින් දිවියා මළේ ය.
15. ගොපල්ලෝ ගවයන් කරණ කොට ගෙන සතුටු වෙති.

පරසසපද + අනන්‍යොපද

102. ආබ්‍යානික ක්‍රියාපද හැදීමට එකතු වන විභක්ති ප්‍රත්‍යය දෙ වගෙකි. පරසසපද පවචය (පරසෙමපද ප්‍රත්‍යය) අනන්‍යොපද පවචය (ආනමනේපද ප්‍රත්‍යය) යන දෙ වගය යි. මෙතෙක් දුර ඔබ ඉගෙන ගත්තේ පරසසපද පවචයයන් පමණි. දැන් ඒ දෙවගය ම ඔබ විසින් උගත යුතු. පාලියෙහිදී අඵ වගයෙන් වෙනසක් නැතිව මේ දෙවගෙන් කවර වගයක් වුවද එක් ව ක්‍රියාපද සෑදේ.

103.

වනනමානා විභක්ති

	පරසසපද පවචය		අනන්‍යොපද පවචය	
	එක	බහු	එක	බහු
පයම පුරිස	ති	අනති	තෙ	අනෙත
මජ්ඣම පුරිස	සි	ඵ	සෙ	විහෙ
උත්තම පුරිස	මි	ම	ඵ	මෙහ

පසදවමි විභක්ති

පයම පුරිස	තු	අනතු	තං	අනතං
මජ්ඣම පුරිස	හි	ඵ	සසු	විහො
උත්තම පුරිස	මි	ම	ඵ	ආමසෙ

සනහමි විභක්ති

පයම පුරිස	එය්‍ය	එය්‍යං	එඵ	එරං
මජ්ඣම පුරිස	එය්‍යාසි	එය්‍යාඵ	එඵො	එය්‍යවිහො
උත්තම පුරිස	එය්‍යාමි	එය්‍යාම	එය්‍යං	එය්‍යාමෙහ

අජ්ජනනි විභක්ති

පයම පුරිස	ඊ	උං(ඉංසු)	ආ	උභ
මජ්ඣම පුරිස	ඔ	ආ	සෙ	විහං
උත්තම පුරිස	ඉං	මහා	අං	මෙහ

හියනනනි විභනනි

පයම පුරිස	ආ	උ	ආ	ආ
මජකිම පුරිස	ඔ	ආ	සෙ	විහං
උනනම පුරිස	අ,අං	මහා	ඉං	මහසෙ

හවිසසනනි විභනනි

පයම පුරිස	සසනි	සසනනි	සසනෙ	සසනෙන
මජකිම පුරිස	සසසි	සසඵ	සසසෙ	සසවිනෙ
උනනම පුරිස	සසාමි	සසාම	සසං	සසාමෙන

මේ පුනාසයන් එක් වැ හැඳුණු ක්‍රියා දැක්වේ.

ධාතුව පවි (අංගය - පව)

චනනමානා විභනනි

		පරසසපද		අනනනොපද
	එක	බහු	එක	බහු
ප. පු.	පවනි	පවනනි	පවනෙ	පවනෙන
ම. පු.	පවසි	පවඵ	පවසෙ	පවවිනෙ
උ. පු.	පවාමි	පවාම	පවෙ	පවාමෙන

පඤචමි විභනනි

ප. පු.	පවතු	පවනතු	පවනං	පවනනං
ම. පු.	පව,පවාහි	පවඵ	පවසසු	පවවිනො
උ. පු.	පවාමි	පවාම	පවෙ	පවාමසෙ

සනනමි විභනනි

ප. පු.	පවෙ,පවෙයා	පවෙයායුං	පවෙඵ	පවෙරං
ම. පු.	පවෙයාසි	පවෙයාඵ	පවෙඵො	පවෙයාවිනො
උ. පු.	පවෙයාමි	පවෙයාම	පවෙයාං	පවෙයාමෙන

අප්පනනි විභනනි

ප. පු.	අපවි	අපවුං,අපවිංසු	අපවා	අපවු
ම. පු.	අපවො(අපවි)	අපවිආ	අපවිසෙ	අපවිවිහං
උ. පු.	අපවිං	අපවිමහා	අපවං	අපවිමෙන

ගියනනි විභනනි

ප. පු.	අපවා	අපවු	අපවඤ	අපවඤු
ම. පු.	අපවො	අපවඤ	අපවසෙ	අපවච්භං
උ. පු.	අපව,අපවං	අපවමහා	අපවිං	අපවමහසෙ

පවිසසනනි විභනනි

ප. පු.	පවිසසනි	පවිසසනනි	පවිසසනෙ	පවිසසනෙන
ම. පු.	පවිසසසි	පවිසසප	පවිසසසෙ	පවිසසච්භෙ
උ. පු.	පවිසසාමි	පවිසසාම	පවිසසං	පවිසසාමෙහ

අඵ

- පවනි, පවනෙ - පිසයි
  - පවනෙ, පවනෙන - පිසන්
  - පවනු, පවනං - පිසා වා
  - පවනතු, පවනනං - පිසන් වා
  - පවෙය්‍ය, පවෙඵ - පිසන්නේ
  - පවෙය්‍යං, පවෙරං - පිසන්නාහු
  - අපඵ, අපවා - පිසී ය (අදින් පෙර)
  - අපඵංසු, අපඵ - පිසුහ (අදින් පෙර)
  - අපවා - පිසී (ඊයේ සිට අතීතයෙහි)
  - අපවුං - පිසුහ (ඊයේ සිට අතීතයෙහි)
  - පවිසසනි, පවිසසනෙ - (මතු) පිසන්නේ ය
  - පවිසසනනි, පවිසසනෙන - (මතු) පිසන්නාහු ය.
- මේ ක්‍රමයෙන් අඵ කියන්නට පුරුදු විය යුතු.

අබ්බෙසිය

වරනි, ධුනානි, භිඤ්ඤානි, යුජ්ජනි, නනොනි, පාලෙති - මේ ක්‍රියාවල අංග ද ධාතු ද සොයනු. මේ පාඩමේ දැක්වුණු සියලු විභනනීන්හි වර නගනු.

උකතානුකත හෙදය

104. මේ පොතේ පුරාමහ පාඨ කොටසෙහි 14 වන පිටේ 13 වැනි පාඨම යලිත් කියවන්න. එය හොඳට සිතට ගෙන එයට පසු මේ පාඨම ඉගෙනගන්න.

"මම් බත පිසම්" (අහං ඔදනං පවාමි). මේ වාක්‍යයේ පිසම් (පවාමි) යනු උතතම පුරිස ඒකවචන ක්‍රියාවයි. එයින් උකත වූයේ (කියැවූණේ) "මම් (අහං)" යන්නයි. "පිසමු (පවාම)" කියා තුබුණොත් එහි උකත පදය වනුයේ "අපි (මයං)" යන්නය. "පිසෙහි (පවසි)" යි. තුබුණේ නම් උකත පදය වනුයේ "තෝ (ආං)" යන්නය. "පිසහු (පවථ)" කියා වී නම් එහි උකත පදය "තෙපි (තුමෙහ)" යන්නය. "පිසයි" හෝ "පිසෙයි" (පවති) යි තිබෙන විට එහි උකත පදය වන්නේ හේ (සො) හෝ "ඕ (සා)" යන්නය. නැතහොත් "මම් තෝ නුඹ" යන මොවුන් ගෙන් පිටාතර අන් එකෙක් ය. හේ පිසයි (සො පවති) "ඕ පිසයි (සා පවති)", "පුරුෂයා පිසයි (පුරිසො පවති)", "සත්‍රී පිසයි (ඉඤ්චි පවති)" කියා සිටින හැකිය. "පිසන් (පවනති)" යි කීවොත් තොප අප දෙ පසින්ම පිටාතර "බොහෝ අය" ඒ පිසීම කරන බව හැඟේ. එවිට "ඔහු පිසන් (තෙ පවනති)", "ඒ සත්‍රීහු පිසන් (තා පවනති)", "පුරුෂයෝ පිසන් (පුරිසා පවනති)", "සත්‍රීහු පිසන් (ඉඤ්චියො පවනති)" යි යෙදිය හැක්ක.

"මම් බත පිසම් (අහං ඔදනං පවාමි) යි කී නැත පිසීමට යටත් වූ හසු වූ දෑය "බත (ඔදනං)" යන්නෙන් දැක්වේ. එයත් ක්‍රියාවෙන් උකත ද (අසුවල පුරුෂයෙන් හෝ අසුවල සංඛ්‍යායෙන් සිටී යැ යි හැඟේ ද?) නැත. "හේ මා දකි (සො මං පසසති)" යි කී නැත දකි (පසසති)යන්නේ කතෘ වූ හේ (සො) යනු ඒ ක්‍රියායෙන් උකතය. එහෙත් මා (මං) යනු උකත නොවේ. එ බැවින් "මා (මං)" යන්න වෙනුවට "තා (තං)" කියා හෝ "ඔවුන් (තෙ)" කියා හෝ "අප (අමෙහ)" කියා හෝ යොදන හැකිය. දකි (පසසති) යන ක්‍රියායෙන් ඒ කම්ම අනුතත (උකත නොවූ) බැවිනි.

105. යම් ක්‍රියාවෙකින් කතෘ කියැවේ (හැඟැවේ) නම් ඒ කතෘචාලක (කතෘචාලක) හෝ කතෘකාරක (කතෘකාරක) ක්‍රියා නම් වේ. එහි කතෘ වුත්තකතෘ (උකතකතෘ) නම්. එහි කම්ය අවුත්තකමම (අනුකතකම්) නම්.

දැන් මේ නීතිය සිත තබා ගන්න. "හැම විටම කතෘචාලක ක්‍රියායෙන් කතෘ උකතවෙයි. කම්ය අනුකත වෙයි. උකත වූ පදය පශ්චාත්භෂ්‍යන්ත ව සිටී. අනුකත පදය කම්ය වී නම් එය දුතියා විභක්තියෙන් සිටී."

106. "මා විසින් බත පිසේ (පිසිනු ලැබේ)" යන තැන පිසේ යනු පශ්චාත්භෂ්‍ය ඒකවචන යි. "පිසේ (පිසිනු ලැබේ)" යි කී කල පිසෙනුයේ (පිසීම ලබනුයේ, පිසීමට යටත් වනුයේ) කිමෙක් ද? යි ප්‍රශ්නය නැගේ. බත ය යනු උත්තරය යි. මෙහි පිසේ යනු පශ්චාත්භෂ්‍ය ඒක වචන යි. බත යනු ද පශ්චාත් භෂ්‍ය ඒක වචන යි. එය ක්‍රියාව හා හැඟැවී සමබන්ධ ව සිටී. මෙහි ක්‍රියායෙන් කම්ය හැඟැවේ (උකත වේ). කතෘත් හැඟැවේ ද (උකත වේ ද?) නැත. මා විසින් හෝ තා විසින් හෝ අප විසින් හෝ නොප විසින් හෝ ඔහු විසින් හෝ ඔවුන් විසින් එය පිසේ යැ යි කියන හැකි යි. එබැවින් "පිසේ යන ක්‍රියාව කරන්නා කවර කවර පුරුෂයකට අයත් කෙනෙක් ද? එකෙක් ද, බොහෝ දෙනෙක් ද?" යි ඒ ක්‍රියාවෙන් නොහැඟැවේ (උකත නොවේ). එහෙත් පිසේ යන්න කියන විටම ඒ පිසෙන ද "මම අපි හෝ තෝ තෙපි හෝ ඔව්හු" හේ නොව හේ හෝ එය යැ යිම නැගේ. හේ එය යනු පිසේ යන ක්‍රියාව මෙන්ම පශ්චාත් භෂ්‍ය ඒකවචන ව සිටින බැවිනි. මෙසේ "මා විසින් හෝ තා විසින් හෝ ඔහු විසින් හෝ එය (ඒ බත) පිසේ" යි කී තැන පිසේ යන ක්‍රියායෙන් කම්ය වූ එය යන්න උකත යි. මා විසින්, තා විසින්, ඔහු විසින්, ඔවුන් විසින් යන ආදි කතෘහු අනුකතහ (නොහැඟැවෙත්). මෙසේ ක්‍රියාවෙන් උකත නොවූ අනුකත වූ කතෘ තතියා විභක්තියෙන් තැබිය යුතු.

107. මේ නීතිය සිත තබා ගත යුතු: යම් ක්‍රියාවෙකින් කම්ය උකත වේ නම් එය කම්චාලක (කම්කාරක) ක්‍රියා නම්. ඒ ක්‍රියායෙන් උකතවන කම්ය පශ්චාත්භෂ්‍යතියෙන් සිටී. උකත වේ. එයින් උකත නොවන (අනුකත වන) කතෘ තතියා විභක්තියෙන් සිටී. මා විසින් බත පිසේ (පිසිනු ලැබේ). මෙය පාලියට නැගූ

විට "මයා ඔදනො පවියනෙ" යි සිටී. එහි මයා යනු තනියා විභතනික ඒක වචන යි. අනුකත කතෘ යි. ඔදනො යනු පයමා විභතනික ඒකවචන උකත කම්භය යි. පවියනෙ යනු පයම පුරිස ඒකවචන කම්කාරක ක්‍රියාව යි.

ගත වූ පාඩම්වල දී ඇත්තේ කතෘකාරක ආබ්‍යාන ක්‍රියා යි. දැන් කම්කාරක ක්‍රියා හඳුනා හැටි ඉගැන්වේ.

108. කවර ගණයෙක වුව ද ධාතුවට කෙළින්ම "ය" යන්න එක් කරන්න. කම්කාරක ආබ්‍යානාධිගය සෑදේ. එයට නෙ අනෙත ආදි ආබ්‍යාන ප්‍රත්‍යයයන් එක් කරන්න. කම්කාරක ආබ්‍යාන රූපය නැනෙයි. ය යන්න එයට මුලින් වූ ව්‍යංජනයක් (හල් අකුරක්) හා එක් වීමේදී වන වෙනස ද මෙ තැනදී දැන යුතු වේ.

විය යන්න වච වේ. උදා: පවියනෙ=පවචනෙ-පියේ,පියනු ලැබේ
 ජය යන්න ජජ වේ. උදා: රජයනෙ=රජජනෙ-රැඳුවේ,රඳවනු ලැබේ
 ණිය යන්න ඤඤ වේ. උ:හණියනෙ=හඤඤනෙ-කියැවේ,කියනුලැබේ
 නය යන්න ඤඤ වේ. උදා: හන්යනෙ=හඤඤනෙ-නසනු ලැබේ
 දය යන්න ජජ වේ. උදා: හිදයනෙ=හිජජනෙ-බිඳිනු ලැබේ
 ධිය යන්න ජඤ වේ. උදා: බධියනෙ=බජඤනෙ-බඳිනු ලැබේ
 ජය යන්න පජ වේ. උදා: වජයනෙ=වජජනෙ-වජුරනු ලැබේ
 භය යන්න බ්භ වේ. උදා: ලභයනෙ=ලබ්භනෙ-ලබනු ලැබේ
 මිය යන්න මම වේ. උදා: දම්යනෙ=දමමනෙ-මට්ටුකරනු ලැබේ
 විය යන්න බබ වේ. උදා: සිවියනෙ=සිබබනෙ-මහනු ලැබේ
 සය යන්න සස වේ. උදා: දිස්යනෙ=දිසසනෙ-දක්නා ලැබේ
 හය යන්න ය්භ වේ. උදා: ගභයනෙ=ගය්භනෙ-ගහනු ලැබේ

109. ය ප්‍රත්‍යයයට මුලින් ඊ යන්නක් එක් වූ ද කම්කාර ක්‍රියා නැනේ.

- පව් + ඊය + නෙ = පවියනෙ
- දම් + ඊය + නෙ = දම්යනෙ
- ගභ් + ඊය + නෙ = ගභියනෙ

110. ය-ප්‍රත්‍යය පර වූ විට එයට මුලින් වූ ධාතුවේ අග සිටි ඉකාර උකාර දීඝී බවට පැමිණේ.

වි + ය නෙ = වියනෙ, රැස් කරනු ලැබේ.

ලූ + ය නෙ = ලූයනෙ, සිඳිනු ලැබේ.

111. ය-ප්‍රත්‍යයය පර තුන්හි දා-ආදි ධාතූන් ගේ අන්‍ය ආ-කාරය ඊ-කාර බවට පැමිණේයි.

දා + ය නෙ = දියනෙ, දෙනු ලැබේ.

පා + ය නෙ = පියනෙ, බොනු ලැබේ.

මා + ය නෙ = මියනෙ, මනිනු ලැබේ.

112. ඊ-කාරාන්ත උ-කාරාන්ත ධාතූන් ගේ අන්‍ය ඊ-උ-කාරයේ වෙනස් නොවී එසේ ම සිටිත්.

නි + ය නෙ = නියනෙ, පමුණුවනු ලැබේ.

ධූ + ය නෙ = ධූයනෙ, සොලොවනු ලැබේ.

113. සත්වන ධාතු ගණයට අයත් ධාතූන් ගේ මූල සවරයට (කම්කාරකයේදී ද) ගුණ වේ.

දිස් + ඊය නෙ = දෙස් + ඊය නෙ
= දෙසියනෙ, දෙසනු ලැබේ.

වුර් + ඊය නෙ = වොර් + ඊය නෙ
= වොරියනෙ, සොරෙත් ගනු ලැබේ.

114. පව්-ධාතුව කම්කාරකයෙහි වර්තමාන සැටි පහත දැක්වේ.

වර්තමාන විභන්ති

කම්කාරකයෙහි

	අන්‍යතොපදයෙහි		පරසපදයෙහි	
	එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පව්වනෙ	පව්වනෙන	පව්වනි	පව්වනි	පව්වනති
ම. පු. පව්වසෙ	පව්වවිනෙ	පව්වසි	පව්වසි	පව්වච
උ. පු. පව්ව	පව්වමෙන	පව්වමි	පව්වමි	පව්වම

පඤ්චමී විභතනි

ප. පු. පච්චනං	පච්චනනං	පච්චතු	පච්චනතු
ම. පු. පච්චසසු	පච්චචිහො	පච්චාහි,පච්ච	පච්චච
උ. පු. පච්චෙ	පච්චාමසෙ	පච්චාමී	පච්චාම

සතනමී විභතනි

ප. පු. පච්චෙච	පච්චෙරං	පච්චෙ,පච්චෙය්‍ය	පච්චෙය්‍යං
ම. පු. පච්චෙචො	පච්චෙය්‍යචිහො	පච්චෙය්‍යාසි	පච්චෙය්‍යාච
උ. පු. පච්චෙය්‍යං	පච්චෙය්‍යාමෙහ	පච්චෙය්‍යාමී	පච්චෙය්‍යාම

භියතනමී විභතනි

ප. පු. අපච්චන්	අපච්චන්ද්‍රං	අපච්චා	අපච්චු
ම. පු. අපච්චසෙ	අපච්චචිහං	අපච්චො	අපච්චන්
උ. පු. අපච්චිං	අපච්චිමහසෙ	අපච්ච	අපච්චමහා

අපඡනමී විභතනි

ප. පු. අපච්චා	අපච්චු	අපච්චී	අපච්චුං,අපච්චිංසු
ම. පු. අපච්චිසෙ	අපච්චිචිහෙ	අපච්චො	අපච්චන්
උ. පු. අපච්ච	අපච්චිමෙහ	අපච්චිං	අපච්චිමහා

භවිසසනමී විභතනි

ප. පු. පච්චිසසනෙ	පච්චිසසනෙන	පච්චිසසනි	පච්චිසසනති
ම. පු. පච්චිසසසෙ	පච්චිසසචිහෙ	පච්චිසසසි	පච්චිසසච
උ. පු. පච්චිසසං	පච්චිසසාමෙහ	පච්චිසසාමී	පච්චිසසාම

අථ

පච්චනෙ - පිසනු ලැබේ.

පච්චනං - පිසනු ලැබේ වා.

පච්චෙච - පිසනු ලබන්නේය, ...

අපච්චන් - පිසනු ලැබී (ඊයේ සිට අතීතයෙහි)

අපච්චා - පිසනු ලැබී (අද සිට අතීතයෙහි)

පච්චිසසං - පිසනු ලබන්නෙමි.

ව්‍යවහාරයෙහි අතතනොපද පරසසපද දෙකේ වෙසෙසෙක් නැත.

කතීකාරක ක්‍රියා සහිත වැකියක් කතීකාරක ක්‍රියා සහිත වැකියක් බවට පැමිණවීම.

කතීකාරක

කතීක	කතී	ක්‍රියා
බුද්ධෝ	ධම්මං	දෙසෙති
බුදුරජ	දහම්	දෙසයි
දාසෝ	දීපං	ආහරතු
දාසයා	පහන	ගෙනේ වා
නවං	පාපකෙ මිතෙන න	භජෙය්‍යාසි
තෝ	පවිටු මිතුරන්	නො බජන්තෙහි(නො බැජියයුතු)
සෝ	තුමෙහ	පහරී
හේ	තොපට	ගැසී
අහං	නං	රකබ්සසාමි
මමි	ඔහු	රකින්තෙමි

කතීකාරක

කතීක	කතී	ක්‍රියා
බුද්ධෝ	ධම්මො	දෙසියතෙ
බුදුරජු විසින්	දහම්	දෙසනු ලැබේ
දාසෙන	දීපො	ආහරියනං
දාසයා විසින්	පහන	ගෙනෙනු ලැබේ වා
නවයා	පාපකා මිතතා	න භජියෙරං
නා විසින්	පවිටු මිතුරෝ	නො බජනු ලබන්නෝ (නො බජනු ලැබිය යුත්තාහ)
තෙන	තුමෙහ	පහරීයිසු (පහරීයිවිහං)
ඔහු විසින්	තෙපි	ගසන ලදහු
මයා	සෝ	රකබ්සසතෙ(රකබ්සසති)
මා විසින්	හේ	රක්නා ලබන්නේ ය

116. මේ උඩ දැක්වුණු වාක්‍යවල විභත්‍යාන්ත පද යෙදී ඇති සැටිය සලකා බලන්න.

කතෘකාරක පක්‍ෂයෙහි කතෘ පදමා විභත්තියෙන් සිටින විට කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි ඒ කතෘ ම තනියා විභත්‍යාන්ත පදයෙන් සිටී.

කතෘකාරක පක්‍ෂයේ කම්ය දුතියාවිභත්‍යාන්ත පදයෙන් සිටියත් කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි ඒ කම්ය ම පදමාවිභත්‍යාන්ත පදයෙන් සිටී.

කතෘකාරක පක්‍ෂයෙහි ක්‍රියාව කතෘකාරක ව සිටී. කම්කාරක පක්‍ෂයෙහි එය කම්කාරක ව සිටී.

කතෘකාරක ක්‍රියායෙන් කතෘ උක්ත ව පදමාවිභත්තික ව සිටී. කම්ය අනුක්ත ව දුතියාවිභත්තියෙන් සිටී.

කම්කාරක ක්‍රියායෙන් කතෘ අනුක්ත ව තනියාවිභත්තියෙන් සිටී. කම්ය උක්ත ව පදමාවිභත්තියෙන් සිටී.

ගැටපද විවරුව

- මහාසකකාර, පු. මහත් සත්කාරය
- අකබ්, න. ඇස
- ජෙප්වා (ජිද්) - සිඳ
- සුද, පු. අරක්කැමියා
- එවං, නි. මෙසේ
- ආසිංවති (ආ-සිව්) - (දිය) වක්කරයි
- මාතිකා, ඉ. ඇල
- මුඤ්චති (මුච්) - මුදයි
- මඤ්ඤති (මන්) - සිතයි, හඟියි
- බධිර - බිහිරි
- බංජ - කොර
- සමණධම්ම, පු. මහණදම.
- මොකබ, පු. නිවන
- කුටුම්භික, පු. කෙළෙඹියා
- පඤ්ඤා, ඉ. පැතුම
- උප්පාටෙති (උ + පාටි) - උපුටයි
- පටියාදෙතුං - පිළියෙල කරන්නට
- ආණාපෙති - අණ කෙරේ

නාසිකා, ඉ. නාසය
 හවනන - පිත්වනා
 නිලියති (නි + ලි) - හැගෙවෙයි
 පති, නි. - දෙසට, කරා
 සුචෙ, නි. සෙට
 මුග - ගොඵ
 අප්පෙවනාම, අහොවන, නි. ඉතා යෙහෙති
 දිට්ඨධම්ම, පු. මේ අත් බව
 අධි + ගම් - අවබෝධ කිරීමෙහි, අධිගවජනි.
 ගුමබ, පු. පඳුර
 ඔවාද, පු. අවවාදය
 අනුනිට්ඨති (අනු + ඨා), පටිපජ්ජති (පටි + පද්) - පිලිපදි
 කරොති (කර්) - පිලිපදි
 වාණිජජ, න. වෙළෙඳාම
 ධම්මික - දැනුම්
 පරිච්චති, (පරි + චජ්) - පරිත්‍යාග කරයි
 පවනති, ඉ. පුවන
 පරාජෙති, (පරා + ජි) - පරදවයි
 කරොති, මාපෙති - කරයි, තනයි, ගොඩනගයි, ඉදිකරයි
 අත්ථ, පු., වුඩ්ඩි ඉ., හිත, න. - අභිවෘද්ධිය, යහපත
 කසිකම්ම, න. ගොවිතැන
 අජෙජති (අජජ්), නිජ්චාදෙති (නි + පද්) - උපයයි
 කසා, ඉ. කසය
 සුණාති, (සු) - අසයි

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. පුනතං වා ධීනරං වා ලභිත්වා තුමහාකං මහාසකකාරං කරිසසාමිති කුටුම්භිකෙන එතා පත්තා කරිසි.
2. තෙන යොධෙන අකබ්භිති උප්පාටෙත්වා හත්ථෙ ව පාදෙ ව ඡෙත්වා වොරො මාරිසි.
3. අනිට්ඨං දිසවා භොජනං පටියාදෙතුං සෙට්ඨිනා සුදො ආණාපියතෙ.
4. ගහපතිතො ධීතුයා ධෙනු රජ්ජුයා බජ්ඣති (බජ්ඣයි).
5. හතෙන, තුමෙහති එවං නිසීදිත්වා තෙලං නාසිකායං මා ආසිංචියතු.

6. හෙ දාස, භවතා මාතිකායො සොධෙඤා තාහි උදකං
බෙතනාති පති නියතු.
7. අමහාකං යොධෙහි සබ්බෙ අරයො පහරියෙරනති මඤ්ඤාම.
8. සුවෙ අමෙහෙහි අන්ධානං බධිරානං මුගානං බඤ්ඤානඤ්ඤා
අනනං දියිසසනෙ.
9. අපෙච නාම ඉමෙහි රාජුහි අයං වසුධා ධමෙමන පාලියෙථ.
10. අහො වන තෙහි හිකඤ්ඤි සමණධමෙමා සමමා පුරියෙථ,
මොකෙඛා ච දිට්ඨධමෙම යෙව අධිගමියෙථ.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. වහන්ස, මෙ ගමෙහි අප විසින් විහාරයෙක් නැනෙන්තේ ය
(තනතු ලබන්නේ ය).
2. ඉදින් නොප විසින් මේ සියලු ගස් කපා දමනු ලබන්නේ
නම්, මෙ තන්හි මා විසින් ගෙයෙක් ඉදි කැරෙන්නේ ය.
3. මේ සියලු සේවකයනට අද මෙහි බන්ද එයට සුදුසු
ව්‍යංජන ද පිසනු ලැබේ වා.
4. ඉදින් නොප විසින් මව ගේ ද පියා ගේ ද ගුරුහු ගේ ද
අවවාද පිළිපදිනු ලබන්නේ නම් අභිවාදධිය නොප ගෙන්
ඇත්හි නො වන්නේ ය.
5. සත්පුරුෂයන් විසින් ධනය ද ජීවිතය ද අනුන් ගේ යහපත
පිණිස පරිත්‍යාග කරනු ලැබේ.
6. වෙළෙඳාමෙන් හෝ ගොවිතැනින් හෝ අන් යම් දෑහැමි
මගෙකින් නොප විසින් ධනය උපයනු ලැබේ වා.
7. චීර සක්‍රීන් ගේ ශූර පුතුන් විසින් රණබිමෙහිදී ප්‍රබල
සතුරෝ පරදවන ලද්දාහ.
8. නපුරු රියැදුරා විසින් නිතර ම අභවයෝ කසයෙන් තළනු
ලැබෙත්.
9. තෝ ඊයේ සතුරන් විසින් පහරින ලද්දෙහි යැ යි මෙ පුවන
මා විසින් අසන ලද්දේ ය.
10. මේ පිතින් කිසි ම කලෙක මම් අනුන් විසින් නො පරදවනු
ලබමි වා.

(ඉ) පහත දැක්වෙන වාක්‍යවල ඇති ක්‍රියාපද කම්කාරකයට හරවා එයට ගැළැපෙන සේ සකස් කොට ලියන්න. ඒවායේ තේරුම් ද දෙන්න.

1. සාමණේරෝ සුවෙ ධම්මං කථෙසසති.
2. හියොයා මයං විහාරං ධජෙති අලඛකරිමහා.
3. නෙ අජජ යාවකානං දානං දසසනති.
4. හො කසසක, ඉදානි වජමහා ගොනෙ වා ධෙනුයො වා මා නිහර.
5. තුමෙහ දුදධං පිවිතො පොඤ්ඤානි පයථ.
6. වොරො එකසම්මිං ගුමෙඛ නිලීයිතො ධෙනුං අපහරිතුං උපායං විනෙතසි.
7. සො පුනතං පඤ්ඤො දෙවෙ පුජෙසි.
8. සො යට්ඨිනා මං පහරි.
9. සුවෙ අහං තචං තච ගෙහං නෙසසාමි.
10. අහො වත නෙ තුමෙහ ඉතො දුකඛතො මුඤ්ඤෙවියනුං.

කමමාවක කිහිකන්ත (කම්වාවක කෘදන්ත)
(වන්තමානකාලිකයෝ) :

117. අන්ත මාන යන ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී හැඳෙන කතීාවාවක වතීමාන කාලික කිහිකන්ත (කෘදන්ත) පද මෙහි 26 වැනි පාඩමෙහි ඉගැන්විණි.

මේ පාඩමෙන් කම්වාවක ව හැඳෙන වතීමානකාලික කෘදන්ත පදත් ඒවායේ යෙදීමත් ඉගැන්වේ.

අන්ත මාන යන ප්‍රත්‍යය දෙකක් ම කතීකාරකයෙහි යෙදෙනත් කම්කාරකයෙහි බෙහෙවින් යෙදෙනුයේ මානප්‍රත්‍යය යි.

කම්කාරක ආඛ්‍යාතික අංගය සාදා ගන්න. එයට මාන ප්‍රත්‍යයය යොදන්න. කම්වාවක වතීමානකාලවාවී කිහිකන්ත (කෘදන්ත) පදය සෑදේ.

නිදර්ශන :

ධානුව	කම්වාවක අංගය	කම්වාවක කෘදන්තය
පව්	පවවය, පවීය	පවවමාන, පවීයමාන - පිසෙන, පිසනු ලබන
ජිද්	ජිජ්ජ, ජිජ්ජීය	ජිජ්ජමාන, ජිජ්ජීයමාන - සිඳෙන, සිඳිනු ලබන
කර්	කර්ය*(කයිර), කරීය	කයිරමාන, කරීයමාන - කරනු ලබන

118. පුංලිඛිගයෙහි පවවමානෝ පවවමානා ආදි වගයෙන් ද, සන්තිලිඛිගයෙහි පවවමානා පවවමානායෝ ආදි වගයෙන් ද, නපුංසකලිඛිගයෙහි පවවමානං පවවමානානි ආදි වගයෙන් ද මොහු වර නැගෙති.

119. මොහු කම්පදයට ලිංග විභතති සංඛ්‍යා යන තුනින් ම තමන් විසින් වෙසෙසනු ලබන පදයට සමාන වැ යෙදෙත්. මොවුන් ගේ කතීා ත්‍රිතියා විභතතියෙන් තැබිය යුතු.

* ර්ය යන්න කීමේ පහසුව පිණිස යිර වේ.

නිදසුන් :

- තෙත ඔදනො පවවමානො.
- තෙත ඔදනො පවියමානො.
- ඔහු විසින් බත පිසනු ලබන්නේ.
- තෙත ධීනා පකෙකාසියමානා.
- ඔහු විසින් දුච කැඳවනු ලබන්නී.
- අමෙහති රුකකා ඡිජ්ජමානා.
- අප විසින් රුක්භු සිඳිනු ලබන්නෝ.
- අමෙහති ලතායො ඡිජ්ජමානායො.
- අප විසින් වැලිභු සිඳිනු ලබන්නෝ.

120. විශේෂණ ව ද මේ කිහිපකතනයෝ යෙදෙත්

උදාහරණ :

- තෙත පවවමානො ඔදනො - ඔහු විසින් පිසනු ලබන බත.
- තෙත ඡිජ්ජමානා රුකකා - ඔහු විසින් සිඳිනු ලබන ගස්.

වචන මාලාව

- නාළියමාන - නළනු ලබන
- දියමාන - දෙනු ලබන
- පාස, පු. උගුල
- ආතියමාන - ගෙනෙනු ලබන
- ආසායති (ආ + සා) - ආඝ්‍රාණය කෙරෙයි, ඉච කෙරෙයි
- හිත, න. දියුණුව
- පසංසියමාන - පසසනු ලබන
- තුජ්ජමාන - අනිනු ලබන
- කියමාන - මිලයට ගනු ලබන
- අමධුර - නොමිහිරි
- ඡිජ්ජමාන - කපනු ලබන
- පහරියමාන - පහරිනු ලබන
- චුය්හමාන - උසුලා ගෙන යනු ලබන, ඇඳගෙන යනු ලබන
- අනුබජ්ජමාන, අනුබජ්ජියමාන - ලුහුබඳිනු ලබන
- අලංකරියමාන - සරසනු ලබන
- සස, පු. භාවා
- මුච්චමාන, මොචියමාන - මුදනු ලබන, මිඳෙන
- ආහරියමාන - ගෙනෙනු ලබන
- සුයමාන - අසනු ලබන

සංවත්තනි (සං-වත්ත) - පවති
 තුට්ඨි, ඉ. සතුට
 පවිසති (ප-විස්) - පිවිසෙයි, වදි
 තිජ්ජති (තිජ්) - බිඳේ, බිඳිනු ලැබේ
 පාලියමාන - රක්තා ලබන
 චුළුමාන - කියනු ලබන
 පටියාදියමාන - පිලියෙල කරනු ලබන

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්ත

1. කසසකෙන දණෙඬන පහරියමානං නං බලිවද්දං අහං පසසිං.
2. කුටුම්භිකෙන වෙනෙන වොරො නාලියමානො භූමියං පති.
3. තෙහි රුකෙඛා ධජෙහි ච පනාකාහි ච අලංකරියමානො අහොසි.
4. මයා දියමානං ආහාරං සො යාවකො න පටිගගණ්ඨාති.
5. සසො පාසනො චුළුමානො මං දිසවා දුරං පලායි.
6. තෙන සකටතො මොචියමානා ගොනා තුමෙහි චජං නියන්තං.
7. සෙනාපතිනා හඤ්ඤා ධාරියමානං අසිං දිසවා වොරා භායිත්වා පලායිංසු.
8. දාරකෙන හඤ්ඤා ගස්හමානො පුච්චො භූමියං පති.
9. කසසකෙන ගාමනො ආනියමානා ගොනා දීපිතො ගන්ධං ආඝායිත්වා කමපමානා ඉතො වීතො ධාවිංසු.
10. ගෙහං නිමමාපෙතො වඩ්ඪකිති අටචිතො ආහරියමානාති දාරුනි රන්තියං වොරා හරන්ති.
11. පණ්ඩිතෙන සුයමානො ධමෙමා නසස හිතාය සංවත්තනි.
12. රක්ඝො දෙවියා සසංසියමානා සෙට්ඨිතො හරියා මහතිං තුට්ඨිං පාපුණි.
13. රාජපුරිසෙන අනුබජ්ජමානසස වොරසස හන්ඨමා මණි භූමියං පති.
14. දුබ්බිනිතායු දාරිකාය දණෙඬන තුජ්ජමානා ගාවී පලායිත්වා අටචිං පාවිසී.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ඔහු විසින් කෝප්පය අතින් ගනු ලබන්නේ බිම වැටී බිඳුණේ ය.
2. ඔබ විසින් සිය අතින් දෙනු ලබන නොමිහිරි වූ ද බොජුන මට ප්‍රිය ය.
3. ඔවුන් විසින් කපනු ලබන ගස ගෙය මත වැටුණේ ය.
4. ඒ ධනවතා විසින් දිලින්නට දෙනු ලබන වසනු සොරු පැහැර ගනිත්.
5. දැහැමි රජහු විසින් රක්තා ලබන රටෙහි ජනයෝ සුව සේ වෙසෙත්.
6. ඔවුන් විසින් සිඳිනු ලබන ගසෙන් බොහෝ කුරුල්ලෝ ඉගිල්ලුණහ.
7. ඒ දුෂට සත්‍රිය විසින් දංඛෙන් පහරිනු ලබන අර බැල්ලගේ කුසෙහි දරු ගැබෙක් වෙයි.
8. "එසේ නොකරව" යි පියා විසින් කියනු ලබන්නේ ද ඒ නොහික්මුණු දරුවා කුරුල්ලනට ගල් ගැසී ය.
9. දාසයා විසින් හිසින් උසුලා ගෙන යනු ලබන කළයෙන් තෙල් වැගිරෙයි.
10. අරක්කැමියා විසින් සහල් ද්‍රෝණයෙකින් (නැලි සතරෙකින්) පිළියෙල කරනු ලබන සියලු ම බොජුන පසේනදී කොසොල් රජ වළඳයි.
11. අරක්කැමියා විසින් පිළියෙල කරනු ලබන බොජුනෙන් මා විසින් අමුත්තෝ පුදනු ලැබූහ.
12. ඒ බළලා බල්ලා විසින් ලුහු බඳිනු ලබනුයේ ගසක් දැක එයට නැංගේය.

අතීතකාලවාචී කිතකන්ත

121. ත-ප්‍රත්‍යයාදිය ධාතුවට එක් වූ හැඳෙන අතීතකාලික කිතකන්තයෝ පළමු කොට දැක්වෙත්.

ඹ, න්, මි, ඊ යන අකුරු අගට ඇති ධාතූන්ගේ ඒ අග අකුරු ත-ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ලොප් වේ.

උදාහරණ :

බන් + න = බන - සාරන ලද, සැරැණු

හන් + න = හන - නසන ලද, නැසුණු

නම් + න = නන - නැමුණු

ගම් + න = ගන - ගිය

කර් + න = කන - කරන ලද, කැරැණු

තන් + න = තන - පතුරුවන ලද, පැතුරැණු

මන් + න = මන - දන්නා ලද

රම් + න = රන - ඇලුණු

වර් + න = වුන්¹ - වැසුණු

122. සමහර ධාතූන්ගේ අනන්ත මි-කාරය ත-ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි "න්" වේ.

සම් + න = සනන - සංහිඳුණු

වම් + න = වනන - වමාරන ලද

දම් + න = දනන - දැමුණු

හම් + න = හනන - භ්‍රානන

¹ සමහර ධතූන් ගේ මුල සිටි වයන්ත මෙබඳු තැන්හි වූයන්නෙක් වේ.

123. ධිත, භ්ත, හ්ත යන මොවුනට සමහර නැන අධි ආදේශය වේ.

- බුධි + න = බුද්ධි - දැන ගත්
- සුධි + න = සුද්ධි - සෝදන ලද
- ලභ් + න = ලබ්ධි - ලත්
- නභ් + න = නබ්ධි - බඳනා ලද
- සිධි + න = සිද්ධි - සිදු කරන ලද
- විධි + න = විද්ධි - විදුනා ලද
- ආ-රභ් + න = ආරභ්ධි - අරඹන ලද
- දුහ් + න = දුභ්ධි - දෝනා ලද

124. ස්ත යන්නට ටය ආදේශය වේ.

- දිස් + න = දිට්ඨි - දක්නා ලද
- තුස් + න = තුට්ඨි - සතුටු වූ
- ඉස් + න = ඉට්ඨි - රිසි වූ
- දංස් + න = දට්ඨි² - ඛසිනා ලද
- හංස් + න = හට්ඨි - සතුටු වූ
- සාස් + න = සිට්ඨි - අනුශාසනය කැරැණු

125. ච්, ඡ්, ජ්, ජ් යන මොහු න-කාරය පර කල්හි පර රූප ගනිත්.

- සිච් + න = සිඡ්ත - ඉසින ලද, ඉසුණු
- චච් + න = චුඡ්ත³ - කියන ලද
- රඡ් + න = රඡ්ත - රැඳවුණු, ඇලුණු
- දඡ් + න = දඡ්ත - දෙන ලද
- ලුඡ් + න = ලුඡ්ත - ලොප් කැරැණු
- මුච් + න = මුඡ්ත - මුදන ලද, මිදුණු
- චඡ් + න = චඡ්ත - හරනා ලද
- මඡ් + න = මඡ්ත - මත් වූ
- තඡ් + න = තඡ්ත - රත් කැරැණු, උණු වූ
- චඡ් + න = චුඡ්ත³ - වසුරන ලද

² ධාතු ව මැද වූ බිත්තුවට ලොප් වේ.

³ ධාතුවේ මුලකාර වූ වයන්නට වූ විය.

126. ර්-කාරානන ධාතුහු ගෙන් පර ත-ප්‍රත්‍යයයට ට ආදේශය වේ. ර් කාරයට ලොප් වේ.

හර් + ත = හට - හැර ගෙන යන ලද

වි-සර් + ත = විසට - පැතුරුණු

ප-චර් + ත = පචර් + ත = පචට - පැතුරුණු

ප-හර් + ත = පහට - ගසන ලද, පැහැරුණු

ඵර් + ත = ඵට - පැතුරුණු

උ + හර් + ත = උද්හර්ත = උද්ධර් + ත = උද්ධට - උදුරන ලද

වස් + ත = වුස් - වුස්ස

127. ත-ප්‍රත්‍යයයා පර කලා පා, ගෙ යන ධාතූන් ගේ සවරය ර් වේ.

පා + ත = පීත - බොන ලද

ගෙ + ත = ගීත - ගයන ලද

128. තී ආදි ධාතූන් කෙරෙන් පර ත-ප්‍රත්‍යයය නො වෙනස් වැ සිටී.

තී + ත = තීත - පමුණුවන ලද

කී + ත = කීත - මිලයට ගන්නා ලද

පී + ත = පීත - දිනන ලද

භී + ත = භීත - බිය පත්

වී + ත = වීත - වියන ලද

චූ + ත = චූත - මැරුණු

මිලා(මිලා) + ත = මිලාත - මැලවුණු

න්භා + ත = න්භාත - නාගත්

129. ඇතැම් ර් කාරානන ධාතු කෙරෙන් පර ත ප්‍රත්‍යයයට ණ ආදේශ වේ. එසේ වූ තත්ති අර්ණ හෝ ඉර්ණ යනු ඉණණ වේ.

චර් + ත = චර්ණ = චිණණ - පුරුදු කැරුණු

ජර් + ත = ජර්ණ = ජිණණ - දිරා ගිය

තර් + ත = තර්ණ = තිණණ - තරණය කැරුණු

කිර් + ත = කිර්ණ = කිණණ - විසිර ගිය

130. ද්ත යන්නට නන ආදේශය වේ.

හිද් + ත = හිනන - බිඳුණු

පද් + ත = පනන - පැමුණුණු

ජද් + ත = ජනන - වැසුණු

නි + සද් + ත = නි + සිද් + ත = නිසිනන - හුන්

131. විශේෂ රූප

- සුඤ්ච + න = සුකක - වියැලුණු
- සත් + න = සාල්ත - ඉවසන ලද
- අවංගාත් + න = ඔගාල්ත - බැස ගත්
(මෙහි අව යන්නට ඔ කාරාදේශ විය.)
- මුත් + න = මුල්ත - මුළු දූ
- දත් + න = දඩ්ඪ - දා ගිය
- පච්චි + න = පකක - පැසුණු
- වච්චි + න = වුච්චි - වැඩුණු

132. බොහෝ ධාතුන් ගෙන් පර වැ න-ප්‍රත්‍යයයට මුලින් ඉ ආගමය වේ.

- කථ් + ඉ + න = කථිත - කියන ලද
- පුච්ඡ් + ඉ + න = පුච්ඡිත - විචාරන ලද
- පච්චි + ඉ + න = පච්චිත - පිසන ලද
- වද් + ඉ + න = උදිත - කියන ලද

133. මෙසේ හැදෙන මේ කිතකනන පද තුන් ලිංගයෙහි ම වේ. පුංලිඛගයෙහි අකාරානන පුංලිඛිකයන් සේ ද, සත්‍රිලිංගයෙහි ආකාරානන සත්‍රි ලිංගිකයන් සේ ද, නපුංසක ලිංගයෙහි අකාරානන නපුංසක ලිංගිකයන් සේ ද වර නැගේ. පතිත යන්න

පුංලිඛගයෙහි (පයමා එක) පතිනො, (පයමා බහු) පතිනා.
(ආලපන) පතිත, (ආලපන බහු) පතිනා.
(දුතියා එක) පතිතං, (දුතියා බහු) පතිතෙ
යන ආදීන් ද,

සත්‍රි ලිංගයෙහි (පයමා එක) පතිනා, (පයම බහු) පතිනා,
පතිනායො යන ආදීන් ද,

නපුංසක ලිංගයෙහි (පයමා එක) පතිතං, (පයමා බහු) පතිනා,
පතිනානි යන ආදීන් ද වර නැගෙන සැටි
සලකා ගත යුතු.

134. අකම්භ ධාතුවෙන් හැදෙන කිතකනනයෝ කථිකාරක-
යෙහි යෙදෙත්. කථිකට ලිංග විභක්ති සංඛ්‍යාවලින් සමාන වෙත්.
සකම්භ ධාතුවෙන් පර ව (කම්කාරකයෙහි) න-ප්‍රත්‍යයය වී
හැඳුණු කිතකනනයෝ කම්කාරකයෙහි වෙත්. ලිංග විභක්ති
සංඛ්‍යා යන මෙයින් කම්භට සමාන වැ සිටිත්.

135. අකමික ධාතුචේත් හැදුණු කිතකතනයනට (කතීඞ සාධන කිතකතනයනට) නිදසුන් :

ධාතුච	ත-ප්‍රත්‍යයානත්‍ය
පත්	පතිත - චැටුණු
නි + සඳ	නිසිනන - හුන්
භූ	භූත - වූ
මඊ	මත - මැරුණු
යා	යිත - සිටි
ජත් (ජා)	ජාත - උපන්

සකමික ධාතුවේත් නිපත් (කමීසාධන) කිතකතනයනට නිදසුන් :

ධාතුව	ත-ප්‍රත්‍යයානත්‍ය
කඊ	කත - කරන ලද
හත්	හත - නසන ලද, නැසුණු
හඊ	හට - ගෙන යන ලද
ඡිඳ	ඡිනන - සිඳින ලද

මොවුන් වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි

136. කතීඞසාධන කාදනත්‍ය (කිතකතනත්‍ය) ලිංග විභකති සංඛ්‍යා යන මෙයින් කතීඞට සමාන වැ සිටී.

- පුරිසො රුකකමහා පනිනො (හොති).
- මිනිසා ගසින් වැටුණේ (වේ).
- ඉන්ද්‍රී ආසනෙ නිසිනනා (හොති).
- සත්‍රී අසුනෙහි උන්නී (වේ).
- එලං රුකකනො පනිතං (හොති).
- ගෙඩිය ගසින් වැටුණේ (වේ).

137. කමීසාධන කාදනත්‍ය (කිතකතනත්‍ය) ලිංගාදියෙන් කමීයට සමාන වැ සිටී.

- පුරිසෙන රුකෙකා ඡිනෙනා (හොති).
- මිනිසා විසින් ගස කපන ලද්දේ (වේ).
- පුරිසෙන ලතා ඡිනනා (හොති).
- මිනිසා විසින් වැල කපන ලද්දේ (වේ).
- පුරිසෙන එලං බාදිතං (හොති).
- මිනිසා විසින් එලය කන ලද්දේ (වේ).

138. කතීයාධන කෘදන්තය කතීයපදයට විශේෂණ වේ.
 රුකබමනා පතිනො පුරිසො - ගසෙත් වැටුණු මිනිසා.
 ආසනෙ නිසිනනා ඉච්චි - අස්තෙහි උන් සත්ථි.
 රුකබනො පතිනං ඵලං - ගසෙත් වැටුණු ගෙඩිය.

139. කමීයාධන කෘදන්තය කමීයට විශේෂණ වේ.
 පුරිසෙන ඡිනෙනා රුකෙබා - මිනිසා විසින් කැපූ ගස.
 පුරිසෙන ඡිනනා ලනා - මිනිසා විසින් කැපූ වැල.
 පුරිසෙන බාදිතං ඵලං - මිනිසා විසින් කන ලද ඵලය.

කන්තුවාවක කිතකන්ත

140. තවනතු පුත්‍යයය එක් වූ කල්හි කතීයාවක අතින් කාලික කෘදන්ත සෑදේ. එසේ හැදෙන පද ගුණවනතු ශබ්දය සේ වර නැගේ.

පවිතවනතු - පිසු, ගතවනතු - ගිය, කතවනතු - කළ,
 ඡිතවනතු - කැපූ.

මොවුන් ගේ සත්ථි ලිංගික රූප :

පවිතවනති, පවිතවති, ගතවනති, ගතවති යන ආදීන් සෑදේ. "නදී" ශබ්දය සේ වර නැගේ.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි :

පයමා පුඤ්ඤං කතවා පුරිසො - පින් කළ මිනිසා.

පුඤ්ඤං කතවනො පුරිසා - පින් කළ මිනිස්සු.

දුතියා පුඤ්ඤං කතවනං පුරිසං - පින් කළ මිනිසා.

පුඤ්ඤං කතවනෙ පුරිසෙ - පින් කළ මිනිසුන්.

තතියා පුඤ්ඤං කතවනා පුරිසෙන - පින්කළ මිනිසා විසින්.

පුඤ්ඤං කතවනෙහි පුරිසෙහි - පින් කළ මිනිසුන් විසින්.

යනාදි වශයෙන් විශේෂණ වැ යෙදේ.

පුරිසො පුඤ්ඤං කතවා - මිනිසා පින් කළේ.

පුරිසා පුඤ්ඤං කතවනො - මිනිස්සු පින් කළාහු.

ඉච්චි පුඤ්ඤං කතවනති/කතවති - සත්ථි පින් කළා.

ඉච්චියො පුඤ්ඤං කතවනතියො - සත්ථිහු පින් කළේ.

පුඤ්ඤං කතවනති/කතවති ඉච්චි - පින් කළ සත්ථි.

පුඤ්ඤං කතවනතියො(කතවතියො)ඉච්චියො-පින් කළ සත්ථිහු.

141. "තාවී"-ප්‍රත්‍යයය එක්වීමෙන් ද කතීාවාවක අතීතකාලික කෘදන්ත (කිතකන්ත) පද සෑදේ.

- ගතාවී = ගිය
- කතාවී = කළ
- භූතතාවී = වැළැඳු
- සුතාවී = ඇසූ.

මොවුන් වර නැගෙන සැටි :

පුංලිඛගයෙහි හත් ශබ්දය මෙන් වර නැගේ. (මෙහි 19 වන පාඩමෙහි එහි වර නැගීම දක්වා ඇත.) පුරිසො ගතාවී (පුරුෂයා ගියේ ය).

142. මොවුනට සත්‍රී ලිංගයෙහිදී ඉති ප්‍රත්‍යයය එක් වේ. ගතාවිති ආදිය වේ. (තදී ශබ්දය මෙන් වර නැගෙයි. මෙහි 20 වන පාඩම බලන්න.)

නපුංසක ලිංගයෙහි

පඨමා	ගතාවී	ගතාවීති
ආලපන	ගතාවී	ගතාවීති
දුතියා	ගතාවීං	ගතාවීති

සෙස්ස පුංලිඛික හත් ශබ්දයේ මෙහි.

වාක්‍යයෙහි යෙදෙන සැටි :

- පුරිසො කමමං කතාවී - මිනිසා වැඩය කෙළේ ය.
- කමමං කතාවී පුරිසො - වැඩය කළ මිනිසා.
- පුරිසා කමමං කතාවිතො - මිනිස්සු වැඩය කළාහු.
- කමමං කතාවිතො පුරිසා - වැඩය කළ මිනිස්සු.
- ඉත්ථි භතතං භූතතාවිති - සත්‍රී බන් කැවා.
- භතතං භූතතාවිති ඉත්ථි - බන් කැ සත්‍රී.

ගැටපද විවරුව

- පරිහිණි (පරි-හා) - පිරිහුණු
- ගහිත (ගහ) - ගන්නා ලද, පිළිගන්නා ලද
- තිණ්ණි (තර්) - තරණය කරන ලද, ඉක්මවන ලද
- උච්චිත (උ-චි) - අවුලන ලද, රැස් කරන ලද
- සනතික - සමීපය

දිනන (දද්) - දෙන ලද
 කන (කර්) - කරන ලද
 කපින (කප්) - කියන ලද
 විනින - හික්මුණු
 නිමුගන (නි-මජ්ජ) - ගිලුණු
 විරන (වි-රම්) - වැළැකුණු
 පාලින (පා) - රක්නා ලද
 පවින (පව්) - පිසින ලද
 මුනන (මුච්) - මිදුණු
 කුපින (කුජ්), කුඳා (කුධ්) - කිපුණු
 කමපින (කම්ප්) - සැලුණු
 සිකබින (සිකබ්) - හික්මුණු
 වුනන (වච්) - කියන ලද
 ආරොවෙති (ආ-රැව්) - දන්වයි
 උමමුජ්ජති (උ-මජ්ජ්) - මතු වෙයි
 රන (රම්) - ඇලුණු
 පනන (ප-අජ්) - පැමිණි
 අනගාරියං පබ්බජිතො - සසුන් වන්නේ
 පෙසින (පෙස්) - යවන ලද
 උනතරති (උ-නර්) - ගොඩනැගෙයි (මුහුදු ආදියෙකින්)
 අනුභුන (අනු-භු), වින්දින (විද්) - විඳිනා ලද
 නිලීන (නි-ලී) - සැලෙවුණු
 නිකබනන¹ (නි-කම්) - නික්මුණු
 දිට්ඨ (දිස්) - දක්නා ලද
 ආහට (අ-හර්) - ගෙනෙන ලද
 පරිචචනන (පරි-චජ්) - පරිත්‍යාග කරන ලද, දෙන ලද
 ආනින (ආ-නි) - ගෙනෙන ලද
 අනුගන (අනු-ගම්) - අනුවැ ගිය
 පබ්බජින (ප-වජ්) - පැවිදි වූ
 ජලින (ජල්) - දිලුණු
 සනතුට්ඨ (සං-තුස්) - සතුටු වූ

¹ නි-නිපාතයට පර වූ කම් ධාතුවේ කයන්තට බ-ආදේශය වේ

ඇබැසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. සො හිනෙ ජනෙ සෙවිතවා පුරිසො යසසා පරිහිණො.
2. වායුනා කමපිතමා තමා රුකකමා පතිතාති සබබාති එලාති තෙහි දාරකෙහි උචචිතාති.
3. රචෙන ගවජනෙන කුමාරෙන මගගසස පසෙස සයනෙනා ගිලානො පුරිසො දිට්ඨො.
4. මීයනතිං ධීතරං දිසවා මානා සොකෙන කමපිතා විලපි.
5. නෙ වානරා රුකකතො රුකකං ජලවනනා රුකකසස මුලෙ සයනනං පුරිසං දිසවා තසස සනතිකං ගතා.
6. කෙහිවි චිතනානං පරමපරා අතනතො ගහිතා.
7. අයං ච දාරකො එසා ච දාරිකා විනිතා හොනති.
8. සො ඉදානෙව තසස යාවකසස භතතසස පාතිං දතතවා.
9. නෙන නගරං ගන්ත්වා අතනතො පුතනානං ලෙබ්නියො ච පොඤ්ඤාති ච ආහටාති.
10. තෙහි සබෙබ්හි එකායෙව නාවාය සා නදි තිණ්ණා.
11. අයං පයචී ච ඉතරෙ සබෙබ් ගහා ච සුරියං පරිබ්භමනතිති විදුහි චුතනං.
12. යෙහි ධමමො දිට්ඨො තෙහි බුද්ධොපි දිට්ඨො.
13. "සො ධමමිකො කුමාරො රජජං පාපුණාතු"ති සබබදා තෙන අමචෙචන පඤ්ඤා කතා.
14. භගවතො බුද්ධසස පරිනිබ්බානෙ අයං මහති පයචීපි කමපිතා.
15. නෙ සපපුරිසා අතනමනා ධනං ච ජීවිතං ච පරෙසං අඤ්ඤා පරිචචනතාවිතො අගෙසුං.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. වහන්ස, අපහසුවක් උපන්නොත් මට දන්වන සේක්ව'යි මේ වචනය වෙදා තෙරුනට කීයේ ය.
2. හේ තෙමේ එක්තැනෙක දියෙහි ගැලී අත් තැනෙකින් මතු වී දියෙන් ගොඩ නැගී ගියේ ය.

3. හේ නෙමේ ම ගොස් වෙදකු ගෙනායේ ය.
4. ඕී නොමෝ පවින් වැළකුණා ය. පිණෙහි ඇලුණා ය.
5. පෙර බොහෝ රජුන් විසින් මේ පොළොව දැහැමෙන් රක්නා ලදී.
6. යම් කෙනෙක් මවුගේත් පියාගේත් වචන අනුව ගියෝ ද ඔවුන් විසින් සුව විඳින ලද්දේ ය.
7. ඔහු ළපැටි වියෙහි මනා වැ බිලප ඉගෙන පසු ව දියුණුවට පැමිණියාහ.
8. අරක්කැමියා විසින් අමුත්තන් සඳහා බන් ද එයට ම සුදුසු වූ ව්‍යංජන ද යුතු වැ පිසන ලදී.
9. ඔහු ගිහි ගෙන් නික්මැ සසුන් වන්නෝ මහණ දම් පුරා සසර දුකින් මිදුණහ.
10. ඒ අධිපති නැන අප දැක කෝපයෙන් දිලුණේ ය.
11. අපේ දැරියෝ ද ඒ සතීන් ගේ සභාවට අද ගියහ.
12. වදුරා ලොකු කලු බල්ලා දැක බිය ගෙන ගසේ අතු අතරැ සැඟවුණේ ය.
13. මා විසින් මගේ දරුවෝ ඔහු ගේ ඒ විදුහලට යවන ලදහ.
14. මම ඔහුට කරුණක් නැති වැ කිපුණෙමි වීම්.
15. අපි ඔවුනට සතුටු නො වමු.
16. ඒ සියලු සතීහු මෙයින් නික්මුණාහ.

(මේ වාක්‍යවල අවසාන ක්‍රියාවශයෙන් බතකනන ම යොදන්න. අන් සුදුසු තැන්වලට ද කිතකනන ක්‍රියා ම යොදනු.)

භාවචාලක කිතකන්ත

143. ධාතුවට හෝ ධාතුවිකෘතියට "අන" යන්න එක් කරන්න. භාවචාලක කෘදන්ත සෑදේ.

(අ) සවරාන්ත ධාතුව ඉ-වණියෙන් හෝ උ-වණියෙන් අන්ත වේ නම්, ඒ අන්තසවරයට වෘද්ධි වේ. සවරයාගෙන් පුඵ වූ එ-යන්න අස් බවට ද, ඔ යන්න අච් බවට ද පැමිණේ. මෙසේ සෑදෙන කෘදන්ත වැඩිම කොටස නපුංසකලිංගික යි. කිහිපයෙක් ම සත්විලිංගික යි.

සී + අන = සෙ + අන = සය් + අන = සයන - වැදූහිම

භූ + අන = භො + අන = භවී + අන = භවන - වීම

දා + අන = දාන - දීම

පච් + අන = පචන - පිසීම

කර් + අන = කරණ - කිරීම

(ර යන්නෙන් පර නයන්න ණයන්නෙක් වේ.)

භාස් + අන = භාසන - කීම

144. අන-ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතුවිකෘතියේ අන්තසවරයට ලොප් වේ.

කිණා + අන = කිණන - මිල දී ගැනීම

මාරෙ + අන = මාරණ - මැරීම

මොහු හැම නපුංසකලිංගික හ. විනත ශබ්දය සේ වර නගන්න. (14 පාඩම බලන්න.)

දෙසනා - දෙසීම

වෙදනා - විදීම

භාවනා - වැඩීම

සෙවනා - සෙවීම

යනාදි ශබ්ද කිහිපයෙක් සත්විලිංගිකහ. කඤ්ඤා ශබ්දය සේ වර නැගෙත්. (මෙහි 15 පාඩම බලන්න.)

කතනුවාවක කිතකතන

145. තු-ප්‍රත්‍යයය ධාතුවට හෝ කතීාවාවක ක්‍රියාංගයට (ධාතුවීකෘතියට) හෝ එක් වීමෙන් කතීාවාවක නාම පද සෑදේ. මොවුන් වර නැගෙනුයේ නතනු බඛදය මෙනි. (මෙහි 21 පාඨම බලන්න.)

- (අ) ඉ-වණිනනන උ-වණිනනන ධාතුවු හේ අග සවරයට වෘද්ධී වේ.
- (ආ) තිසි නැනෙක ධාතුවේ මුලකුරෙහි වූ ඉ හෝ උ වණි ද වෘද්ධියට පැමිණේ.
- (ඉ) ධාතුවීකෘතිය කෙරෙන් ද හලනන ධාතුවු කෙරෙන් ද පර වැ තු-ප්‍රත්‍යයයට මුලින් බොහෝ විට ඉ-කාරාගමය වේ.
- (ඊ) ධාතුවීකෘතිය එ-කාරානන වී නම්, ධාතුව ආ-කාරනන හෝ වී නම් එය නො වෙනස් වී සිටී.

නිදසුන් :

- (අ) නි + තු = නෙනු - මග පෙන්වන්නා, පමුණුවන්නා, නායකයා
 පි + තු = ජෙනු - දිනන්නා
 සු + තු = සොනු - අසන්නා
- (ආ) භුජ් + තු = භොනනු - අනුභව කරන්නා
- (ඉ) භව + ඉ + තු = භවිතු - වන්නා
 දෙසය + ඉ + තු = දෙසයිතු - දෙසන්නා
 ගඟ් + ඉ + තු = ගඟිතු - ගන්නා
 පච් + ඉ + තු = පචිතු - පිසන්නා
- (ඊ) දෙසෙ + තු = දෙසෙනු - දෙසන්නා
 භාවෙ + තු = භාවෙනු - වඛන්නා
 දා + තු = දාතු - දෙන්නා
 ඤා + තු = ඤාතු - දන්නා

වාක්‍යයෙහි යෙදීම

ද්‍රතියාවිභත්‍යනන පද සමග ද ඡට්ඨිවිභත්‍යනන පද සමග ද මොහු යෙදෙත්.

- ධමමං සොනා - බණ අසන්නා
- ධමමසස සොනා - බණ අසන්නා
- ධමමං සොනාරො - බණ අසන්නෝ
- ධමමසස සොනාරො - බණ අසන්නෝ

භාවසතනම් යෝගය

146. මෙහි 127 පිටේ අංක 76 වන්නෙහි කථිංචාවක වචනාන කාදනන පදයන් ගෙන් හැදෙන භාවසතනම් යෝගය දැක්විණ.

කමමචාවක කිතකනනයන් ගෙන් ද භාවසතනම් යෝගය යෙදේ. කමමචාවක කිතකනනය සතනම් විභතතික වැ සිටින කලැ එහි කමමචාවක නාමය ද සතනම් විභතතික වෙයි. කථිංච තනියාවිභතතියෙන් සිටී.

නිදසුන් මෙසේ ය :

- ඵෙරෙන පරිතෙන භඤ්ඤාමානෙ
- තෙරහු විසින් පිරින කියනු ලබන කල්හි
- ඵෙරෙහි පරිතෙන භඤ්ඤාමානෙ
- තෙරුන් විසින් පිරින කියනු ලබන කල්හි
- කඤ්ඤාය පුඤ්ඤා කයිරමානෙ
- කතායාව විසින් පින් කරනු ලබන කල්හි
- කඤ්ඤාහි පුඤ්ඤාසු කයිරමානෙසු
- කතායාවන් විසින් පින් කරනු ලබන කල්හි.

147. කථිංචාවක කම්චාවක අතීත කාලික කිතකනන පද හා භාවසතනම් යෝගය.

- කිතකනනය කථිංචාවක කල්හි
- පුරිසෙ ගතෙ - පුරුෂයා ගිය කල්හි
  - ඉත්ථියා ගතාය - සත්‍රිය ගිය කල්හි
  - ඵලෙ පනිතෙ - ගෙඩිය වැටුණ කල්හි
  - ඵලෙසු පනිතෙසු - ගෙඩි වැටුණු කල්හි
  - සුදෙ භතනං පච්චවනි (පච්චවනෙන)
  - අරක්කැමියා බත පිසූ කල්හි
  - සුදෙසු භතනං පච්චවනෙසු
  - අරක්කැමියන් බත පිසූ-කල්හි
  - කඤ්ඤාය භතනං පච්චවනියං (පච්චවනතියං)
  - කතායාව බත පිසූ කල්හි

- කිතකනනය කමමචාවක කල්හි
- සුදෙන භතෙන පචිතෙ
  - අරක්කැමියා විසින් බත පිසන ලද කල්හි
  - සුදෙහි වාංඡනෙසු පචිතෙසු
  - අරක්කැමියා විසින් වාංඡන පිසන ලද කල්හි
  - මයා ලතාය ඡින්නායං - මා විසින් වැල සිඳින ලද කල්හි

සකි

148. සවරය පර කල්හි පුඵ වූ උකාරයට ද ඔකාරයට ද වි-කාර වේ. ඉන් පසු පරව සිටි සවරය හා බැඳේ.

සු + ආගත = ස්උ + ආගත = ස්ඵ + ආගත = සචාගත
බො + අසස = බිඹි + අසස = බිචි + අසස = බිචසස

නිපාත

149. නු බො - මෙය බොහෝ සේ ප්‍රශ්නාථියෙහි යෙදේ.
කො නු බො = කචරෙක් ද?

කිර, ලු - මෙය පදයකට පර ව පදපූරණයෙහි ද ආරංචියක් කීමෙහි ද යෙදේ.

සො කිර = හේ වනාහි, හේ වූකලී

භගවා කිර ජෙනවනෙ විහරති = භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවිරම්භි වසන සේක් ලු.

ගැටපද විවරුව

සගගමගග, පු. සවරීමාරිය

භානික, පු. සොහොයුරා

විරවති (වි + රු) - හඬයි

තෙපිටක - තෙවලා (තුන්පිටකයට අයත්)

ආච්ඡාසො - ඇවැත්නි, ඕයි

නිපජ්ජති (නි + පද්) - වැදහෙයි

බාහා, ඉ. අත

පකකතත (ප + කම්) - නික්ම ගියේ

පාණක, පු. පණුවා

දිට්ඨ (දිස් + ත) - දක්නා ලද

වහති (වහ්) - උසුලාගෙන යයි

අථ බො, නි. වැලිදු, එතෙකුදු වුවත්, ඉක්බිත්තෙන්,

එ කල්හි වනාහි

පතිට්ඨාපයති - පිහිටුවයි

මත (මර් + ත) - මළ

නිකාය, පු. සඟිය

කථන, න. කීම

උඤ්ඤති (උ + භර) - උදුරයි, අවුලයි

සර, පු. කටහඬ

පච්චති (ප + චට්ට) - පෙරළෙයි

වනසණ්ඨ, පු. වනලැහැබ

උට්ඨිත - නැගුණු
 යෙතුයෝගන, නි. බොහෝ සෙයින්
 යථාපි - යම්සේ ම
 අඩිසමාස, පු. අඩමස
 පුරතො, නි. ඉදිරියට, ඉදිරියෙන්
 ගිවා, ඉ. බෙල්ල
 උගුරුමංස, නි. කලවාමස්
 ලද්ධභාව, පු. ලත්බව
 අත්ථ, පු. ප්‍රයෝජනය
 මොකබමගහ, පු. මොක්මග
 විහරති - වෙසෙයි
 සන්තික, න. සමීපය
 ධාරණ, න. දැරීම
 ගිතසද්ද, පු. ගිහඬ
 අපරාපරං - ඔබමොබ
 කන්දති (කන්ද) - වැලැපෙයි
 නවවට්ඨ - අළුත වැසි වට
 විපජ්ජති (වි + පද) - නැසෙයි, විපතට පැමිණෙයි
 අනුගවජ්ජති (අනු + ගම්) - අනුව යයි, පසුපස යයි
 අභිකකමති (අභි + කම්) - ඉදිරියට යයි
 පටිභනති (පති + හන්) - පෙළයි
 පසාද, පු. පැහැදීම
 උණේනාදක, න. උණුදිය
 වොරොපෙති (වි + අව + රුජ්) - තොර කරයි
 කාසාව, පු. කසාවත්
 භූමිප්පදෙස, පු. බිම්පෙදෙස
 පරිච්ඡිත - පිරිවරන ලද
 කතිකා, ඉ. කතිකාව
 දිසා, ඉ. දිශාව
 රජ්ජ, න. රජය
 බහි, නි. පිටතට
 පායමාන - (කිරි) පොවමින්
 පච්ඡතො, නි. පිටුපසින්
 උපධාරෙති (උප + ධර්) - නුවණින් බලයි
 සන්ත - ඇත්තා වූ
 විහරි, විහාසි¹ (වි + හර්) - විසි ය
 ලද්ධ - ලත්

¹ (හර්-ධාතුවට හා-ආදේශය වූ නැතෙකි.)

සකල - සියලු
වාචන, න. කියවීම
නිමිතන, න. නිමිත්ත
මරනි (මර්) - මැරෙයි
පකඛන්දනි (ප + ඛද්) - පනියි, පැන යයි
ඉන්ද්‍රගොපක, පු. රතිඳුගොවිවා
මාරෙති - මරයි
ධුර, පු. වියගත
නිවතෙනති (නි + වත්) - නවනය, පෙරළා යවයි
බාධති (බාධි) - පෙළයි, බාධා කරයි
පටිකකමනි (පති - කම්) - පෙරළා ඇත්තෙයි, පිටුපසට
ඇදෙයි, පස්ස ගතයි
සීතොදක, න. සිසිල් දිය
පටියාදෙති - පිළියෙල කරයි
පවෙකඛුදා, පු. පසේ ඛුදුරප
මරුහති (අව + රුහ්) - බසී
චෙනෙති (චෙන්) - සොරෙන් ගනී
පටිකඛිපති (පති + ඛිප්) - පිළිකෙටු කරයි
බාරාණසී, ඉ. බරණැස් නුවර
භිමවනන, පු. භිමවන
පතිට්ඨන - පිහිටී
යකඛිතී, ඉ. යකිති
මිච්ඡාදිට්ඨික, පු. මිසදිටුවා
පසීදති (පසද්) - පහදී
පසාදෙති (ප + සද්) - පහදයි
ගණනා, ඉ. ගණන
උට්ඨාය - නැගී සිට
අභිසෙක මංගල, න. අඛිසෙස් මගුල
උප්පජ්ජති (උ + පද්) - උපදී
සමපනන - පැමිණි
පඤා - පැමිණි
ගිජ්ඣකුට, පු. ගිජුකුළ
අභිරුප - විශිෂ්ට රු ඇති
දුඛිතනි (දුභ්) - දුග්භ කරයි
නභායනි (න්භා) - නායි
පාරුපති (ප + ආ + වර්) - පොරොවයි
සාවක පු. සවිවා
ඵවං, නි. මෙසේ
පිණ්ඩ, පු. පිඬු

කාරෙති - කරවයි
 රොදති (රුද්) - හඬයි
 ආරොචෙති (ආ + රුචි) - දන්වයි
 පරිපූරති (පරි + පූර්) - පිරෙයි
 එතනක - මෙතෙක්
 පරිවෘද්ධති (පරි + වෘද්) - පිරිසිදී, සීමා කෙරෙයි
 විවාහ-මංගල, න. විවාමගුල
 පතිටයිත - පිහිටි
 සොනාපතනි-එල, න. සෝවාන් එලය
 අහිරුහති (අහි + රුහ්) - නගී
 දසසනීය - දැකුම්කලු
 විහෙසෙති (වි + හිස්) - වෙහෙසයි
 සකෙකාති (සක්) - හැක්කේ ය
 පවනනති (ප + වන්න්) - පවති
 පයොජෙති (ප + යුජ්) - යොදයි
 පවිජ්ඣති (ප + විධි) - පෙරළයි, විද හරි
 ජානසාර, පු. විල
 උතතරාසඛග, පු. නනිපට සිවුර
 බිම්බිසාර, පු. බිම්බර (රජ)
 පෙසෙති - යවයි
 බාරාණසී-රාජ, පු. බරණැස් රජ
 ගබ්හ, පු. දරුගබ
 යිත - සිටි
 පඤ්ඤා-පුවඡා, ඉ. ප්‍රශ්න විචාරීම්
 පච්චුගමන, න. පෙරගමන
 පාසාද, පු. මාලිගාව
 වධ, පු. වධය
 නිවනනති (නි + වන්න්) - පෙරළා එයි
 අවජරා, ඉ. දෙවගන

ඇබෑසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. තදා හගවා මහාජනං සගගමගෙන ච මොකකමගෙන ච පතිට්ඨාපයමානො සාවඤ්ඤං ජෙතවනෙ විහාසි.
2. භානික, ත්වං මම මාතරි මනාය මාතා විය ච පිතරි මනෙ පිතා විය ච ලද්දො.
3. සො තසස විරවනතසෙසව සඤ්ඤා සනතිකං ගන්තො පබ්බජ්ජං යාවි.

4. එකං වා දො වා නිකායෙ සකලං වා පන තෙපිටකං බුද්ධච්චනං උගගණ්ණිච්චා තසස ධාරණං කථනං වාවනනති ඉදං ගන්ථධුරං නාම.
5. සො ථෙරෙන සහ ගවජනො අරඤ්ඤා ගායිච්චා ගායිච්චා දාරුනි උදධරනනියා එකිසසා ඉජ්චියා ගීතසද්දං සුචා සරෙ නිමිතතං ගණ්ණි.
6. ආචුසො මා එවං විනනයි, ඉධෙව මෙ නිපජ්චිච්චා රෙනතසසාපි අපරාපරං පවටනතසසාපි තයා සද්ධිං ගමනං නාම නජ්චි ථෙරො ආග.
7. සො ච බාහා පගගය්භ කඤ්ඤො වනසණ්ඨං පකඛඤ්චිච්චා තථා පකකනොච අහොසි.
8. නවට්ඨාය භුමියා උට්ඨිනා බහු ඉඤ්ඤොපකා ථෙරෙ ච්චකමනෙන යෙභුයොන විපජ්චිංසු.
9. කිමපන සො පාණකෙ මාරෙනො තුමෙහි දිට්ඨො?'ති භගවා තෙ හිකඤු පුච්චි.
10. පාපකමමං හි නාමෙනං ධුරං වහනො බලිවද්දසස පදං චකකං විය අනුගච්චති.
11. යථාපි සො බලිවද්දො එකමපි දිවසං දො'පි පඤ්චපි දස පි දිවසෙ අභිසමාසමපි මාසමපි වහනො චකකං නිවනෙනතුං ජරිතුං වා න සකෙකාති, අථබ්වසස පුරනො අහිකකමනතසස යුගං ගීවං බාධති, පච්චනො පටිකකමනතසස චකකං උරුමංසං පටිහනති.
12. කෙන නුබො කමෙමන මයා අයං සමපනති ලද්ධා'ති සො උපධාරෙනො භගචිති පසාදෙන ලද්ධබාවං අද්දකබ්බි.
13. සාමණොරා මහලලකසස ථෙරසස සීනොදකෙන අඤ්ඤෙ සති සීනොදකං ච උණොභාදකෙන අඤ්ඤෙ සති උණොභාදකං ච පටියාදෙසුං.
14. අනනා ජීවිනා වොරොපියමානො'පි සප්පුරිසො මිනෙනසු න දුබ්භති.
15. සො වොරො එකසස පචෙචකඤුද්ධසස ජාතසසරං ඔරුය්භ නභායනතසස කාසාවෙසු උතරාසංගං ථෙනෙච්චා තං පාරුච්චිච්චා පලායි.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. සුමෙධ නවුසා විසින් ඒ බිම් පෙදෙස ශුද්ධ කරන්නට කලින්ම, ශුද්ධ නොකළ කල්හිම, දීපංකර ශාසනාගන් වහන්සේ තම සවිචන් විසින් පිරිවරන ලදුව එතැනට වැඩ සේක.
2. බිම්සර රජහු විසින් රජයෙන් නිමනන ලද්දේද (රජය බාර ගන්නැයි කියන ලද්දේද) බෝසත් තෙම එය පිළිකෙටු කොට එතැනින් නික්මියේ ය.
3. මෙසේ කතිකාවක් කොට ඔවුන් වසන කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දිසාවනට (දිසාවන්හි) යවන ලද හික්‍ෂුන් අතුරෙන් අසසපි නම් හික්‍ෂු තෙම දවසෙක රජගහ නුවර වැඩ පිඬුපිණිස හැසුරුණේ ය.
4. අතිත කාලයෙහි බරණැස් නුවරෙහි බරණැස් රජහු රජය කරවන කල්හි එක් දවසෙක නාරද නම් තවුසෙක් හිමවතින් නික්ම එ නුවරට පැමිණියේ ය.
5. දේවලයා හඬද්දීම නාරද නාපස තෙම පිටතට නික්මියේ ය.
6. ඕ නොමෝ දරුගබ පිහිටි කල්හි යෙහෙලියට දැන්වුවා ය.
7. ඒ සතී දරුවාට කිරි පොවමින් සිටියා එන්නාවූ යකින්න දැක හැඳින "හිමිය, හිමිය, තෙල යකිනී එයි" කියමින් දරුවා ගෙන දිව්වා ය.
8. ඔහු එ පවත් කියත් කියත්ම බමුණා ගේ සියලු සිරුර ප්‍රීතියෙන් පිරුණේ ය.
9. මිසදිටුවකු විසින් බුදුරජහු නිමනන ලද කල්හි අද ප්‍රශ්න විචාරීමෙන් වෙහෙසනු ලබන ශ්‍රමණ ගෞතමයා දකිමු යි බොහෝ මිසදිටුවෝ එහි රැස්වෙන් ලූ.
10. බමුණ, එක්සියයෙක් ද නොවේ, දෙසියයෙක් ද නොවේ, පන්සියයෙක් ද නොවේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි සිත පහදා දෙව්ලොවට ගියාහු මෙතෙකැයි ගණනින් පිරිසිඳින්නට නම් නොහැක්කමු.
11. තිස්සය, එන්නාවූ මේ හික්‍ෂුහු නොප විසින් දක්නා ලද්දෝද? ඔවුන් දැක නැගීසිට නොප විසින් පෙරගමන් කරන ලද්දෝද?

12. අබ්සෙස්මගුල ද විවෘතමගුල ද පවත්නා කල්හි නන්දකුමරු ගේ මාලිගාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩිසේක.
13. රහල් කුමරු පැවිදි වූ කල්හි සුඤ්ඤාදන රජුගේ සිත්හි මහත් ශෝකයෙක් උපන්නේ වී ය.
14. අජාසත්තු රාජ්‍යයෙහි පිහිටි කල්හි "දැන් කාලය පැමිණියේ යැ" යි කියා දෙවිදන් තෙම බුදුරජුන්ට වඩ පිණිස පුරුෂයන් යොදා, ඔවුන් සෝවාන් පලයට පැමිණ පෙරළා ආ කල්හි තෙමේ ම ගිජුකුළ නැග ගලක් පෙරැළී ය.
15. නන්දය, නා විසින් දක්නා ලද දෙවගනෝ ද නැතහොත් ජනපදකලාශී ද වඩා විශිෂ්ට රූ ඇත්තෝ, වඩා දැකුම්කලුවෝ?
16. ගොවියා කුඹුර සෑ කල්හි ඔහු ගේ පුත්තු අවුත් එහි වී වපුළුහ.
17. දහම් දෙසන්නෝ* සැදැහැවතුන් විසින් පුදනු ලබන්නෝ වෙත්.
18. ගෙය කරන්නෝ* වෙනෙහි හැවිද ගස් කපා හෙලූහ.
19. පව් කරන්නෝ* මරණින් මතු නිරයෙහි උපදනාහ.
20. දන් දෙන්නෝ* මහත් ප්‍රීතියක් විඳිත්.

---

* මේ ලකුණින් දැක්වෙන පද තු-ප්‍රත්‍යයානන් යොදා පාලියට නගන්න.

කිවච්ඡවචයනත

150. තබබ, අනිය, ණ්‍ය (ය) යන ප්‍රත්‍යයයෝ "යුතු ය" (සුදුසු ය), "හැකිය" යන අරුත්හි ධාතු ව කෙරෙත් පර වැ යෙදෙත්.

(අ) තබබ ප්‍රත්‍යය පර කල්හි ධාතුසවර වැ සිටි ඉවණ් උ-වණ්‍යනට වෘද්ධි වේ.

නි + තබබ = නෙනබබ - පැමිණැවියැ යුතු, පැමිණැවියැ හැකි
කි + තබබ = කෙනබබ - මිලයට ගත යුතු, මිලයට ගත හැකි
සු + තබබ = සොතබබ - ඇසියැ යුතු, ඇසියැ හැකි

(ආ) සමහර නැනෙක ධාතුවන ව්‍යංජනය පර රූප ගනී.

කර් + තබබ = කතතබබ - කළ යුතු, කළ හැකි
කර් + තබබ = කාතබබ* - කළ යුතු, කළ හැකි
භුජ් + තබබ = භොතතබබ - අනුභව කළ යුතු, අනුභව කළ හැකි
චචි + තබබ = චතතබබ - කියැ යුතු, කියැ හැකි
ප + අජ් + තබබ = පතතබබ - පැමිණියැ යුතු, පැමිණියැ හැකි.

(ඉ) බොහෝ ආකාරානන ධාතුහු තබබ-ප්‍රත්‍යයයා පර තන්හි නො වෙනස් වැ සිටිත්.

දා + තබබ = දාතබබ - දියැ යුතු, දියැ හැකි
පා + තබබ = පාතබබ - පියැ යුතු, පියැ හැකි

(ඊ) ආකාරානන ධාතූන් හැර සෙස්සන් කෙරෙත් පර වැ තබබ ප්‍රත්‍යයයා සිටි විටැ ධාතුවට අගින් ඉකාරාගම වේ. ධාතුව ඉකාරානන හෝ උකාරානන වී නම් එයට වෘද්ධි වේ. සවරයා පර කල්හි එ-කාරය අස් වේ. ඔ කාරය අවි වේ.

* කර් යන්නට කා වූ නැනෙකි.

වී + ඉ + තබබ = වේ + ඉ + තබබ = වය් + ඉ + තබබ
 = වයිතබබ - රැස් කළ යුතු, රැස් කළ හැකි.

හූ + ඉ + තබබ = හෝ + ඉ + තබබ = හව් + ඉ + තබබ
 = හව්තබබ - වියැ යුතු, වියැ හැකි.

පව් + ඉ + තබබ = පව්තබබ - පිසියැ යුතු, පිසියැ හැකි.

හර් + ඉ + තබබ = හර්තබබ - ගෙනැ යැ යුතු, ගෙනැ යැ හැකි.

151. (අ) අනියානන. අනිය ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි ධාතුචෙහි වූ ඉවණ් උවණ් වෘද්ධියට පැමිණේ.

නී + අනිය = නේ + අනිය = නය් + අනිය = නයනිය
 - පැමිණැවියැ යුතු, පැමිණැවියැ හැකි.

සු + අනිය = සෝ + අනිය = සව් + අනිය = සවනිය
 - ඇසියැ යුතු, ඇසියැ හැකි.

කර් + අනිය = කරනිය = කරණිය* - කළ යුතු, කළ හැකි

පව් + අනිය = පවනිය - පිසියැ යුතු, පිසියැ හැකි.

දා + අනිය = දානිය - දියැ යුතු, දියැ හැකි.

පා + අනිය = පානිය - පියැ යුතු, පියැ හැකි.

152. ණ්‍ය ප්‍රත්‍යයයෙහි ණී යන්න එය එක් වන ධාතුව ගේ මූල ස්වරය වෘද්ධි වන බව හඟවන ලකුණක් වා පමණෙකි. එහි ප්‍රත්‍යය "ය" යන්න ය.

(අ) මෙය හා එක් වන ආකාරානන ධාතුහු ගේ අග ආ යන්න එ-කාර බවට පැමිණේ. ය-යන්නට ද්විත්ව වේ.

(ආ) ඉවණ්‍යානන උවණ්‍යානන ධාතුහුගේ ඒ ධාතුවනතයට වෘද්ධි වේ. මේ දෙ තැන ම ප්‍රත්‍යය වූ ය යන්නට ද්විත්ව වේ.

(ඉ) ය-යන්න එක්වැ හැඳුණු ව්‍ය යන්න වච හෝ ක්‍ය වේ. ජ්‍ය යන්න ජ්‍ජ හෝ ග්‍ය හෝ ග්‍ය වේ. ද්‍ය යන්න ජ්‍ජ වේ. ම්‍ය යන්න මම වේ. ව්‍ය යන්න කිසි තැනෙක බබ වේ. හ්‍ය යන්න ය්හ වේ.

(ඊ) ඇතැම් තැන ය යන්නට මූලින් ඉ ආගමය වේ. (මූල ස්වරයට වෘද්ධි වේ.)

* මේ තන්හි රකාරයෙන් පර න යන්න ණ කාර බවට පැමිණේ.

නිදර්ශන :

(අ) පා+ය=පෙය=(පෙය්‍ය) පෙය්‍ය - පියැ යුතු, පියැ හැකි
 දා + ය = දෙය = දෙය්‍ය - දියැ යුතු, දියැ හැකි
 ඤා + ය = ඤෙය = ඤෙය්‍ය - දත යුතු, දත හැකි
 මා + ය = මෙය = මෙය්‍ය - මිණියැ යුතු, මිණියැ හැකි
 හා + ය = හෙය = හෙය්‍ය - හළ යුතු, හළ හැකි.

(ආ) නි + ය = නෙය = නෙය්‍ය
 - පැමිණැවියැ යුතු, පැමිණැවියැ හැකි, හික්මවියැ හැකි.
 කී + ය = කෙය = කෙය්‍ය
 - මිලයට ගත යුතු, මිලයට ගත හැකි
 ගී + ය = ගෙය = ගෙය්‍ය - ගැයියැ යුතු, ගැයියැ හැකි.
 වී + ය = වෙය = වෙය්‍ය - රැස් කළ යුතු, රැස් කළ හැකි.
 ජී + ය = ජෙය = ජෙය්‍ය - දිනියැ යුතු, දිනියැ හැකි.
 භූ + ය = භොය = භවීය = භව්‍ය - වියැ හැකි, වියැ යුතු.
 ලූ + ය = ලොය = ලවීය = ලව්‍ය - සිත්දැ යුතු, සිත්දැ හැකි.

(ඉ) වච් + ය = වච්ච - කියැ යුතු, කියැ හැකි.
 වජ්ජ් + ය = වජ්ජ - හළ යුතු, හළ හැකි.
 භජ් + ය = භජ්ජ - බෙදියැ යුතු, බෙදිය හැකි.
 භුජ් + ය = භොජ්ජ - වැළැඳියැ යුතු, වැළැඳියැ හැකි.
 යුජ් + ය = යොජ්ජ - යොග්‍ය - යෙදියැ යුතු, යෙදියැ හැකි.
 වද් + ය = වද්‍ය = වජ්ජ - කියැ යුතු, කියැ හැකි.
 ගම් + ය = ගම්‍ය = ගම්ම
 - යැ යුතු, යැ හැකි, වටහා ගත හැකි
 ගරභ් + ය = ගාරභ් + ය = ගාරභ්‍ය
 - ගැරැහියැ යුතු, ගැරැහියැ හැකි.

(ඊ) කර් + ඉ + ය = කාර් + ඉ + ය = කාරීය
 - කටයුතු, කටහැකි.
 භර් + ඉ + ය = භාර් + ඉ + ය = භාරීය
 - පෝෂණය කටයුතු, පෝෂණය කළ හැකි.
 හර් + ඉ + ය = හාර් + ඉ + ය = හාරීය
 - ගෙන යැ යුතු, ගෙන යැ හැකි.
 නින්ද් + ඉ + ය = නින්දීය - ගැරැහිය යුතු, ගැරැහිය හැකි.
 ප + සංස් + ඉ + ය = පසංසීය
 - පැසැසිය යුතු, පැසැසිය හැකි.

153. (අ) මේ තබාදී ප්‍රත්‍යයයන් එක් වැ හැඳුණු කාදනනයෝ ලිංග විභකති සංඛ්‍යාවලින් කමීයට සමාන වැ සිටිත්. එහි කතීෂ තනියා හෝ ජටයී විභතතියෙන් සිටී.

උදාහරණ :

ගුරු තෙන පුපේතබෙබා (පුප්තියෝ, පුපියෝ).

ගුරු තෙම ඔහු විසින් පිදියැ යුතු.

ගුරු තසස පුපේතබෙබා (පුප්තියෝ, පුපියෝ).

ගුරු තෙම ඔහු විසින් පිදියැ යුතු.

පොඤ්ඤං තයා (තව) පයිතබ්බං (පයතියං).

පොත නා විසින් කියැ යුතු.

(ආ) අනියමින් කිව මනා තත්හි මේ කිතකතනය තපුංසකලිංගික ඒක වචනයෙන් සිටී.

මයා ඉදාති ගතතබ්බං - මා දෑන් යැ යුතු යි.

එවං තයා න හසිතබ්බං - මෙසේ නා සිතහ නො සියැ යුතු.

(ඉ) භවිතබ්බ ඉබ්දය හා යෙදීමේදී කතීෂ ද කතීථී පුරක පදය ද තනියායෙන් සිටී.

තෙන වොරෙන භවිතබ්බං - ඔහු සොරකු වියැ යුතු.

තෙහි ගුණවනෙනහි භවිතබ්බං - ඔවුන් ගුණවතුන් වියැ යුතු.

ගැටපද විවරුව

උග්‍රහණ, න. ඉගැන්ම

පමනත - පමා වූ

වීධෙය්‍ය - වලංගු

පසීදති (ප-සද්) - පහදී

පසාදෙති - පහදවයි

පඤ්ඤා - පැතියැ යුතු

පඤ්ඤාති (ප-අඤ්ඤා) - පතයි

පතිට්ඨහති (පති-ඨා) - පිහිටයි

පතිට්ඨාපෙති - පිහිටුවයි

අනුසාරති (අනු-සර්) - සිහි කරයි

සුත - අසන ලද

භුතතාවී - වැළැඳු නැතැත්තා

ධාවත, න. දිවීම

අක්කරාතු - දැන ගන්නා
 වා - හෝ, නොහොත්
 යදි වා, උදව්වා - නොහොත්, නැතහොත්
 විතකක, පු. විතකීය, කල්පනාව
 විතකෙකති (වි-තක්ක්) - කල්පනා කරයි
 යොතු - අසන්නා, අසන
 කුමමගග, පු. වැරදි මග
 පටිපනන (පති-පද්) - පිළිපත්, බැස්ස
 මුළුමන - මුසු පත්
 තාදිස - එබඳු
 සමෙබ්බාධි, ඉ. සන්භාවබෝධය
 පනතබබ (ප-අප් + තබබ) - පැමිණියැ හැකි
 පමොවන, න. මිදීම
 හන - පෝෂණය කරන ලද
 හවච - පෝෂණය කළයුත්තා, මෙහෙකරුවා
 අථො, නි. නැවත, නව දෑ
 සු - පද පුරණයෙහි නිපාතයි. ඒ හැර අමුතු අර්ථයක්
මෙ නැතට නැත.

බ්‍රහ්මචාරී - බඹසර රක්තා, පැවිද්දා
 අත්ථ, පු. ප්‍රයෝජනය, බලාපොරොත්තු දෑ
 අනුනාපිය - පසුතැවිල්ල ඇති කරන
 ලුනාති, (ලු) - කපයි
 සමම, පු. ග්‍රීෂ්මය
 තතන (තප් + ත) - නැවුණු
 ගහෙනබබ - ගත යුතු
 හණබ, න. බඩුව
 වහති (වහ්) - උසුලාගෙන යයි, අදී
 රතනතනය, න. තෙරුවන
 විරමති (වි-රම්) - වෙන් වෙයි, වැළැකෙයි
 ගෙහනිසසිත - ගිහි ගෙය ඇසුරු කළ
 මොහනෙය්‍ය - මුළු බව උපදවන (දෑ)
 අහබබ, අහව්‍ය - නො හැකි
 පුට්ඨං (පුස් + තුං) - ස්පර්ශී කරන්නට, ලබන්නට
 අප්පච්චා (න + ප-අප් + ච්චා) - නො පැමිණි
 හොග, පු. සම්පත්, ධනය, පස්කම් සුව
 උදධගග - උසස් විපාක දෙන
 දකබ්ණා, ඉ. දක්ෂිණාව, දානය

බලි, ඉ. පුජාව

විනිශ්ණ (වි-තර්) - තරණය කරන ලද, ඉක්මන ලද

සඤ්ඤාන - සංයත වූ, සිල්වත්

යදනු - යමක් පිණිස

සරං ආවසනො - ගහිගෙයි වසන

අනුප්පත (අනු-ප-අප් + ත) - පැමිණි, ලබන ලද

වීහි, පු. ගොයමි, වී

සංකඩ්ඝිති (සං-කඩ්ඝි) - රැස් කරයි

උට්ඨ, පු. ගෙපැල

උසසාහ, පු. - උත්සාහය

භාජෙති (භජ්) - බෙදයි

සාරථි, පු. රියැදුරා

භජති (භජ්) - බජයි

ඇබ්දිය

(අ) සිංහලයට නගන්ත

1. ධම්මසා උගහගණේ තුමෙහි පමනෙහි න භවිතබ්බං.
2. සචෙ වෙජජං ආනෙසසාමි තසස චෙතනං දාතබ්බං භවිසසති.
3. සො ගිලානො බ්‍රාමහණො භගවතනං ආගතං දිසවා "ඉදානි, භජා 'පි මෙ න විධෙය්‍යා අඤ්ඤං කාතබ්බං නජ්"ති මනමෙව පසාදෙසි.
4. ත්වං අපජ්ජියං පජ්ජසෙ.
5. සචා තෙ උභොපි සරණෙසු සිලෙසු ව පතිට්ඨාපෙච්චා ඵවමාහ "කදාවි වො දුකෙබ්බ උප්පනෙන තථාගනො අනුසසරිතබ්බො"ති.
6. අථසසා භානා භරියං පකෙකාසිච්චා ආහ "භද්දෙ, ඉමිසසා සබ්බං කාතබ්බං කරොහි"ති.
7. තුමෙහි ද්වීහි ඉදානි අනු ගිතානි ගායිතබ්බානි.
8. සප්පුරිසෙහි දානං දාතබ්බං සීලං රකඛිතබ්බං.
9. බෙතෙන කමමං කතාවීතමෙනෙසං චෙතනං දාතබ්බං භවිසසති.
10. ධම්මං සොනාරෙහි තුමෙහි යං යං සුතං තං සමමා' මනසි කාතබ්බං.
11. භොජනං භුතතාවීතා ධාවනං න කාතබ්බං.
12. දෙසයසසු භගවා ධම්මං අඤ්ඤාතාරො භවිසසන්ති.

13. වරං වා යදි වා තිට්ඨං නිසින්නො උදවා සයං
 යො විතකකං විතකෙකති පාපකං ගෙහනිසසිතං
 කුමමගං පටිපනො සො මොහනෙයොසු මුච්ඡිතො
 අභබ්බො නාදිසො තිකඤ්චු පුට්ඨං සමොධිමුත්තමං
14. ගමනෙන න පතතබ්බො ලොකසසනො කුදාවන
 න ච අපපචා ලොකනතං දුකඛා අඤ්ච පමොචනං
15. භුතතා භොගා භතා භවවා විනිණ්ණා ආපදා සු මෙ
 උදධගගා දකඛිණා දින්නා අථො පංච බලී කතා
 උපට්ඨිතා සීලවනො සක්ඛාදනා බ්‍රමභවාරයො
 යදඤ්චං භොගමිචෙජ්ජය පණ්ඩිතො සරමාවසං
 සො මෙ අඤ්චා අනුපපනො කතං අනන්‍යතාපියං

(ආ) පාලියට නගන්න

1. නොප විසින් ගුරුහු සම්පයෙහි දහම් උගත යුතු.
2. පින්වත් සත්‍රීනි, ගොයම් කපන නොප විසින් ගී ගැයිමත් කට යුතු ය.
3. පින්වත් දරුවනි, සුළුගිත් සැලෙන අර ගසින් වැටෙන සියලු ගෙඩි නොප විසින් රැස් කළ යුතු.
4. පින්වත් දැරිය, මෙසේ තී හඬමින් පාසලට නො යෑ යුතු.
5. ශ්‍රීෂමයෙන් නැවුණු තෙපි පොකුණක් දැකත් එයට බැස නෑ යුතු යැ යි කවර හෙයින් නො සිතවු ද ?
6. දරුවනි, ඇදුරත් උගන්වන කල්හි නොප විසින් මෙසේ උස් හඬින් කථා නො කළ යුතු.
7. නොප මේ කෙන රකිමින් අර පැලෙහි අද විසියෑ යුතු.
8. ගෙයි දොර සිටින අර යාචකයාට කන්තට කිසිවක් දියෑ යුතු.
9. ගෙට ආ අමුත්තනට නොප විසින් සන්කාර කට යුතු.
10. සාරය අසාර වශයෙනුත් අසාරය සාර වශයෙනුත් නො ගත යුතු.
11. පින්වත්, උපාසකවරුනි, පිය පුතු රක්තා මවක මෙන් නොප විසින් මහත් උත්සාහයෙන් සිල් රැක්ක යුතු.
12. මෙහි වසන නොප විසින් මගේ වචනය කළ යුතු.
13. සොරුන් විසින් බඩු බෙදනු ලබන කල්හි රාජ පුරුෂයෝ එහි ආහ.
14. අසුන් විසින් වේගයෙන් අදිනු ලබන රියෙන් රියැදුරා වැටුණේ ය.
15. තේරුවන් බන්තවුන් විසින් පවින් වෙන් වියෑ යුතු.

154. ශබ්ද කිහිපයක් එක් කොට එක් ශබ්දයක් වන සේ ගැලැපීම සමාස නම්. මෙසේ ගැලැපීමේදී සන්ධි විය හැකි නැත සන්ධිය කළ යුතු. සමාස වීමේදී ශබ්දයන්ගේ විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් හැර දමා ඒවායේ ප්‍රකෘති රූප පමණක් ගෙන එක් කළ යුතු යි. එයින් පසු අග ශබ්දයට පමණක් විභක්ති ප්‍රත්‍යයයන් එක් කොට (අග ශබ්දය විභක්ති අනුව වර නගා) නැතට සුදුසු පරිදි පද සකස් කැරැ ගත යුතු.

සමාස වන්නට පෙර	සමාස වූ පසු
1. නිලං උප්පලං දිසො මගො ගාමං ගතො ගජොත කතං බුද්ධො දෙසිනො	නිල+උප්පල=නිලුප්පල(නිල්මානෙල්) දිසමග - දිග් මග ගාමගත - ගමට ගිය ගජකත - අතින් කරන ලද බුද්ධදෙසිත-බුදුරජුන් විසින් දෙසනලද
2. මාතුයා සමො වීචරාය වජ්ඣං රුකඛමනා පතිනො සෙට්ඨිනො පුතො කුපෙ මණ්ඩුකො	මාතුසම - මවුට සම වීචරවජ්ඣ - සිවුරු පිණිස රෙදි රුකඛපතිත - ගසෙන් වැටුණු සෙට්ඨිපුතත - සිටුහු ගේ පුත් කුපමණ්ඩුක - ලිදේ මැඬියා
3. චන්දො ච සුරියො ච	චන්දසුරිය - සඳුන් හිරුන්
4. නයො ලොකා	නිලොක - තුන් ලෝ
5. කතංපාපං යෙන සො	කතපාප - කළේ පව් යමකු විසින් ද හේ, පව් කළ
6. රථස්ස පච්ඡා	අනුරථං - රිය පස්සෙන්

දැන් උඩ දැක්වුණු සමාස පද කවර කොටසකට අයත් දැ යි දක්වනු ලැබේ.

155. අංක 1. නිලං උප්පලං (නිල් වූ මහනෙල්) යන නැත, නිලං යනු උප්පලං යන්නට. විශේෂණ යි. මේ දෙපද එක් වැ නිල උප්පල යි සිට, සන්ධි වී නිලුප්පල යි ශබ්දය සෑදේ. මෙහි අග අවයවය වූ උප්පල යන්න නපුංසක ලිංගික ශබ්දයෙකි. එය

අනුව නපුංසකලිංගික. ශබ්දයක් වූ "නිලුප්පලං, නිලුප්පලානි" යන ආදි වශයෙන් වර නැගේ. මේ ක්‍රමයට විශේෂණ විශේෂ්‍ය පද එක් වූ ශබ්ද. ගැලැපීම කම්මදාරයසමාස නමින් පාලියෙන් ද වෙසෙසුන් සමස් නමින් සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ.

අංක 2. ගාමං ගතො යන තැන ගාමං යනු දුතියා විභතති (කම් විබන්) වේ. එය පසු පදය හා ගැලැපීමේදී විබන් ලොප් වූ ගාම යෑ යි ප්‍රකෘතිය ම සිටී. මේ ගැලැපීම පාලියෙහි තප්පුරිස සමාස නමින් ද සිංහලයෙහි විබන්සමස් නමින් ද බැවහර වේ. හඤ්ඤ කතං යන්නෙහි හඤ්ඤ යනු භතියා විභතත්‍යන යි. එහි විබන් ලොප් වූ හඤ් යෑ යි සිටී. වීචරාය වඤ්ඤ යන තැන වීචරාය යන්නෙහි, වතුන් විභතතිය ද රුකබමහා පනිතො යන තැන රුකබමහා යන්නෙහි පංචමී විභතතිය ද, කුපෙ මණ්ඩුකො යන තැන කුපෙ යන්නෙහි සතනමී විභතතිය ද ලොප් වූ ප්‍රකෘතිය පමණක් සිට පසු පදයේ ප්‍රකෘතිය හා එක් වූ බව සැලකිය යුතු. මෙසේ මේ සමාසයේදී දුතියාවේ පටන් සතනමිය දක්වා ඇති ස විබන් ම ලොප්වේ. කිසි විටෙක මේ සමාසයෙහි විභකති ප්‍රත්‍යය ද ලොප් නොවී සිටී. දෙවානං ඉඤ්ඤා = දෙවානම්ඤ්ඤා (දෙවිඳු) අනෙතවාසි (අතවැසි) යනු එයට නිදසුනි.

අංක 3. වඤ්ඤා ව සුරියො ව (සඳු ද හිරු ද) යන තන්හි ව යන නිපාතයෙන් සමබන්ධ වූ නාමපද දෙකක් එක ශබ්දයක් මෙන් ගැලැපී වඤ්ඤුරිය යෑ යි සෑදේ. ව යන නිපාතයෙන් සමබන්ධ වූ පද එකට ගැලැපීමක් වූ බැවින් මෙයට වාඤ්ඤාසමාස යෑ යි පාලියෙන් ද, දඅරුත් සමස් යෑ යි සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ. වඤ්ඤ සමාස යනු ද මෙය ම ය. මෙසේ ගැලැපී හැදුණු සමහර ශබ්ද බහුවචනයෙහි ද සමහරෙක් ඒකවචනයෙහි ද වර නැගෙත්. වඤ්ඤා ව සුරියො ව යනු සමාස වූ වරනැගෙන විට වඤ්ඤුරියා, වඤ්ඤුරියෙ, වඤ්ඤුරියෙහි, වඤ්ඤුරියානං යන ආදි වශයෙන් යෙදේ. ගීතං ව වාදිතං ව (ගැයුම් ද වැයුම් ද) ගීත වාදිත යි සමාස වූ ගීතවාදිතං, ගීතවාදිතෙන, ගීතවාදිතස්ස යන ආදීන් එකවචනයෙහි ම වර නැගේ.

අංක 4. සංඛ්‍යාවාවක (ගණන් අගවන) ශබ්ද මූලට යෙදී එක් ශබ්දයක් වූ ගැලැපීම දිගුසමාස නම්. මේ සමාසයෙහි සමහර ශබ්ද සමාස වූ පසු නපුංසකලිංගික ඒකවචන බවට පැමිණේ. තයො ලොකා (තුන් ලෝ) යන්න සමාස වූ පසු

තිලෝක කියා සිටී. වාක්‍යයෙහි යෙදෙන විට නපුංසකලිංගික ව එක වචනයෙන් ම යෙදෙයි. තිලෝකං, තිලෝකෙන, තිලෝකස්ස යන ආදී වශයෙනි. සමහර නැනෙක පර පදයේ ලිංගයෙන් ම සිට බහුවචනාත්ත වේ. නයො භවා (භව තුන) යනු තිභව යි සිද්ධ වූ තිභවා, තිභවෙ, තිභවෙහි, තිභවානං, තිභවෙසු යි වර නැගේ.

අංක 5. සමාස වන පදවලින් හැඟෙන අභිය තිබියදී එයින් වෙසෙසෙන අනෙකක්හු ම හැඟවේ නම් එයට බහුබේහිසමාස යැ යි පාලියෙන් ද අත් අරුත් සමස් (අනාභි සමාස) යැ යි සිංහලයෙන් ද බැවහර වේ. කතපාප යැ යි කී විට එක් වරට ම හැඟෙන්නේ "කළ පව්" බව යි. එහෙත් අනෙකකු අපේක්ෂා කොට, කතපාපො පුරිසො (කළ පව් ඇති පුරුෂයා), කතපාපෙන පුරිසෙන (කළ පව් ඇති පුරුෂයා විසින්) යන ආදීන් කළ පව් ඇත්තෙක් ම හැඟවෙයි. පංචවකඛු යන්නෙන් ඇස් පසක් නො වූ ඇස් පසක් ඇත්තෙක් ම ඇඟවෙයි. සමාස වන්නට පෙර කතං පාපං යෙන සො කතපාපො (කරන ලද්දේ පව් යමකු විසින් ද හෙතෙමේ කතපාප නම්) යන ආදීන් ය ශබ්දය යොදා වාක්‍යය සකස් කරනු ලැබේ. මෙසේ ම :

ආරුළුහො වාන්රො යං සො (රුකේඛා) ආරුළුභවානරො (වඳුරා නැගුණේ යමකට ද එය ඒ (ගස) ආරුළුභවානර (වඳුරා නැගුණු) නම්.

පනිතො වානරො යසමා සො (රුකේඛා), (වැටුණේ වඳුරා යමෙකින් ද ඒ ගස), පනිතවානර (වඳුරා වැටුණු) නම්.

දීඝා බාහු යසස්ස සො දීඝබාහු (දික් අත් ඇති මිනිසා).

ඵලොති කුසුමාති යසස්සං ලොයං සා ඵලෙකුසුමා (පිපුණු මල් ඇති වැල) යන ආදිය ද බලා මෙය යෙදෙන සැටි සිතට ගත යුතු.

අංක 6. මුලට අව්‍යය පද (උපසර්ගී හෝ නිපාත) යෙදී සමහර සමාස පද සෑදේ. ඒ අව්‍යය පදයන්ගේ අභිය ප්‍රධාන කොටැති පද එකට ගැළැපීම අව්‍යයිභාව සමාස නම් වේ. මෙසේ, සමාස වූ ශබ්දයේ අග අකාරය වී නම් එයට අං වේ. අගට ආකාරාත්ත ශබ්දයක් සිටියොත් එහි ආකාරය භ්‍රසව වී අං වේ. ඉකාරාත්තාදිය නො වෙනස් වූ සිටී.

සමාස වන්නට පෙර

සමාස වූ පසු

රථසස පවණ (- අනු)

අනුරථං - රියට පස්සෙන්

ගාමසස අනෙතා

අනෙතාගාමං - ගම ඇතුළත

කූපසස සමීපෙ(- උප)

උපකූපං - ලිඳ ළඟ

දිනෙ දිනෙ (- පති)

පතිදිනං - දින පතා

බලං යථා

යථාබලං - ශක්ති පරිදි

සතති යථා

යථාසතති-ශක්තිය නොදුක්ම, ශක්තිපරිදි

ගංගාය පාරං

පාරගංගං - ගඟින් එ ගොඩ

ගැටපද විවරුව

මානාපිතරො - මාපියෝ

උපගඩහං - ගංගා නදිය අද්දර

වතනතෙ - පවතී, ඇත

පරොපකාර, පු. අනුනට උපකාරය

දසාහං, දස අහං - දස දිනක්

සුවණ්ණමාලිද්දුප - රුවන්මැලි සෑය

ධුමයාන - දුම්රිය

පව්වාගවජති (පති-ආ-ගම්) - ආපසු එයි

වායති, (වා) හමයි

ආරෝග්‍ය, න. සනීපය

මහාකණ්ණ - මහ කන් ඇති

ජනතු - සත්ත්වයා

ඔට්ඨ, පු. ඔටුවා

උනනන - උස්

කන්ධර, පු. බෙල්ල

පකති, ඉ. සවභාවය

පහට්ඨ - සතුටු

ජාතො - වූයේ ය

වාපි, ඉ. වැව

පොකබරණි, ඉ. පොකුණ

උතු, ඉ. සෘතුව

යොබබන, න. තරුණ බව

සමභව, පු. උත්පත්තිය

කිංසුක, පු. කැල

නිගගන්ධ - සුවඳ නැති

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. මම මාතෘපිතරෝ නගරං ගතා.
2. උපගඬගං බාරාණසී වතනතෙ.
3. සබ්බෙහි යථාසතති පරොපකාරෝ කතතබ්බො.
4. සො පුරිසො අනුරාධපුරෙ දසාහං වසිත්වා සිරිමහාබොධිං සුවණ්ණමාලිදුපං ච පුපේත්වා ධුමයානෙන කොළමඛනගරං පච්චාගච්ඡී.
5. යනු සුඤ්චානො වායති, නනු ජනානමාරොග්ඝං වතනතෙ.
6. රාමො පිතුච්චනෙන රජජං පහාය වතමගච්ඡී.
7. ගජො මහාකණේණා ජනතු.
8. ඔට්ඨා පකතියා උනනතකඤ්ඤා ජනතවො.
9. පිතා පච්චාගතං පුතං දිසවා පහට්ඨමනො ජානො.
10. ගිමෙහ උතුමහි වාපිපොකබරණියො සුකඛජලා භවතති.
11. සබ්බානි අතනනො කිච්චානි යථාසතති කාතබ්බානි.
12. යෙ රූපයොබ්බනසමපනනාපි විසාලකුලසමභවාපි සචෙ විජ්ජාහිතා භවෙය්‍යං නිගගන්ධා කිංසුකා විය තෙ න සොහනති.

(ආ) පාලියට නගන්න

1. ලක්දිවැ අනුරාධපුරයෙහි ඒළාල නම් මහබලැහි දෙමළ රජෙක් විය.
2. එ කල්හි ම සිංහලදීපයේ දකුණු දිශායෙහි රුහුණු රටැ දුට්ඨගාමිනී නම් සිංහල රජෙක් ද විය.
3. "දෙමළ සසුන වනසති එ බැවින් දෙමළ බලය නසා සස්න බබුළුවන්තට ගගින් එගොඩ යමි" යි එ රජ සිතී ය.
4. එ රජ තමා ගේ සේනාව හා රුහුණු රටින් නික්මැ අනුරාධපුරයට පැමිණියේ ය.
5. ඒළාල රජුගේ ද ගාමිනී රජුගේ ද බිහිසුණු යුද්ධයෙක් විය.
6. ගාමිනී රජ දෙමළන් ගේ රජුහු මරා රාජ්‍යය අත් පත් කොට ගෙන සිංහල වංශය ද බුද්ධශාසනය ද බැබළුවී ය.

(මෙහි යටින් ඉරක් යොදා ඇති තැන් සමාස කොට යෙදිය යුතු.)

(ඉ) මේවා සමාස කොට යොදා වාක්‍ය තනනු :

හත්තං සමුහො, රුකබස්ස මුලං, අගගිතා දඩ්ඨං,
නානාවිධානි ඵලානි, බුද්ධෙන දෙසිනො, අද්ධමාසෙ
අද්ධමාසෙ, කතානි පුඤ්ඤානි යෙන.

කාලාභිපතනි විභක්තිය

156. කළ හැකි ව තුබුණ ක්‍රියාවක් කිසියම් අවහිරයක් බාදාවක් නිසා නො කෙළේ වී නම් එය ඇගවීමෙහි පාලියෙහි කාලාභිපතනි විභක්තිය යෙදේ. "හෙතෙම උපකරණ ලැබී නම් බත පිසිය" (බත පිසන්නට තුබුණි). එහෙත් ඒවා නොලත් බැවින් බත නො පිසුයේ ය. මේ අවහිරයත්, බාදාවත් නිසා ක්‍රියාව නොකිරීම යි. "උපකරණ ලැබීනම් බත පිසන්නට තුබුණි " යන මෙහි "ලැබී නම්" යන්න ද "පිසන්නට තුබුණි" යන්න ද පාලියේදී කාලාභිපතනි විභක්තික ක්‍රියායෙන් දැක්වෙයි.

157. දැන් කාලාභිපතනි විභක්තියෙහි විභක්තිපච්චයයෝ (විභක්තිප්‍රත්‍යයයෝ) මෙහි දැක්වෙත්.

පරසසපද		අතනනොපද	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. සසා	සසංසු	සසඵ	සසංසු
ම. පු. සෙස	සසඵ	සසසෙ	සසච්චිතෙ
උ. පු. සසං	සසමනා	සෙස	සසාමහසෙ

පච්චි (ධාතුව)
(කතතුකාරකයෙහි)

ප. පු. අපච්චිසා	අපච්චිසංසු	අපච්චිසඵ	අපච්චිසංසු
ම. පු. අපච්චිසෙ	අපච්චිසඵ	අපච්චිසසෙ	අපච්චිසච්චිතෙ
උ. පු. අපච්චිසං	අපච්චිසමනා	අපච්චිසෙ	අපච්චිසාමහසෙ

158. කම්කාරකයෙහි "අපච්චිසස, අපච්චිසසංසු" යන ආදීන් වර්තැගේ.

159. මෙහි ධාතුවට මුලින් අකාරයක් එක්වේ. අපච්චිසා යන්නෙහි මෙහි. සමහර නැතෙක ඒ අකාරය නැතිව ද යෙදේ. "පච්චිසා, පච්චිසංසු" ආදි වශයෙනි.

සො වෙ යානං අලභිසො අගච්ඡිසො.
 හේ ඉදින් යානය ලැබුයේ නම් ගියේ ය
 (යන්නට තුඩුගේ ය).

සවාහං න ගම්සසං මහාජාතිකො අභවිසසං.
 ඉදින් මම් නො ගියෙම් නම් මහත් පිරිහීම ඇත්තෙම්
 වන්නෙම් (වන්නට තුඩුණි).

සන්ධි

160. සවරයක් පර කල්හි ය වී මී ද් න් ත් ර් ළ් හ් යන අකුරු සවරයකට මුලින් ආගම වේ (අමුතු වෙන් එක් වේ).

න + ඉමසස = නයිමසස	ති + අංගිකං = තිවංගිකං
අනන + අඤ්ඤ = අනනදඤ්ඤ	ඉනො ආයති = ඉනො නායති
සබ්භි + එව = සබ්භිරෙව	ජ් + අභිඤ්ඤා = ජ්ඤ්ඤා
සමණ් + අවල = සමණ්මවල.	අජ්ජ් + අගෙ = අජ්ජනගෙ
සුඋජ්ජ ව = සුභුජ්ජ ව	

(ආ) නිගහිතයන් යකාරයන් (ංය) දෙකට "ඤ්ඤ" ආදේශ වේ (ජ් දෙක ඉවත් කොට ජ් වෙනුවට පැමිණේ).

සංයොග = සඤ්ඤාග.

(ඉ) සවරයකට පර වූ සමහර නැතෙක ව්‍යංජනයට ද්විත්ව (දෙකක් බව) වේ. ජ් ව්‍යංජන දෙක ම ධනිත (මහාප්‍රාණ) වී නම් එයින් මුල එක සිටිල (අල්පප්‍රාණ) වේ.

චිර + යිති = චිරය්යිති = චිරධයිති.

(ඊ) කිඤ්ඤාපි යන්න ක්‍රියාවට මුලින් සිට අසංභාව්‍යථීයක් දෙයි. කිංවාපි සො පාපකං කමමං කරොති (ඔහු ලාමක කමීයක් කළත්, කරන්නෝ නුමුත්).

කරභුයෝගයෙහි ඊ-ප්‍රත්‍යයය

161. කලින් නොකළ නොවූ දෑයක් කිරීම වීම ඇගවීමට කරභු යන ධාතුවට මුලින් (නාමයේ අගට) ඊ-ප්‍රත්‍යයය එක් වේ.

මලින + ඊ + කරොති = මලිනිකරොති - කිලිටි කරයි.
 මලින + ඊ + භවති = මලිනිභවති - කිලිටි වෙයි.

ගැටපද විවරුව

මාදිස - මා බඳු
කාක, පු. කවුඩා
ඉතතර - ලාමක, එසේ මෙසේ වූ, සුලුපටු
ඉසස, පු. වලසා
කපපට්ඨිනික - කපක් පවත්නා
යාවමහනන - ඉතා මහත්.
භාරියං - බරපතළ
පව්වය, පු. උපකාරය
ධමමරාජ - ධර්මිෂ්ඨ රජ
භොග, පු. වස්තුව, දේපොල
අරහනන, න. රහත් බව
වකකවාල, පු. සක්වළ
තථාගන - බුදුරජ
මහාජානික, පු. මහත් භානිය ඇති
සෙව, නි. හෙට
එන්දන, පු. කොලොම් රැක
වෙර, න. වෛරය
යාන, න. කාරණය, නැන
ධමමික - දැනුම
ධමමවකඛු, න. දහම් ඇස
අනාගාමිඵල, න. අනාගාමී ඵලය
මාතුගාම, පු. සත්වී
අංගුලි, ඉ. ඇඟිල්ල
හියෙයා, නි. ඊයේ
ලොහින, න. ලේ
ආතුර - ගිලන්
අනාතුර - නොගිලන්
පග්ඝරණ, න. වැගිරීම
ධන, මූල, න. මුදල
අනගාරික - අනගාරික, ගිහිගෙන් වෙන් වූ
අජ්ජාපි - අදන්
මොහොට්ටිවනන ගාමජ - මොහොට්ටිවත්ත නම් ගම, උපන්
ධමමාරාම, පු. දම්රම්
පරියෙසන, න. සෙවීම
අනුසස්සක - උත්සාහ නැති
සිප්ප, න. ශිල්ප

දුටුගාමිනී - දුටුගැමුණු, (ධෘෂට) අභිත ගැමුණු
 ආබාධ, පු. ලෙඩ
 චිතමල - පහ වූ කෙලෙස් මල ඇති (කෙලෙස් මල නැති)
 අගාර, න. ගිහිගෙය
 රජජ, න. රාජ්‍යය, රජකම
 ධම්මචිනය, පු. ශාසනය
 යාන, න. යානය, රථය
 සමමුඛිභාව, පු. හමු වීම
 උච්ඡා, පු. මහමුහුණා
 ඵවරූප - මෙබඳු
 ආයතිභව, පු. අනාගත භවය
 චිරජ - කෙලෙස් දුලි නැති
 හිකබ්බා, ඉ. සිගමන
 පරිනායකරතන, න. පුත්රුවන
 පවෙදිත - දන්වන ලද, දෙසන ලද
 අත්භංගත - අවරට ගිය
 අයුතන, න. නොසුදුසු දෑ
 කිලෙසාතුර - කෙලෙසුන් ගෙන් ගිලන් වූ
 බාලය, න. ළපැටි වයස
 ඡනන, පටිච්ඡනන, ආචුත - වැසුණු
 ජාති, ඉ. ජාතිය
 කාමගුණ, පු. කාම කොටස
 හිකකඬුවගාමජ - හික්කඬුව ගම, උපන්
 සත්ථ, න. ශාසත්‍රය
 උසසුක - උත්සුක, උත්සාහවත්
 පරිබ්බය, පු. වියදම
 මෙතෙතය්‍ය, පු. මෙතෙතය බුදුරජ
 සිහල - සිංහල
 අජජ, නි. අද
 ඵෙර, පු. තෙර
 අප්පොසසුකක - මන්ද උත්සාහ ඇති
 ආහරති (ආ + හර්) - ගෙන හැර පායි
 බෙපෙති (බී) - ඤයයට පමුණුවයි, විනාශ කරයි,
 නොකරුණේ වියදම් කරයි
 උසසහති (උ + සහ්) - උත්සාහ කරයි
 නිපතති (නි + පත්) - වැදගෙයි, වැටෙයි
 සකඛිසසති - හැකි වන්නේය

ආදෙති, ආදදාති (ආ-දා) - ගනී

ආදාය - ගෙන

දෙති, දදාති - දෙයි

අනතරධායති (අනතර + ධා) - අතුරුදහන් වෙයි

ධම්මපාල, පු. ධම්පාල

පරාධීන - අනුනට යටත්

සිරිසුමංගල, පු. සිරිසුමගුල්

විරසසං - බොහෝ කලෙකින්

පබ්බාපේති - පැවිදි කරයි

සංවතනති (සං + වත්න්) - යමක් පිණිස පවතී, හේතු වෙයි

පයොපේති (ප + යුජ් + ආ) - යොදයි

කිණාති (කී) - මිලයට ගනී

පබොධෙති (ප + බුධි) - පුබුදුවයි

සකෙකාති (සක්) - හැකි වෙයි

වොරොපෙති (වි + අව + රුජ්) - තොර කරයි

සමාගච්ඡති (සං + ආ + ගම්) - හමු වෙයි

පඤ්චරති (ප + ච්ච) - පැතිරෙයි

ඇබ්දිය

(අ) කිණාති (කී) - මිල දී ගනී, දෙසෙති (දිස්) - දෙසයි.
මේවා වතකමානා, පංචමී, සභනමී, අජ්ජනතී,
ගීයභනතී, හවිසසනතී, කාලාතිපභනි යන සත් විඛන්ති
වරනගන්ත.

(ආ) සිංහලයට නගන්ත

1. සවෙ තුමෙහ මාදිසසස බුද්ධසස සමමුඛිභාවං නාගමිසසථ,
ඉසසථඤ්ඤානං වීය කකොඵ්ඤ්ඤානං වීය ඵ කප්පට්ඨිතිකං
වො වෙරං අභවිසස.
2. "සවායං පුරිසො ඉතතරසතෙනා අභවිසස නාමහාකං
ආවරියො ඵචරුපං උපමං ආහරිසසති යාවමහා වනායං
පුරිසො හවිසසතී"ති සබ්බෙඵ බුද්ධසස පාදෙසු තිපතිත්වා
සිරසා වඤ්ඤංසු.
3. ඉදං කිර යානං දිසවා නථාගතො දෙවදනතං පබ්බාපේසි :
සවෙ හි සො න පබ්බපේසස ගිහි හුත්වා කමමං ඵ භාරියං
අකරිසස, ආයතිභවසස පචචයං කාතුං න සකඛිසස
පබ්බපේත්වා පන කිංචාපි කමමං භාරියං කරිසසති
ආයතිභවසස පචචයං කාතුං සකඛිසසති ති.

4. රූපං ච හිදං හිකඛවෙ අනතා අභවිසස නයිදං රූපං ආබාධාය සංවනෙනයා.
5. සවාය හිකඛවෙ රාජා පිතරං ධම්මිකං ධම්මරාජානං ජීවිතා න වොරොපෙසසථ, ඉමසමීං යෙව ආසනෙ විරජං වීතමලං ධම්මචකඛු උපපජ්ජිසසථ.
6. පසසානඤ්ඤ ඉමං මහාධනසෙඨ්ඨපුතනං ඉමසමීං යෙව නගරෙ දෙවඅසීතිකොට්ඨනං බෙපෙචා හරියං ආදාය හිකඛාය වරනනං. සවෙ හි අයං පඨමවයෙ හොගෙ අබෙපෙචා කමනෙන පයොජ්ජිසසා, ඉමසමීං නගරෙ අගගසෙඨ්ඨ අභවිසසා, සවෙ පන නිකඛමිචා පබ්බජිසසා අරගනනං පාපුනිසසා හරියාපිසස අනාගාමිථලෙ පතිට්ඨහිසසා.
7. සවෙ සචා අගාරං අජ්ඣාචසිසස, චකකචනතිරාජා අභවිසස, රාහුලසාමණෙරො පරිනායකරනනං, ථෙරී ඉඤ්චරනනං, සකලචකකචාලුරජ්ජං ඵනෙසසෙඤ්ඤව.
8. සවෙ ආනඤ්ඤ නාලහිසස මානුගාමො තථාගතප්පවේදිනෙ ධම්ම විනයෙ අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජ්ජං, විරට්ඨිතිකං ආනඤ්ඤ බ්‍රමහචරියං අභවිසස.
9. අයමඛගුලිමාලසස මානා අංගුලිමාලං ආනෙසසාමීති ගචජති, සවෙ සමාගමිසසති, අංගුලිමාලො අංගුලිසහසසං පුරෙසසාමීති මාතරං මාරෙසසති.
10. සවෙහං න ගමිසසාමි මහාජාති අභවිසස.
11. සො වෙ හියොහ යානං අලහිසසා අගචජිසසා, සො වෙ අජ්ජ අනඤ්ඤගනෙ සුරියෙ යානං අලහිසසා අගචජිසසා, සො වෙ සෙව යානං අලහිසසා අගචජිසසා.
12. අථ නෙ සචා ආමනෙනචා "කසමා මහාරාජානො ඵචරූපං කරොථ? මයි අසනෙන අජ්ජ ලොහිනනදී පචනතිසසථ, අයුතනං වො කනං, නුමෙහ පංචහි වෙරෙහි සවෙරා විහරථ අහං අවෙරො විහරාමි, නුමෙහ කිලෙසානුරා හුචා විහරථ, අහං අනානුරො, නුමෙහ කාමගුණෙ පරියෙසනුසසුකා හුචා විහරථ, අහං අනුසසුකො විහරාමි"ති චචා ඉමං ගාථං අභාසි.

(ඉ) පාලියට නගන්න

1. මම ඊයේ එහි නොගියෙමි නම් මහ ලේවැගිරීමක් වන්නට තුබුණි.
2. ගමනට වියදම ලැබීමි නම් හෙට මා එනු ඇත.
3. ළපැටි වියේදී මම ශිල්ප ඉගැන්මට උත්සාහ කෙළෙමි වීම් නම්, අද මෙබඳු පිරිහීමක් නො වන්නේ ය.
4. ඉදින් ඔබ මට මුදල් දුන්නාහු නම් මේ ගෙය මිලයට ගන්නට තුබුණි.
5. නෙපි පින් කරන්නහු නම් මතු මෙහෙය බුදුරජුන් දක්නහු ය.
6. ශාසනාඥන් වහන්සේ පහළ නොවූයේත් නම් මෙලොව අඳුරෙන් වැසුණු එකක් වන්නට තුබුණි.
7. එදා දුටුගැමුණු රජ පහළ නොවී නම් සිංහල නම් වූ මනුෂ්‍යජාතියක් අද ඇති නොවන්නට තුබුණි.
8. අනගාරික ධර්මපාල තුමා සිංහලයන් නො පිබිදුවී නම් තව ම (අදත්) අපි අනුනට යටත් අය වනු ඇත.
9. මොහොට්ටිවත්තේ (උපන්) ගුණානන්ද තෙර පහළ නොවී නම් නොබෝ කලෙකින් ම බුදුසස්න මෙ දිවයිනෙන් අතුරුදන් වන්නට තුබුණි.
10. හික්කඩුවේ (උපන්) සිරිසුමගලතෙරණුවෝන් (රත්මලානේ) දම්මරම්තෙරණුවෝන් මන්දෝත්සාහ වූහු නම් මේසා මහත් ශාසනාලෝකයෙක් මෙ දිවයිනෙහි නො පැතිරෙන්නේ ය.

162. අනුන් ලවා කරවනු ලබන ක්‍රියාව ප්‍රයෝජ්‍යක්‍රියා නම්. ධාතුට එ, අය, ආපෙ, ආපය යන සතර ප්‍රත්‍යයයන් සුදුසු පරිදි එක් කිරීමෙන් ප්‍රයෝජ්‍යක්‍රියාඛගය සෑදෙයි. එයට පසුව "ති අනති" ආදි ආඛ්‍යාත විභතීපච්චයයන් එක් කළ යුතු ය.

පව් ආදි හලනන ධාතුනට එ අය ආදි සතරෙන් කොයි එකක් වුව ද එක් වෙයි.

ආ-කාරානන ධාතුනට ආපෙ, ආපය යන දෙකෙන් එකක් එක් කළ යුතු.

උ-වණ්ණානන ධාතුනට එ, අය දෙකෙන් එකක් එක් කළ යුතු.

ඉ-වණ්ණානන ධාතුනට එ ආදි සතරින් කවර එකක් හෝ එක් වෙයි.

චුරාදි ගණයේ ධාතුනට ආපෙ, ආපය යන ප්‍රත්‍යයයෝ එක් වෙති.

මේවා එක් වූ කල, ධාතුවේ මූල සවරය අයන්තෙක් වී නම් එය ආ වේ. ඉයන්තෙක් වීනම් ජ්කාර වී පසුව ආය් බවට පැමිණේ.

ධාතුසවරය උයන්ත වී නම් එය ඔ කාර වේ. පසුව එය ආච්ච බවට පැමිණේ.

නිදසුන් :

ධාතුව	ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය	තේරුම
පව්	පාවෙති, පාවයති, පාවාපෙති, පාවාපයති	පිසවයි
ලිඛි	ලෙඛෙති, ලෙඛයති, ලෙඛාපෙති, ලෙඛාපයති	ලියවයි
දා	දාපෙති, දාපයති	දෙවයි
සි	සායෙති, සායයති, සායාපෙති, සායාපයති	හොවයි
සු	සාවෙති, සාවයති	අස්වයි
භූ	භාවෙති, භාවයති	වඩයි
චුර්	චොරාපෙති, චොරාපයති	සොරකම් කරවයි

163. ලවා යන අභියෝගි බොහෝ සෙයින් තනියා විභතිය යෙදේ.

උදාහරණ :

සො සුදෙන ඔදනං පාවෙති.
(හේ අරක්කැමියා ලවා බන පිසවයි)

සො දාසෙන කටං කාරෙති.
(හේ දාසයා ලවා කළාලය කරවයි.)

164. යැවීම, ඉගැන්වීම ආදී අභි ඇති ක්‍රියා සහිත වාක්‍යයෙහි ලවා යන අභියෝගි දුතියා විභතිය යෙදේ.

සො ජනෙ සගහං ගමෙති. (හේ ජනයන් සවරියට යවයි. ජනයන් ලවා සවරියට යෑම කරවයි.)

සො සිසෙස ධමමං අජ්ඣාපෙති. (හේ සිසුන්ට දහම් උගන්වයි. සිසුන් ලවා දහම් ඉගැන්වීම කරවයි.)

සො පුතනං අනනං භොජාපෙති. (හේ පුතුට කෑම කවයි. පුතු ලවා අහර වැළැඳීම කරවයි.)

කම්චාවක රූප

165. ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාවේ කම්චාවක රූප සෑදීමට එහි අංගයට ඊය යන්න හා නෙ අනෙක ආදිය එක්කරන්න.

උදාහරණ :

පාවෙ + ඊය + නෙ (සුඵසවර ලෝපයෙන් සන්ධි වී) පාවීයනෙ, පාවීයති (පිසවනු ලැබේ).

ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියා සහිත වාසගම් කම්කාරකයට පෙරැළීමේදී ලවා යන අභිය ලැබූ පදය තනියා විභතියෙන් සිටී.

උදාහරණ :

නෙන සුදෙන ඔදනො පාවීයනෙ, පාවීයති.
(ඔහු විසින් අරක්කැමියා ලවා බන පිසවනු ලැබේ.)

නෙන දාසෙන කටො කාරීයනෙ, කාරීයති.
(ඔහු විසින් දාසයා ලවා කළාලය කරවනු ලැබේ.)

අකම්ක සකම්ක

166. අකම්ක ධාතුන්ට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දීමෙන් සකම්ක ක්‍රියා සෑදේ. මරති (මැරෙයි). මෙයට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දුන් විට මාරෙති (මරයි) කියා සිද්ධ වේ.

ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාවන්ගේ කාදනන රූප

167. ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාංගයට කාදනන ප්‍රත්‍යයයන් එක් කිරීමෙන් ඒවායේ කාදනන රූප සෑදේ.

උදාහරණ :

පාවෙ (ඉ) න = පාවිත (පිසවන ලද)

පාවෙ + අනන = පාවෙනන, පාවයනන (පිසවන)

පාවෙ + ඊය + මාන = පාවියමාන (පිසවනු ලබන)

පාවෙ + න්‍යා = පාවෙන්‍යා (පිසවා)

පාවෙ + ඉ + න්‍යා = පාවයින්‍යා (පිසවා)

පාවෙ + තුං = පාවෙනුං (පිසවන්නට)

පාවෙ (ඉ) තුං = පාවයිතුං (පිසවන්නට)

පාවෙ + තු = පාවෙනු (පිසවන්නා)

(පාවෙනා, පාවෙනාරො යන ආදීන් වර නැගේ.)

පාවෙ + ඉ + තු = පාවයිතු (පිසවන්නා)

පාවෙ + අන = පාවන (පිසැවීම)

පාවෙ + නබ්බ = පාවෙනබ්බ (පිසැවිය යුතු)

පාවෙ + ඉ + නබ්බ (පාවය + ඉ + නබ්බ)

= පාවයිනබ්බ (පිසැවිය යුතු)

පාවෙ + අනීය = පාවයනීය (පිසැවිය යුතු).

ගැටපද විවරුව

පටිගහාභයනෙ - පිලිගන්වයි

මාතලී - එනම් රියැදුරා

ගුනතිලපණ්ඩිතො - ගුන්තිල පඬි

නායයති - පමුණුවයි

ආණාපිත - අණවන ලද

යාචාපෙති - ඉල්ලවයි

බොධෙති - උගන්වයි

ආනාපෙති - ගෙන්වයි

ජාතභූමි - උපන්බිම

අනුභාවෙති - විඳවයි.

අතිලුඤ්ඤා - ඉතා ලොහොබී, ඉතා ගිජු

චාරෙති - තණ කවයි

පායෙති - පොවයි

පමබ්බක - සිවලා

භොජයති - වළඳවයි

දලිඤ්ඤා - දිලින්නදා

දාපෙති - දෙවයි
 පරිවේෂිත - හාත්පසින් වැඩුණු
 දාවගිනි - ලැවී ගින්න
 වතුපසද - සිටුවා
 උබෙබිත - නැති ගත්වන ලද

ඇබූසිය

(අ) සිංහලයට නගන්න

1. යාවකො පුනෙහි අනන්තං පටිග්ගාභයනෙ.
2. සකෙකා මානලිනා ගුනලපණ්ඩිතං නාවතිංසභවනමානාපයි.
3. පිනරා ආණාපිනො එස කුමාරො පතිදිනං ගොනෙ වනෙ වාරෙසි ජලං ව පායෙසි.
4. අසපුරිසා සයමපි පාපානි කරොනති පරෙහි පි කාරයනති.
5. සො පානොව ආරාමං ගන්තො පංච භික්ඛු අභොජයි.
6. පිනා පුනෙහන දලිද්දානං ධනං දාපෙසි.
7. සො බ්‍රාමහණෙන රාජානං ධනං යාවාපෙති.
8. පණ්ඩිතෙන භික්ඛුනා කුමාරො ධමමං බොධියනෙ.
9. රාජා භික්ඛුං පාසාදමානාපෙතො වන්දිතො පුජෙතො මහනනං සකකාරමකාසි.
10. ජානභූමියා දසසනං මං සුඛමනුභාවෙති.
11. වනෙ සීහොසභානං වඩ්ඪමානො මිත්තධමෙමා අතිලුද්ධෙත ජමබුකෙන විනාසිතො.
12. වායුනා පරිවේෂිතෙන දාවගිනා වනෙ සබ්බෙ වතුපසදාදයො උබෙබිතා.

(ආ) දෙති, කරොති, හරති, වසති, ගායති, ඡිත්ති යන ක්‍රියාවල ප්‍රයෝජ්‍ය රූප දෙන්න.

(ඉ) භාවෙති, සාවෙති, දාපෙති, නභාපෙති යන මොවුන්ගේ කම්චාවක රූප ද මොවුන්ගේ අංගයනට -න, -නබ්බ, -තො, -තුං, -තු, -අන, -මාන යන ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී සෑදෙන කෘදන්ත රූප ද දෙනු. ඔවුන් යොදා වාක්‍ය දෙක බැගින් සාදන්න.

(ඊ) කර ධාතුචෙත් හැදෙන ප්‍රයෝජ්‍ය ක්‍රියාව, වනනමානා, පංචමී, සනතමී, අජ්ජනතී, භවිසසනතී යන විභත්තිවල කතීකාරක කම්කාරක දෙක්හි වර නගන්න.

පද සෑදීම

168. නාමයට ප්‍රත්‍යයයන් එක් වූ සෑදෙනුයේ තද්ධිතන්ත නම්.

නාමය	ප්‍රත්‍යය හා ප්‍රත්‍යයාඨීය	තද්ධිතන්ත පදය	තේරුම
වසිටය	ණ (පරම්පරා ගතයා)	වාසිටය	වගිණිය පරපුරේ වූ තැනැත්තා
කවච	ණාන(පරමපරාගතයා)	කචචාන	කචච පරපුරේ වූ තැනැත්තා
කචච	ණායන(පරමපරාගතයා)	කචචායන	කචච පරපුරේ වූ තැනැත්තා
විනතා ¹ දකඛිණා	ණේය්‍ය(පරම්පරාගතයා) ණේය්‍ය(ලබන්නට සුදුසු)	වෙනතේය්‍ය දකඛිණේය්‍ය	විනතාවගේ පුත්‍ර දානය ලබන්නට සුදුසු
සක්‍යපුත්ත	ණික (පුත්‍රයා)	සක්‍යපුත්තික	ශාක්‍ය පුත්‍රයා (බුදුරජුගේ) පුත්‍ර
මනු ²	ණච (පරම්පරා ගතයා)	මානච	මනුගේ පරපුරේ වූ තැනැත්තා
සමණ	ණේර (පුත්‍රයා, ගිණියා)	සාමණේර	ගුමණියාගේ පුත්‍ර (ගිණිය)
සත	ණක (මිග්‍ර වූ දෑ)	සාතික	ගිතෙලින් අනන්‍ය ලද්ද
සකට සීස	ණික (ඇවිදින්නා) ණික (උසුලන්නා)	සාකටික සීසික	ගැලින් ඇවිදින්නා ගිසින් බර උසුලන්නා
වම්පා ¹	ණේය්‍යක (වසන්නා)	වමෙපය්‍යක	වම්පානුවර වසන්නා
බාරාණසී ¹	ණේය්‍යක (වසන්නා)	බාරාණසේ- ය්‍යක	බරණෑස වසන්නා

¹ "ණේය්‍ය ණේය්‍යක" යන ප්‍රත්‍යයයේ සක්‍රීලිංගික බඳවලට එක්වෙත්.

² "ණච" ප්‍රත්‍යයය උකාරන්ත නාම කෙරෙත් යෙදේ.

කුසිනාරා	ණක (වසන්තා)	කොසිනාරක	කුසිනාරායෙහි වසන්තා
මගධ	ණක (වසන්තා)	මාගධක	මගධරට වසන්තා
අගග	ඤ (දනසුත්ත)	අගගඤ්ඤ	අග්‍ර යැයි දන සුත්ත
අභිධමම	ණික (පුහුණු කරන්නා)	අභිධමමික	අභිධම්මය හදාරන්නා
වච ¹	ණික (කරන ලද)	වාචසික	වචනයෙන් කරන ලද්ද
සරීර	ණික (හටගත්)	සාරීරික	ගරීරයෙහි හටගත්
වීණා	ණික(ශිල්පය කොටගත්)වෙණික		වීණා වසන්නා
මගධ	ණික (වසන්නා)	මාගධික	මගඳ රට වැසියා
කසාව	ණ (රඳන ලද්ද)	කාසාව	කසට පොවන ලද්ද
පුරිස	ණ (අයත්)	පොරිස	පුරුෂයාට අයත්
මගධ	ණ (අයත්, එයින් ආ)	මාගධ	මගධරටට අයත් මගධ රටින් ආ
සද්ධා	ණ (ඇති)	සද්ධ	ශ්‍රද්ධාව ඇති

ණායන, ණාන, ණික, ණා ආදී ප්‍රත්‍යයන්ගේ ණී යන්න නොගත යුතු යි. එය සහිත ප්‍රත්‍යයයා පර කල්හි එය හා යෙදුණු නාමයේ මුල සවරය වෘද්ධියට පැමිණෙන බව ඇගවීමටයි ඒ ණී යන්න ප්‍රත්‍යය හා බැඳ දක්වා ඇත්තේ. ණික යන්නෙන් ගත යුත්තේ "ඉක" යන්න පමණි. "ණ" (ණී අ) යන්නෙන් ගත යුත්තේ "අ" යන්න පමණි.

¹ වච, තම, රජ, තප, තෙජ, ඔජ, උර, සිර ආදී මනෝගුණයට අයත් බඳවලට පර ව සවරයකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයන් වුවොත් ස්-යන්නක් එක් කරනු ලැබේ. මනණික = මනස් ඉක = මානසික.

169. උඩ දක්වන ලද ණ, ණාන ආදි සියලුම ප්‍රත්‍යයයන් යෙදුණ විට නාමයේ මුල සවරයට වෘද්ධි වේ. බැඳි අකුරුවලට මුලින් වූ සවරයට වෘද්ධි නො වේ.

වෘද්ධි නම් :

අ යන්න ආ යන්න වීම යි.

ඉ යන්න ඵ යන්න වීම යි.

උ යන්න ඹ යන්න වීම යි.

ඇබෑසිය

වචනයන, නාරායන, දීඝකාරායණ, කණ්ඩරායණ, වාසව, දානව, තෙලික, හන්ඵක, සිප්පික, ගන්ධික යන පද කවර නාමපදවලට කවර ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී සෑදිණි ද? ඒවායේ අඵ කෙසේ ද? යි දක්වන්න

නාමය ප්‍රත්‍යය	ප්‍රත්‍යයාචී	සෑදුණු පදය	තේරුම
සුවණ්ණ+ මය	(එයින්	සුවණ්ණමය.	රනින් කරන ලද
මන + මය	කරනලද)	මනොමය	සිතීන් කරන ලද
පණ්ඩිත+ ණය(ය)	බව	පණ්ඩිවච	පණ්ඩිත බව
නිපක + ණය(ය)	බව	නෙපකක	සානෝචිත
			නුවණ ඇති බව

170. මේ ණය-ප්‍රත්‍යය යෙදුණ විට ද පදයේ මූල සවරයට වෘද්ධි වේ. (බැඳි අකුරුවලට මුලින් සිටි සවරයට වෘද්ධි නොවේ.)

171. මන තම තප ආදී මනො ගණයට අයත් බඳවලට ව්‍යංජනයකින් පටන් ගන්නා ප්‍රත්‍යයයක් එක් වන විට ඒ බඳයේ අග "අ" යන්න "ඔ" කාර බවට පැමිණේ.

මන + මය = මනොමය.

172. "ණය(ය)" ප්‍රත්‍යය එක් වන විට ඉන් මූල පදයේ අග සිටි "අ" යන්න ලොප් වේ.

පණ්ඩිත + ණය = පණ්ඩිත් + ය = පණ්ඩිතය.

මෙබඳු නැත :

- භය යන්නට වච වේ
- දය යන්නට ජජ වේ
- කය යන්නට කක වේ
- පය යන්නට පප වේ
- බය යන්නට බබ වේ
- භය යන්නට බිභ වේ
- ලය යන්නට ලල වේ
- සය යන්නට සස වේ
- මය යන්නට මම වේ

173. ස්වාච්ඡේති ද ය-ප්‍රත්‍යය වේ. උපමාව ම ඔපමම කියා වේ.

උපමා + ණය = උපමී + ය = ඔපමය = ඔපමම.

ඇබෑසිය

1. පඤ්ඤා, චිතත, දෙසනා, ඤාණ, රජන, දාන, සීල, භාවනා යන පදවලට මය-ප්‍රත්‍යය එක්කර පද සාදා ඒවායේ අච්චි දක්වනු.
2. කුසල, සමණ, සුභද, පුරිස, නිපක, සරූප, කරුණා යන බඳවලට ණය(ය)-ප්‍රත්‍යයය යොදා පද සාදා අච්චි දෙනු.

ශබ්දය	ප්‍රත්‍යය	අඵය	සෑදුණු	පදය	තේරුම
පවජා	ඉම	උපන්, වූ	පවජිම		පසු ව උපන්
බන්ධන	ඊය	කාරණය	බන්ධනීය		බැඳීමට කාරණය
දයා	ආලු	බහුල	දයාලු		කරුණා බහුල
තප*	සී	ඇති	තපසී		තපස් ඇති
පංච	ම	පුරණ	පංචම		පස්වන
සබ්බ	ථා	ප්‍රකාරයෙන්	සබ්බථා		සඵ්ප්‍රකාරයෙන්

174. සංඛ්‍යා ශබ්දවලට සමූහය යන අඵයෙහි ක ප්‍රත්‍යය එක්වේ.
 ද්වී + ක = ද්වීක. දෙදෙනෙකුන්ගේ සමූහය.

175. ද්වී, ති ශබ්ද දෙකට සමූහාඵයෙහි "අ" ප්‍රත්‍යය යොදා මූල "ඉ" යන්නට අය් යන ආදේශය කරනු. ද්විය තය යන ශබ්ද තිපැදේ.

176. අඩිඝ වතුඝ යන්න අඩිඝඩිඝ කියා වේ. තුනහමාර ය.
 අඩිඝ දුතිය යන්න දියඩිඝ කියා වේ. එකහමාර යි.
 අඩිඝ තතිය යන්න අඩිඝතතිය කියා වේ. දෙකහමාර යි.

177. දෙව-ශබ්දයට සථාඵයෙහි තා ප්‍රත්‍යය එක් වේ. දෙවතා.
 දෙවියා ම දෙවතා නම්.

178. ටං-ප්‍රත්‍යය සඵ්නාම කෙරෙන් "සේ, මෙන්" යන අඵයේ යෙදේ. කථං (කෙසේ), ඉඝං (මෙසේ), බහුඝං (බොහෝ සේ). මෙ තන්හි කිං යන්නට "ක" යන්න ද, ඉදං යන්නට "ඉ" යන්න ද ආදේශ වී තිබේ.

---

* තප, මත ආදී මනෝගණයට අයත් ශබ්ද සමග සී ප්‍රත්‍යය යෙදේ. එහි "ස" යන්නට ද්වීඝ වේ.

179.

ධාතුව	ප්‍රත්‍යය	සෘදුණු පදය	අථය
කර්	ණක (කරන්තා)	කාරක	කරන්තා
පව්*	ණ (කිරීම, වීම)	පාක	පිසීම
සුස්	අන (කරන සවභාවය ඇති)	සොසන	සෝෂ කරන සවභාවය ඇති

මේ අක අදි ප්‍රත්‍යයයන් යෙදුණු විට ධාතුවේ මූල සවරයට වෘද්ධි වේ.

180. නාම පද කෙරෙන් පරව ධාතුව සිට, එයට පසු වැ සිටි ප්‍රත්‍යයය හා එක් වේ.

පුඤ්ඤ + කර් + (ණ)අ = "පුඤ්ඤකාර" (පින් කරන්තා)

බ්‍රමහ + වර් + (ණ)ඊ = "බ්‍රමහවාරී" (බඹසර හැසිරෙන්නා)

මෙහි අ, ඉ යන ප්‍රත්‍යයයෙන් පර ව සිටි කල ධාතුවේ මූල සවරයට වෘද්ධිය වේ.

ධාතුව	ප්‍රත්‍යය	පදය	පදාථය
කර්	අණිය	කරණිය	කටයුත්ත
කර්	තබ්බ	කතතබ්බ	කටයුත්ත
වද්	ය(වද්‍ය)	වජ්ජ	කියයුත්ත
ගහ්	අන	ගහණ	ගැන්ම
ජර්	ආ	ජරා	දිරීම
වස් (+ අ)	මාන	වසමාන	වසන
වස් (+ අ)	අනන	වසනන	වසන

ඇබ්‍රැසිය

- අනතිම, අභිජක්ඛාද්‍ර, තෙජසසී, දසම, අඤ්ඤවා යන පද කවර ප්‍රත්‍යයයන් යෙදී කවර අථයන්හි සෘදිණි දෑ යි දක්වනු.
- පාවක, වාග, සොහන, ධම්මවාරී, ගමනිය, වතතබ්බ, බජ්ජ, මරණ, බමා, හසමාන, ධාවනන යන පද සෘදුණු සැටි දක්වා ඒවායේ අථ ද ලියනු.

* අ ප්‍රත්‍යයය පර ව සිටි කල ව යන්නට ක යන්නත්, ජ යන්නට ග යන්නත් ආදේශ වේ.

කාර්ය, කම්, කරණ, සම්ප්‍රදාන, අවධි, ආධාර යැයි කාරක සයෙකි.

181. ක්‍රියාපද ද්විවිධ යි. සකම්ක අකම්ක වශයෙනි. කම්සක් ගන්නා ක්‍රියා සකම්ක යි. කම්සක් නොගන්නා ක්‍රියා අකම්ක යි.

සො ඔදනං පවති (හේ බත පිසයි). මෙහි පවති (පිසයි) යනු සකම්ක ක්‍රියා යි. එහි කම්ස පිසෙන දෑ යි. එනම් ඔදනං යන්නෙන් අඟවන බත යි.

සො භවති (හේ වෙයි). මෙහි භවති යන්නෙහි කම්සෙක් නැත. එබැවින් ඒ අකම්ක ක්‍රියා යි.

182. ක්‍රියා පදයෙන් කාර්ය කියැවේ (උකත වේ) නම් හේ උකත කාර්ය නම්. කම්ස කියැවේ නම් උකත කම් නම්. මෙසේ උකත වූ කාර්ය ද උකත වූ කම්ස ද ප්‍රථමා විභක්තියෙන් සිටී. කාර්ය උකත වන කල ක්‍රියාව කාර්යසාධනයෙන් සිටී. කම්ස උකත වන කල ක්‍රියාව කම්සාධනයෙන් සිටී.

සො ඔදනං පවති (හේ බත පිස යි). මෙහි පවති යනු කාර්ය සාධන යි. ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචන යි. එසේ ම එයින් උකත කාර්ය වූ සො යන්න ද ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචනයෙන් සිටී. මෙසේ කාර්ය උකත ව ප්‍රථමයෙන් සිටින විට කම්ස අනුකත ව ද්විතියායෙන් සිටී. ඔදනං යනු අනුකත කම් යි. ද්විතියා (දුතියා) විභක්තියි.

මයා ඔදනො පවීයතෙ (මා විසින් බත පිසනු ලැබේ). මෙහි පවීයතෙ යනු කම්සාධන යි. ඒ ප්‍රථමපුරුෂ එකවචන යි. ඉන් උකත වූ කම්ස ඔදනො (බත) යන ප්‍රථම පුරුෂ ඒකවචන යි. ඒ ප්‍රථමාවිභක්තික ව සිටී. මෙහි "මයා" යන කාර්ය අනුකත යි. අනුකත කාර්ය තෘතියා විභක්තික (තෘතියා විභක්තික) ව සිටී.

183. සමහර ක්‍රියා කම් දෙකක් ගනී. ඒ ද්විකම්ක ක්‍රියා නම්. උදාහරණ : ගොපාලො ගාවීං බීරං දොහති (ගොපල්ලා දෙනගෙන් කිරි දොවයි). මෙහි ගාවීං යනු ද බීරං යනු ද කම් යි. මෙසේ කම් දෙකක් ගන්නා තවත් ක්‍රියාවෝ නම් යාවති, පුළුඡති, හිකඛති, සාසති, වාවෙති, නයති, චහති, හරති යන මොහු ය.

184. දොහති, යාවති, පුළුඡති, හිකඛති, සාසති, වාවෙති යන මේ ක්‍රියා යෙදෙන තන්හි කම්සාධනයේදී අප්‍රධාන කම්ය උක්ත වේ. "ගොපාලෙන ගාවී බීරං දුස්තනෙ" ගොපල්ලා විසින් ඵලදෙන කිරි දොවිනු ලැබේ. කම්සාධනයේ ගාවීං බීරං යි යෙදුණ කම් දෙකින් අප්‍රධාන කම්ය වූ ගාවීං යන්න මේ කම්සාධනයේදී උක්ත ව පශ්චාත්තනියෙන් සිටී. නයති ආදී ක්‍රියාවල කම් දෙකින් ප්‍රධාන කම්යම කම් සාධනයේදී උක්ත වේ හෙවත් පශ්චාත්තනික ව සිටී. තෙන ගාමං භාරො නියති. මෙහි ප්‍රධාන කම්ය වූ භාරො යන්න උක්ත යි.

185. අකම්ක ක්‍රියාවකට ප්‍රයෝජ්‍යරූපය දුන් කල සකම්ක වේ. සකම්ක ක්‍රියාවකට ප්‍රයෝජ්‍ය රූපය දුන් කල ද්විකම්ක වේ.

- සයති (වැදහෙයි)- අකම්ක.
- සයාපෙති (හොවයි, නිදි කරවයි) - සකම්ක.
- සො සයති - හේ වැද හෙයි (අකම්ක).
- අහං නං සයාපෙමි - මම ඔහු හොවමි (සකම්ක).
- සො කමමං කරොති - හේ වැඩිය කරයි (ඒකකම්ක).
- සො පුරිසං කමමං කාරෙති
- හේ මිනිසා ලවා වැඩ කරවයි (ද්විකම්ක).

186. අන්‍යන්ත සංයෝගයෙහි ද්විතීයාවිභක්තිය (ද්‍රවිතියා විභතති) වේ. සො මාසං කමමං කරොති (හේ මාසයක් කම්නතය කරයි). සො යොජනං ධාවති (හේ යොදුනක් ද්‍රවයි).

187. සහ, සද්ධිං, අලං, කිං යන පද සමග තනියා විභතතිය යෙදේ.

- තෙන සහ, තෙන සද්ධිං - ඔහු හා.
- අලං මෙ සුවණ්ණෙන - මට රතීන් ප්‍රයෝජන නැත.
- කිං මෙ සුවණ්ණෙන ? මට රතීන් කවර ප්‍රයෝජන ද !

188. අංගවිකාරයක් ඇඟවීමේදී තනියාව යෙදේ.
 අකබිතා කාණෝ - ඇසු කණ වූ
 පාදෙන බංජො - පා කොර වූ.
189. කාලාචයෙහි තනියාව යෙදේ.
 එකෙන දිවසෙන බාරාණසි පායාසි.
 (එක් දවසින් බරණසට ගියේ ය.)
190. සුදුසු කාලය ඇඟවීමේ දුතියාව වේ. කාලෙන
 ධම්මසවණං - සුදුසු කල්හි බණ ඇසීම.
191. ක්‍රියා විශේෂණය දුතියායෙන් සිටී. දුකබ්බ ජීවති (දුක සේ
 ජීවත් වේ). සමහර විට තනියා ආදියෙන් සිටී. දුකෙබ්බ ජීවති.
192. දීමක් ලබන්නා වතුර්ථයෙන් සිටී. යාවකසස හතතං දෙනි
 - (සිගන්නා හට බන් දෙයි).
193. යමකුට කිසේ නම්, ඊෂ්ඨා කෙරේ නම්, පසසා නම් හේ
 වතුර්ථයෙන් සිටී.
 තසස කුජඤ්චි (ඔහුට කිසේ), මය්භං උසුයනති (මට ඊෂ්ඨා
 කෙරෙන්), බුද්ධසස සිලාසතො (බුදුරජුට ප්‍රශංසා කරයි).
194. "නමො" යන නිපාතය යෙදෙන විට ද වතුර්ථය වේ. නමො
 හගවතො - භාග්‍යවත් හටු නමස්කාර වේ වා.
195. "පිණ්ස" යන අථයෙහි දී වතුර්ථය යෙදේ. යුද්ධාය ගවජති -
 යුද්ධය පිණ්ස යේ.
196. යමෙකින් ඉවත් වේ නම් එය පංචමීච්චිතනික ව සිටී.
 ගාමමනා අපෙනති (ගුමෙන් ඉවත් වෙත්).
197. යමකු ගෙන් බියෙක් වේ නම් හේ ද පංචමීයෙන් සිටී.
 සීහසමා භායාමි (සිංහයාට බියෙමි).
198. රිතෙ යන නිපාතය සමග යෙදෙන පද පංචමීච්චිතනික ව
 සිටී. රිතෙ ධම්මා (ධම්ම හැර, ධම්මයෙන් තොර ව). විනා යන්න
 දුතියාවිභත්‍යනත, තනියා විභත්‍යනත පංචමී විභත්‍යනත පද
 සමග යෙදේ. ධම්මං විනා, ධම්මෙන විනා, ධම්මා විනා - ධම්ම
 හැර, ධම්මයෙන් තොර ව.

199. දැක්වූයේ යමකට ද එය ජංගම විකිණීමට සිටී. කුසලානවලින් සහ (නැවුමට ගි කිමට දැක්වේ).

200. නර, නම යෝග්‍යවේ ද ජංගම විකිණිය වේ. නරානං ඛනියෝ සුරතරෝ, සුරතමෝ (කෘත්‍රියයා මිනිසුන් අතුරෙහි ඉතා ශුර යි, ශුර ම නැතැත්තේ ය).

201. යම් ක්‍රියාවක් කරන කල එය නොසලකා හැරීම ඇගවීමට ද ජංගම විකිණිය ද සතනම් විකිණිය ද යෙදේ. රුදනකසස දාරකසස, රුදනකමහි දාරකමහි සො පබ්බජී (හේ දරුවා අඛද්දී (දරුවාගේ ඇඹුම නොසලකා) පැවිදි විය.

202. යමකට පැහැදුණේ ද ඒ ජංගම විකිණිය ගනී. බුද්ධසස පසනො (බුදුරජුට පැහැදුණේ).

203. වතුපි විකිණියේ අභියෙහි දීමක් ලබන්නා සතනමියෙන් සිටී. සංඝෙ දානං දෙනි (සංඝයාට දන් දෙයි).

204. "යමක් කරන කල්හි හෝ කළ කල්හි" යන්න ඇගවීමට ඒ ක්‍රියාව ඇගවන කෘදන්ත පදයත් ක්‍රියාව කරන්නා හඟවන පදයත් සතනම්විකිණියෙන් සිටී. මේ භාවසතනම් නම්.

පුරිසෙ ගවජනෙන - පුරුෂයා යන කල්හි
පුරිසෙ ගතෙ - පුරුෂයා ගිය කල්හි

කෘදන්ත පදය කම්සාධන වූ තන්හි එයත් කම්සත් සතනමියෙන් සිටී.

කමෙම කයිරමානෙ (කම්ස කරනු ලබන කල්හි).

මේ දුන් උපදෙස් සවල්පය මනා ව සිතට ගත යුතු ය.

ඇබ්‍රෙසිය

1. සමාස කී වර්ගයක් ඇත් ද? ඒ මොනවා ද?
2. තදධිත නම් කිම?
3. කෘදන්ත (කිතක) නම් කිම?
4. ආඛ්‍යාත ක්‍රියා කී වර්ගයක් ද?
5. ආඛ්‍යාත විකිණි කවුරු ද?
6. අකම්ක ක්‍රියාවෙක් කෙසේ සකම්ක වේ ද?

පුලිංගික අකාරන්ත - බුද්ධ

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	බුද්ධො	බුද්ධා
ආලපන	බුද්ධ	බුද්ධා
දුතියා	බුද්ධං	බුද්ධෙ
තතියා	බුද්ධෙත	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
චතුස්ථි	බුද්ධාය, බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
පඤ්චමී	බුද්ධා,බුද්ධමහා,බුද්ධසමා	බුද්ධෙහි, බුද්ධෙහි
ඡට්ඨි	බුද්ධස්ස	බුද්ධානං
සත්තමී	බුද්ධෙ,බුද්ධමහි,බුද්ධසමීං	බුද්ධෙසු

ඉකාරන්ත - මුනි

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	මුනි	මුනි, මුනයො
ආලපන	මුනි	මුනි, මුනයො
දුතියා	මුනිං	මුනි, මුනයො
තතියා	මුනිනා	මුනිහි, මුනිහි
චතුස්ථි	මුනිනො, මුනිස්ස	මුනිනං
පඤ්චමී	මුනිනා,මුනිමහා,මුනිසමා	මුනිහි, මුනිහි
ඡට්ඨි	මුනිනො, මුනිස්ස	මුනිනං
සත්තමී	මුනිමහි, මුනිසමීං	මුනිසු, මුනිසු

උකාරන්ත - තරු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	තරු	තරු, තරවො
ආලපන	තරු	තරු, තරවො
දුතියා	තරුං	තරු, තරවො
තතියා	තරුනා	තරුහි, තරුහි
චතුස්ථි	තරුනො, තරුස්ස	තරුනං
පඤ්චමී	තරුනා,තරුමහා,තරුසමා	තරුහි, තරුහි
ඡට්ඨි	තරුනො, තරුස්ස	තරුනං
සත්තමී	තරුමහි, තරුසමීං	තරුසු, තරුසු

ර්කාරන්ත - සාමී

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	සාමී	සාමී, සාමීනෝ
ආලපන	සාමී	සාමී, සාමීනෝ
දුතියා	සාමිං	සාමී, සාමීනෝ
තතියා	සාමීනා	සාමීභි, සාමීභි
චතුස්ථි	සාමීනෝ, සාමීසස	සාමීනං
පඤ්චමී	සාමීනා, සාමීමහා, සාමීසමා	සාමීභි, සාමීභි
ඡට්ඨි	සාමීනෝ, සාමීසස	සාමීනං
සත්තමී	සාමීනි, සාමීමහි, සාමීසමිං	සාමීසු

උාකාරන්ත - විදු

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	විදු	විදු, විදුනෝ
ආලපන	විදු	විදු, විදුනෝ
දුතියා	විදුං	විදු, විදුනෝ
තතියා	විදුනා	විදුභි, විදුභි
චතුස්ථි	විදුනෝ, විදුසස	විදුනං
පඤ්චමී	විදුනා, විදුමහා, විදුසමා	විදුභි, විදුභි
ඡට්ඨි	විදුනෝ, විදුසස	විදුනං
සත්තමී	විදුමහි, විදුසමිං	විදුසු

ඔකාරන්ත - ගෝ

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	ගෝ	ගාවෝ
ආලපන	ගෝ	ගාවෝ
දුතියා	ගාවුං, ගාවිං, ගවිං	ගාවෝ
තතියා	ගාවෙන, ගවෙන	ගාවෙභි, ගවෙභි, ගාවෙභි
චතුස්ථි	ගාවසස, ගවසස	ගවිං, ගුනනං, ගෝනං
පඤ්චමී	ගාවමහා, ගවමහා, ගාවසමා, ගවසමා	ගාවෙභි, ගවෙභි, ගාවෙභි
ඡට්ඨි	ගාවසස, ගවසස	ගවිං, ගුනනං, ගෝනං
සත්තමී	ගාවෙ, ගවෙ, ගාවමහි, ගවමහි, ගාවසමිං, ගවසමිං	ගාවෙසු, ගවෙසු, ගෝසු

තුප්පව්වයන්ත - නන්තු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	නනතා	නනතාරො
ආලපන	නනත, නනතා	නනතාරො
දුතියා	නනතාරං	නනතාරො, නනතාරෙ
තතියා	නනතාරා	නනතාරෙහි, නනතාරෙහි
චතුස්ථි	නනතු, නනතුනො, නනතුසස	නනතාරානං, නනතානං, නනතුනං
පඤ්චමී	නනතාරා	නනතාරෙහි, නනතාරෙහි
ඡට්ඨී	නනතු, නනතුනො, නනතුසස	නනතාරානං, නනතානං, නනතුනං
සත්තමී	නනතරි	නනතාරෙසු, නනතුසු

පිතු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	පිතා	පිතරො
ආලපන	පිත, පිතා	පිතරො
දුතියා	පිතරං	පිතරො, පිතරෙ
තතියා	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි, පිතුහි, පිතුහි
චතුස්ථි	පිතු, පිතුනො, පිතුසස	පිතරානං, පිතානං, පිතුනං
පඤ්චමී	පිතරා	පිතරෙහි, පිතරෙහි, පිතුහි, පිතුහි
ඡට්ඨී	පිතු, පිතුනො, පිතුසස	පිතරානං, පිතානං, පිතුනං
සත්තමී	පිතරි	පිතරෙසු, පිතුසු

චන්තුප්පව්වයන්ත - ගුණචන්තු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	ගුණවා, ගුණවනෙතා	ගුණවනෙතා, ගුණවනතා
ආලපන	ගුණවං, ගුණව, ගුණවා	ගුණවනෙතා, ගුණවනතා
දුතියා	ගුණවනනං	ගුණවනෙත
තතියා	ගුණවතා, ගුණවනෙතන	ගුණවනෙතහි, ගුණවනෙතහි
චතුස්ථි	ගුණවනො, ගුණවනනසස	ගුණවනං, ගුණවනතානං
පඤ්චමී	ගුණවතා, ගුණවනනමහා, ගුණවනනසමා	ගුණවනෙතහි, ගුණවනෙතහි
ඡට්ඨී	ගුණවනො, ගුණවනනසස	ගුණවනං, ගුණවනතානං
සත්තමී	ගුණවති, ගුණවනෙත, ගුණවනනමහි, ගුණවනනසමිං	ගුණවනෙතසු

අන්තප්පව්වයන්ත - ගව්ෂන්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	ගව්ෂං	ගව්ෂනො, ගව්ෂන්තා
ආලපන	ගව්ෂං, ගව්ෂ, ගව්ෂා	ගව්ෂනො, ගව්ෂන්තා
දුතියා	ගව්ෂන්තං	ගව්ෂනෙත
තතියා	ගව්ෂන්තා, ගව්ෂනෙතන	ගව්ෂනෙති, ගව්ෂනෙති
චතුස්ථි	ගව්ෂනො, ගව්ෂන්තසස	ගව්ෂන්තං, ගව්ෂන්තානං
පඤ්චමී	ගව්ෂන්තා, ගව්ෂන්තමහා, ගව්ෂන්තසමා	ගව්ෂනෙති, ගව්ෂනෙති
ෂට්ඨි	ගව්ෂනො, ගව්ෂන්තසස	ගව්ෂන්තං, ගව්ෂන්තානං
සත්තමී	ගව්ෂති, ගව්ෂනෙත, ගව්ෂන්තමහි, ගව්ෂන්තසමීං	ගව්ෂනෙත්සු

විශෙෂ ශබ්ද - අන්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	අන්තා	අන්තානො
ආලපන	අන්ත, අන්තා	අන්තානො
දුතියා	අන්තං, අන්තානං	අන්තානො
තතියා	අන්තන්තා, අන්තෙතන	අන්තනෙති, අන්තනෙති
චතුස්ථි	අන්තනො	අන්තානං
පඤ්චමී	අන්තන්තා	අන්තනෙති, අන්තනෙති
ෂට්ඨි	අන්තනො	අන්තානං
සත්තමී	අන්තති	අන්තනෙත්සු

රාජ

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	රාජා	රාජානො
ආලපන	රාජ, රාජා	රාජානො
දුතියා	රාජානං, රාජං	රාජානො
තතියා	රඤ්ඤා, රාජෙත, රාජිනා	රාජෙති, රාජෙති, රාජුති, රාජුති
චතුස්ථි	රඤ්ඤා, රාජිනො	රඤ්ඤං, රාජානං, රාජුනං
පඤ්චමී	රඤ්ඤා, රාජිනා, රාජසමා, රාජමහා	රාජෙති, රාජෙති, රාජුති, රාජුති
ෂට්ඨි	රඤ්ඤා, රාජිනො	රඤ්ඤං, රාජානං, රාජුනං
සත්තමී	රඤ්ඤා, රාජිති, රාජමහි, රාජසමීං	රාජුත්සු, රාජෙත්සු

නපුංසකලිංගික

අකාරාන්ත - වින්ත

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	වින්තං	වින්තා, වින්තානි
ආලපන	වින්ත	වින්තා, වින්තානි
දුතියා	වින්තං	වින්තෙ, වින්තානි

සෙස්ස බුද්ධි ඉබ්බෙදෙස්ස සේ වර නාගේ.

ඉකාරාන්ත - අට්ඨි

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	අට්ඨි	අට්ඨි, අට්ඨිනි
ආලපන	අට්ඨි	අට්ඨි, අට්ඨිනි
දුතියා	අට්ඨිං	අට්ඨි, අට්ඨිනි

සෙස්ස මුනි ඉබ්බෙදෙස්ස මෙති.

උකාරාන්ත - ආයු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	ආයු	ආයු, ආයුනි
ආලපන	ආයු	ආයු, ආයුනි
දුතියා	ආයුං	ආයු, ආයුනි

සෙස්ස තරු ඉබ්බෙදෙස්ස මෙති.

ඊකාරාන්ත - දණ්ඨි

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	දණ්ඨි	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි
ආලපන	දණ්ඨි	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි
දුතියා	දණ්ඨිනං, දණ්ඨිං	දණ්ඨි, දණ්ඨිනි

සෙස්ස පුංලිංගික දණ්ඨිඉබ්බෙදෙස්ස මෙති.

ඌකාරාන්ත - ගොත්තු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	ගොත්තු	ගොත්තු, ගොත්තුනි
ආලපන	ගොත්තු	ගොත්තු, ගොත්තුනි
දුතියා	ගොත්තුං	ගොත්තු, ගොත්තුනි

සෙස්ස ඌකාරාන්ත පුංලිංගිකයන් ගේ මෙති.

මනෝගණිත ශබ්ද - මන

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	මනං, මනෝ	මනා, මනානි
ආලපන	මන	මනා, මනානි
දුතියා	මනං	මනෙ, මනානි
තතියා	මනසා, මනෙන	මනෙහි, මනෙහි
චතුර්ථී	මනසො, මනසස්	මනසං, මනානං
පඤ්චමී	මනසා, මනමහා, මනසමා	මනෙහි, මනෙහි
ඡට්ඨී	මනසො, මනසස්	මනසං, මනානං
සත්තමී	මනසි, මනෙ,	මනෙසු
	මනමහි, මනසමිං	

ඉන්ටිලිංගික

ආකාරන්ත - කඤ්ඤා

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	කඤ්ඤා	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
ආලපන	කඤ්ඤ	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
දුතියා	කඤ්ඤං	කඤ්ඤා, කඤ්ඤායො
තතියා	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි
චතුර්ථී	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤානං
පඤ්චමී	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤාහි, කඤ්ඤාහි
ඡට්ඨී	කඤ්ඤාය	කඤ්ඤානං
සත්තමී	කඤ්ඤාය, කඤ්ඤායං	කඤ්ඤාසු

ඉකාරන්ත - රන්ති

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	රන්ති	රන්ති, රන්තියො
ආලපන	රන්ති	රන්ති, රන්තියො
දුතියා	රන්තිං	රන්ති, රන්තියො
තතියා	රන්තියා	රන්තිහි, රන්තිහි
චතුර්ථී	රන්තියා	රන්තිනං
පඤ්චමී	රන්තියා	රන්තිහි, රන්තිහි
ඡට්ඨී	රන්තියා	රන්තිනං
සත්තමී	රන්තියං, රන්තියා	රන්තිසු, රන්තිසු

ඊකාරාන්ත - නදී

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	නදී	නදී, නදියෝ
ආලපන	නදී	නදී, නදියෝ
දුතියා	නදිං	නදී, නදියෝ
තතියා	නදියා	නදීහි, නදීහි
චතුර්ථී	නදියා	නදීනං
පඤ්චමී	නදියා	නදීහි, නදීහි
ෂට්ඨී	නදියා	නදීනං
සතතමී	නදියං, නදියා	නදීසු

පයමා බහු වචනයෙහි නජ්ජා යි ද, තතියා චතුර්ථී පංචමී ෂට්ඨී ඒකවචනවල නජ්ජා යි ද, සතතමී ඒකවචනයෙහි නජ්ජා, නජ්ජං යි ද විශේෂ රූප ඇති බව සැලකිය යුතු.

උකාරාන්ත - යාගු

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	යාගු	යාගු, යාගුයෝ
ආලපන	යාගු	යාගු, යාගුයෝ
දුතියා	යාගුං	යාගු, යාගුයෝ
තතියා	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
චතුර්ථී	යාගුයා	යාගුනං
පඤ්චමී	යාගුයා	යාගුහි, යාගුහි
ෂට්ඨී	යාගුයා	යාගුනං
සතතමී	යාගුයා, යාගුයං	යාගුසු

සබ්බන්තාම - සබ්බ

(පුල්ලිකනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පයමා	සබ්බො	සබ්බෙ
ආලපන	සබ්බ	සබ්බෙ
දුතියා	සබ්බං	සබ්බෙ
තතියා	සබ්බෙන	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
චතුර්ථී	සබ්බසස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
පඤ්චමී	සබ්බසමා, සබ්බමහා	සබ්බෙහි, සබ්බෙහි
ෂට්ඨී	සබ්බසස	සබ්බෙසං, සබ්බෙසානං
සතතමී	සබ්බමහි, සබ්බසමී	සබ්බෙසු

(නපුංසක ලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බං	සබ්බානි
ආලපන	සබ්බ	සබ්බානි
දුතියා	සබ්බං	සබ්බානි

සෙස්ස පුලලිඛනයෙහි මෙති.

(සත්විලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	සබ්බා	සබ්බා, සබ්බායො
ආලපන	සබ්බ	සබ්බා, සබ්බායො
දුතියා	සබ්බං	සබ්බා, සබ්බායො
තතියා	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
චතුසී	සබ්බසසා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
පඤ්චමී	සබ්බාය	සබ්බාහි, සබ්බාහි
ෂට්ඨී	සබ්බසසා, සබ්බාය	සබ්බාසං, සබ්බාසානං
සත්තමී	සබ්බසසං, සබ්බායං	සබ්බාසු

ත

(පුල්ලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	සො	තෙ, තෙ
දුතියා	තං, තං	තෙ, තෙ
තතියා	තෙන, තෙන	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
චතුසී	තසස, තසස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
පඤ්චමී	තමහා, තසමා, තමහා, තසමා	තෙහි, තෙහි, තෙහි, තෙහි
ෂට්ඨී	තසස, තසස	තෙසං, තෙසානං, තෙසං, තෙසානං
සත්තමී	තමහි, තසමිං, තමහි, තසමිං	තෙසු, තෙසු

(නපුංසක ලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	තං, තං	තානි, තානි
දුතියා	තං, තං	තානි, තානි

සෙස්ස පුලලිඛනයෙහි මෙති.

(සත්විලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	සා	තා, තායො, තා, නායො
දුතියා	තං, නං	තා, තායො, තා, නායො
තතියා	තාය, නාය	තාහි, තාහි, නාහි, නාහි
චතුර්ථී	තස්සා, තාය, නස්සා, නාය	තාසං, තාසානං, නාසං, නාසානං
පඤ්චමී	තාය, නාය	තාහි, තාහි, නාහි, නාහි
ෂට්ඨී	තස්සා, තාය, නස්සා, නාය	තාසං, තාසානං, නාසං, නාසානං
සතතමී	තස්සං, තායං, නස්සං, නායං	තාස්සු, නාස්සු

ඉදං

(පුලිලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	අයං	ඉමෙ
දුතියා	ඉමං	ඉමෙ
තතියා	ඉමිනා, අනෙන	ඉමෙහි, ඉමෙහි, එහි, එහි
චතුර්ථී	ඉමස්ස, අස්ස	ඉමෙසං, ඉමෙසානං, එසං, එසානං
පඤ්චමී	ඉමමහා, ඉමසමා, අමහා, අසමා	ඉමෙහි, ඉමෙහි, එහි, එහි
ෂට්ඨී	ඉමස්ස, අස්ස	ඉමෙසං, ඉමෙසානං, එසං, එසානං
සතතමී	ඉමස්මිං, ඉමමහි, අසමං, අමහි	ඉමෙස්සු, එස්සු

(නපුංසක ලිඛනයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පදමා	ඉදං, ඉමං	ඉමානි
දුතියා	ඉදං, ඉමං	ඉමානි

සෙස්ස පුලිලිඛනයෙහි මෙති.

(සත්විලිඛිතයෙහි)

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	අයං	ඉමා, ඉමායෝ
දුතියා	ඉමං	ඉමා, ඉමායෝ
තතියා	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
චතුර්ථී	ඉමීසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ඉමාසානං
පඤ්චමී	ඉමාය	ඉමාහි, ඉමාහි
ඡර්ඨී	ඉමීසසා, ඉමාය	ඉමාසං, ඉමාසානං
සතතමී	ඉමීසසං, ඉමායං	ඉමාසු

තුමහ

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	ආං	තුමෙහ, වෝ
දුතියා	ආං, තං, තුවං	තුමෙහ, තුමහාකං, වෝ
තතියා	ආයා, තයා, නෙ	තුමෙහි, තුමෙහි, වෝ
චතුර්ථී	තච, තුය්හං, තචං	තුමහාකං, තුමහං, වෝ
පඤ්චමී	ආයා, තයා	තුමෙහි, තුමෙහි
ඡර්ඨී	තච, තුය්හං, නෙ	තුමහාකං, තුමහං, වෝ
සතතමී	ආයි, තයි	තුමෙහසු

අමහ

විභක්ති	ඒක	බහු
පඨමා	අහං	මයං, අමෙහ, නෝ
දුතියා	මං	අමෙහ, අමහාකං, නෝ
තතියා	මයා, මෙ	අමෙහි, අමෙහි, නෝ
චතුර්ථී	මම, මය්හං, මමං, මෙ	අමහාකං, අමහං, නෝ
පඤ්චමී	මයා	අමෙහි, අමෙහි
ඡර්ඨී	මම, මය්හං, මමං, මෙ	අමහාකං, අමහං, වෝ
සතතමී	මයි	අමෙහසු

එක ශබ්දය සබබ ශබ්දය මෙනි.

ද්වි ශබ්දය පටන් අටියාරස ශබ්දය තෙක් ශබ්දයෝ බහු වචනයේ පමණක් වර නැගෙත්.

ද්වි

විභක්ති	එක
පශ්ඨා	දෙව, දුවෙ
දුතියා	දෙව, දුවෙ
තතියා	ද්වීභි, ද්වීභි
චතුස්වි	ද්වීනාම, දුවීනාම
පඤ්චමී	ද්වීභි, ද්වීභි
ෂට්ඨී	ද්වීනාම, දුවීනාම
සත්තමී	ද්වීභු

ති

පුංලිඛනයෙහි	නපුංසක ලිඛනයෙහි	සත්විලිඛනයෙහි
ප. නයො	තිනී	තිසෙසා
දු. නයො	තිනී	තිසෙසා
ත. තිභි, තිභි	තිභි, තිභි	තිභි, තිභි
ච. තිනාම, තිනනාම	තිනාම, තිනනාම	තිසසනාම
ප. තිභි, තිභි	තිභි, තිභි	තිභි, තිභි
ෂ. තිනාම, තිනනාම	තිනාම, තිනනාම	තිසසනාම
ස. තිභු	තිභු	තිභු

චතු ශබ්දය

පුංලිඛනයෙහි	නපුංසක ලිඛනයෙහි	සත්විලිඛනයෙහි
ප. චතනාරො, චතුරො	චතනාරී	චතසෙසා
දු. චතනාරො, චතුරො	චතනාරී	චතසෙසා
ත. චතුභි, චතුභි	චතුභි, චතුභි	චතුභි, චතුභි
ච. චතුනාම	චතුනාම	චතසසනාම
ප. චතුභි, චතුභි	චතුභි, චතුභි	චතුභි, චතුභි
ෂ. චතුනාම	චතුනාම	චතසසනාම
ස. චතුභු	චතුභු	චතුභු

පයමා	පංච
දුතියා	පංච
තතියා	පඤ්චභි, පඤ්චභි
චතුස්ථි	පඤ්චනනං
පඤ්චමී	පඤ්චභි, පඤ්චභි
ඡට්ඨි	පඤ්චනනං
සත්තමී	පඤ්චසු

එකුනවීසති ශබ්දය පටන් කොට නවුති ශබ්දය තෙක් සනුලිඛිතයි. ඒකච්චනයෙහි ම වර නැගේ. එහි ඉකාරාන්තයෝ රතති ශබ්දයේ ඒකච්චන මෙන් ද, ආකාරාන්තයෝ කඤ්ඤාශබ්දයේ ඒක ච්චන මෙන් ද වර නැගෙති. සත ශබ්දය පටන් අසංඛෙය්‍ය ශබ්දය තෙක් වූ අකාරාන්තයෝ නපුංසකලිඛිත ව ඒකච්චනයේ වර නැගෙත්. විභත ශබ්දයේ ඒකච්චන මෙති. කොටි ආදි ඉකාරාන්තයෝ සනුලිඛිතයි. ඒකච්චනයෙහි ම (රතති ශබ්දයේ ඒකච්චන සේ) වර නැගෙත්.

පච්චි (ධාතුව)
වන්නමානා විභත්ති

වන්නමානා : ති, අනති - සි, ට - මි, ම - නෙ, අනෙත - සෙ, විහෙ - එ, මෙහ. වන්නමානා පව්වුප්පනෙන.

කතනරි පරසසපදෙ		කතනරි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පවති	පවනති	පවතෙ	පවනෙන
ම. පු. පවසි	පවථ	පවසෙ	පවවිහෙ
උ. පු. පවාමි	පවාම	පවෙ	පවාමෙහ

කමමනි පරසසපදෙ		කමමනි අනතනොපදෙ	
ප. පු. පවීයති	පවීයනති	පවීයතෙ	පවීයනෙන
ම. පු. පවීයසි	පවීයථ	පවීයසෙ	පවීයවිහෙ
උ. පු. පවීයාමි	පවීයාම	පවීයෙ	පවීයාමෙහ

කම්කාරක - පවීයති ආදිය පවති ආදි වශයෙනුත් යෙදේ.

පඤ්චමී විභත්ති

පඤ්චමී : තු, අනතු - හි, ට - මි, ම - නං, අනතං - සසු, විහො - එ, ආමසෙ. ආණ්ණාසිට්ඨො'නුත්තකාලෙ පඤ්චමී.

කතනරි පරසසපදෙ		කතනරි අනතනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පවතු	පවනතු	පවතං	පවනතං
ම. පු. පව,පවාහි	පවථ	පවසසු	පවවිහො
උ. පු. පවාමි	පවාම	පවෙ	පවාමසෙ

කමමනි පරසසපදෙ		කමමනි අනතනොපදෙ	
ප. පු. පවීයතු	පවීයනතු	පවීයතං	පවීයනතං
ම. පු. පවීය,පවීයාහි	පවීයථ	පවීයසසු	පවීයවිහො
උ. පු. පවීයාමි	පවීයාම	පවීයෙ	පවීයාමසෙ

සන්නම් විභන්ති

සන්නම් : එය, එයු - එයායි, එයාට - එයාමි, එයාම - එඵ, එරං - එඵා, එයාවිහො - එයාං, එයාමෙහ. අනුමතිපරිකපසෙසු සන්නම්.

කන්නරි පරසසපදෙ		කන්නරි අත්තනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පවෙය්‍ය	පවෙය්‍යං	පවෙඵ	පවෙරං
ම. පු. පවෙය්‍යායි	පවෙය්‍යාට	පවෙඵො	පවෙය්‍යවිහො
උ. පු. පවෙය්‍යාමි	පවෙය්‍යාම	පවෙය්‍යං	පවෙය්‍යාමෙහ

කමමති පරසසපදෙ		කමමති අත්තනොපදෙ	
ප. පු. පවීයෙය්‍ය	පවීයෙය්‍යං	පවීයෙඵ	පවීයෙරං
ම. පු. පවීයෙය්‍යායි	පවීයෙය්‍යාට	පවීයෙඵො	පවීයෙය්‍යවිහො
උ. පු. පවීයෙය්‍යාමි	පවීයෙය්‍යාම	පවීයෙය්‍යං	පවීයෙය්‍යාමෙහ

පරොක්ඛා

පරොක්ඛා : අ, උ - එ, ආ - අ, මහ, ආ, රෙ - ආ, විහො - ඉ, මෙහ. අපචචකෙක පරොක්ඛාතිනෙ.

කන්නරි පරසසපදෙ		කන්නරි අත්තනොපදෙ	
එක	බහු	එක	බහු
ප. පු. පපච	පපච්ච	පපචිආ	පපචිරෙ
ම. පු. පපචෙ	පපචිආ	පපචිආො	පපචිවිහො
උ. පු. පපච	පපචිමහ	පපචි	පපචිමෙහ

කමමති පරසසපදෙ		කමමති අත්තනොපදෙ	
ප. පු. පපචිය	පපචිය්ච	පපචියිආ	පපචියිරෙ
ම. පු. පපචියෙ	පපචියිආ	පපචියිආො	පපචියිවිහො
උ. පු. පපචිය	පපචියිමහ	පපචියි	පපචියිමෙහ

ගීයන්තනී විභන්ති

ගීයන්තනී : ආ, උ - ඔ, ආ - අ, මහා - ආ, ආ - සෙ, විහං - ඉං මහසෙ. ගීයන්තනී පචචකෙක අතිනෙ ගීයන්තනී.

කන්නරි පරසසපදෙ	
එක	බහු
ප. පු. අපචා	අපච්ච
ම. පු. අපචො	අපචිආ
උ. පු. අපච	අපචිමහ

අනන්‍යතොපදේ

ප. සු.	අපව්‍ය	අපව්‍ය්‍යුං
ම. සු.	අපව්‍යෙ	අපව්‍යවිහං
උ. සු.	අපව්‍යං	අපව්‍යමහසෙ

කමමනි අනන්‍යතොපදේ

	එක	බහු
ප. සු.	අපව්‍යියා	අපව්‍යියු
ම. සු.	අපව්‍යියො	අපව්‍යියඤ්ඤා
උ. සු.	අපව්‍යියං	අපව්‍යියමහා

පරසසපදේ

ප. සු.	අපව්‍යියඤ්ඤා	අපව්‍යියඤ්ඤා
ම. සු.	අපව්‍යියෙ	අපව්‍යියවිහං
උ. සු.	අපව්‍යියං	අපව්‍යියමහසෙ

අජ්ජනනී විහන්ති

අජ්ජනනී : ඊ, උං - ඔ, ඤ - ඉං, මහා - ආ, උඤ්ඤා - සෙ, විහං - අ, මෙහ. සමීපෙ'ජ්ජනනී.

කතන්ති පරසසපදේ

	එක	බහු
ප. සු.	අපව්‍යී	අපව්‍යීං, අපව්‍යීංසු
ම. සු.	අපව්‍යො	අපව්‍යඤ්ඤා
උ. සු.	අපව්‍යීං	අපව්‍යීමහා

අනන්‍යතොපදේ

ප. සු.	අපව්‍යා	අපව්‍යු
ම. සු.	අපව්‍යෙ	අපව්‍යවිහං
උ. සු.	අපව්‍යං	අපව්‍යමෙහ

කමමනි අනන්‍යතොපදේ

	එක	බහු
ප. සු.	අපව්‍යියි	අපව්‍යියුං, අපව්‍යියිංසු
ම. සු.	අපව්‍යියො	අපව්‍යියඤ්ඤා
උ. සු.	අපව්‍යියිං	අපව්‍යියිමහා

පරසසපදේ

ප. සු.	අපව්‍යියා	අපව්‍යියු
ම. සු.	අපව්‍යියෙ	අපව්‍යියවිහං
උ. සු.	අපව්‍යියං	අපව්‍යියමෙහ

භවිස්සන්තී විභන්ති

භවිස්සන්තී : සසති, සසනති - සසසි, සසඵ - සසාමි, සසාම, සසනෙ, සසනෙන - සසසෙ, සසවිභෙ - සසං, සසාමෙහ.

කතනරි පරසසපඳෙ

	එක	බහු
ප. පු.	පවිසසති	පවිසසනති
ම. පු.	පවිසසසි	පවිසසඵ
උ. පු.	පවිසසාමි	පවිසසාම

අනනනොපඳෙ

ප. පු.	පවිසසනෙ	පවිසසනෙන
ම. පු.	පවිසසසෙ	පවිසසවිභෙ
උ. පු.	පවිසසං	පවිසසාමෙහ

කමමනි අනනනොපඳෙ

	එක	බහු
ප. පු.	පවීයිසසති	පවීයිසසනති
ම. පු.	පවීයිසසසි	පවීයිසසඵ
උ. පු.	පවීයිසසාමි	පවීයිසසාම

අනනනොපඳෙ

ප. පු.	පවීයිසසනෙ	පවීයිසසනෙන
ම. පු.	පවීයිසසසෙ	පවීයිසසවිභෙ
උ. පු.	පවීයිසසං	පවීයිසසාමෙහ

කාලානිපන්ති විභන්ති

කාලානිපන්ති : සසා, සසංසු - සෙස, සසඵ - සසං, සසමහා - සසඵ, සසිංසු - සසසෙ, සසවිභෙ - සසං, සසාමහසෙ. ක්‍රියානිපනෝතීතෙ කාලානිපන්ති.

කතනරි පරසසපඳෙ

	එක	බහු
ප. පු.	අපවිසසා	අපවිසසංසු
ම. පු.	අපවිසෙස	අපවිසසඵ
උ. පු.	අපවිසසං	අපවිසසමහා

අනන්‍යතාවය

ඊ. පු.	අපවිසය	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයසෙ	අපවිසයවිභෙ
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහසෙ

කමමති අනන්‍යතාවය

	එක	බහු
ඊ. පු.	අපවිසයා	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයෙස	අපවිසයව
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහ

අනන්‍යතාවය

ඊ. පු.	අපවිසයව	අපවිසයංසු
ම. පු.	අපවිසයෙස	අපවිසයවිභෙ
උ. පු.	අපවිසයං	අපවිසයාමහසෙ

ගෙවුම්

ධාතූහි ණෙ ණය ණාපෙ ණාපයා කාරිතානි. ගෙවුමෙ පාලෙති පාලෙතනිතයාදි.

ගණනා

භවති	භවනනිතයාදි	භවති
රුක්මනි	රුක්මනනිතයාදි	රුක්මනි
දිබ්බනි	දිබ්බනනිතයාදි	දිබ්බනි
සුභොති	සුභොනනිතයාදි	සුභොති
කිණාති	කිණානනිතයාදි	කිණාති
ගණනාති	ගණනනනිතයාදි	ගණනාති
තනොති	තනොනනනිතයාදි	තනොති
වොරෙති	වොරෙනනනිතයාදි	වොරෙති

විකරණපච්චයා

භවතිතො අ	කිණාතිතො නා
රුක්මනිතො (අ) නිගහිතපුබ්බසාදි	ගණනාතො පප ණානා
දිබ්බනිතො යො	තනොතිතො ඔ යිරා
සුභොතිතො ණු ණා උණා ව	වොරෙතිතො ණෙ ණයා

නිමි.